

**Diagnoza uzależnień
młodzieży szkolnej
w gminie
Tarnowo Podgórne
marzec - kwiecień 2023 roku**

Spis treści

1. Wstęp - problematyka uzależnień młodzieży
2. Nota metodologiczna badania
3. Charakterystyka badanej populacji uczniów
4. Samoocena, stopień zadowolenia ze swojej szkoły
5. Opinie młodzieży o używkach, źródła ich pochodzenia, dostępność i powody korzystania
6. Aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni - zagrożenia
7. Relacje rodzinne w obliczu zagrożeń i deklaracje zaufania
8. Hierarchia zajęć pozalekcyjnych, deklaracje wyboru psychologa i napoje energetyzujące
9. Podsumowanie
10. Wnioski i rekomendacje
11. Spis tablic i wykresów

Problematyka uzależnień młodzieży

Szybkie zmiany społeczno-ekonomiczne, kulturowe, globalizacja, swobodny dostęp do Internetu oraz osłabienie więzi rodzinnych doprowadziły do erozji dotychczasowego systemu wartości etycznych i norm moralnych. Zmiany te pociągnęły za sobą wzrost liczby osób uzależnionych, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży. Technologie internetowe oferują dzieciom i młodzieży ogromne możliwości korzystania z cyfrowych zasobów edukacyjnych i udziału w debacie publicznej. Jednocześnie jednak współczesne technologie są też dużym zagrożeniem dla dzieci i młodzieży.

Przyjęta w 2010 roku dyrektywa UE o audiowizualnych usługach medialnych zapewnia ochronę małoletnich przed treściami, które mogą im zaszkodzić, niezależnie od tego, czy są one oferowane przez tradycyjne media, czy też przez usługi na żądanie.

W 2016 roku Komisja Europejska zaproponowała zmianę tekstu, tak aby jego zakres obejmował również platformy udostępniania plików wideo w odniesieniu do zwalczania mowy nienawiści i ochrony małoletnich przed treściami, które mogą im poważnie szkodzić. W literaturze przedmiotu uzależnienie postrzegane jest jako odczuwalny przez jednostkę nacisk zażywania określonych środków, które mogą wywoływać niebezpieczne dla zdrowia lub życia skutki. Przyczyny sięgania po substancje psychoaktywne przez młodzież są różne i mogą być w dużej mierze związane z wiekiem.

Okres dojrzewania jest trudnym czasem, momentem buntów i często odrzucania wartości i ostrzeżeń przed zagrożeniami przekazywanych przez dorosłych. Wielu badaczy uważa, że sięganie po alkohol lub inne środki odurzające przez młodzież może być próbą ucieczki od problemów, a także chęcią doznania nowych wrażeń czy też próbą poszukiwania własnego ja. Ponadto pokusa spróbowania zazwyczaj łatwo dostępnych, aczkolwiek zakazanych substancji, jest bardzo duża, a chęć bycia dorosłym, imponowania rówieśnikom staje się przyczyną używania substancji psychoaktywnych.

Problematyka uzależnień młodzieży

Często zdarza się, że przyczyną sięgania po alkohol, papierosy czy narkotyki jest przeżywanie przez młodzież osobistych problemów i nieradzenie sobie z nimi. Istotne znaczenie ma również presja grupy rówieśniczej, która często bywa motywem sięgania po tego typu środki, ponieważ przyjmowanie danej substancji niejednokrotnie jest przepustką dającą możliwość uczestniczenia w grupie. Innym powodem jest ciekawość oraz myślenie, że pozwoli im to uwolnić się od stresu i zaspokoi „*złudę bycia dorosłym*”. Ignorowania ostrzeżeń przed zagrożeniami przekazywanych przez dorosłych. W zrealizowanym projekcie badawczym zostały te i wiele innych hipotez poddane weryfikacji.

Kolejna grupa uzależnień, którą poddano weryfikacji, to uzależnienie od nowoczesnych technologii: komputera, Internetu (internetoholizm), telefonów komórkowych (fonoholizm) oraz cyberprzemoc (agresja elektroniczna), cyberstalkingu (złośliwe i powtarzające się nagabywanie, naprzykrzanie się czy prześladowanie, nękanie zagrażające czyjemuś bezpieczeństwu w sieci internetowej) czy cyberbullyingu - mobbingu elektronicznego (stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego).

Natomiast stalking to nasilające się zjawisko polegające na uporczywym i powtarzającym się nagabywaniu, nękanii lub wręcz prześladowaniu osoby za pomocą nowoczesnych technologii. Może to być także podszywanie się w Internecie pod tę osobę. Stalking jest przestępstwem w myśl Kodeksu karnego i został opisany w art. 190a.

W kwestionariuszu ankiety zostały sformułowane pytania o nomofobie, w konsekwencji sformułowano wnioski, jak radzić sobie z fobią związaną z brakiem dostępu do telefonu.

Problematyka uzależnień młodzieży

Warto przypomnieć, że pojęcia „nomofobia” po raz pierwszy użyto w 2008 roku w trakcie badania przeprowadzonego w Wielkiej Brytanii. Wykazało ono, że ponad połowa badanych odczuwa paniczny lęk w sytuacji utraty telefonu, braku połączenia z siecią czy braku zasięgu. Nomofobia przez wielu badaczy postrzegana jest jako problem cywilizacyjny. Specjaliści uważają, że skala problemu będzie rosła i zacznie ujawniać się u coraz to młodszych dzieci. Na rozwój nomofobii narażeni są wszyscy użytkownicy telefonów, w tym szczególnie dzieci i młodzież. Niestety część użytkowników telefonu komórkowego zaczyna nadużywać telefonu, ograniczając kontakty ze światem zewnętrznym na rzecz wirtualnej rzeczywistości.

Część badaczy twierdzi, że przyczyną nomofobii jest pogłębiający się problem uzależnienia od nowoczesnych technologii czy mediów społecznościowych. Należy odnotować, że w środowisku badaczy kwestią sporną jest, z czego dokładnie wynika nomofobia. Z uzależnienia od telefonu czy FOMO (lęku, że może nas coś ominąć)? A może to nomofobia doprowadza do rozwoju uzależnienia od telefonu i Internetu?

Na rozwój nomofobii mogą wpływać również zaburzenia lękowe. W literaturze nomofobia rzadko traktowana jest jako samodzielna jednostka chorobowa. Nie widnieje w klasyfikacjach medycznych, ale bywa podawana jako przykład fobii specyficznej. W omawianym raporcie dokonano próby zdiagnozowania tego zjawiska w środowisku młodzieży szkolnej.

Nie wszystkie z tych typów uzależnień doczekały się oficjalnego sklasyfikowania jako jednostki chorobowe, mimo to można jednak przypuszczać, że będą one w najbliższym czasie stanowiły coraz większy problem społeczny. Świadczy o tym wprowadzenie 25.02.2011 roku do polskiego Kodeksu karnego (art. 190a § 1) pojęcia zwanego uporczywym nękanieniem lub tzw. stalkingiem.

Kolejnym zagrożeniem mającym wpływ na życie i zdrowie dzieci oraz młodzieży mają e-papierosy, które po raz pierwszy pojawiły się w 1963 roku, natomiast w obecnej formie są na rynku od 2004 roku.

Problematyka uzależnień młodzieży

Elektroniczne papierosy, zwane także e-papierosami czy też EIN - elektronicznymi inhalatorami nikotyny (odpowiednik ang. Electronic Nicotine Delivery Systems - ENDS), stały się dość powszechnym zjawiskiem, które ma trend wzrostowy w Europie, w tym również w Polsce. Wielu specjalistów wskazuje na wysoki stopień uzależnienia dzieci i młodzieży od e-papierosów, który wywiera negatywny wpływ na układ krążenia, podwyższając ciśnienie krwi, usztywniając naczynia krwionośne i zwiększając wysiłek, któremu poddawane jest serce. Badacze zwracają uwagę na silny wpływ e-papierosów na podwyższony poziom niektórych markerów stanu zapalnego w mózgu - między innymi w rejonach powiązanych z lękami, depresją oraz uzależnieniami. W przypadku młodych ludzi, u których mózg cały czas się rozwija - nikotyna może wpływać na zdolności poznawcze, sposoby radzenia sobie z emocjami, a także może zwiększyć podatność na kolejne uzależnienia w przyszłości. Używanie tego typu produktów przekłada się także na pracę oskrzeli, uszkadzając drzewo oskrzelowe oraz tkankę płucną. Ustawodawca dostrzegł to zagrożenie, nowelizując 22.07.2016 roku ustawę o ochronie zdrowia (Dz. U. z 2016, poz. 1331).

Kolejne nowe zagrożenie dla zdrowia dzieci i młodzieży stanowią napoje energetyzujące. Składniki zawarte w nich mogą mieć bardzo szkodliwy wpływ na zdrowie dzieci. Kofeina stanowi podstawowy składnik tych napojów, nie jest przy tym zalecana w diecie dzieci, gdyż ma działanie psychoaktywne. Wzrost jej spożycia przez dzieci może powodować zmiany nastroju, rozdrażnienie, niepokój, a spożycie dużych ilości (5 mg/kg masy ciała/dobę) powoduje wzrost ciśnienia tętniczego krwi. Ponadto kofeina negatywnie wpływa na gospodarkę wapniową, co może powodować zaburzenia w procesie tworzenia kości. Duże spożycie kofeiny może również wpływać na długość i jakość snu dzieci. Wprawdzie obecnie nie ma zakazu spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież, ale należy odnotować, że grupa posłów złożyła do Sejmu w dniu 09.02.2023 roku wniosek o zmianę ustawy o zdrowiu publicznym, w którym m.in. postuluje ograniczyć dostępność tych produktów dla dzieci i młodzieży.

Problematyka uzależnień młodzieży

Warto podkreślić, że w dniu w 20 lipca 2018 r. Sejm RP przyjął nowelizację ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, dzięki której dopalacze są traktowane na równi z narkotykami. Nowe przepisy zapewniają takie samo wsparcie osobom uzależnionym od dopalaczy, jak tym uzależnionym od narkotyków - będą one mogły liczyć na leczenie, rehabilitację i wsparcie psychologiczne.

Przytoczone opinie, jak również przeprowadzone badania wskazują, że problematyka ta obejmuje swym negatywnym zasięgiem coraz większe grono dzieci i młodzieży, a zjawiska te podlegają dynamice wzrostowej. Należy zauważyć, że działania profilaktyczne podejmowane w skali kraju, regionu i na poziomie lokalnym wymagają wiedzy o rozmiarach i trendach występowania tych zjawisk, dlatego wydaje się za uzasadnione podjęcie próby zdiagnozowania problemów uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne.

Przeprowadzone badania mają również wesprzeć przyjęty przez Radę Gminy w Tarnowie Podgórny w dniu 29 marca 2022 roku: „*Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień w Gminie Tarnowo Podgórne na lata 2022-2025*”, który określa lokalną strategię w zakresie zarówno profilaktyki, jak i redukcji szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej.

Nota metodologiczna

Głównym celem badania było zdiagnozowanie obszarów potencjalnych uzależnień dzieci i młodzieży od używania substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, papierosów, papierosów elektronicznych, narkotyków, dopalaczy oraz częstości spożywania napojów energetyzujących. Uzależnienia od mediów elektronicznych, cyberprzemocy oraz wstępne zdiagnozowanie zagadnień nomofobii. W konsekwencji pytania badawcze ogniskowały się wokół liczby dzieci i młodzieży, które miały doświadczenia z tego typu substancjami i zjawiskami oraz jakie mają opinie na temat ich używania w swoim środowisku.

Jednym z celów badania była identyfikacja tych problemów w poszczególnych typach szkół, przedziałach wieku, płci i innych cech społeczno-demograficznych.

W wyniku przeprowadzonych badań uzyskano odpowiedzi m.in. na następujące pytania badawcze:

- ✓ ile miałeś/miałaś lat, gdzie i kiedy po raz pierwszy: sięgnąłeś/aś po alkohol, papierosy, papierosy elektroniczne, narkotyki i dopalacze?
- ✓ czy zdarzało Ci się upić alkoholem oraz spożywać go kilka dni z rzędu?
- ✓ jakie masz powody sięgania do substancji psychoaktywnych?
- ✓ jak oceniasz ich dostępność, skąd je przede wszystkim bierzesz oraz czy uważasz, że w Twojej szkole jest to problem?
- ✓ jakie są źródła pochodzenia używek?
- ✓ ile czasu spędzasz w Internecie i w jaki sposób go wykorzystujesz?
- ✓ Ile miałeś/aś lat, kiedy otrzymałeś/aś swój pierwszy telefon komórkowy?
- ✓ czy masz rodzicielską blokadę dostępu do Internetu i z kim grasz w sieci?

Nota metodologiczna

- ✓ czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy, cyberstalkingu, cyberbullyingu oraz czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem tych zjawisk?
- ✓ gdybyś zauważył/a, że masz problemy z nadużywaniem używek lub byłeś ofiarą cyberprzemocy, do kogo byś się zwrócił/a o pomoc?
- ✓ jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?
- ✓ czy i jak często rozmawiasz z rodzicami o tych zjawiskach (picia alkoholu, palenia papierosów,, zażywania narkotyków, zażywania dopalaczy, cyberprzemocy i spożywania napojów energetyzujących) i do kogo byś się zwrócił/a o pomoc?

Uzyskano również informacje o stopniu występującej wśród dzieci i młodzieży nomofobii, czyli lęku przed utratą telefonu komórkowego, częstości korzystania z napojów energetyzujących, potrzebie korzystania z psychologa szkolnego czy zewnętrznego (spoza szkoły), samoocenę, o głównych zajęciach poza szkołą.

- ❖ **badanie ilościowe** - populacja uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych oraz uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w gminie Tarnowo Podgórne w roku szkolnym 2022/2023;
- ❖ **liczebność populacji** - zadana 1344 respondentów, zrealizowana **N=952** , w tym: populacja uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych zadana N=772, zrealizowana **N=588**, populacja uczniów szkół ponadpodstawowych klas I, II i III zadana N=571, zrealizowana **N=364**;
- ❖ **technika socjologiczna** - wywiady audytoryjne, kwestionariusz wywiadu;
- ❖ **termin, miejsce badania** - badanie zostało przeprowadzone przez ankieterów w klasach w miesiącach lutym i marcu 2023 roku.

Nota metodologiczna

- ❖ **techniki analizy statystycznej:** ilościowe narzędzia wskaźnikowe, jakościowe miary powiązań między zjawiskami, wybrane instrumenty statystyki indukcyjnej zorientowane na weryfikację stawianych hipotez badawczych;
- ❖ **podmiot badania:** populacja młodzieży szkolnej z VII i VIII klas szkół podstawowych oraz I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w gminie Tarnowo Podgórne

Realizator projektu ma świadomość, że wiele zagadnień w nim omawianych nie wyczerpuje tej problematyki, ale raczej aspirują do dalszych, pogłębionych badań. Dotyczy to szczególnie problematyki uzależnień od Internetu, cyberprzemocy, nomofobii, spożywania napojów energetyzujących i palenia e-papierosów.

Zakłada się, że przedstawione dane o zagrożeniach młodzieży szkolnej będą przyczynkiem do synergii działań szkoły z rodzicami oraz instytucji wspierających programy profilaktyki uzależnień dzieci i młodzieży.

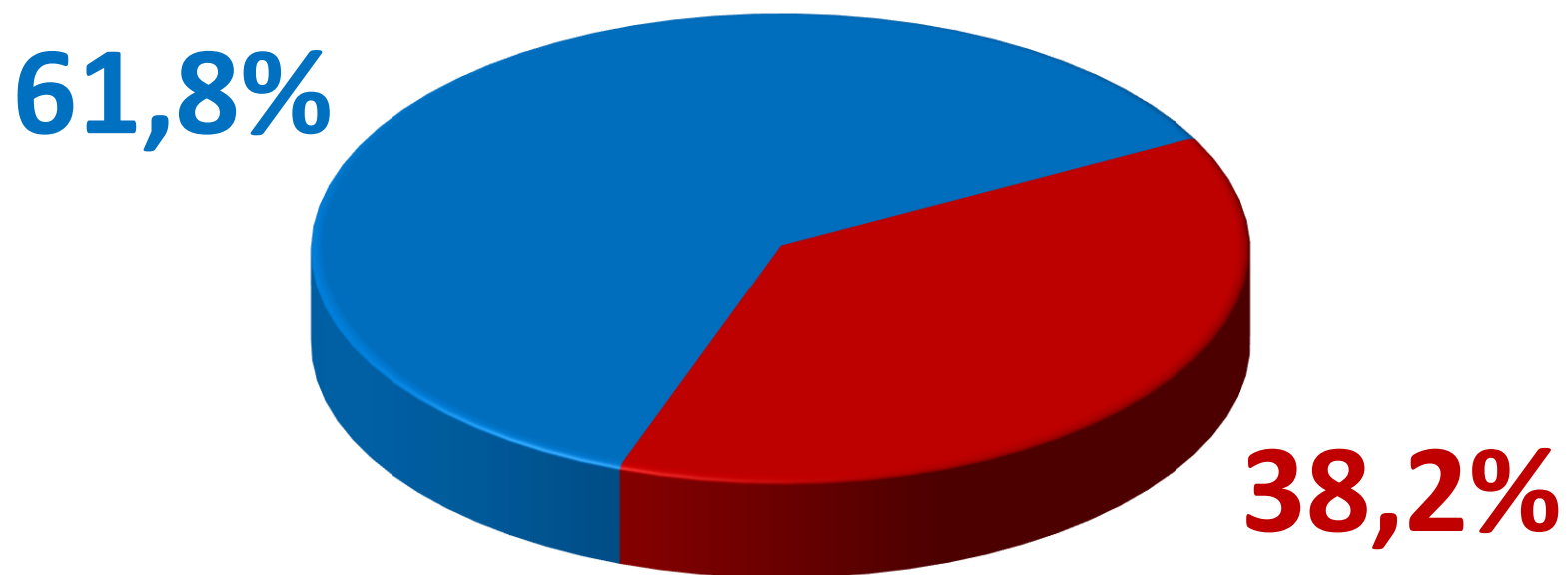
Pierwszym i niezwykle ważnym etapem zapobiegania nowym problemom społecznym, zwłaszcza w środowisku młodzieży, jest ich uświadomienie opinii publicznej i społeczności szkolnej. Właśnie to zagadnienie jest jednym z głównych celów tego projektu.

Charakterystyka badanej populacji uczniów

Wykres nr 1. Struktura populacji uczniów objętych badaniem ze względu na typ szkoły

■ Szkoły podstawowe kl. VII, VIII N= 588

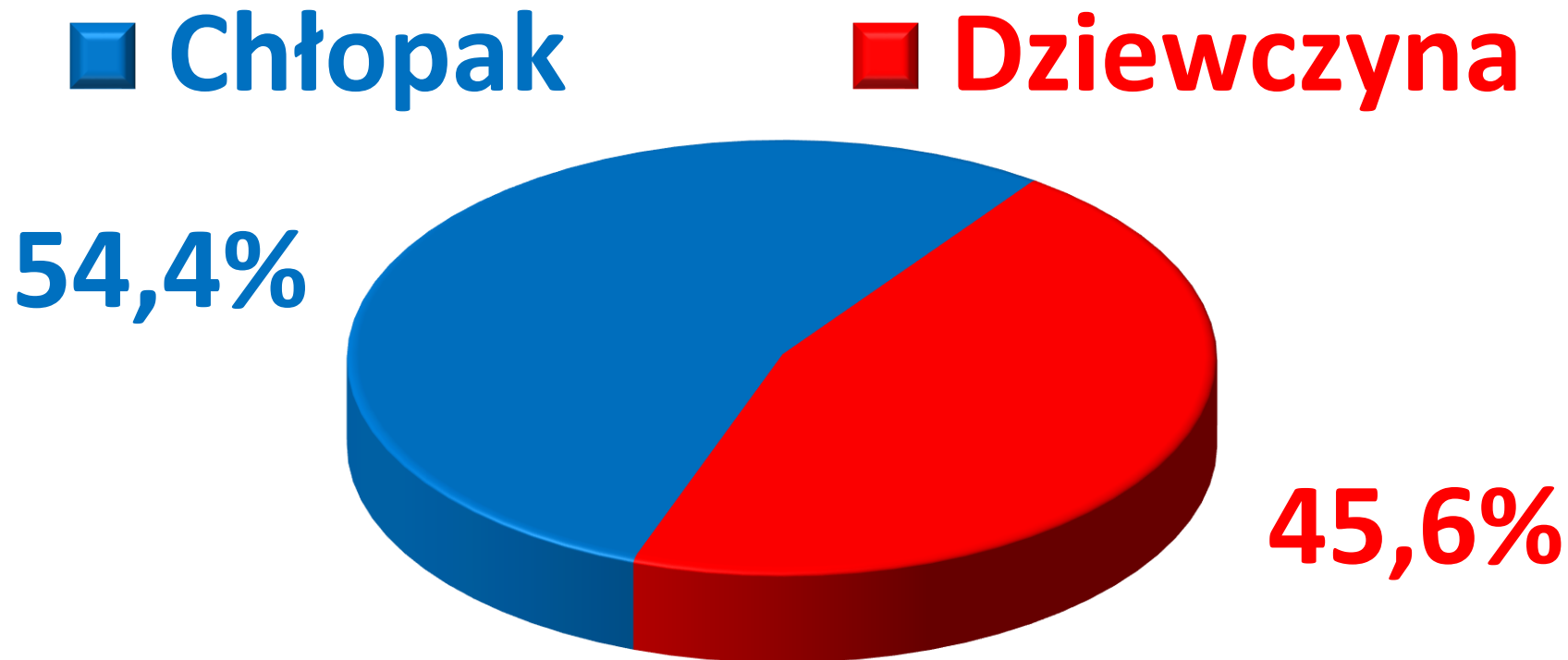
■ Szkoły ponadpodstawowe kl. I, II i III N=364

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

W badaniu wzięło udział 61,8% uczniów szkół podstawowych (klas VII i VIII) oraz 38,2% uczniów szkół ponadpodstawowych (klas I, II i III).

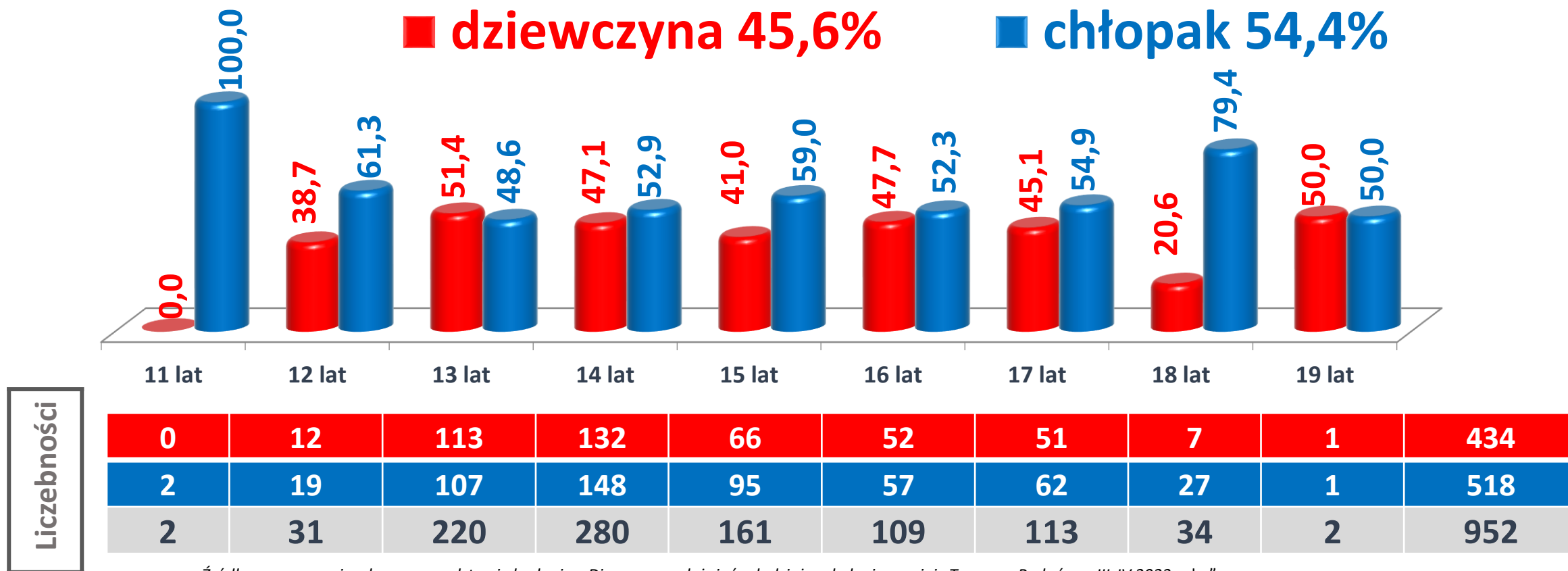
Wykres nr 2. Struktura populacji uczniów objętych badaniem ze względu na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

W badaniu wzięło udział 54,4% chłopców i 45,6% dziewcząt - uczniów szkół podstawowych klas VII i VIII oraz uczniów klas I, II i III szkół ponadpodstawowych.

Wykres nr 3. Struktura populacji według wieku i płci w % i liczbach. N=952

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

W grupie badawczej znalazło się 50,2% chłopców oraz 49,8% dziewcząt. Należy odnotować istotną różnicę rozkładów według płci w przedziale wiekowym 16 i 17 lat, w których występuje większa niż w innych przedziałach wiekowych przewaga liczebna dziewcząt nad chłopcami.

Tablica nr 1. Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w gminie Tarnowo Podgórne w roku szkolnym 2022/2023 N= 571, zrealizowano N=364

lp	Dane szkoły	Klasa I		Klasa II		Klasa III		Liczba uczniów ogółem	Liczba oddz. ogółem	Zrealizowano ogółem	
		liczba uczniów	liczba oddz.	liczba uczniów	liczba oddz.	liczba uczniów	liczba oddz.			liczebność	%
1	Liceum Ogólnokształcące im. Powstańców Wielkopolskich, ul. Poznańska 118, Tarnowo Podgórne, Dyrektor Szkoły Mirosława Przyłudzka-Moryl, tel. 61 814 72 53, 508 293 419	79	3	76	3	67	3	222	9	181	81,5
2	Zespół Szkół Technicznych, ul. Nowa 60, 62-080 Tarnowo Podgórne, Dyrektor Szkoły Agata Herda tel. 517 182 685, technikum	83	3	79	3	84	3	246	9	117	47,6
3	Zespół Szkół Technicznych, ul. Nowa 60, Tarnowo Podgórne, Dyrektor Szkoły Agata Herda, tel. 517 182 685, Branżowa Szkoła I Stopnia	31	1	22	1	50	2	103	4	66	64,1
	Ogółem	193	7	177	7	201	8	571	22	364	63,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Tarnowo Podgórne oraz badania przeprowadzonego w III i IV 2023 roku

W roku szkolnym 2022/2023 w gminie Tarnowo Podgórne, w trzech szkołach ponadpodstawowych w klasach od I do III uczy się 571 uczniów w 22 oddziałach. Natomiast zrealizowano badanie na populacji 364 uczniów obecnych uczniów w czasie badania w szkole, co stanowi 63,8% populacji uczniów w tych klasach.

Tablica nr 2. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych w gminie Tarnowo Podgórne w roku szkolnym 2022/2023 N=773, zrealizowano N=588

Lp.	Siedziba szkoły podstawowej	Klasa VII		Klasa VIII		Ogółem liczba		Zrealizowano	
		liczba uczniów	liczba oddz.	liczba uczniów	liczba oddz.	uczniów	oddz.	liczebność	%
1	Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów w Baranowie, ul. Wypoczynkowa, tel. 61 652 71 21	25	1	57	2	82	3	50	61,0
2	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II, w Tarnowie Podgórny, ul. Szkolna 5, tel. 61 81 46 481, 510 056 507	59	3	132	7	191	10	166	86,9
3	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Integracji Europejskiej w Tarnowie Podgórny, ul. Poznańska 118, tel. 61 814 75 12	-	-	38	2	38	2	30	78,9
4	Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera w Przeźmierowie, ul. Kościelna 46/48, tel. 61 814 20 21	37	2	113	5	150	7	90	60,0
5	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Ceradzu Kościelnym, ul. Jankowicka 22a, tel. 61 814 78 70	15	1	38	2	53	3	46	86,8
6	Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Uśmiechu w Lusówku, ul. Dopiewska 5, tel. 61 814 77 31	17	1	91	4	108	5	92	85,2
7	Szkoła Podstawowa im. gen. J. Dowbora-Muśnickiego w Lusowie, ul. Nowa 6, tel. 61 814 61 29	45	2	106	5	151	7	114	75,0
Ogółem		198	10	575	27	773	37	588	76,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Tarnowo Podgórne oraz badania przeprowadzonego w III i IV 2023 roku

W roku szkolnym 2022/2023 w Gminie Tarnowo Podgórne w siedmiu szkołach podstawowych w klasach VII i VIII uczy się 773 uczniów w 37 oddziałach. Natomiast badanie zrealizowano na populacji 588 uczniów obecnych w czasie badania w szkole, co stanowi 76,1% populacji uczniów tych klas.

Tablica nr 3. Typy szkół i liczebność uczniów biorących udział w badaniu N=952

Lp.	Typ szkoły	Liczebność	%
1	Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów w Baranowie, ul. Wypoczynkowa	50	5,3
2	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II, w Tarnowie Podgórny, ul. Szkolna 5	166	17,4
3	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Integracji Europejskiej w Tarnowie Podgórny, ul. Poznańska 118	30	3,2
4	Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera w Przeźmierowie, ul. Kościelna 46/48	90	9,5
5	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Ceradzu Kościelnym, ul. Jankowicka 22a	46	4,8
6	Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Uśmiechu w Lusówku, ul. Dopiewska 5	92	9,7
7	Szkoła Podstawowa im. gen. J. Dowbora Muśnickiego w Lusowie, ul. Nowa 6	114	12,0
8	Liceum Ogólnokształcące im. Powstańców Wielkopolskich, Poznańska 118, Tarnowo Podgórne	181	19,0
9	Zespół Szkół Technicznych, ul. Nowa 60, Tarnowo Podgórne, technikum	117	12,3
10	Zespół Szkół Technicznych, ul. Nowa 60, Tarnowo Podgórne, Branżowa Szkoła I Stopnia	66	6,9
Ogółem		952	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w Gminie Tarnowo Podgórne, III- IV 2023 roku”

Najbardziej liczebną grupę (N=181, co stanowi 19,0%) badanych uczniów stanowią licealiści oraz uczniowie szkoły podstawowej nr 1 (N=166, 17,4%). Należy odnotować, że część rodziców ze szkoły podstawowej w Baranowie nie wyraziła zgody, aby ich dzieci brały udział w anonimowym badaniu uzależnień młodzieży. Więcej niż trzy piąte (61,8%) badanych było uczniami szkół podstawowych oraz 38,2% uczniami szkół ponadpodstawowych.

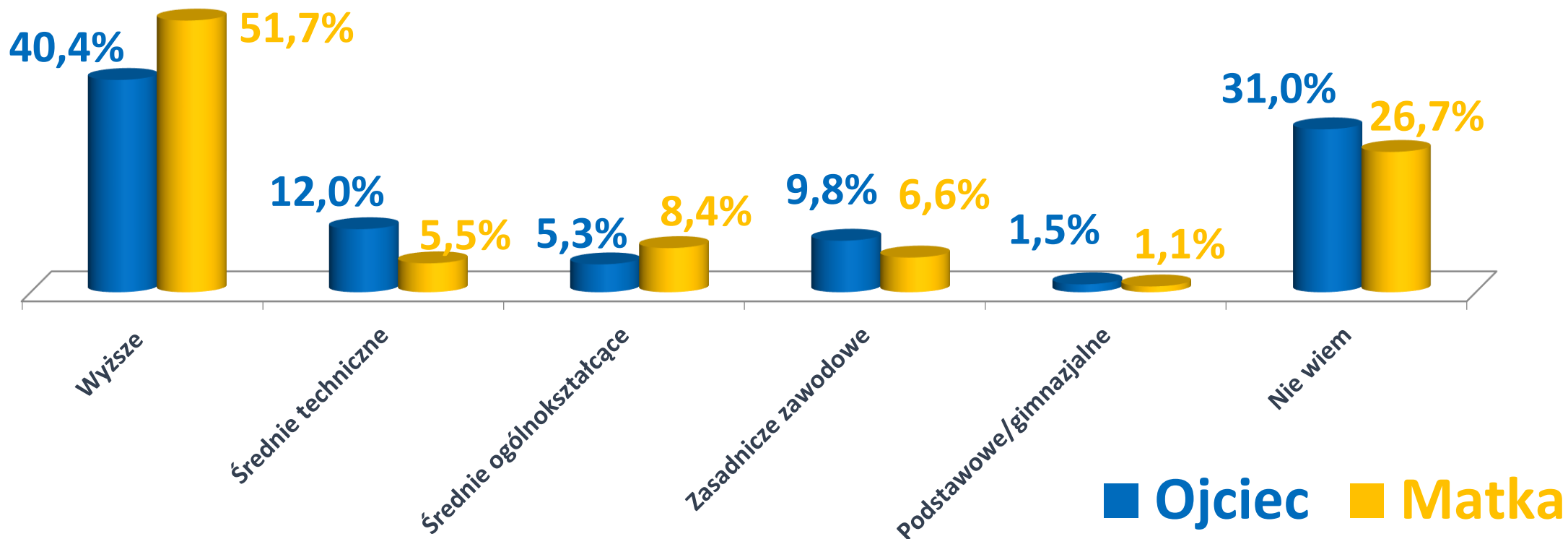
Tablica nr 4. Liczba rodzeństwa. N=952

Lp.	Liczba rodzeństwa	Częstość	%
1	Nie mam rodzeństwa	154	16,2
2	Mam 1 brata/siostrę	560	58,8
3	Mam 2 braci/siostry	171	18,0
4	Mam 3 braci/siostry	36	3,8
5	Mam 4 braci/siostry	12	1,3
6	Mam więcej niż 5 braci/siostr	19	2,0
Ogółem		952	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

58,8% ankietowanych uczniów ma jednego brata/siostrę. Natomiast 18,0% ankietowanych ma 2 braci/siostry oraz 16,2% respondentów zadeklarowało, że nie ma rodzeństwa.

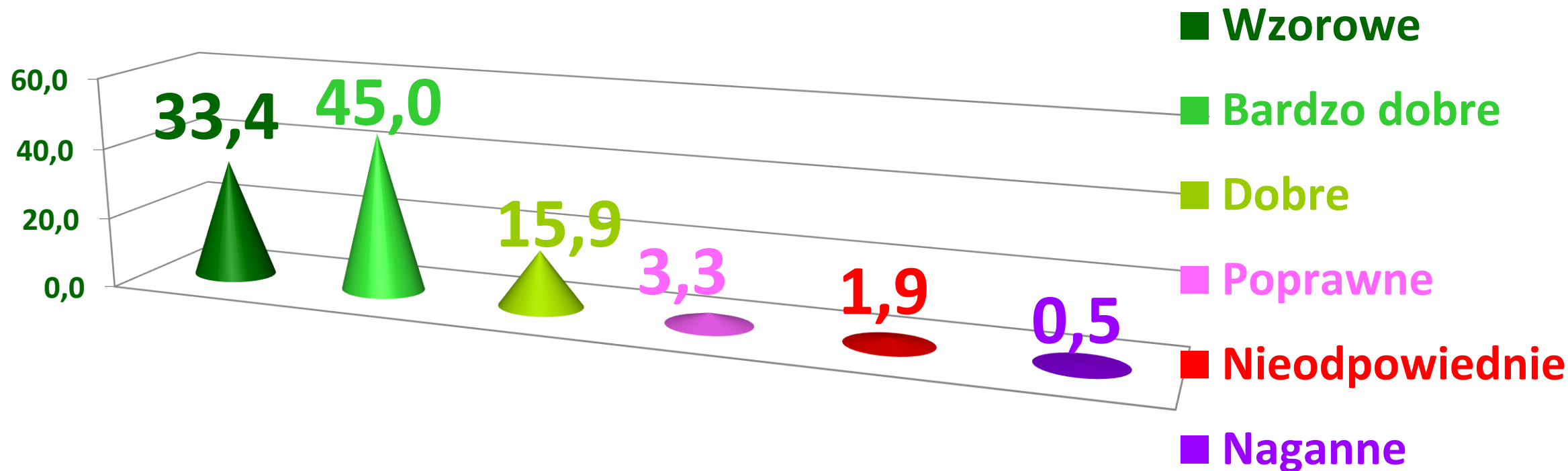
Wykres nr 4. Wykształcenie rodziców/opiekunów ze względu płeć. N=952

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Matki uczniów objętych badaniem (tak jak w tendencji ogólnopolskiej) są lepiej wykształcone od ojców. Wykształcenie wyższe posiada 51,7% matek i 40,4% ojców ankietowanych. Dominującym wykształceniem wśród ojców uczniów jest wykształcenie średnie techniczne 12,0% zasadnicze zawodowe. 28,8% uczniów nie zna wykształcenia swoich rodziców, w tym 26,7% matek i 31,0% ojców.

Wykres nr 5. Ocena z zachowania w %. Pytanie VI. Jaką miałeś ocenę z zachowania na koniec poprzedniego półrocza?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Jedna trzecia (33,4%) ankietowanych na koniec poprzedniego półrocza legitymowała się zachowaniem „wzorowym”, 45,0% „bardzo dobrym” oraz 15,9% „dobrym”. Z kolei 0,5% respondentów zadeklarowało zachowanie „naganne” oraz 1,9% „nieodpowiednie”.

Wykres nr 6. Ocena sytuacji ekonomicznej w rodzinie. N=952

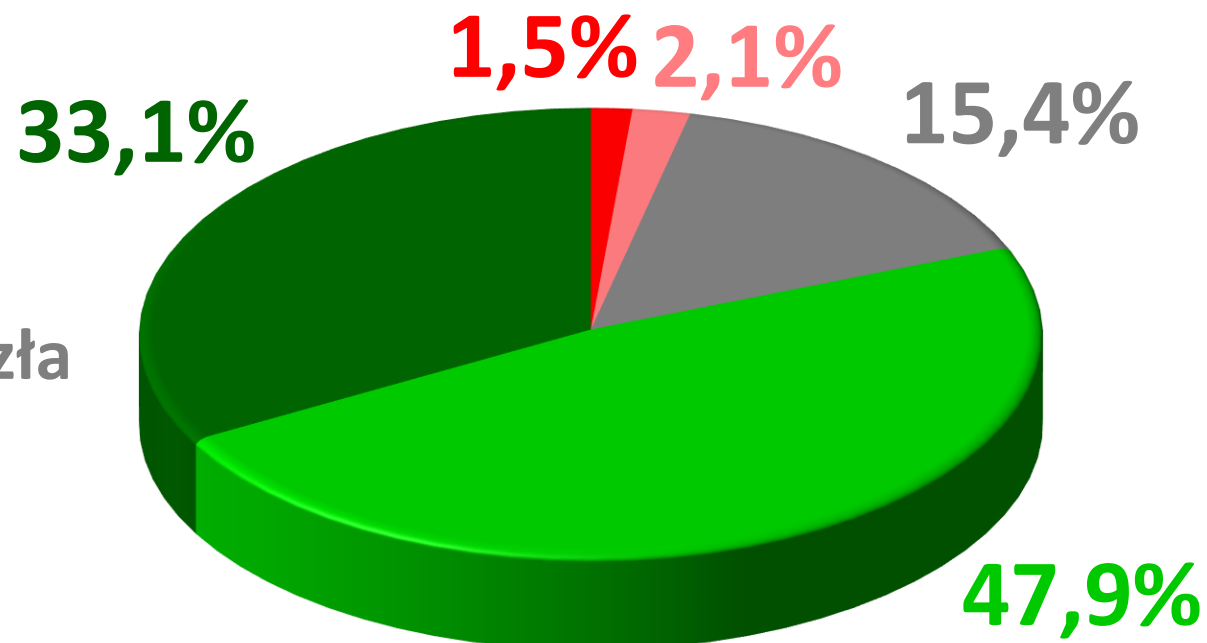
■ **Bardzo zła**

■ **Raczej zła**

■ **Przeciętna - ani dobra, ani zła**

■ **Raczej dobra**

■ **Bardzo dobra**

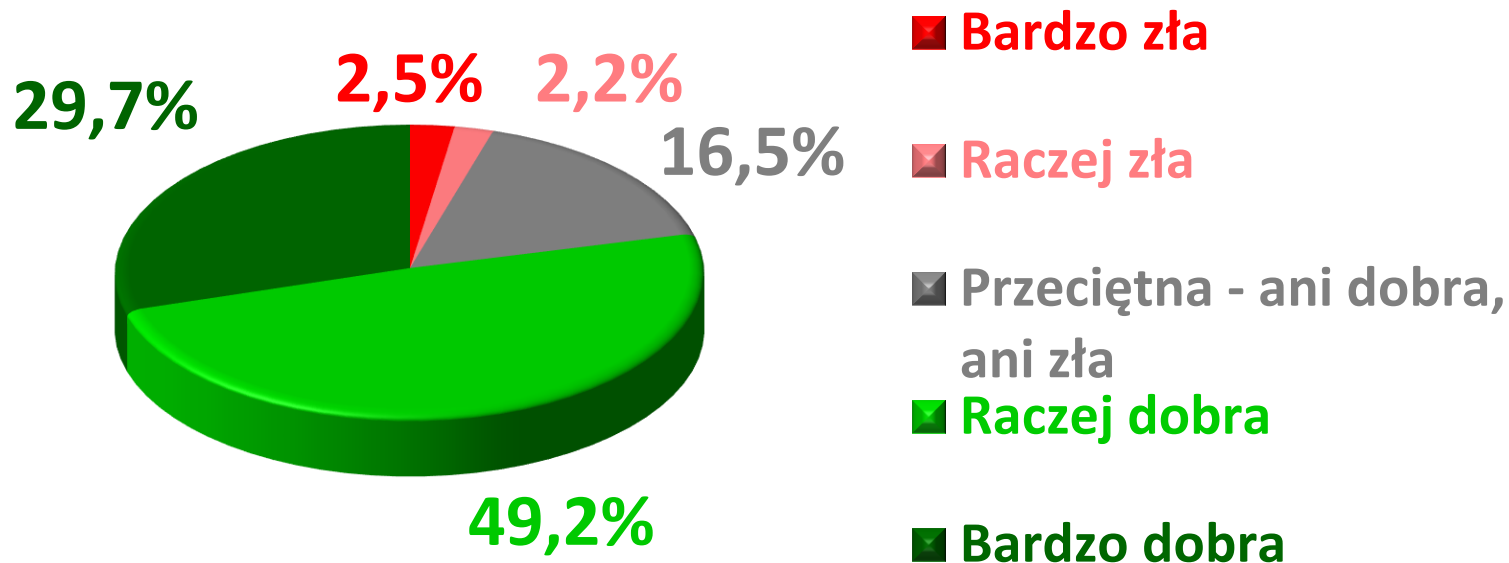

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

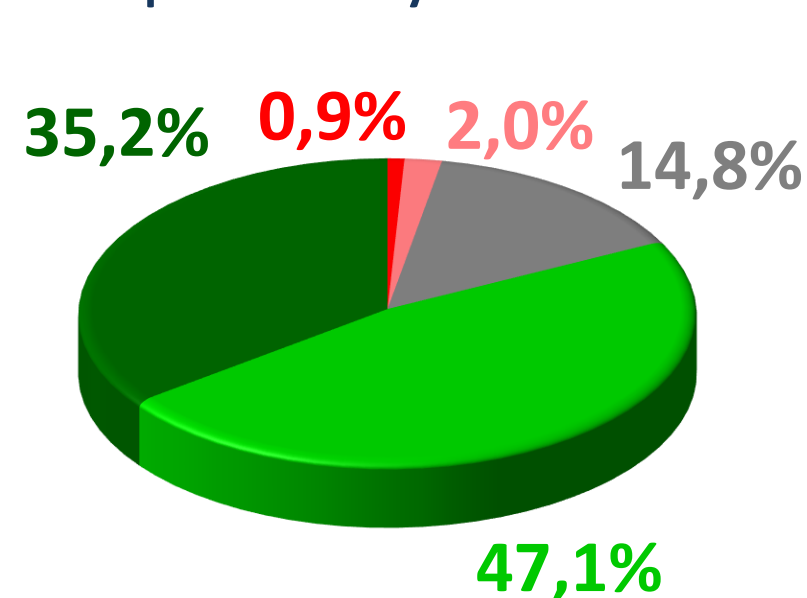
Dobrze sytuację ekonomiczną swojej rodziny oceniło więcej niż cztery piąte (81,0%) ankietowanych, w tym „bardzo dobra” (33,1%) i „raczej dobra” (47,9%). Natomiast źle swoją sytuację ekonomiczną oceniło zaledwie 3,6% ankietowanych oraz jako „przeciętną - ani dobrą, ani złą” 15,4% respondentów.

Wykres nr 7. Ocena sytuacji ekonomicznej przez uczniów szkół: ponadpodstawowych i podstawowych. Pytanie VIII. Jak oceniasz sytuację ekonomiczną w Twojej rodzinie?

Uczniowie I, II i III klas szkół
ponadpodstawowych N=364

Uczniowie VII i VIII klas szkół
podstawowych N=588

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych nieznacznie o 3,4 punkty procentowe lepiej ocenili sytuację ekonomiczną w domu od uczniów szkół ponadpodstawowych - „bardzo dobrze” + „raczej dobrze” = **82,3%**, **78,9%**. Natomiast częściej o 1,7 punktu procentowego „przeciętnie - ani dobrze, ani źle” ocenili uczniowie szkół ponadpodstawowych sytuację ekonomiczną w domu od respondentów z VII i VIII klas szkół podstawowych.

Samooocena, stopień zadowolenia ze swojej szkoły

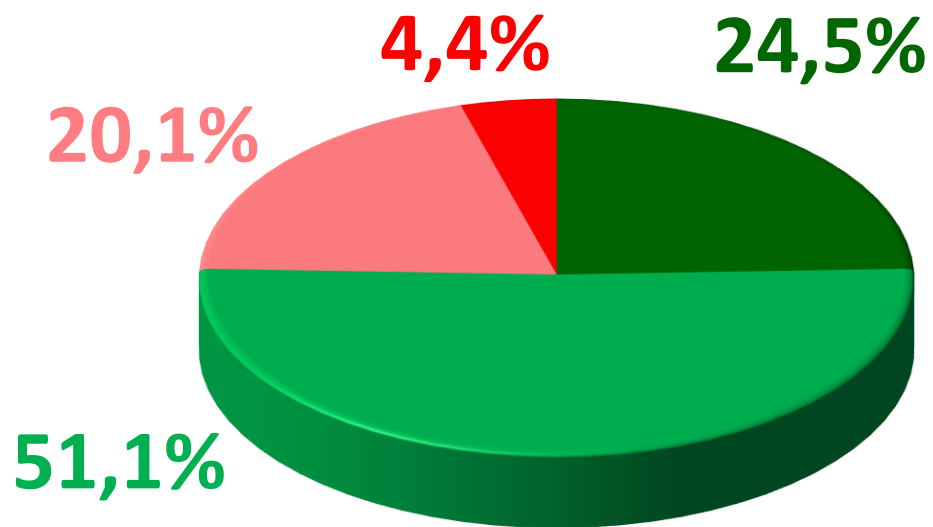
Wykres nr 8. Samoocena respondentów. N=952. Pytanie 1. Co sądzisz o sobie samym/samej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Blisko co czwarty (24,4%) ankietowany jest z siebie zadowolony. Natomiast 48,1% respondentów myśli o sobie raczej pozytywnie, chociaż przydałoby się też trochę pracy nad sobą. Z kolei pesymistycznie o sobie myśli 27,5% ankietowanych.

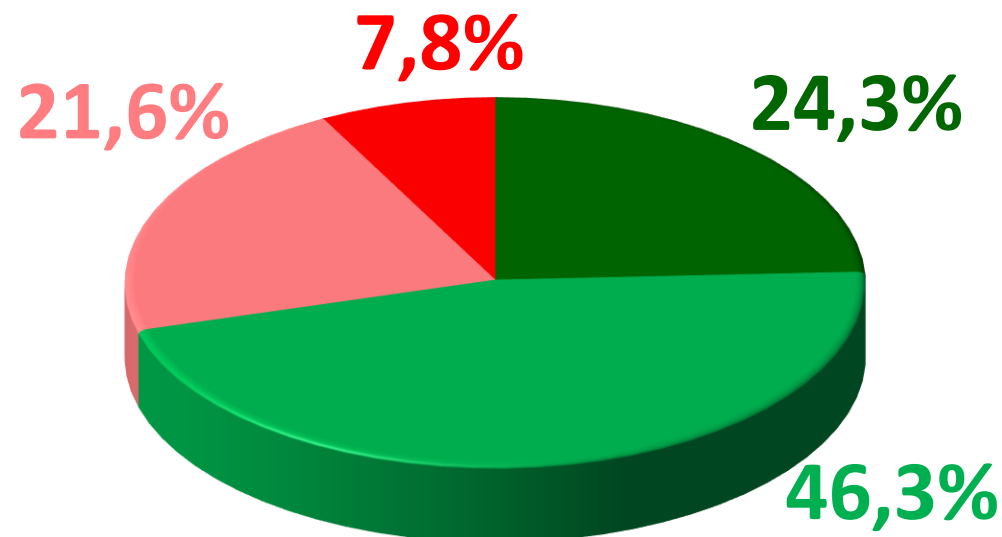
Wykres nr 9. Samoocena uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364

- Jestem zadowolony/a z siebie
- Myślę o sobie raczej pozytywnie, chociaż przydałoby się też trochę pracy nad sobą
- Nie jestem z siebie zadowolony/a, choć mam kilka zalet
- Jest zaniżona, uważam siebie za gorszego/ą od innych

Wykres nr 10. Samoocena uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych. N= 588

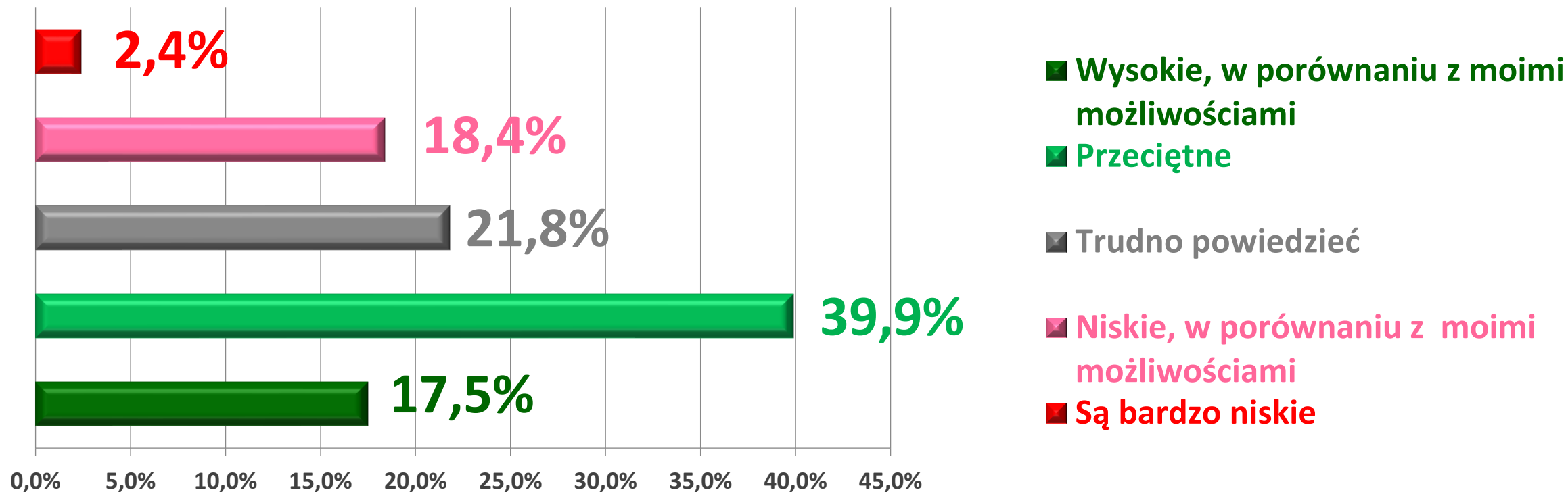
Uczniowie z I, II i III klas szkół ponadpodstawowych są bardziej z siebie zadowoleni i myślą o sobie pozytywnie o 5 punktów procentowych od ankietowanych ze szkół podstawowych klas VII i VIII.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Wykres nr 11. Samoocena wyników w nauce. N=952.

Pytanie 3. Czy Twoim zdaniem wyniki w nauce, które osiągasz są:

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

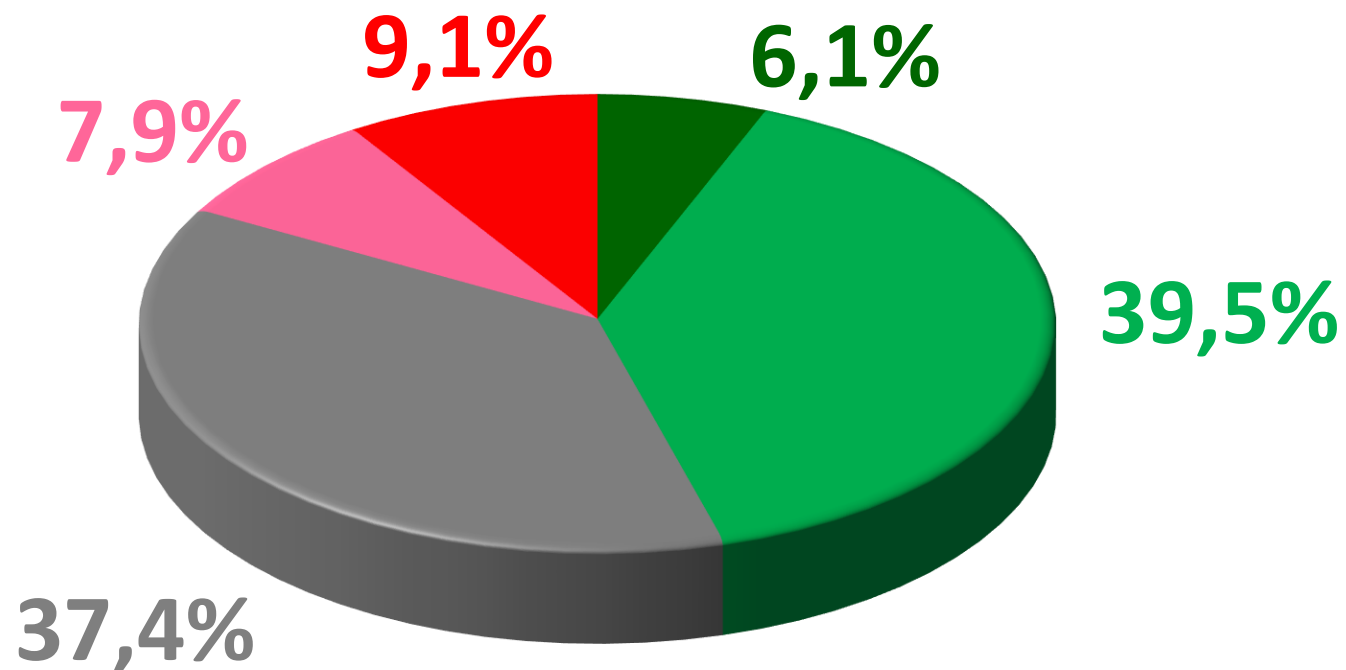
Prawie dwie piąte (39,9%) respondentów uznała swoje wyniki w nauce jako przeciętne. **Krytyczny stosunek do swoich wyników w nauce okazało 20,8%** ankietowanych, uznając, że wyniki w nauce są „bardzo niskie” i „niskie w porównaniu z ich możliwościami”.

Natomiast odpowiedzi „trudno powiedzieć” wybrało 21,8% ankietowanych.

Wykres nr 12. Stopień zadowolenie z chodzenia do szkoły. N=952.

Pytanie 2. Czy lubisz chodzić do swojej szkoły?

- **Bardzo lubię**
- **Lubię**
- Chodzę, bo muszę
- Nie lubię
- **Bardzo nie lubię**

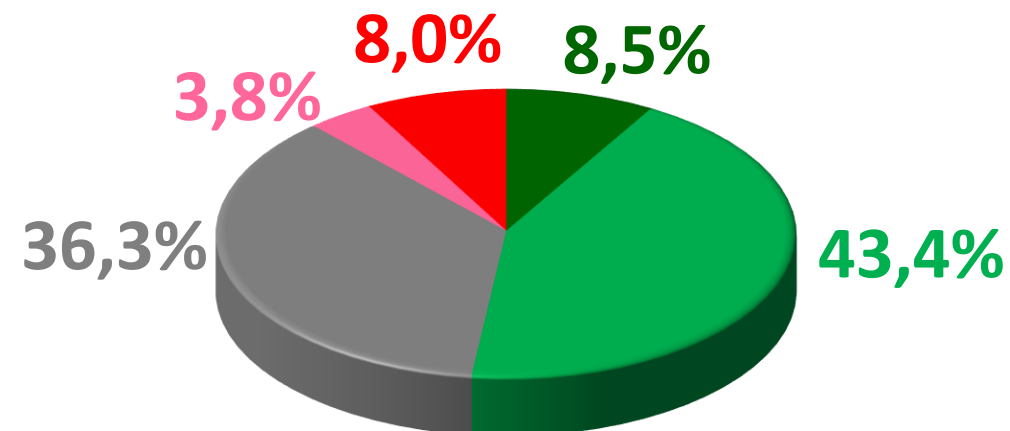
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Należy odnotować, że **45,6% ankietowanych uczniów „lubi”** (39,5%) i **„bardzo lubi”** (6,1%) chodzić do szkoły. Przeciwnego zdania „nie lubi” (7,9%) i „bardzo nie lubi” (9,1%) jest **17,0%** ankietowanych. Natomiast prawie dwie piąte (37,4%) biorącej udział w badaniu kwestionariuszowym młodzieży chodzi do szkoły, bo musi.

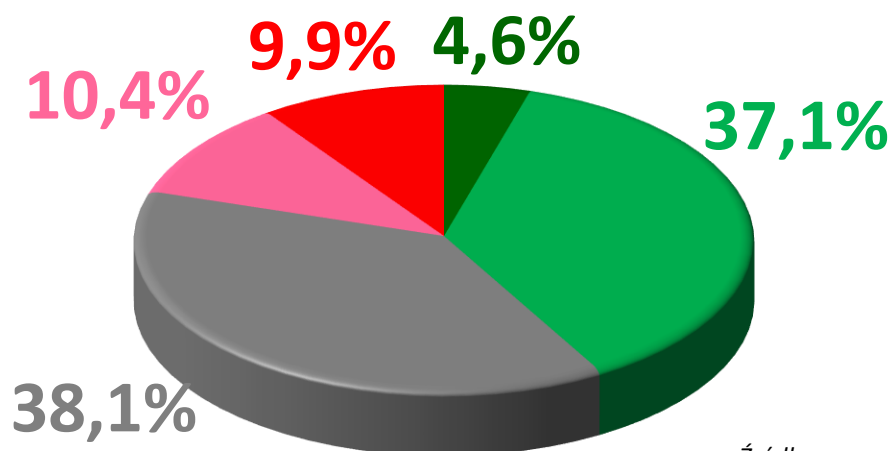
Wykres nr 13. Stopień zadowolenia z chodzenia do szkoły ze względu na typ szkoły

Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364

- **Bardzo lubię**
- **Lubię**
- **Chodzę, bo muszę**
- **Nie lubię**
- **Bardzo nie lubię**

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych. N=588

51,9% uczniów klas I, II i III szkół ponadpodstawowych „lubi” (43,4%) i „bardzo lubi” (8,5%) chodzić do szkoły. Uczniowie szkół ponadpodstawowych zdecydowanie chętniej o 10,2 punktów procentowych chodzą do swojej szkoły w porównaniu do uczniów szkół podstawowych. **Co piąty (20,3%)** badany uczeń szkoły podstawowej **nie lubi chodzić do szkoły** oraz 11,8% ankietowanych uczniów z I, II i III klas szkół ponadpodstawowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

Tablica nr 5. Opinie uczniów na temat picia alkoholu w %, N=952

Pytanie 5. Poniżej znajduje się zestaw opinii na temat picia alkoholu. Oceń przy każdej, które z nich są Twoim zdaniem prawdziwe, a które fałszywe:

Lp.	Opinia na temat picia alkoholu	Prawda	Nie wiem	Fałsz
1	Alkoholizm jest chorobą	80,7	11,1	8,2
2	Alkohol jest bardziej szkodliwy dla nastolatka niż dla czterdziestolatka	65,8	22,8	11,4
3	Alkoholizm jest problemem rodziny, a nie jednostki	36,7	36,7	26,6
4	Alkohol ułatwia nawiązywanie kontaktów z ludźmi	33,8	23,8	42,4
5	Można przewidzieć, kto spośród pijących uzależni się	31,9	46,6	21,5
6	Wypicie alkoholu pomaga przezwyciężyć zdenerwowanie	27,3	42,4	30,3
7	Alkohol jest dobrym lekarstwem na niektóre dolegliwości	26,6	30,4	43,0
8	Osoby uzależnione piją, dlatego że mają słaby charakter	15,1	43,5	41,4
9	Każdy, kto się upija, jest uzależniony	10,1	21,4	68,5
10	Dziewczynom imponują chłopcy, którzy piją	9,2	34,8	56,0
11	Prawdziwy mężczyzna od czasu do czasu musi się upić	8,6	21,0	70,4
12	Kierowca przed jazdą może bez szkody wypić trochę alkoholu	8,4	9,3	82,3
13	Piwo to nie jest alkohol	8,4	9,6	82,0
14	Pijąc tylko piwo, nie można się uzależnić	7,0	22,1	70,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Cztery piąte (80,7%) ankietowanych uznało, że „*alkoholizm jest chorobą*”, nie zgodziło się z tą opinią 8,2% respondentów oraz 11,1% wybrało odpowiedź „*nie wiem*”. Z kolei prawie dwie trzecie (65,8%) respondentów przyjęło za „***prawdę***” stwierdzenie, że „*alkohol jest bardziej szkodliwy dla nastolatka niż dla czterdziestolatka*”, natomiast za „*fałsz*” 11,4% uczniów. Prawie pięć szóstych (82,3%) respondentów za „***fałsz***” uznało stwierdzenie, że „*kierowca przed jazdą może bez szkody wypić trochę alkoholu*”. Z kolei stwierdzenie, że „*piwo to nie jest alkohol*” za „***fałsz***” przyjęło 82,0% ankietowanych oraz 70,9% przyjęło za fałszywe stwierdzenie, że „*pijąc tylko piwo, nie można się uzależnić*”.

Tablica nr 6. Opinie uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych na temat picia alkoholu w %. N=364

Lp.	Opinia na temat picia alkoholu	Prawda	Nie wiem	Fałsz
1	Alkoholizm jest chorobą	84,6	8,5	6,9
2	Alkohol jest bardziej szkodliwy dla nastolatka niż dla czterdziestolatka	57,1	26,4	16,5
3	Alkohol ułatwia nawiązywanie kontaktów z ludźmi	56,0	18,7	25,3
4	Alkoholizm jest problemem rodziny, a nie jednostki	43,7	28,8	27,5
5	Wypicie alkoholu pomaga przezwyciężyć zdenerwowanie	32,4	41,5	26,1
6	Alkohol jest dobrym lekarstwem na niektóre dolegliwości	30,5	25,5	44,0
7	Można przewidzieć, kto spośród pijących uzaleźni się	29,9	47,0	23,1
8	Osoby uzależnione piją, dlatego że mają słaby charakter	15,4	40,9	43,7
9	Dziewczynom imponują chłopcy, którzy piją	13,5	34,9	51,6
10	Piwo to nie jest alkohol	11,0	5,2	83,8
11	Prawdziwy mężczyzna od czasu do czasu musi się upić	8,8	21,7	69,5
12	Kierowca przed jazdą może bez szkody wypić trochę alkoholu	8,5	7,1	84,3
13	Pijąc tylko piwo, nie można się uzależnić	8,0	20,1	72,0
14	Każdy, kto się upija, jest uzależniony	7,7	13,5	78,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

11,0% ankietowanych respondentów z klas I, II i III szkół ponadpodstawowych przyjęło za „**prawdę**” stwierdzenie, że „*piwo to nie jest alkohol*” oraz 5,2% uczniów wybrało odpowiedź „*nie wiem*”. Z kolei 32,4% uczniów jest zdania, że „*wypicie alkoholu pomaga przezwyciężyć zdenerwowanie*” oraz 56,0% uznało za prawdę stwierdzenie, że „*alkohol ułatwia nawiązywanie kontaktów z ludźmi*”. Ankietowani najczęściej jako „**fałsz**” wskazali stwierdzenia, że „*kierowca przed jazdą może bez szkody wypić trochę alkoholu*” (84,3%), „*piwo to nie jest alkohol*” (83,8%). „*każdy, kto się upija, jest uzależniony*” (78,8%).

Tablica nr 7. Opinia uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych na temat picia alkoholu w %. N=588

Lp.	Opinia na temat picia alkoholu	Prawda	Nie wiem	Fałsz
1	Alkoholizm jest chorobą	78,2	12,8	9,0
2	Alkohol jest bardziej szkodliwy dla nastolatka niż dla czterdziestolatka	71,1	20,6	8,3
3	Można przewidzieć, kto spośród pijących uzależni się	33,2	46,3	20,6
4	Alkoholizm jest problemem rodziny, a nie jednostki	32,2	41,5	26,2
5	Alkohol jest dobrym lekarstwem na niektóre dolegliwości	24,1	33,3	42,5
6	Wypicie alkoholu pomaga przezwyciężyć zdenerwowanie	24,1	43,0	32,8
7	Alkohol ułatwia nawiązywanie kontaktów z ludźmi	20,1	27,0	52,9
8	Osoby uzależnione piją, dlatego że mają słaby charakter	15,0	45,1	40,0
9	Każdy, kto się upija, jest uzależniony	11,6	26,4	62,1
10	Prawdziwy mężczyzna od czasu do czasu musi się upić	8,5	20,6	70,9
11	Kierowca przed jazdą może bez szkody wypić trochę alkoholu	8,3	10,7	81,0
12	Piwo to nie jest alkohol	6,8	12,2	81,0
13	Dziewczynom imponują chłopcy, którzy piją	6,6	34,7	58,7
14	Pijąc tylko piwo, nie można się uzależnić	6,5	23,3	70,2

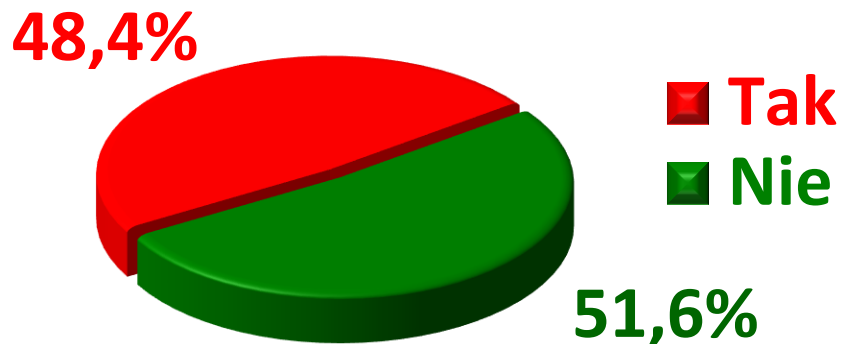
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych (6,8%) rzadziej o 4,2 punkty procentowe od uczniów klas I, II i III szkół ponadpodstawowych (11,0%) uznawali za „prawdę” stwierdzenie, że „*piwo to nie jest alkohol*” oraz o 35,9 punktów procentowych rzadziej przyjęli opinię od swych starszych kolegów (20,1%), że „*alkohol ułatwia nawiązywanie kontaktów z ludźmi*”. Badani uczniowie szkół podstawowych najczęściej nie wiedzieli, jakie zająć stanowisko i wybrali odpowiedź „*nie wiem*” dla stwierdzeń: „*można przewidzieć, kto spośród pijących uzależni się*” (46,3%) „*osoby uzależnione piją, dlatego że mają słaby charakter*” (45,1%) oraz „*wypicie alkoholu pomaga przezwyciężyć zdenerwowanie*” (43,0%).

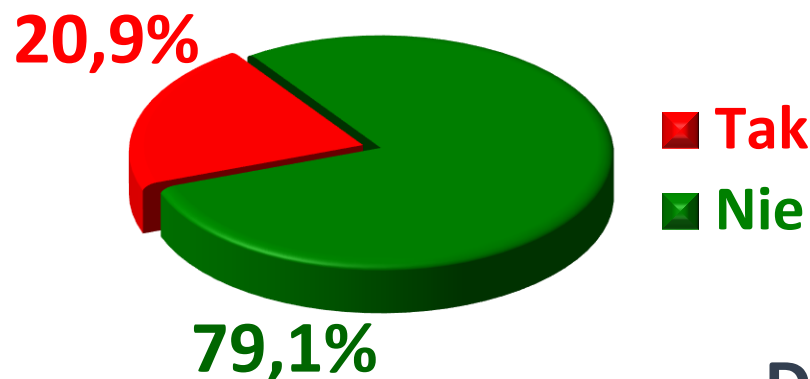

Wykres nr 14. Czy kiedykolwiek w życiu? PIŁEŚ, PALIŁEŚ, PRÓBOWAŁEŚ. N=952

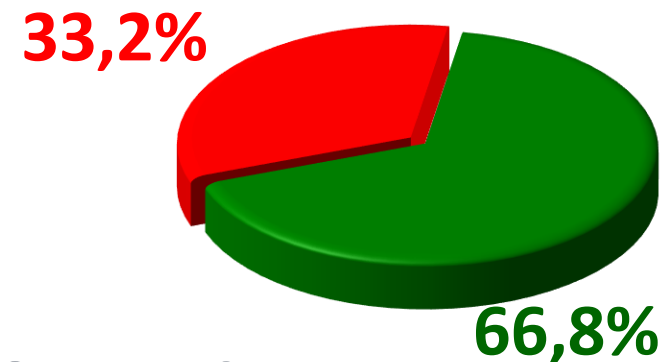
ALKOHOL

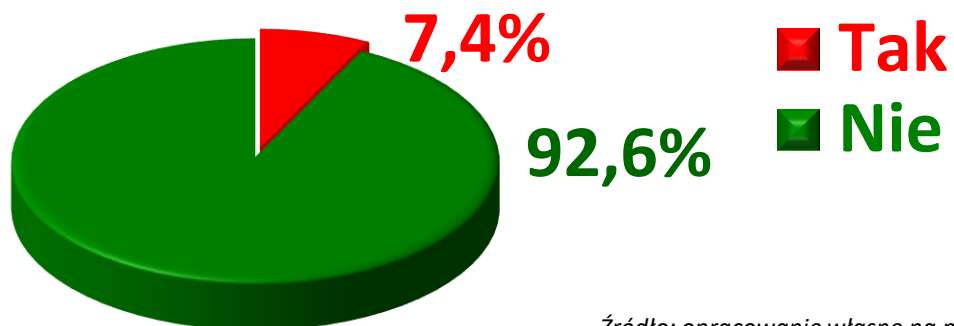
PAPIEROSY

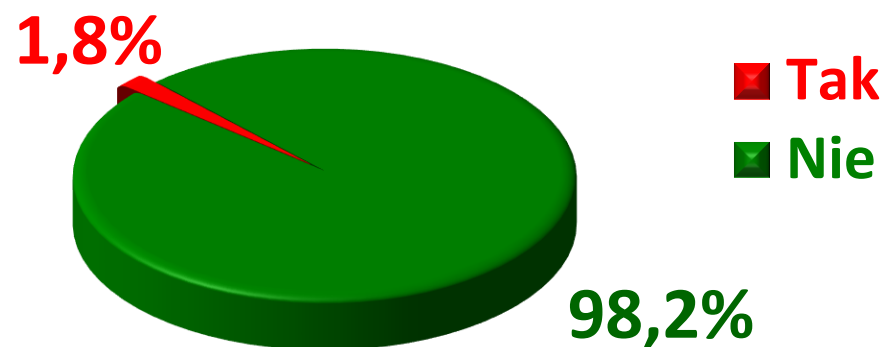
PAPIEROSY - elektroniczne

NARKOTYKI

DOPALACZE

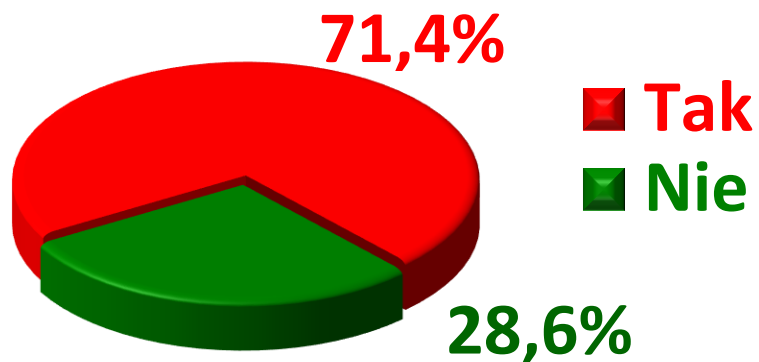

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

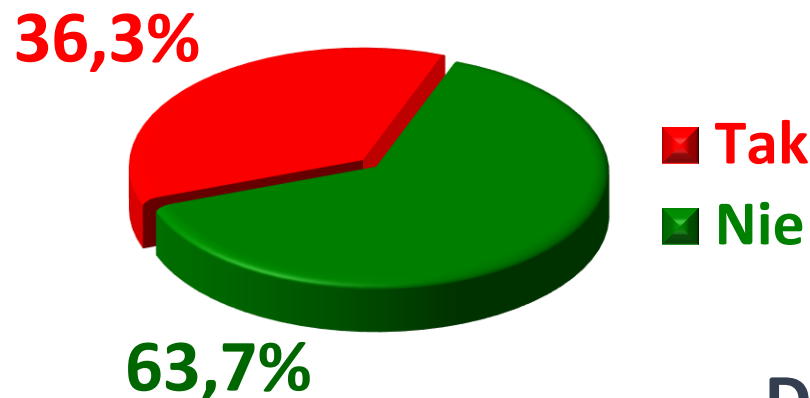
Prawie połowa (**48,4%**) ankietowanych uczniów piła alkohol, co piąty (**20,9%**) respondent palił papierosy oraz papierosy elektroniczne paliła jedna trzecia (**33,2%**) respondentów. Z kolei narkotyków próbowało **7,4%** oraz dopalaczy próbowało **1,8%** ankietowanych, to jest 17 uczniów.

Wykres nr 15. Czy kiedykolwiek w życiu? PIŁEŚ, PALIŁEŚ, PRÓBOWAŁEŚ. N=364

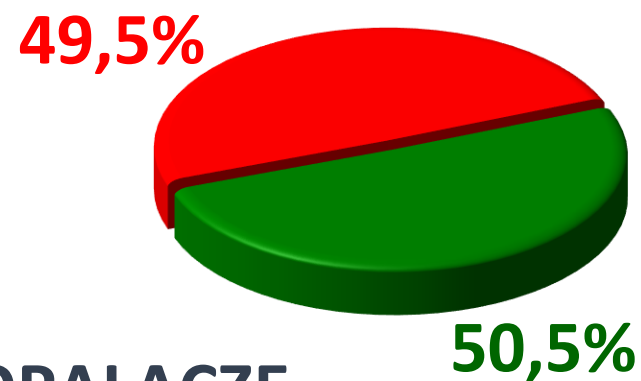
ALKOHOL

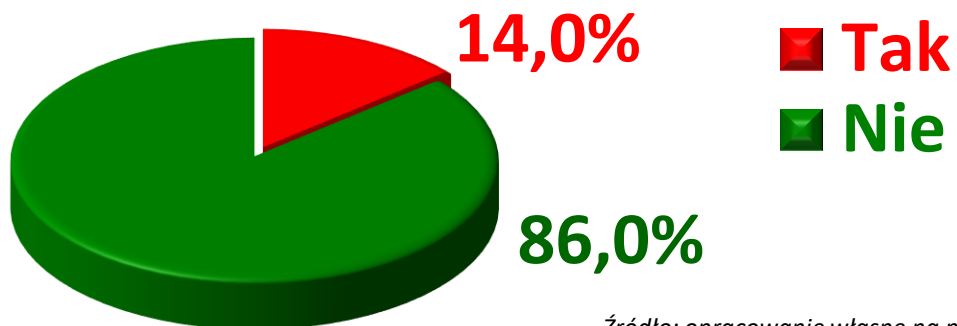
PAPIEROSY

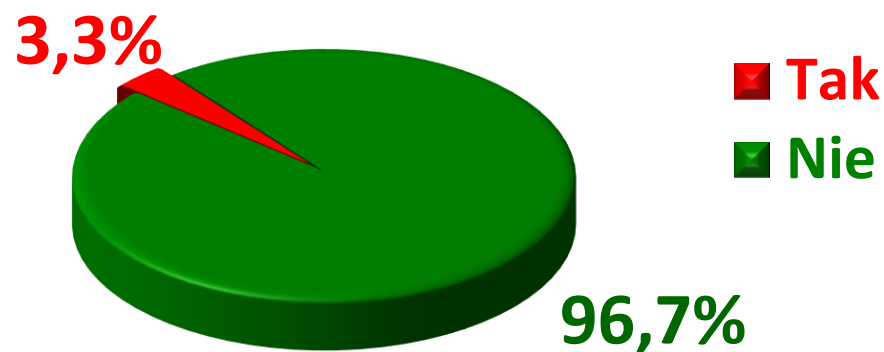
PAPIEROSY - elektroniczne

NARKOTYKI

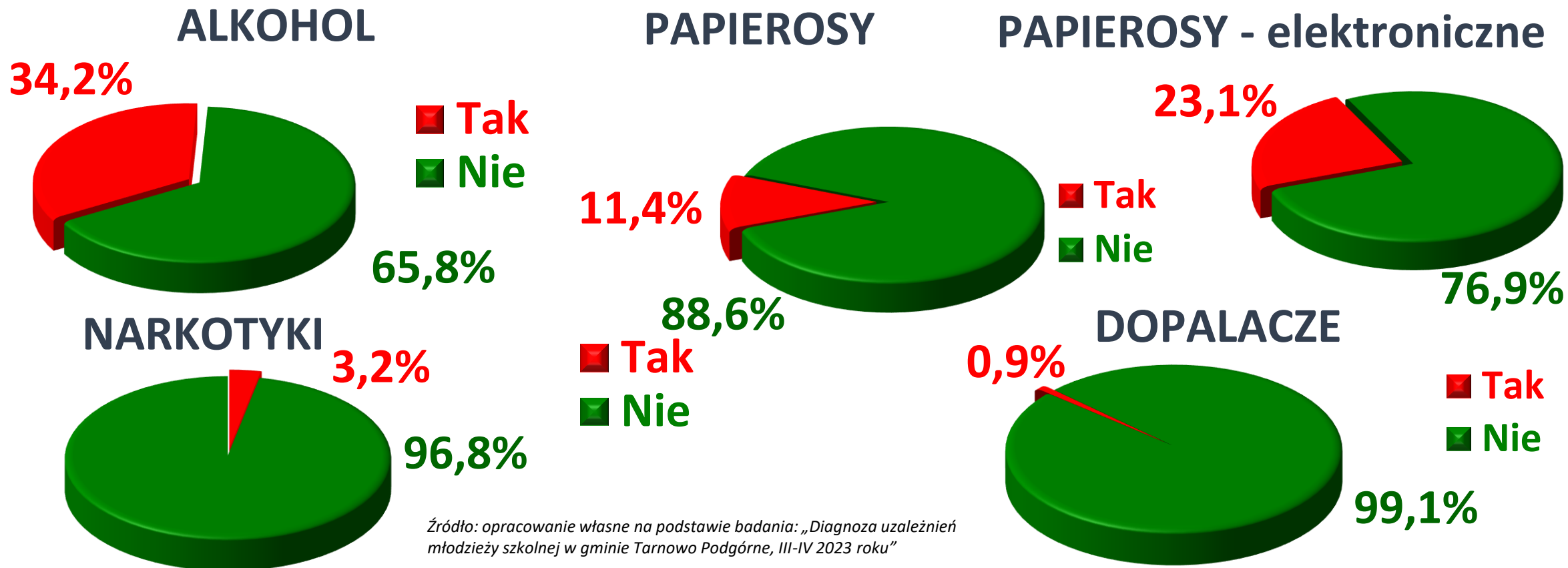
DOPALACZE

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Pięć siódmych (**71,4%**) ankieterowanych uczniów szkół ponadpodstawowych piła alkohol, **36,3%** paliło papierosy oraz papierosy elektroniczne paliło **49,5%** badanych uczniów. Z kolei narkotyków próbowało **14,0%** uczniów oraz dopalaczy **3,3%** ankieterowanych.

Wykres nr 16. Czy kiedykolwiek w życiu? PIŁEŚ, PALIŁEŚ, PRÓBOWAŁEŚ. N=588

Niewiele więcej niż jedna trzecia (34,2%) badanych uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych piła alkohol (mniej o 37,2 punkty procentowe niż uczniowie szkół ponadpodstawowych - 71,4%). Z kolei paliło papierosy 11,4% uczniów szkół podstawowych (36,3% ponadpodstawowych), papierosy elektroniczne 23,1% ankietowanych (49,5% ponadpodstawowych). Natomiast narkotyki próbowało 3,2% siódmoklasistów i ośmioklasistów oraz 14,0% uczniów szkół ponadpodstawowych. Dopalczy próbowało 5 uczniów szkół podstawowych (0,9%) oraz 12 ankietowanych ze szkół ponadpodstawowych (3,3%).

Tablica nr 8. Wiek respondentów, kiedy po raz pierwszy próbowali: alkohol, papierosy, papierosy elektroniczne, narkotyki i dopalacze w %. Pytanie 7. Ile miałeś/miałaś lat, kiedy po raz pierwszy?

Lp	Rodzaj używek		Wiek respondentów													
			6 lat	7 lat	8 lat	9 lat	10 lat	11 lat	12 lat	13 lat	14 lat	15 lat	16 lat	17 lat	18 lat	19 lat
1	Alkohol N=461	%	2,4	1,7	2,4	2,2	3,0	5,4	13,0	22,5	16,3	16,9	8,5	4,8	0,9	0,0
		licz.	11	8	11	10	14	25	60	104	75	78	39	22	4	0
2	Papierosy N=199	%	0,5	0,0	2,5	0,5	2,0	7,5	10,6	22,1	18,1	19,1	11,6	4,0	1,0	0,5
		licz.	1	0	5	1	4	15	21	44	36	38	23	8	2	1
3	Papierosy elektroniczne N=316	%	0,3	0,3	0,3	0,0	2,2	7,3	11,1	29,2	18,0	15,2	10,8	4,4	0,9	0,0
		licz.	1	1	1	0	7	23	35	92	57	48	34	14	3	0
4	Narkotyki N=70	%	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	0,0	4,3	22,9	20,0	22,9	21,4	7,1	0,0	0,0
		licz.	0	0	0	0	1	0	3	16	14	16	15	5	0	0
5	Dopalacze N=17	%	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9	5,9	5,9	23,5	23,5	11,8	17,6	5,9	0,0	0,0
		licz.	0	0	0	0	1	1	1	4	4	2	3	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Należy odnotować, że uczniowie przeważnie rozpoczynają korzystanie z używek po raz pierwszy w przedziale wielu 12-16 lat. Najczęściej po raz pierwszy **po alkohol** sięgają trzynastolatkowie (22,5%), czternastolatkowie (16,3%) i piętnastolatkowie (16,9%), łącznie w tym przedziale wieku znajduje się **85,8%** ankietowanych, którzy sięgnęli po alkohol. Z kolei **po papierosy** sięgają najczęściej respondenci w przedziale wieku 12-16 lat, którzy stanowią **94,5%** ankietowanych sięgających po papierosy, po papierosy elektroniczne 94,7% respondentów. Natomiast po narkotyki sięgają najczęściej ankietowani w przedziale wieku 13 lat do 16 lat i stanowią **87,2%** ogółu respondentów, którzy zadeklarowali, że sięgają po narkotyki. Wprawdzie po dopalacze sięgnęło 17 ankietowanych, lecz najczęściej próbują zażywać dopalaczy również między 13. a 16. rokiem życia. łącznie w tym przedziale wieku z dopalaczy korzystało 76,4% ogółu respondentów, którzy próbowali zażywać dopalacze.

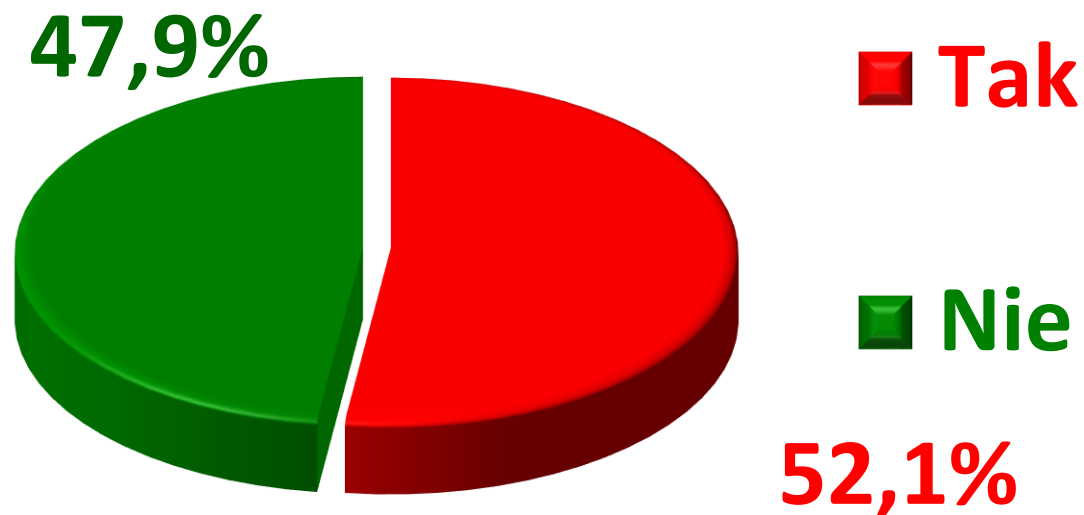
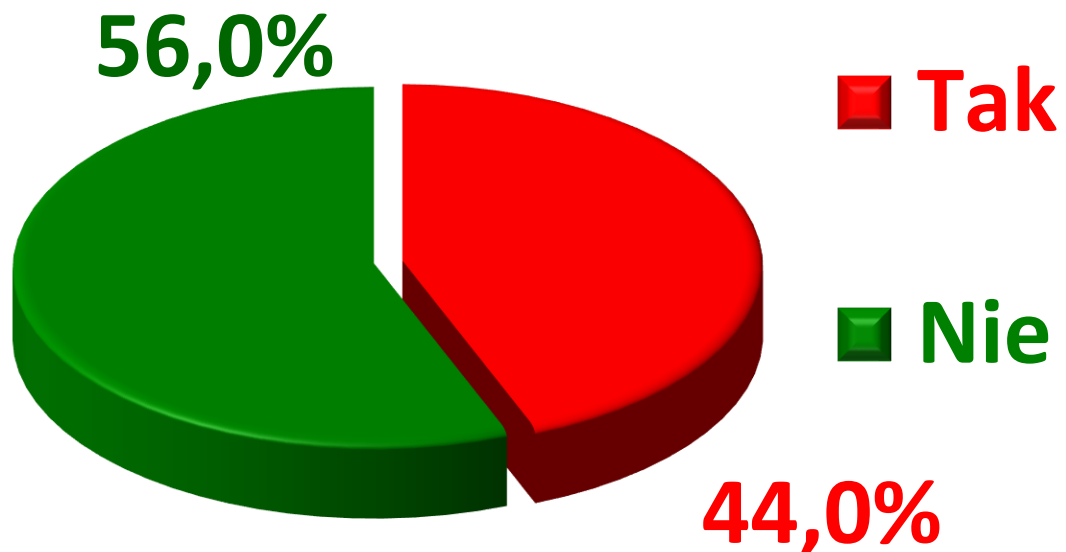
W wieku 16 lat po swojej inicjacji było: 94,3% młodzieży, która sięgnęła po alkohol, 94,5% ankietowanych, która zapaliła pierwszego papierosa oraz papierosa elektronicznego 94,7%, po narkotyki 92,9% oraz po dopalacze 94,1%.

Wykres nr 17. Picie alkoholu ze względu na płeć

Dziewczyna N= 461

Chłopak N=491

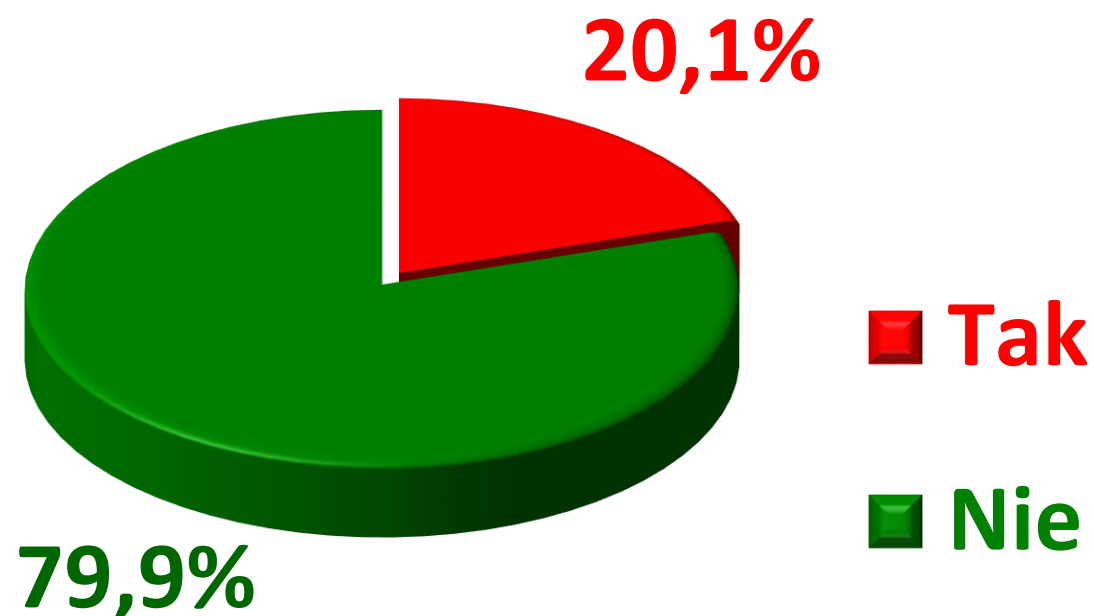
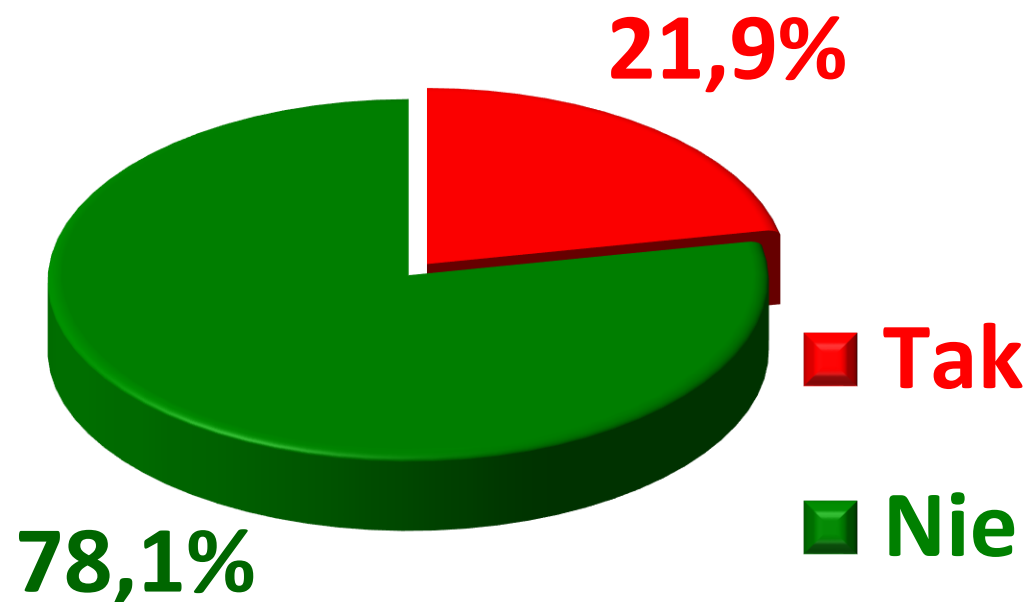
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Analiza tablic krzyżowych wskazuje, że występują różnice między chłopcami a dziewczętami w spożywaniu napojów alkoholowych, chłopcy o 8,1 punktów procentowych częściej od dziewcząt sięgają po alkohol.

Wykres nr 18. Palenie papierosów ze względu na płeć

Dziewczyna N= 434

Chłopak N=518

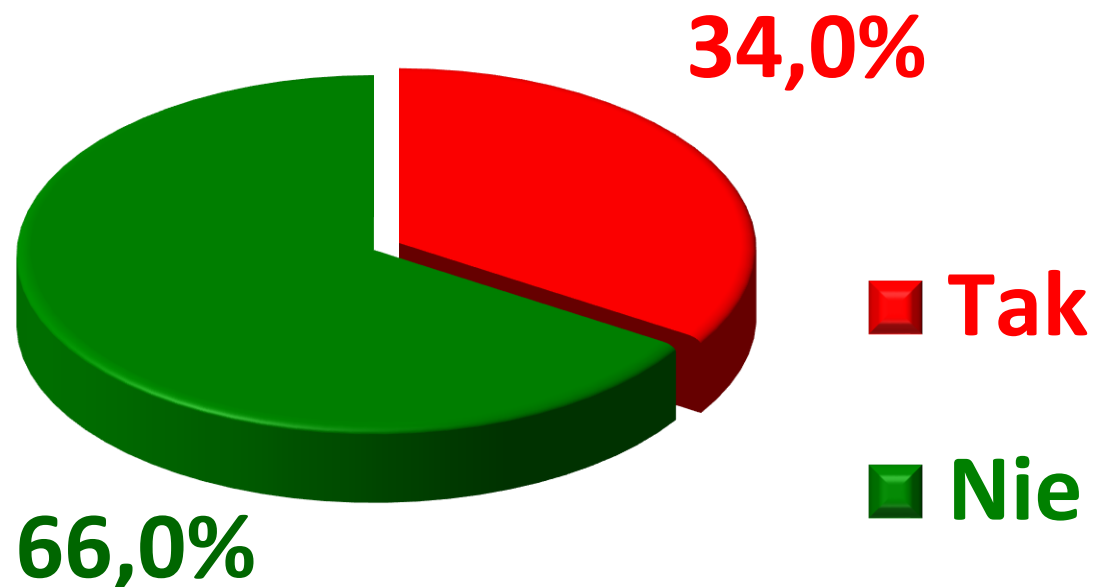
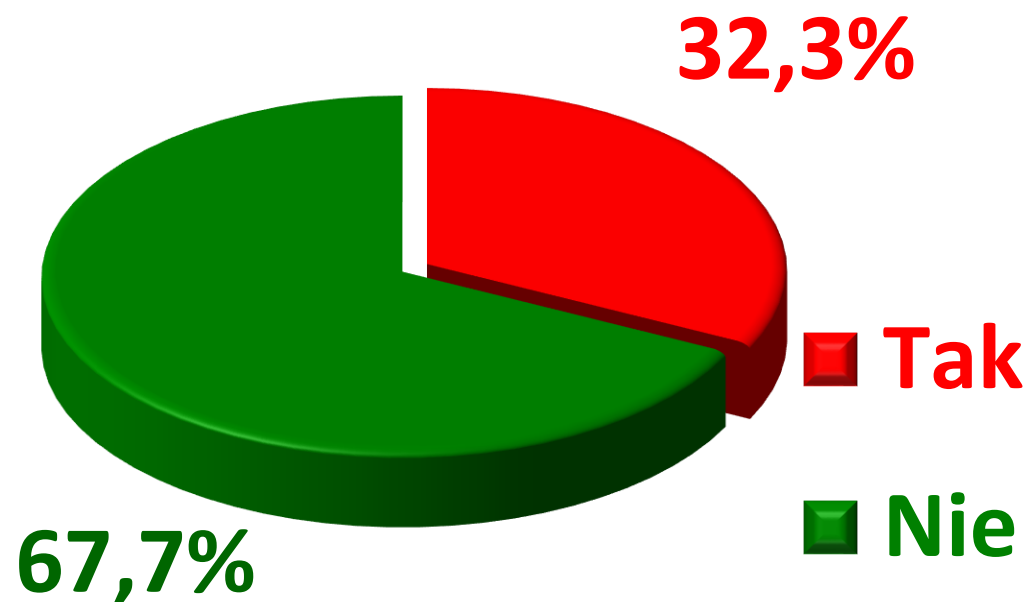
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Wprawdzie dziewczęta częściej o 1,8 punktu procentowego palą papierosy od chłopców, lecz nie jest to zależność istotna.

Wykres nr 19. Palenie papierosów elektronicznych ze względu na płeć

Dziewczyna N= 434

Chłopak N=518

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Chłopcy częściej o 1,7 punktu procentowego palą papierosy od dziewcząt, lecz nie jest to zależność istotna.

Tablica nr 9. Miejsce zażywania używek. N=952 (Na pytanie 8. odpowiedzieli tylko ci respondenci, którzy w pytaniu 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5 wybrali odpowiedź „tak”. Pytanie 8. Proszę podać, gdzie po raz pierwszy sięgnąłeś/sięgnęłaś po używki?)

Lp	Miejsce inicjacji brania używek	W domu	W szkole na przerwach	W drodze do szkoły	W drodze ze szkoły	W parku, na ulicy	W klubach i kawiarniach	Na dyskotekach	Na wakacjach	W innych miejscach: na imprezie; na 18-tce; na urodzinach
1	Alkohol N=461	52,5	0,7	0,0	0,4	11,9	2,2	5,6	17,6	9,1
2	Papierosy tytoniowe N=199	13,6	2,5	1,0	9,5	43,3	1,5	3,0	16,1	9,5
3	Papierosy elektroniczne N=316	17,4	12,7	2,8	9,8	31,2	0,6	2,8	12,3	10,4
4	Narkotyki N=70	14,3	1,4	0,0	1,4	35,8	4,3	10,0	20,0	12,8
5	Dopalacze N=17	23,6	5,9	0,0	5,9	17,6	0,0	17,6	17,6	11,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Dla **52,5%** ankietowanych, którzy po raz pierwszy pili alkohol, miejscem tym był „**dom**”. Ponadto 17,6% ankietowanych po raz pierwszy piła alkohol „**na wakacjach**” oraz 11,9% respondentów pierwszy raz próbowało alkoholu „*w parku i na ulicy*”. Również „*w parku i na ulicy*” rozpoczęło palenie 43,3% ankietowanych, papierosów elektronicznych 31,2% oraz próbowało narkotyków 35,8% respondentów. Z kolei ci respondenci, którzy zdecydowali się spróbować dopalaczy, zrobili to: „*w domu*” 23,6% oraz w równym stopniu po 17,6% „*w parku i na ulicy*”, „*na dyskotekach*” i „*na wakacjach*”.

Tablica nr 10. Miejsce zażywania używek. N=364 (Na pytanie 8. odpowiedzieli tylko ci respondenci, którzy w pytaniu 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5 wybrali odpowiedź „tak”. Pytanie 8. Proszę podać, gdzie po raz pierwszy sięgnąłeś/sięgnęłaś po używki?)

Lp	Miejsce inicjacji brania używek	W domu	W szkole na przerwach	W drodze do szkoły	W drodze ze szkoły	W parku, na ulicy	W klubach i kawiarniach	Na dyskotekach	Na wakacjach	W innych miejscach: na imprezie; na 18-tce; na urodzinach
1	Alkohol N=260	44,5	0,8	0,0	0,4	13,5	2,7	7,7	20,0	10,4
2	Papierosy tytoniowe N=132	13,6	2,3	1,5	12,1	38,7	2,3	4,5	18,9	6,1
3	Papierosy elektroniczne N=180	15,0	13,9	4,4	13,3	27,3	0,6	4,4	14,4	6,7
4	Narkotyki N=51	15,7	2,0	0,0	2,0	33,2	3,9	11,8	19,6	11,8
5	Dopalacze N=12	33,4	8,3	0,0	8,3	8,3	0,0	16,7	8,3	16,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Dla 44,5% ankietowanych uczniów klas I, II, i III szkół ponadpodstawowych, którzy po raz pierwszy pili alkohol, miejscem tym był „dom”. Ponadto 20,0% ankietowanych po raz pierwszy piła alkohol „na wakacjach” oraz 13,5% respondentów pierwszy raz próbowało alkoholu „w parku i na ulicy”. Również „w parku i na ulicy” rozpoczęło palenie papierosów tytoniowych 38,7% ankietowanych, papierosów elektronicznych 27,3% oraz próbowało narkotyków 33,2% respondentów. Z kolei ci respondenci, którzy zdecydowali się spróbować dopalaczy, zrobili to: „w domu” 33,4% oraz w równym stopniu po 16,7% „na dyskotekach” i „w innych miejscach: na imprezie; na 18-tce; na urodzinach”.

Tablica nr 11. Miejsce zażywania używek. N=588 (Na pytanie 8. odpowiedzieli tylko ci respondenci, którzy w pytaniu 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5 wybrali odpowiedź „tak”. Pytanie 8. Proszę podać, gdzie po raz pierwszy sięgnąłeś/sięgnęłaś po używki?)

Lp	Miejsce inicjacji brania używek	W domu	W szkole na przerwach	W drodze do szkoły	W drodze ze szkoły	W parku, na ulicy	W klubach i kawiarniach	Na dyskotekach	Na wakacjach	W innych miejscach: na imprezie; na 18-tce; na urodzinach
1	Alkohol N=201	62,6	0,5	0,0	0,5	10,0	1,5	3,0	14,4	7,5
2	Papierosy tytoniowe N=67	13,4	3,0	0,0	4,5	52,2	0,0	0,0	10,4	16,4
3	Papierosy elektroniczne N=136	20,6	11,0	0,7	5,1	36,0	0,7	0,7	9,6	15,4
4	Narkotyki N=19	10,5	0,0	0,0	0,0	42,1	5,3	5,3	21,1	15,8
5	Dopalacze N=5	0,0	0,0	0,0	0,0	40,0	0,0	20,0	40,0	0,0

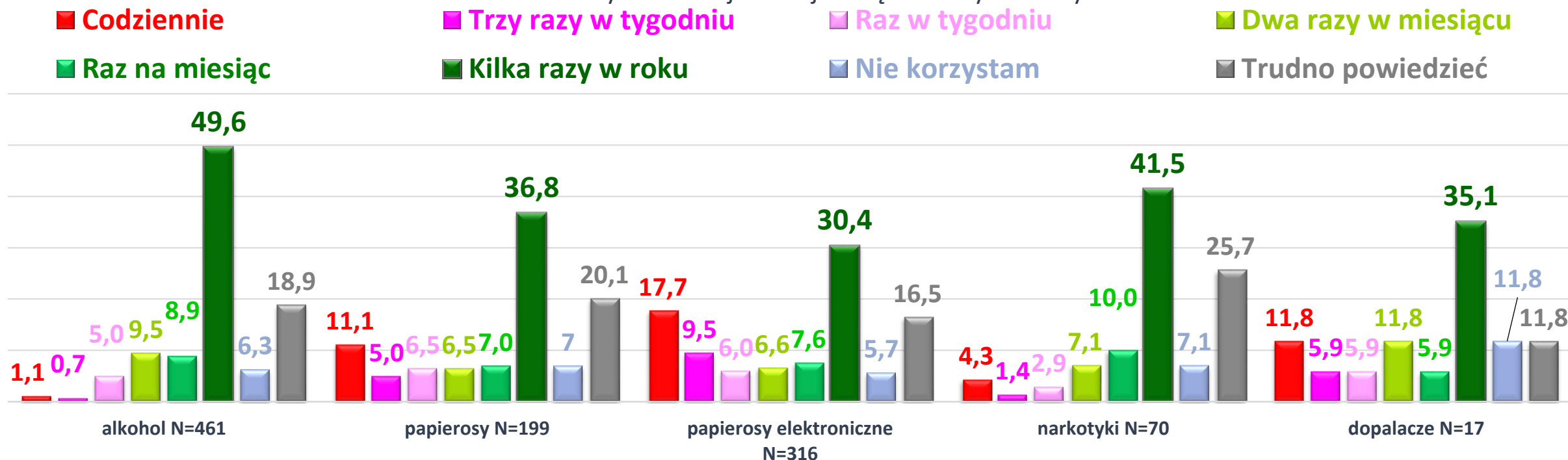
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Więcej niż trzy piąte (62,6%) uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych, którzy po raz pierwszy pili alkohol, miejscem tym był **„dom”**. Ponadto 14,4% ankietowanych po raz pierwszy piła alkohol **„na wakacjach”** oraz 10,0% respondentów pierwszy raz próbowało alkoholu **„w parku i na ulicy”**. Również **„w parku i na ulicy”** rozpoczęło palenie papierosów tytoniowych aż 52,2% ankietowanych, papierosów elektronicznych 36,0%, próbowało narkotyków 42,1% respondentów oraz dopalaczy 40,0% uczniów. Dopalaczy próbowało 5 uczniów szkół podstawowych: **„na wakacjach”** (40,0%) i **„na dyskotekach”** (20,0%).

Wykres nr 20. Częstość korzystania z używek w %. N=952. (Na pytanie 9. odpowiedzieli tylko ci respondenci, którzy w pytaniu 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5 wybrali odpowiedź „tak”).

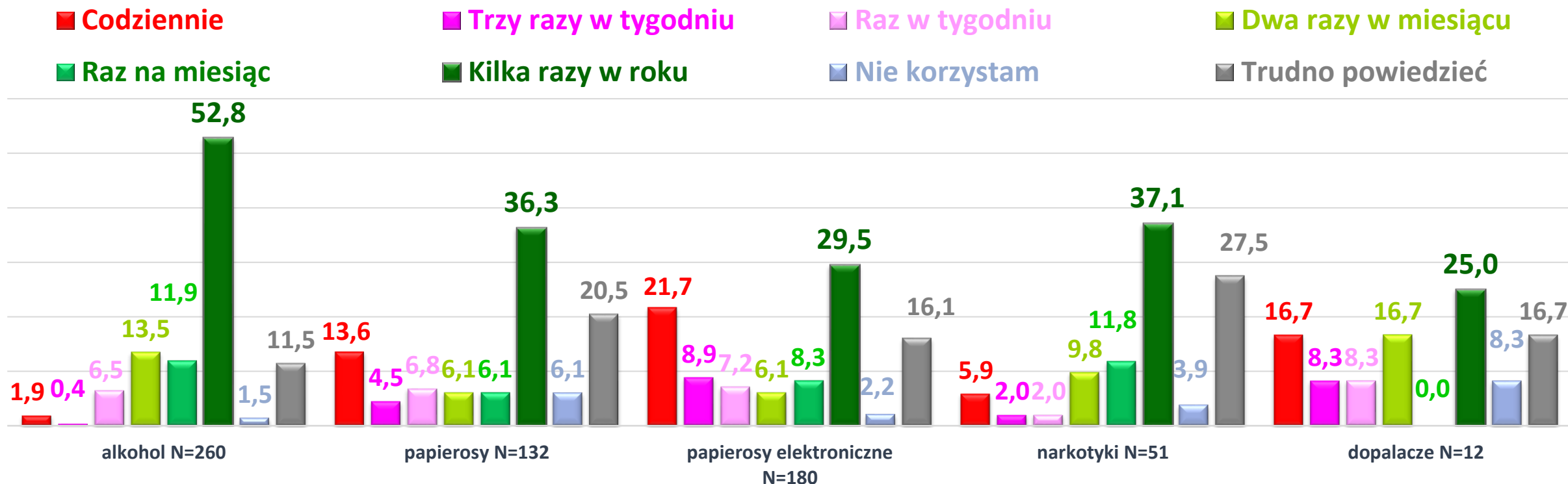
Pytanie 9. Z jakich i jak często korzystasz używek?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

„Codziennie” pije alkohol 5 osób, tj. 1,1% dla N=461. Z kolei „trzy razy w tygodniu” pije alkohol 0,7%, „raz w tygodniu” 5,0%, „dwa razy w miesiącu” 8,5% oraz 49,6% „kilka razy w roku”. **Papierosy pali „codziennie” 11,1%, tj. 22 uczniów dla N=199**, „trzy razy w tygodniu” 5,0%, „raz w tygodniu” 6,5% oraz 36,8% „kilka razy w roku”. Papierosy elektroniczne **„codziennie” pali 17,7%, tj. 56 uczniów dla N=316**, „trzy razy w tygodniu” 9,5% oraz 30,4% „kilka razy w roku”. Z kolei narkotyki „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” zażywa łącznie 5,7%, tj. 4 uczniów oraz „kilka razy w roku” 41,5%. Z dopalaczy „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” korzysta łącznie 17,7%, tj. 3 uczniów dla N=17.

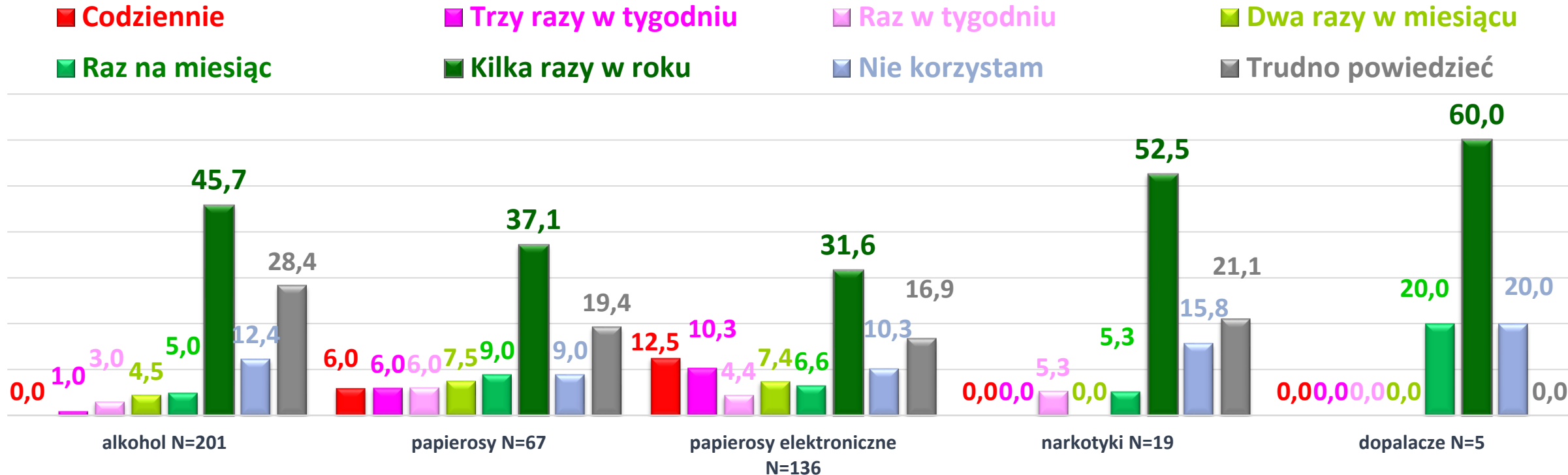
Wykres nr 21. Częstość korzystania z używek uczniów szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

„Codziennie” pije alkohol 5 osób, tj. 1,9% dla N=260. Z kolei „trzy razy w tygodniu” pije alkohol 0,4%, „raz w tygodniu” 6,5%, „dwa razy w miesiącu” 13,5% oraz 52,8% „kilka razy w roku”. Papierosy pali „codziennie” 13,6%, tj. 18 uczniów dla N=132, „trzy razy w tygodniu” 4,5%, „raz w tygodniu” 6,8% oraz 36,8% „kilka razy w roku”. Papierosy elektroniczne „codziennie” pali 21,7%, tj. 39 uczniów dla N=180, „trzy razy w tygodniu” 8,9% oraz 29,5% „kilka razy w roku”. Z kolei narkotyki „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” zażywa łącznie 7,9%, tj. 4 uczniów oraz „kilka razy w roku” 37,1%. Z dopalaczy „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” korzysta łącznie 25,0%, tj. 3 uczniów dla N=12.

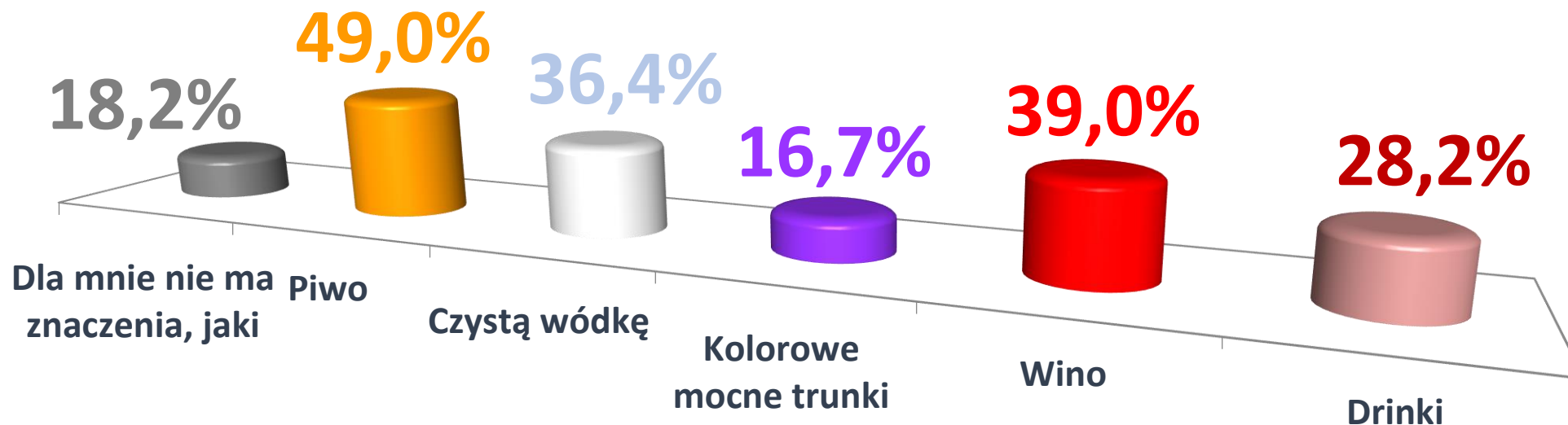
Wykres nr 22. Częstość korzystania z używek uczniów szkół podstawowych w %. N=588

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Żaden uczeń VII i VIII klasy szkoły podstawowej nie pije alkoholu „codziennie”. Z kolei „trzy razy w tygodniu” i „raz w tygodniu” pije alkohol 4,0% uczniów, tj. 8 uczniów dla N=201 oraz 45,7% „kilka razy w roku”. **Papierosy pali „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” 12,0%, tj. 8 uczniów dla N=132, z kolei „raz w tygodniu” 6,0% oraz 37,1% „kilka razy w roku”.** Papierosy elektroniczne „codziennie” pali 12,5%, tj. 17 uczniów dla N=136, „trzy razy w tygodniu” i „raz w tygodniu” 14,7% oraz 31,6% pali papierosy elektroniczne „kilka razy w roku”. Z kolei **narkotyki „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” zażywa łącznie 7,9%, tj. 4 uczniów oraz „kilka razy w roku” 37,1%.** Z kolei **dopalacze używa 5 uczniów, w tym „raz na miesiąc” 1 uczeń oraz „kilka razy w roku” 3 uczniów.**

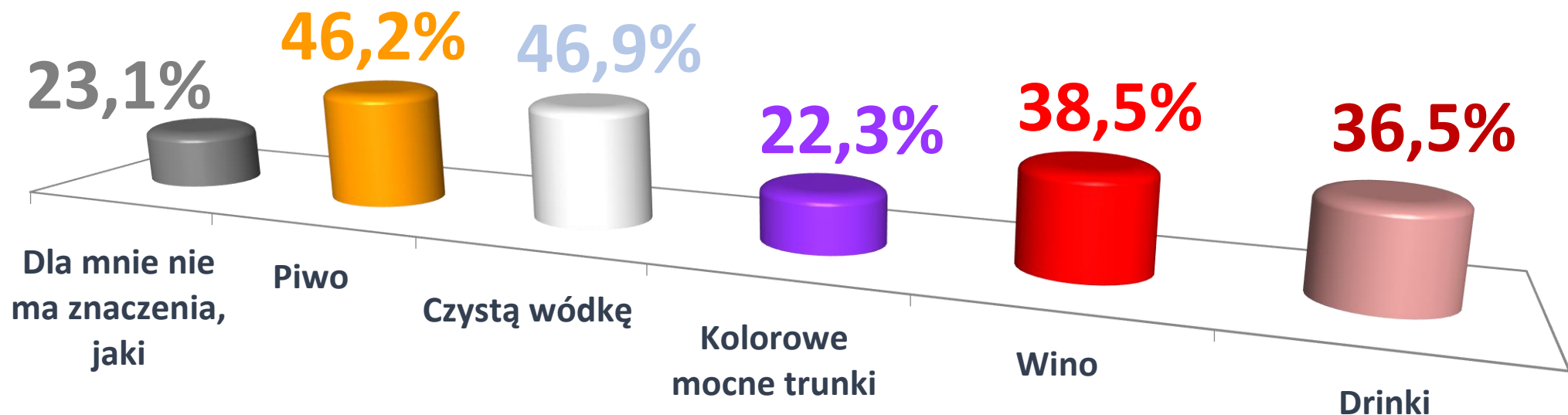
Wykres nr 23. Rodzaj spożywanych alkoholi. N=461. Pytanie 10. Jeśli piłeś/aś alkohol, to jaki?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było dokonać więcej wskazań. Młodzież, która pije alkohol, najczęściej wybiera: „**piwo**” (49,0%), „**wino**” (39,0%) oraz „**czystą wódkę**” (36,4%). Natomiast dla 18,2% ankietowanych „**nie ma to znaczenia**”. Z kolei czwartym wyborem dla 28,2% ankietowanych są „**drinki**” i piątym wyborem są „**kolorowe mocne trunki**” 16,7%.

Według raportu „*Alkohol w Polsce*” udział napojów spirytusowych wśród wszystkich trunków jest największy od 30 lat i sięga już 39,2 proc. W ostatnich dwóch latach całkowita konsumpcja alkoholu w przeliczeniu na jednego mieszkańca Polski zmalała. W 2020 r. wyniosła ona 9,62 litrów per capita, a w roku 2021 - 9,7 litrów; była zatem mniejsza odpowiednio o 0,16 litra oraz 0,08 litra w porównaniu do 2019 r. Wskazują na to dane Polskiej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Warto podkreślić, że ekspertów niepokoi struktura spożycia napojów alkoholowych w naszym kraju, od kilku lat występuje rosnący udział napojów wysokoprocentowych kosztem tych o mniejszej zawartości alkoholu oraz spadającym odsetkiem picia piwa. Według PARPA struktura picia: **wyroby spirytusowe** - 2012 r. 32,74% i 2021 r. 39,2%, **wino, miody pitne** - 2012 r. 7,73% i 2021 r. 7,5%, **piwo** - 2012 r. 59,54% i 2021 r. 52,5%.

Wykres nr 24. Rodzaj spożywanych alkoholi wśród uczniów szkół ponadpodstawowych. N=260

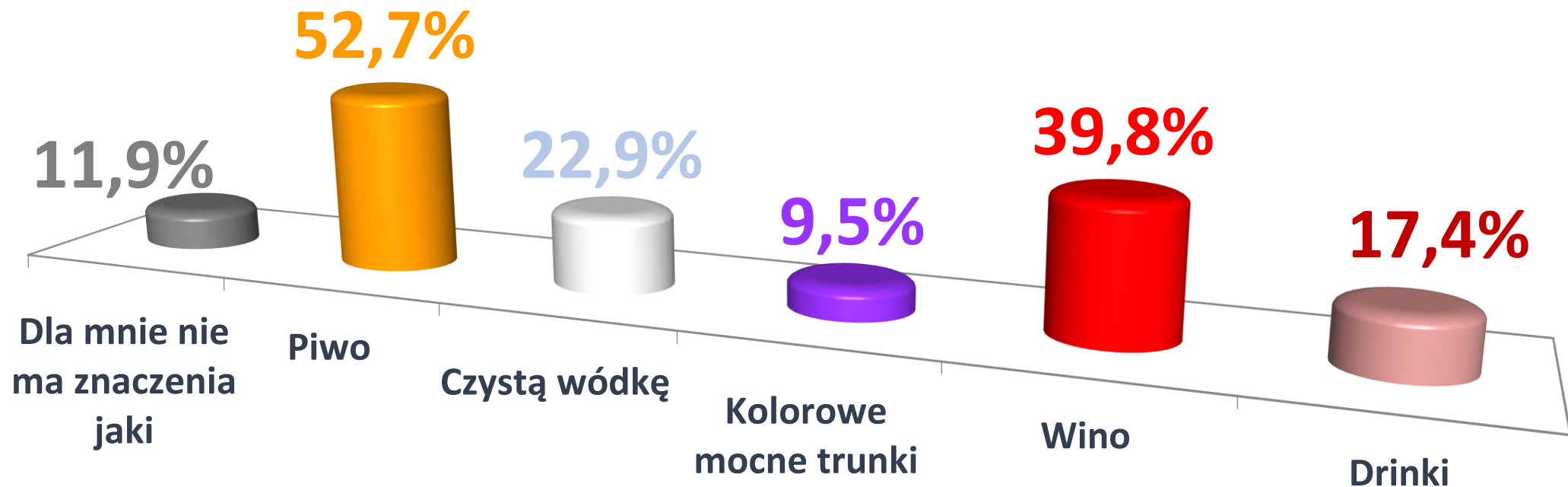
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było dokonać więcej wskazań

Na pierwszych miejscach w preferencji uczniów szkół ponadpodstawowych, która pije alkohol, znalazły się: „czysta wódka” (46,9%) oraz „piwo” (46,2%).

Należy odnotować, że w badaniach prowadzonych przez Pracownię w 2019 roku na populacji uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych (N=378) na pierwszym miejscu preferencji spożywania alkoholi było „piwo” 32,2% i „czysta wódka” 15,5%. Natomiast w badaniach przeprowadzonych przez Pracownię w miesiącach luty, marzec 2023 roku na populacji uczniów szkół ponadpodstawowych (N=747) na pierwszym miejscu preferencji spożywania alkoholi była „czysta wódka” 39,3% oraz na drugim „piwo” 26,3%. Warto zauważyć, że zmiany preferencji spożywania alkoholu przez dorosłe społeczeństwo spowodowały również zmiany preferencji spożywania alkoholu przez młodzież.

Trzecim wyborem rodzaju spożywanego alkoholu było „wino” (38,5%) wskazań oraz czwartym „drinki” (36,5%). Z kolei 22,3% pijących uczniów szkół ponadpodstawowych wskazała na „kolorowe mocne trunki” i dla 23,1% nie ma znaczenia, jaki spożywa alkohol.

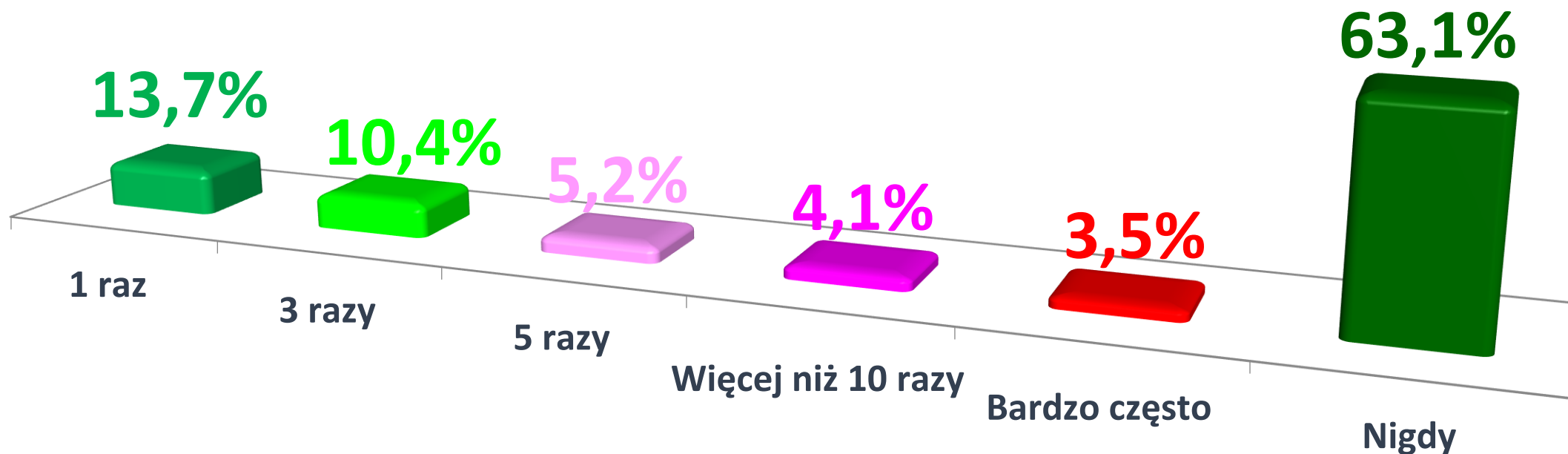
Wykres nr 25. Rodzaj spożywanych alkoholi wśród uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych.
N=201

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było dokonać więcej wskazań

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych, którzy piją alkohol, najczęściej wybierają „piwo” (52,7%, natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych 46,2%), „wino” (39,8%) oraz „czystą wódkę” (22,9%, uczniowie szkół ponadpodstawowych 46,9%). W następnej kolejności są „drinki” 17,4% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 36,5% wyborów), „kolorowe mocne trunki” pije 9,5% respondentów, którzy piją alkohol (uczniowie szkół ponadpodstawowych 22,3% wyborów). Należy odnotować, że dla co dziesiątego (11,9%) respondenta nie ma znaczenia, jaki pije alkohol.

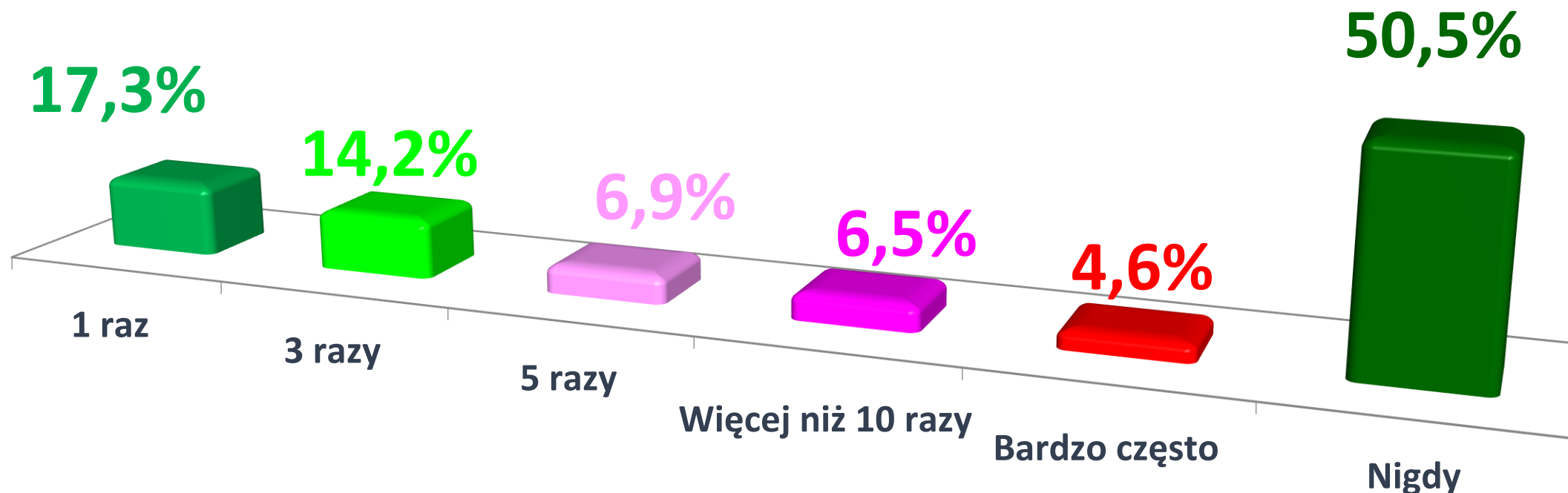
Wykres nr 26. Częstość upicia się alkoholem. N=461. Pytanie 11. Czy zdarzało Ci się upić alkoholem?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Według deklaracji ankietowanych „*nigdy*” nie upiło się alkoholem 63,1% (tj. 291) respondentów, którzy zadeklarowali, że próbowali alkohol. Natomiast 3,5% (tj. 17) respondentów zadeklarowało, że „*bardzo często*” upija się alkoholem. Z kolei „*więcej niż 10 razy*” upiło się alkoholem 4,1% (tj. 19) ankietowanych oraz „*pięć razy*” 5,2% (tj. 24) badanych. „*Trzy razy*” upiło się alkoholem 10,4% (tj. 48) ankietowanych. Tylko „*jeden raz*” upiło się 13,7% (tj. 63) respondentów.

Wykres nr 27. Częstość upicia się alkoholem przez młodzież I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=260

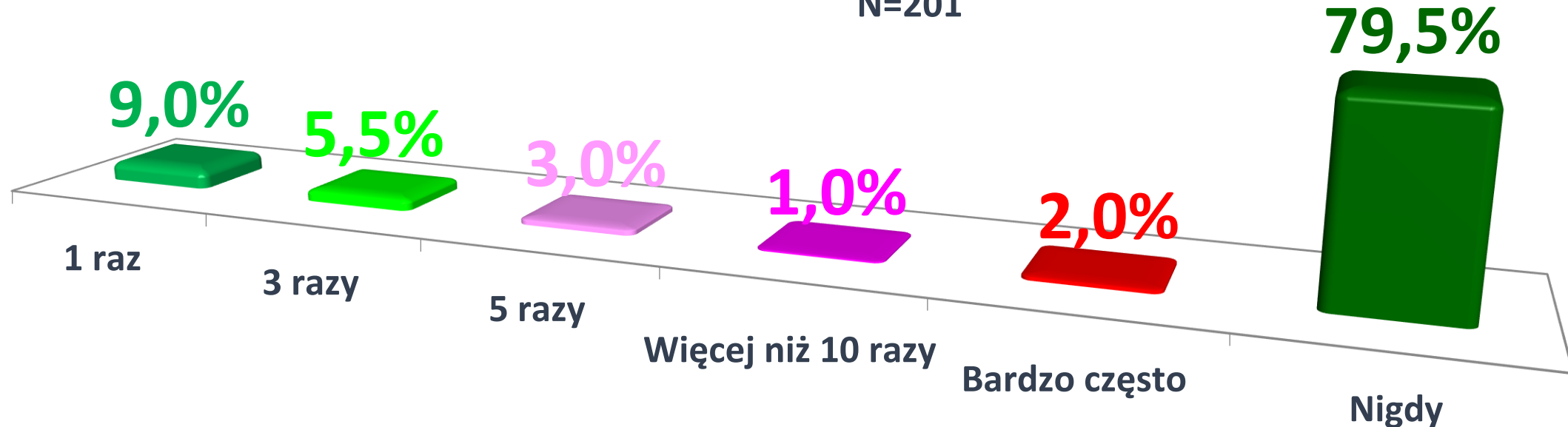
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

„**Nigdy**” nie upiło się alkoholem **50,5%** uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. Natomiast **4,6%** respondentów zadeklarowało, że „**bardzo często**” upija się alkoholem.

Z kolei „**więcej niż 10 razy**” upiło się alkoholem **6,5%** ankietowanych oraz „**pięć razy**” **6,9%** badanych. „**Trzy razy**” upiło się alkoholem **14,2%** ankietowanych. Tylko „**jeden raz**” upiło się **17,3%** badanych uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wykres nr 28. Częstość upicia się alkoholem przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych.

N=201

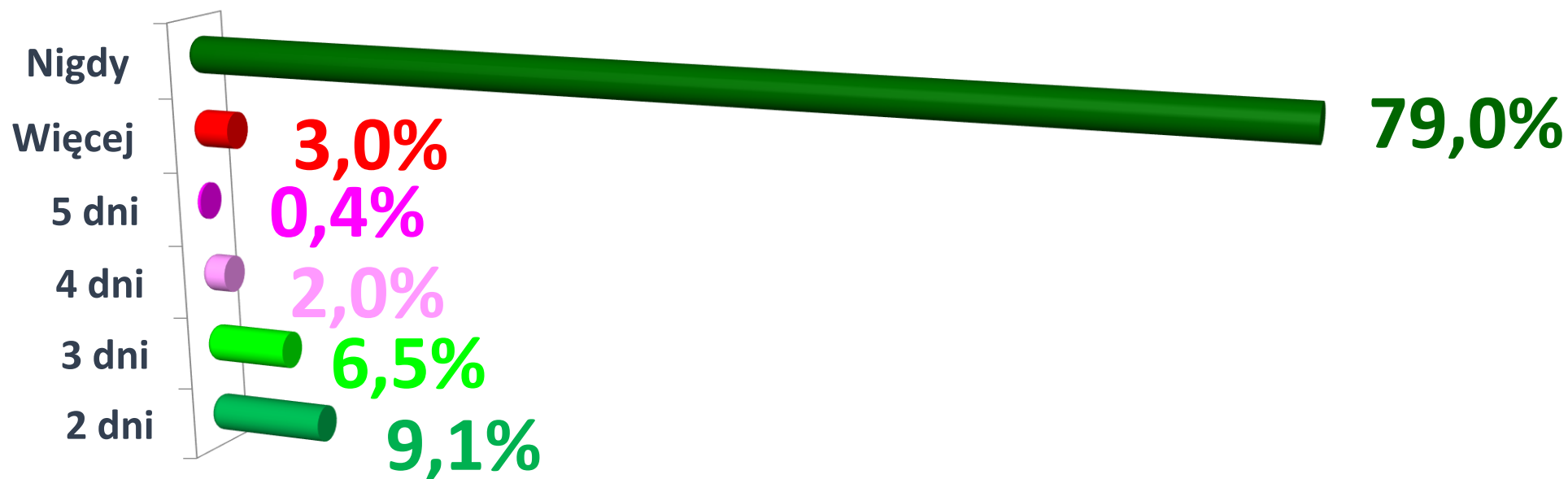

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Cztery piąte (79,5%) uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych, którzy zadeklarowali, że próbowało alkohol, „**nigdy**” nie upiło się alkoholem (uczniowie szkół ponadpodstawowych 50,5%). Natomiast 2,0% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 4,6%) respondentów zadeklarowało, że „**bardzo często**” upija się alkoholem. Z kolei „**więcej niż 10 razy**” upiło się alkoholem 1,0% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 6,5%) ankietowanych oraz „**pięć razy**” upiło się 3,0% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 6,9%) badanych. „**Trzy razy**” upiło się alkoholem 5,5% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 14,2%). Natomiast „**jeden raz**” upiło się alkoholem 9,0% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 17,3%) ankietowanych.

Wykres nr 29. Częstość picia alkoholu. N=461.

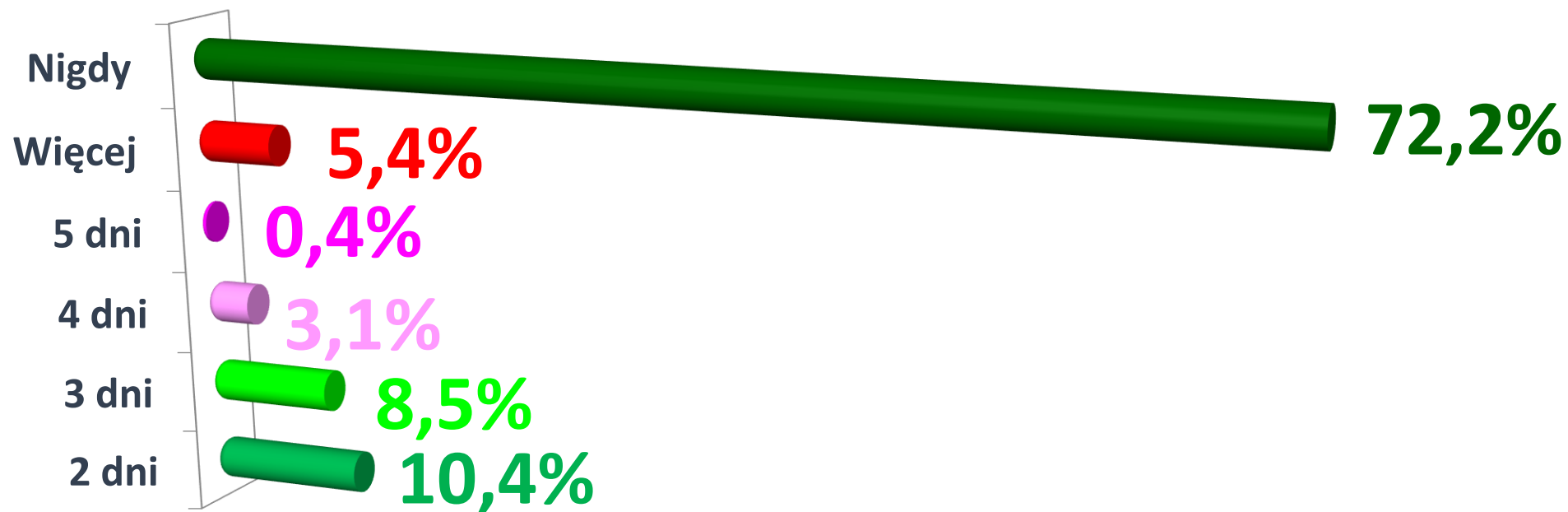
Pytanie 12. Czy zdarzało Ci się pić alkohol kilka dni z rzędu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Niewiele mniej niż cztery piąte (**79,0%**) badanych zadeklarowało, że „**nigdy**” nie zdarzyło im się pić alkoholu kilka dni z rzędu. Natomiast 2 do 3 dni pod rząd piło alkohol **15,6%** respondentów oraz 4 do 5 dni **2,4%** ankietowanych. Z kolei więcej niż 5 dni z rzędu piło alkohol 3,0% badanych, którzy zadeklarowali, że pili alkohol.

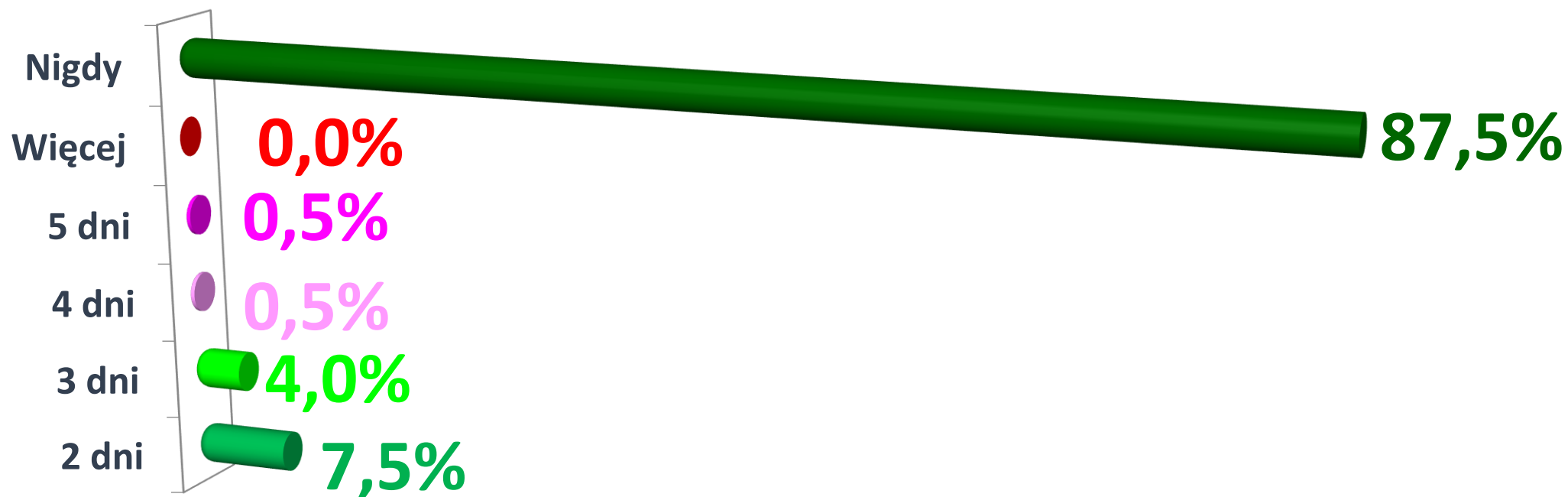
Wykres nr 30. Częstość picia alkoholu przez młodzież szkół ponadpodstawowych. N=260

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Więcej niż pięć siódmych (**72,2%**) badanych zadeklarowało, że „**nigdy**” nie zdarzyło im się pić alkoholu kilka dni z rzędu. Natomiast 2 do 3 dni pod rząd piło alkohol **18,9%** respondentów oraz 4 do 5 dni **3,5%** ankietowanych. Z kolei więcej niż 5 dni z rzędu piło alkohol 5,4% badanych uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych, którzy zadeklarowali, że pili alkohol.

Wykres nr 31. Częstość picia alkoholu przez młodzież szkół podstawowych. N=201

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

87,5% badanych uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych zadeklarowało, że „**nigdy**” nie zdarzyło im się pić alkoholu kilka dni z rzędu (uczniowie szkół ponadpodstawowych 72,2%). Natomiast 2 do 3 dni pod rząd piło alkohol **11,5%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych 18,9%) respondentów oraz 4 do 5 dni 1,0% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 3,5%) ankietowanych. Z kolei więcej niż 5 dni z rzędu żaden uczeń szkoły podstawowej nie pił alkoholu (uczniowie szkół ponadpodstawowych 5,4%), którzy zadeklarowali, że pili alkohol.

Tablica nr 12. Skala korzystania z używek w klasie w %. N=952. Pytanie 13. Czy wiesz, ile osób w Twojej klasie?

Lp.	Ile osób w Twojej klasie?	Więcej niż 50%	Okolo 50%	Okolo 25%	Okolo 15%	Okolo 10%	Okolo 5%	Mniej niż 3%	Wszyscy	Nikt	Trudno powiedzieć
1	Pije alkohol	9,1	7,9	11,8	4,9	4,5	5,5	6,9	0,5	15,7	33,2
2	Pali papierosy tytoniowe	3,0	3,8	8,7	5,4	8,0	8,6	10,4	0,2	22,4	29,5
3	Pali papierosy elektroniczne	6,2	9,8	14,5	7,6	7,6	8,4	8,7	0,1	11,9	25,2
4	Zażywa narkotyki	0,4	0,2	1,4	0,3	0,9	2,6	6,6	0,3	50,3	37,0
5	Zażywa dopalacze	0,7	0,1	0,2	0,6	0,7	0,4	3,6	0,2	53,4	40,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Ankietowani są zdania, że w ich klasie **nie pije alkoholu tylko 15,7%** koleżanek i kolegów. Natomiast **0,5%** respondentów uważa, że w ich klasie wszyscy piją alkohol. Z kolei **9,1%** ankietowanych jest zdania, że w ich klasie pije alkohol więcej „**niż 50%**” uczniów, natomiast 7,9% uczniów przyznaje, że około 50% uczniów w klasie pije alkohol. Tylko **22,4%** respondentów wyraziło opinię, że w klasie „**nikt**” nie pali papierosów oraz **3,0%**, że więcej „**niż 50%**” i **3,8%**, że „**około 50%**” pali papierosy. Natomiast 11,9% ankietowanych stwierdziło, że „**nikt**” nie pali „*papierosów elektronicznych*” oraz 25,2% wybrało odpowiedź „*trudno powiedzieć*”. Z kolei 6,2% respondentów jest zdania, że „**więcej niż 50%**” koleżanek i kolegów pali papierosy elektroniczne, 9,8%, że „**około 50%**” oraz 14,5%, że „**około 25%**”. Z kolei **50,3%** respondentów stwierdziło, że w klasie „**nikt**” nie zażywa narkotyków oraz **37,0%** respondentów nie miało zdania w tej sprawie. Natomiast **53,4%** uczniów uznało, że w klasie „**nikt**” nie zażywa dopalaczy oraz 40,1% wybrało odpowiedź „*trudno powiedzieć*”.

Tablica nr 13. Skala korzystania z używek przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Lp.	Ile osób w Twojej klasie?	Więcej niż 50%	Około 50%	Około 25%	Około 15%	Około 10%	Około 5%	Mniej niż 3%	Wszyscy	Nikt	Trudno powiedzieć
1	Pije alkohol	22,0	16,5	17,0	4,4	3,0	2,2	1,1	1,4	4,4	28,0
2	Pali papierosy tytoniowe	5,8	6,0	13,7	8,0	11,8	9,3	9,3	0,5	9,3	26,3
3	Pali papierosy elektroniczne	8,5	14,0	21,2	9,9	9,9	7,0	3,3	0,3	4,7	21,2
4	Zażywa narkotyki	1,1	0,5	2,5	0,5	1,9	4,7	9,3	0,8	34,9	43,8
5	Zażywa dopalacze	1,4	0,3	0,5	0,5	0,8	0,5	4,4	0,5	43,3	47,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

1,1% ankietowanych jest zdania, że wszyscy uczniowie w klasie piją alkohol. Przeciwnego zdania jest tylko 4,4% ankietowanych oraz 28,0% badanych uczniów wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Z kolei **22,0%** respondentów uważa, że w klasie pije alkohol więcej „**niż 50%**”, natomiast **16,5%** respondentów, że alkohol pije „**około 50%**” uczniów. W opinii **17,0%** respondentów alkohol pije „**około 25%**” uczniów w klasie. Tylko **9,3%** respondentów uważa, że w klasie „**nikt**” nie pali papierosów oraz **26,3%** uczniów wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Z kolei **5,8%** ankietowanych uważa, że w klasie pali papierosy „**więcej niż 50%**” uczniów. Natomiast 6,0% ankietowanych, że „około 50%” uczniów oraz 13,7%, że „około 25%” uczniów pali papierosy. Tylko **4,7%** ankietowanych uważa, że w klasie „**nikt**” nie pali „**papierosów elektronicznych**” oraz 21,2% wybrało odpowiedź, że „trudno powiedzieć”. Z kolei **8,5%** ankietowanych uważa, że w klasie pali papierosy elektroniczne „**więcej niż 50%**” uczniów. Natomiast 14,0% ankietowanych, że „około 50%” uczniów oraz 21,2%, że „około 25%” uczniów pali papierosy elektroniczne.

Z kolei 34,9% ankietowanych uważa, że w klasie „**nikt**” nie zażywa narkotyków, przeciwnego zdania, że „wszyscy” 0,8% oraz 43,8% uczniów wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. 43,3% badanych uczniów szkół ponadpodstawowych jest zdania, że w klasie „**nikt**” nie zażywa dopalaczy oraz 47,8% ankietowanych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Według opinii 1,4% ankietowanych w klasie używa dopalaczy „**więcej niż 50%**” oraz 0,3%, że „około 50%” uczniów.

Tablica nr 14. Skala korzystania z używek przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Lp.	Ile osób w Twojej klasie?	Więcej niż 50%	Około 50%	Około 25%	Około 15%	Około 10%	Około 5%	Mniej niż 3%	Wszyscy	Nikt	Trudno powiedzieć
1	Pije alkohol	1,2	2,6	8,5	5,3	5,4	7,5	10,5	0,0	22,6	36,4
2	Pali papierosy tytoniowe	1,4	2,4	5,6	3,7	5,6	8,2	11,1	0,0	30,4	31,6
3	Pali papierosy elektroniczne	4,8	7,1	10,4	6,1	6,1	9,2	12,1	0,0	16,3	27,9
4	Zażywa narkotyki	0,0	0,0	0,7	0,2	0,3	1,4	4,9	0,0	59,7	32,8
5	Zażywa dopalacze	0,3	0,0	0,0	0,7	0,7	0,3	3,1	0,0	59,5	35,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

W opinii **22,6%** uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w klasie „**nikt**” nie pije alkoholu oraz **36,4%** wybrało odpowiedź „**trudno powiedzieć**”. **1,2%** ankietowanych uznała, że w klasie pije alkohol „**więcej niż 50%**”, **2,6%**, że „**około 50%**” uczniów oraz **8,5%** ankietowanych, że „**około 25%**” pije alkohol. **30,4%** respondentów uważa, że w klasie „**nikt**” nie pali papierosów oraz **36,4%** uczniów wybrało odpowiedź „**trudno powiedzieć**”. Z kolei **1,4%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **5,8%**) ankietowanych uważa, że w klasie pali papierosy „**więcej niż 50%**” uczniów. Natomiast **2,4%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **6,0%**) ankietowanych, że „**około 50%**” uczniów oraz **5,6%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **13,7%**), że „**około 25%**” uczniów pali papierosy. Tylko **16,3%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **4,7%**) ankietowanych uważa, że w klasie „**nikt**” nie pali „**papierosów elektronicznych**” oraz **27,9%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **21,2%**) wybrało odpowiedź, że „**trudno powiedzieć**”. Z kolei **4,8%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **8,5%**) ankietowanych uważa, że w klasie pali papierosy elektroniczne „**więcej niż 50%**” uczniów. Natomiast **7,1%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **14,0%**) ankietowanych, że „**około 50%**” uczniów oraz **10,4%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **21,2%**), że „**około 25%**” uczniów pali papierosy elektroniczne. Z kolei **59,7%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **34,9%**) ankietowanych uważa, że w klasie „**nikt**” nie zażywa narkotyków oraz **32,8%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **43,8%**) uczniów wybrało odpowiedź „**trudno powiedzieć**”. **59,5%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **43,3%**) badanych uczniów szkół podstawowych jest zdania, że w klasie „**nikt**” nie zażywa dopalaczy oraz **35,4%** (uczniowie szkół ponadpodstawowych **47,8%**) ankietowanych wybrało odpowiedź „**trudno powiedzieć**”. Według opinii **0,3%** ankietowanych w klasie używa dopalaczy „**więcej niż 50%**” oraz **3,1%**, że „**mniej niż 3%**”.

Tablica nr 15. Hierarchia powodów picia alkoholu przez uczniów. N=952.

Pytanie 14. Jak sądzisz, jakie są powody?

Lp.	Powody picia alkoholu	Wybory w %
1	Muszę, żeby zacząć się bawić	60,3
2	Chcę czuć się dorosłym	59,5
3	Przestać być nieśmiałym	54,4
4	Być „spoko” i na luzie	51,1
5	W ten sposób lepiej sobie radzę ze stresem	45,9
6	Namawiają koledzy, nie chcę być inny/a	45,5
7	Z przyzwyczajenia	35,3
8	Z nudów	30,0
9	Kręcą mnie rzeczy zakazane	25,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne”, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Zazwyczaj młodzież wkraczająca w wiek dojrzewania jest zestresowana, niepewna siebie, wstydzi się. Często czuje się zażenowana, więc aby pozbyć się tych napięć, ograniczeń, niepewności sięga po używki, które mają pomóc poczuć się lepiej. Poszukując odpowiedzi na te zagadnienia, zadaliśmy ankietowanym pytanie (14), które z wymienionych powodów mają największy wpływ na picie alkoholu przez młodzież. Wśród głównych powodów picia alkoholu (*na pytanie odpowiedzieli tylko uczniowie, którzy zadeklarowali, że kiedykolwiek w życiu pili alkohol*) respondenci wskazali: „muszę, żeby zacząć się bawić” 60,3%, „chcę czuć się dorosłym” 59,5%, „przestać być nieśmiałym” 54,4% oraz „być spoko i na luzie” 51,1%.

Tablica nr 16. Hierarchia powodów palenia papierosów przez uczniów. N=952

Lp.	Powody palenia papierosów	Wybory w %
1	Namawiają koledzy, nie chcę być inny/a	56,4
2	Z przyzwyczajenia	51,5
3	W ten sposób lepiej sobie radzę ze stresem	51,1
4	Chcę czuć się dorosłym	45,9
5	Z nudów	45,4
6	Być „spoko” i na luzie	44,5
7	Kręcą mnie rzeczy zakazane	24,1
8	Przestać być nieśmiałym	17,2
9	Muszę, żeby zacząć się bawić	12,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne”, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Natomiast do głównych powodów palenia papierosów (na pytanie odpowiedzieli tylko uczniowie, którzy zadeklarowali, że kiedykolwiek w życiu palili papierosy) respondenci wskazali: „namawiają koledzy, nie chcę być inny/a” 56,4%, „z przyzwyczajenia” 51,5%, „w ten sposób lepiej sobie radzę ze stresem” 51,1% oraz „chcę czuć się dorosłym” 45,9%.

Najmniejszą liczbę wskazań na powody palenia papierosów otrzymały: „muszę, żeby zacząć się bawić” 12,3% i „przestać być nieśmiałym” 17,2% oraz „kręcą mnie rzeczy zakazane” 24,1% wyborów.

Tablica nr 17. Hierarchia powodów zażywania narkotyków. N=952

Lp.	Powody zażywania narkotyków	Wybory w %
1	Kręcą mnie rzeczy zakazane	55,5
2	Muszę, żeby zacząć się bawić	28,4
3	Być „spoko” i na luzie	28,0
4	Namawiają koledzy, nie chcę być inny/a	26,5
5	W ten sposób lepiej sobie radzę ze stresem	25,6
6	Z nudów	19,0
7	Przestać być nieśmiałym	18,6
8	Z przyzwyczajenia	16,4
9	Chcę czuć się dorosłym	11,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne”, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Na pierwszym miejscu, wśród powodów zażywania narkotyków przez uczniów jest: „kręcą mnie rzeczy zakazane” 55,5%, „muszę, żeby zacząć się bawić” 28,4%, „być „spoko” i na luzie” 28,0% oraz „namawiają koledzy, nie chcę być inny/a” 26,5% wskazań.

Najmniejszą liczbę wskazań na powody zażywania narkotyków przez uczniów otrzymały: „chcę czuć się dorosłym” 11,7%, „z przyzwyczajenia” 16,4%, „przestać być nieśmiałym” 18,6% oraz „z nudów” 19,0%.

Tablica nr 18. Hierarchia powodów zażywania dopalaczy przez uczniów. N=952

Lp.	Powody zażywania dopalaczy	Wybory w %
1	Kręcą mnie rzeczy zakazane	33,4
2	Namawiają koledzy, nie chcę być inny/a	22,0
3	Być „spoko” i na luzie	18,2
4	Muszę, żeby zacząć się bawić	16,9
5	W ten sposób lepiej sobie radzę ze stresem	15,5
6	Z nudów	14,5
7	Z przyzwyczajenia	13,0
8	Przestać być nieśmiałym	12,2
9	Chcę czuć się dorosłym	8,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne”, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Wśród głównych powodów zażywania dopalaczy, podobnie jak w przypadku zażywania narkotyków, tylko w innej kolejności jest przełamywanie barier i chęć pokazania swojej inności, zaimponowania rówieśnikom, „kręcą mnie rzeczy zakazane” 33,4%. Natomiast obawa przed brakiem akceptacji wśród rówieśników skłoniła 22,0% ankietowanych do wybrania powodu „namawiają koledzy, nie chcę być inny/a”. 18,2% uczniów za powód sięgania po dopalacze wybrało „być „spoko” i na luzie”.

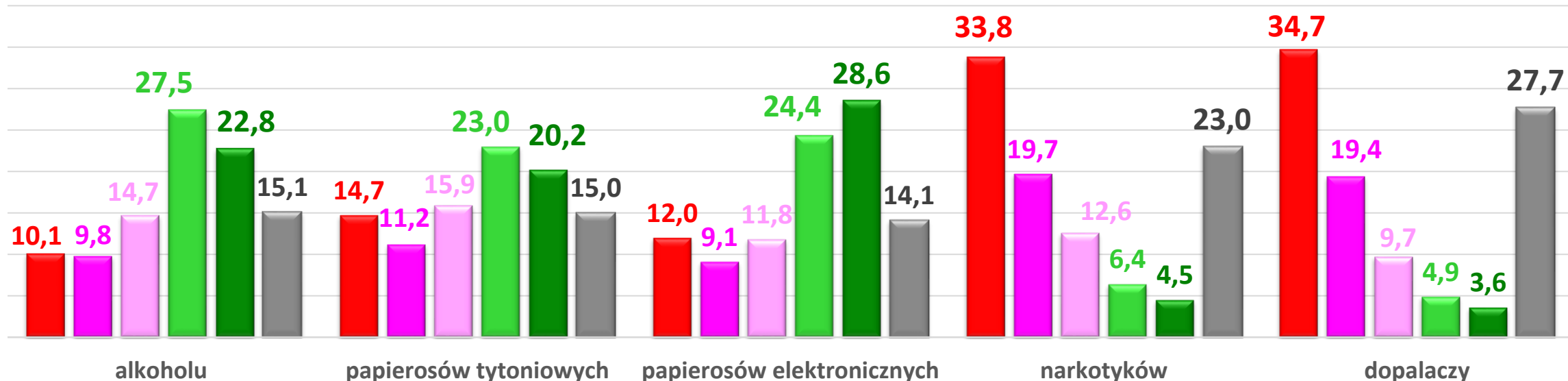
Z kolei próba pozbycia się napięć, ograniczeń, niepewności podczas zabawy wystąpiła u 16,9% ankietowanych, którzy wybrali powód „muszę, żeby zacząć się bawić”.

Wykres nr 32. Stopień trudności zdobycia alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy w %.

N=952. Pytanie 15. Jak sądzisz, jaki jest dla Ciebie stopień trudności zdobycia?

■ Niemożliwy do zdobycia ■ Bardzo trudny ■ Raczej trudny ■ Raczej łatwy ■ Bardzo łatwy ■ Trudno powiedzieć

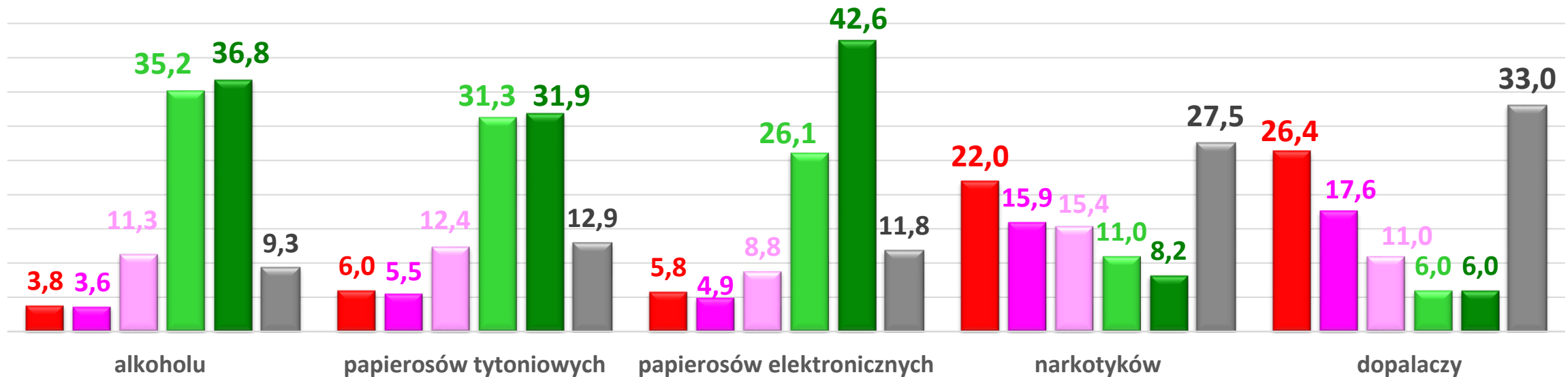

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Niepokój powinien budzić fakt, że tylko dla **10,1%** ankietowanych **alkohol** jest „niemożliwy do zdobycia”, „bardzo trudny” dla 9,8% oraz „raczej trudny” dla **14,7%** badanych uczniów. Natomiast „raczej łatwy” i „bardzo łatwy” do zdobycia jest dla **50,3%** respondentów. Jeśli chodzi o **papierosy**, są dla **14,7%** „niemożliwe do zdobycia”, trudne do zdobycia dla 27,1% oraz łatwe do zdobycia dla 43,2% ankietowanych. Z kolei **papierosy elektroniczne** są „niemożliwe do zdobycia” dla 12,0% respondentów, trudne do zdobycia dla 20,9% oraz łatwe do zdobycia dla 53,0% badanych uczniów. Dla więcej niż jednej trzeciej (**33,8%**) ankietowanych „**narkotyki**” są „niemożliwe do zdobycia”, trudne do zdobycia dla 32,3% oraz łatwe do zdobycia dla 10,9% respondentów. Podobny stopień trudności do zdobycia, w opinii badanej młodzieży, mają **dopalacze**, które są „niemożliwe do zdobycia” dla **34,7%**, „bardzo trudne” i „raczej trudne” dla 29,1% ankietowanych.

Wykres nr 33. Stopień trudności zdobycia alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

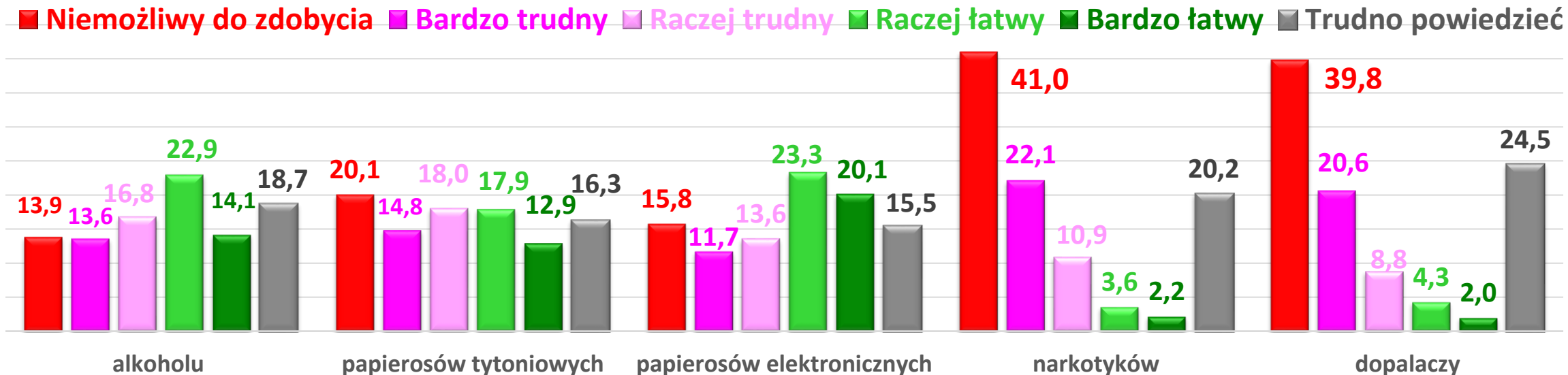
■ Niemożliwy do zdobycia ■ Bardzo trudny ■ Raczej trudny ■ Raczej łatwy ■ Bardzo łatwy ■ Trudno powiedzieć

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Alkohol jest dla 3,8% badanych uczniów klas I, II i III szkół ponadpodstawowych „*niemożliwy do zdobycia*”, trudny do zdobycia dla 14,9% respondentów oraz łatwy do zdobycia dla 72,0% badanych uczniów. **Papierosy** są tylko dla 6,0% uczniów „*niemożliwe do zdobycia*”, trudne do zdobycia dla 13,7% respondentów oraz łatwe do zdobycia dla 63,2% ankietowanych. Z kolei papierosy elektroniczne, podobnie jak papierosy tytoniowe, są tylko dla 5,8% uczniów „*niemożliwe do zdobycia*”, trudne do zdobycia dla 17,9% respondentów oraz łatwe do zdobycia dla 68,7% ankietowanych. Natomiast **narkotyki** są „*niemożliwe do zdobycia*” dla 22,0% ankietowanych, „*bardzo trudny*” i „*raczej trudny*” do zdobycia dla 31,3% badanej młodzieży i łatwy do zdobycia dla 19,2% uczniów. Nieznacznie większy stopień trudności do zdobycia dla badanej młodzieży mają **dopalacze**, które są dla 26,4% „*niemożliwe do zdobycia*”, trudne do zdobycia są dla 28,6% ankietowanych oraz łatwe do zdobycia dla 12,0% ankietowanych uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wykres nr 34. Stopień trudności zdobycia alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Alkohol jest dla 13,9% (uczniów szkół ponadpodstawowych 3,8%) badanych uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych „niemożliwy do zdobycia”, trudny do zdobycia dla 30,4% (uczniów szkół ponadpodstawowych 14,9%) respondentów oraz łatwy do zdobycia dla 37,0% (uczniów szkół ponadpodstawowych 72,0%) ankietowanych. **Papierosy** dla 20,1% (uczniów szkół ponadpodstawowych 6,0%) uczniów „niemożliwe do zdobycia”, trudne do zdobycia dla 32,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 13,7%) respondentów oraz łatwe do zdobycia dla 30,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 63,2%) ankietowanych. Z kolei **papierosy elektroniczne** dla 15,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 5,8%) uczniów „niemożliwe do zdobycia”, trudne do zdobycia dla 25,3% (uczniów szkół ponadpodstawowych 17,9%) respondentów oraz łatwe do zdobycia dla 43,4% (uczniów szkół ponadpodstawowych 68,7%) ankietowanych. Natomiast **narkotyki** są „niemożliwe do zdobycia” dla 41,0% (uczniów szkół ponadpodstawowych 22,0%) ankietowanych, trudne do zdobycia dla 33,0% (uczniów szkół ponadpodstawowych 31,3%) badanej młodzieży oraz łatwe do zdobycia dla 5,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 19,2%) uczniów. Z kolei **dopalacze** są dla 39,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 26,4%) „niemożliwe do zdobycia”, trudne do zdobycia są dla 29,4% (uczniów szkół ponadpodstawowych 28,6%) ankietowanych oraz łatwe do zdobycia dla 6,3% (uczniów szkół ponadpodstawowych 12,0%) badanych uczniów szkół podstawowych.

Tablica nr 19. Źródła pochodzenia: alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy w %. N=952.

Pytanie 16. Jakie są Twoim zdaniem źródła pochodzenia używek?

Lp.	Rodzaj używki	Ze sklepów	Podbieranie rodzicom	Podbieranie starszemu rodzeństwu	Zakup od kolegów/koleżanek	Poczęstunek od kolegów/koleżanek	Przez Internet	Inny sposób	Trudno powiedzieć
1	Alkohol	63,8	42,0	21,0	32,5	37,8	6,8	10,6	10,1
2	Papierosy tytoniowe	51,5	37,6	25,4	32,7	40,5	8,7	8,6	12,9
3	Papierosy elektroniczne	49,8	11,9	23,8	38,8	36,8	30,8	8,7	11,4
4	Narkotyki	2,8	2,3	6,7	30,1	22,7	23,5	21,5	39,0
5	Dopalacze	4,3	2,4	6,2	23,8	18,3	21,0	18,4	45,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne”, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Sklep jest dla 63,8% ankietowanych głównym źródłem pochodzenia **alkoholu**, papierosów dla 54,5% i papierosów elektronicznych dla 49,8% badanych. Na kolejnych miejscach jest „podbieranie rodzicom” **alkoholu** (42,0%) i „poczęstunek od kolegów/koleżanek” (37,8%), który jest źródłem pochodzenia dla 40,5% uczniów palących **papierosy tytoniowe** i 36,8% **papierosy elektroniczne**, które 38,8% respondentów kupuje od koleżanek i kolegów oraz 30,8% „przez Internet”. Z kolei **narkotyki** najczęściej są kupowane od „koleżanek i kolegów” (30,1%) oraz „przez Internet” (23,5%). Podobne źródło pochodzenia, jak narkotyki, mają „dopalacze”, które w 23,8% „kupowane są od koleżanek i kolegów” oraz 21,0% „przez Internet”.

Tablica nr 20. Źródła pochodzenia: alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Lp.	Rodzaj używki	Ze sklepów	Podbieranie rodzicom	Podbieranie starszemu rodzeństwu	Zakup od kolegów/koleżanek	Poczęstunek od kolegów/koleżanek	Przez Internet	Inny sposób	Trudno powiedzieć
1	Alkohol	72,8	39,6	21,2	40,1	42,3	4,4	9,1	7,1
2	Papierosy tytoniowe	59,9	34,9	24,5	37,4	46,4	6,3	4,9	9,1
3	Papierosy elektroniczne	53,6	9,3	20,9	45,1	41,2	32,7	4,7	8,8
4	Narkotyki	1,1	0,8	4,7	36,0	23,9	17,0	18,7	38,7
5	Dopalacze	1,1	1,1	4,4	28,6	19,8	17,3	17,6	45,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź

W opinii uczniów klas I, II i III szkół ponadpodstawowych głównym źródłem pochodzenia używek jest „sklep”: dla 72,8% uczniów, którzy pili lub piją alkohol, palą papierosy tytoniowe (59,9%) i elektroniczne (53,6%). Kolejnymi źródłami pochodzenia alkoholu są: „poczęstunek od kolegów/koleżanek” (42,3%), „zakup od kolegów/koleżanek” (40,1%) oraz „podbieranie rodzicom” (39,6%). Warto zwrócić uwagę, że kolejnymi ważnymi źródłami pochodzenia papierosów elektronicznych, oprócz sklepów, są: „zakup od kolegów/koleżanek” (45,1%), „poczęstunek od kolegów/koleżanek” (41,2%) oraz „przez Internet” (32,7%). Należy zauważyć, że e-papierosy stały się w środowisku młodzieży kolejnym elektronicznym gadżetem obok smartfonów czy słuchawek bezprzewodowych, który jest „modny” i może wyróżniać młodych ludzi pośród grona znajomych. Światowa Organizacja Zdrowia uznała e-papierosy za szkodliwe, zagrażające zdrowiu młodzieży. Alarmujące przesłanie o szkodliwości e-papierosów przekazuje również Rzecznik Praw Dziecka, który zwraca uwagę na niski poziom wiedzy młodzieży i ich rodziców o papierosach elektronicznych i zagrożeniach związanych z ich używaniem. Obecnie jest coraz więcej badań, które jednoznacznie wskazują, że e-papierosy mają negatywny wpływ na zdrowie człowieka, w szczególności na układ oddechowy i immunologiczny oraz sposób działania niektórych obszarów mózgu powiązanych z lękami, depresją, uzależnieniami. Badacze podają, że zawartość nikotyny w e-papierosach wcale nie musi być niższa niż w tradycyjnych, szczególnie że można je palić w krótszych odstępach czasu ze względu na łatwość uruchomienia, brak nieprzyjemnego zapachu czy większe przyzwolenie osób postronnych. E-papierosy stanowią więc duże zagrożenie, zwłaszcza dla rozwijającego się organizmu. Obojętność albo nieświadomość rodziców, przyzwolenie społeczne to tylko część problemu. Więcej na ten temat znajdzie się we wnioskach i rekomendacjach raportu. **W świetle najnowszych dostępnych badań wydaje się uprawnione stwierdzenie, że e-papieros=e-dopalacz.**

Tablica nr 21. Źródła pochodzenia: alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Lp.	Rodzaj używki	Ze sklepów	Podbieranie rodzicom	Podbieranie starszemu rodzeństwu	Zakup od kolegów/koleżanek	Poczęstunek od kolegów/koleżanek	Przez Internet	Inny sposób	Trudno powiedzieć
1	Alkohol	58,2	43,5	20,9	27,7	35,0	8,3	11,6	11,9
2	Papierosy tytoniowe	46,3	39,3	26,0	29,8	36,9	10,2	10,9	15,3
3	Papierosy elektroniczne	47,4	13,4	25,7	34,9	34,0	29,6	11,2	13,1
4	Narkotyki	3,9	3,2	8,0	26,5	21,9	27,6	23,3	39,1
5	Dopalacze	6,3	3,2	7,3	20,9	17,3	23,3	18,9	44,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Zapewne ze względu na wiek uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych rzadziej o 14,6 punktów procentowych, od uczniów szkół ponadpodstawowych, kupują alkohol w „**sklepie**” oraz papierosy o 13,6 punktów procentowych i papierosy elektroniczne o 6,2 punkty procentowe. Uczniowie szkół podstawowych częściej o 3,9 punktów procentowych od starszych kolegów i koleżanek „*podbierają rodzicom*” alkohol. Natomiast w **narkotyki** zaopatrują się przede wszystkim w „*Internecie*” (27,6%) oraz *podczas „zakupów od koleżanek i kolegów”* (26,5%). Dwie piąte (39,1%) ankietowanych uczniów nie znała źródła pochodzenia „narkotyków” i wybrała odpowiedź „**trudno powiedzieć**”. Z kolei **dopalacze** są kupowane „**przez Internet**” 23,3% oraz przez „*zakupy od koleżanek i kolegów*” 20,9%. 44,6% ankietowanych uczniów szkół podstawowych nie zna źródeł pochodzenia „dopalaczy” i wybrała odpowiedź „*trudno powiedzieć*”.

Tablica nr 22. Obecność przy zażywaniu używek w %. N= 952.

Pytanie 17. Jak często byłeś/aś świadkiem?

Lp.	Rodzaj używki	Codziennie	Jeden raz w tygodniu	Dwa razy w miesiącu	Trzy razy w miesiącu	Raz w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy	Trudno powiedzieć
1	Picia alkoholu	7,4	20,1	13,6	5,1	6,2	26,6	4,7	16,3
2	Palenia papierosów tytoniowych	27,1	14,1	6,5	2,7	3,9	23,2	8,5	14,0
3	Palenia papierosów elektronicznych	23,9	15,0	8,5	3,8	6,4	17,0	12,2	13,2
4	Zażywania narkotyków	1,5	0,6	1,7	0,8	0,4	9,1	73,4	12,5
5	Zażywania dopalaczy	1,2	0,4	0,6	0,4	0,4	4,2	79,9	12,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

„**Codziennie**” świadkiem picia alkoholu było **7,4%** ankietowanych, „**jeden raz w tygodniu**” 20,1% oraz „**dwa razy w miesiącu**” 13,6% badanych uczniów. Natomiast „**codziennie**” świadkiem palenia papierosów było **27,1%** oraz papierosów elektronicznych **23,9%** ankietowanych. Z kolei „**jeden raz w tygodniu**” świadkiem palenia papierosów było 14,1% oraz papierosów elektronicznych 15,0% respondentów. Przy „**codziennym**” zażywaniu „**narkotyków**” było 1,5% ankietowanych oraz „**dopalaczy**” 1,2% uczniów. Natomiast „**kilka razy w roku**” przy zażywaniu „**narkotyków**” było 9,1% ankietowanych oraz „**dopalaczy**” 4,2%. Z kolei „**nigdy**” przy zażywaniu narkotyków nie było 73,4% badanych uczniów oraz dopalaczy 79,9% respondentów.

Tablica nr 23. Obecność przy zażywaniu używek uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Lp.	Rodzaj używki	Codziennie	Jeden raz w tygodniu	Dwa razy w miesiącu	Trzy razy w miesiącu	Raz w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy	Trudno powiedzieć
1	Picia alkoholu	9,1	25,3	14,6	6,3	7,1	23,1	1,1	13,5
2	Palenia papierosów tytoniowych	35,4	17,6	6,9	4,4	3,0	18,4	3,0	11,3
3	Palenia papierosów elektronicznych	34,9	19,5	8,5	4,1	6,3	12,9	3,8	9,9
4	Zażywania narkotyków	3,3	1,4	2,7	1,4	0,5	12,9	64,6	13,2
5	Zażywania dopalaczy	1,9	0,5	1,1	0,5	0,0	4,7	78,6	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

9,1% uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych „**codziennie**” było świadkiem picia alkoholu, „*jeden raz w tygodniu*” 25,3%, „*trzy razy w miesiącu*” 6,3% oraz „*dwa razy w miesiącu*” 14,6% badanych uczniów. Natomiast „**codziennie**” świadkiem palenia papierosów było 35,4% oraz papierosów elektronicznych 34,9% ankietowanych. Z kolei „*jeden raz w tygodniu*” świadkiem palenia papierosów było 17,6% oraz papierosów elektronicznych 19,5% respondentów. Przy „**codziennym**” zażywaniu „**narkotyków**” było 3,3% ankietowanych oraz „**dopalaczy**” 1,9% uczniów. Natomiast „*kilka razy w roku*” przy zażywaniu „**narkotyków**” było 12,9% ankietowanych oraz „**dopalaczy**” 4,7%. Z kolei „**nigdy**” przy zażywaniu narkotyków nie było 64,6% badanych uczniów oraz dopalaczy 78,6% respondentów.

Tablica nr 24. Obecność przy zażywaniu używek uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Lp.	Rodzaj używki	Codziennie	Jeden raz w tygodniu	Dwa razy w miesiącu	Trzy razy w miesiącu	Raz w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy	Trudno powiedzieć
1	Picia alkoholu	6,3	16,8	12,9	4,4	5,6	28,9	7,0	18,0
2	Palenia papierosów tytoniowych	21,9	11,9	6,3	1,7	4,4	26,2	11,9	15,6
3	Palenia papierosów elektronicznych	17,0	12,2	8,5	3,6	6,5	19,6	17,3	15,3
4	Zażywania narkotyków	0,3	0,2	1,0	0,5	0,3	6,8	78,7	12,1
5	Zażywania dopalaczy	0,7	0,3	0,3	0,3	0,7	3,9	80,8	12,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych rzadziej o 2,8 punktów procentowych od uczniów szkół ponadpodstawowych byli „**codziennie**” świadkiem picia **alkoholu**, „*jeden raz w tygodniu*” o 8,5 punktów procentowych oraz „*trzy razy w miesiącu*” o 1,9 punktu procentowego. Natomiast rzadziej o 13,5 punktów procentowych byli świadkami „**codziennie**” palenia papierosów oraz papierosów elektronicznych o 17,9 punktów procentowych od uczniów szkół ponadpodstawowych. Należy odnotować, że 78,7% ankietowanych uczniów szkół podstawowych nie była „**nigdy**” obecna przy zażywaniu narkotyków oraz 80,8% dopalaczy. Z kolei nie potrafiło określić swojej obecności przy: picciu alkoholi - 18,0% uczniów, paleniu papierosów tytoniowych - 15,6%, paleniu papierosów elektronicznych - 15,3%, zażywaniu narkotyków - 12,1% oraz zażywaniu dopalaczy - 12,9% badanych uczniów.

Tablica nr 25. Opinia na temat narkotyków w %. N=952. Pytanie 18. Poniżej znajduje się zestaw opinii na temat narkotyków. Oceń, które Twoim zdaniem opinie są prawdziwe, a które fałszywe:

Lp.	Opinia na temat narkotyków	Prawda	Nie wiem	Fałsz
1	Zażywanie narkotyków tylko dla zabawy też prowadzi do uzależnienia	77,4	17,6	5,0
2	Uzależnienie od narkotyków to rodzaj choroby	69,3	23,2	7,5
3	Każdy może wyjść z uzależnienia	64,1	19,2	16,7
4	Każdy narkotyk jest niebezpieczny dla zdrowia	61,5	20,0	18,5
5	Nawet wzięcie jednej porcji narkotyku może prowadzić do uzależnienia	58,0	29,8	12,2
6	Marihuana jest szkodliwa	37,2	41,0	21,8
7	Amfetamina pomaga w dobrym uczeniu się	11,9	55,9	32,2
8	Tylko ludzie o słabym charakterze uzależniają się od narkotyków	11,0	37,6	51,4
9	Można przez rok zażywać co kilka dni narkotyki, a potem po prostu przestać	8,5	35,9	55,6
10	Narkotyki są gwarancją udanej imprezy	6,8	26,8	66,4
11	Ktoś, kto raz zażył narkotyk, jest już narkomanem	5,5	22,7	71,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Więcej niż trzy czwarte (77,4%) ankietowanych przyjęło za prawdziwe stwierdzenie, że „zażywanie narkotyków tylko dla zabawy też prowadzi do uzależnienia”. Z kolei przyjęcie przez 64,1% respondentów stwierdzenia za prawdziwe, że „każdy może wyjść z uzależnienia” jest zbyt optymistyczne oraz może służyć do usprawiedliwienia zażywania narkotyków, skoro każdy może wyjść z uzależnienia. Należy odnotować, że więcej niż trzy piąte (61,5%) ankietowanych uznało stwierdzenie, że „każdy narkotyk jest niebezpieczny dla zdrowia” za „prawdę”, za „fałsz” 18,5% oraz co piąty ankietowany wybrał odpowiedź „nie wiem”. Z kolei 69,3% ankietowanych słusznie za prawdziwe uznała stwierdzenie, że „uzależnienie od narkotyków to rodzaj choroby”.

**Tablica nr 26. Opinia na temat narkotyków uczniów I, II i III klas
szkół ponadpodstawowych w %. N=364**

Lp.	Opinia na temat narkotyków	Prawda	Nie wiem	Fałsz
1	Zażywanie narkotyków tylko dla zabawy też prowadzi do uzależnienia	81,3	14,6	4,1
2	Uzależnienie od narkotyków to rodzaj choroby	73,6	20,3	6,0
3	Każdy może wyjść z uzależnienia	65,9	19,5	14,6
4	Nawet wzięcie jednej porcji narkotyku może prowadzić do uzależnienia	59,6	29,1	11,3
5	Każdy narkotyk jest niebezpieczny dla zdrowia	58,0	20,6	21,4
6	Marihuana jest szkodliwa	28,0	40,7	31,3
7	Tylko ludzie o słabym charakterze uzależniają się od narkotyków	14,0	32,4	53,6
8	Amfetamina pomaga w dobrym uczeniu się	12,4	59,3	28,3
9	Można przez rok zażywać co kilka dni narkotyki, a potem po prostu przestać	9,1	36,3	54,7
10	Narkotyki są gwarancją udanej imprezy	6,0	21,4	72,5
11	Ktoś, kto raz zażył narkotyk, jest już narkomanem	4,4	20,3	75,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

81,3% ankietowanych uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych przyjęło za „**prawdziwe**” stwierdzenie że „*zażywanie narkotyków tylko dla zabawy też prowadzi do uzależnienia*”, natomiast za „**fałsz**” 4,1% respondentów. Z kolei prawie dwie trzecie (65,9%) respondentów uznało za „**prawdę**” stwierdzenie, że „*każdy może wyjść z uzależnienia*” i 14,6% za „**fałsz**”. Natomiast 72,5% respondentów uznało za „**fałsz**” opinię, że „*narkotyki są gwarancją udanej imprezy*” oraz 6,0% za „**prawdę**”. Z kolei 73,6% badanych uczniów jest świadoma, że „*uzależnienie od narkotyków to rodzaj choroby*”, 20,3% wybrało odpowiedź „**nie wiem**” oraz za „**fałsz**” 6,0% ankietowanych.

**Tablica nr 27. Opinia na temat narkotyków uczniów VII i VIII klas
szkół podstawowych w %. N=588**

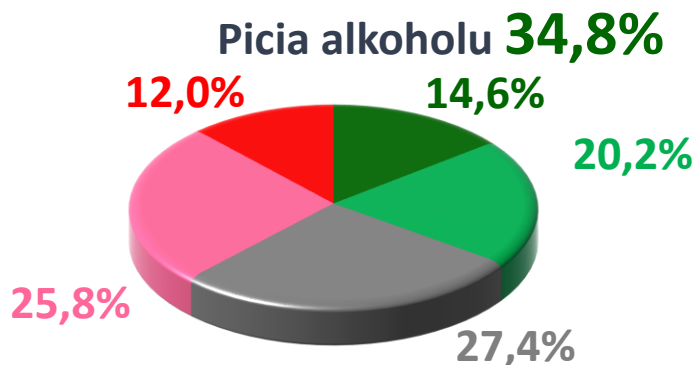
Lp.	Opinia na temat narkotyków	Prawda	Nie wiem	Fałsz
1	Zażywanie narkotyków tylko dla zabawy też prowadzi do uzależnienia	74,8	19,6	5,6
2	Uzależnienie od narkotyków to rodzaj choroby	66,7	25,0	8,3
3	Każdy narkotyk jest niebezpieczny dla zdrowia	63,8	19,6	16,7
4	Każdy może wyjść z uzależnienia	62,9	19,0	18,0
5	Nawet wzięcie jednej porcji narkotyku może prowadzić do uzależnienia	57,0	30,3	12,8
6	Marihuana jest szkodliwa	42,9	41,2	16,0
7	Amfetamina pomaga w dobrym uczeniu się	11,6	53,7	34,7
8	Tylko ludzie o słabym charakterze uzależniają się od narkotyków	9,2	40,8	50,0
9	Można przez rok zażywać co kilka dni narkotyki, a potem po prostu przestać	8,2	35,7	56,1
10	Narkotyki są gwarancją udanej imprezy	7,3	30,1	62,6
11	Ktoś, kto raz zażył narkotyk, jest już narkomanem	6,1	24,1	69,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

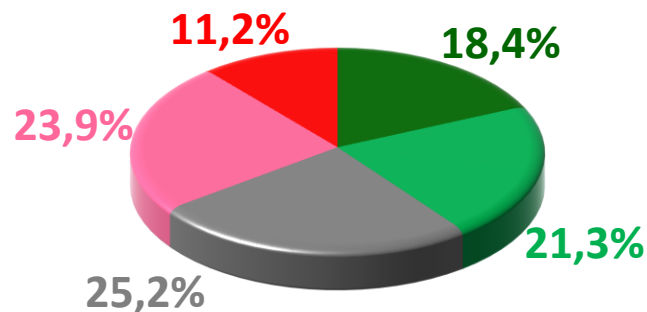
Uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych w mniejszym stopniu o 6,5 punktów procentowych, niż ich starsi koledzy i koleżanki ze szkół ponadpodstawowych, uznali za „prawdę” stwierdzenie, że „zażywanie narkotyków tylko dla zabawy też prowadzi do uzależnienia”. Natomiast uczniowie szkół podstawowych częściej o 5,8 punktów procentowych uznali za prawdziwe stwierdzenie, że „każdy narkotyk jest niebezpieczny dla zdrowia” od uczniów szkół ponadpodstawowych. Z kolei największa rozbieżność w uznaniu za „prawdę” wystąpiła w stwierdzeniu, że: „marihuana jest szkodliwa”, taką odpowiedź wskazało więcej o 14,9 punktów procentowych uczniów szkół podstawowych od uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wykres nr 35. Używki i cyberprzemoc jako problem występujący w szkole w opinii młodzieży.

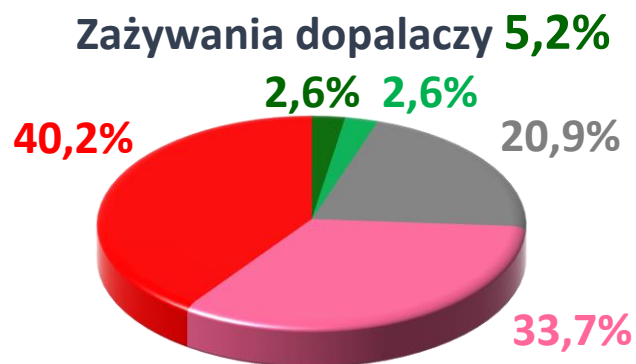
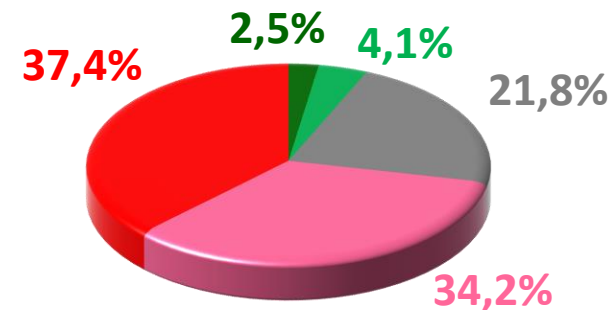
N=952. Pytanie 19. Czy uważasz, że w Twojej szkole jest problem?

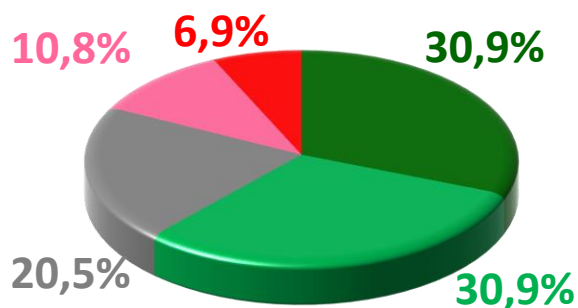
Palenia papierosów tytoniowych 39,7%

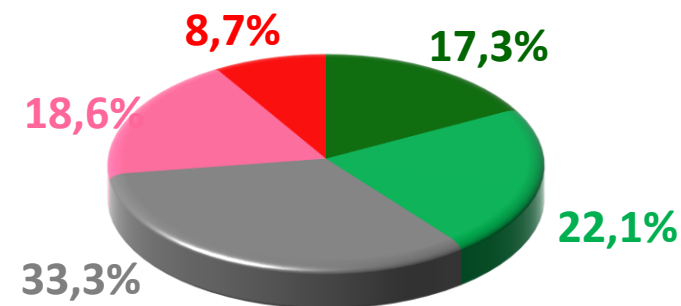
Zażywania narkotyków 6,6%

Palenia papierosów elektronicznych 61,8%

Cyberprzemocy 39,4%

■ **Zdecydowanie tak**

■ **Raczej tak**

■ **Trudno powiedzieć**

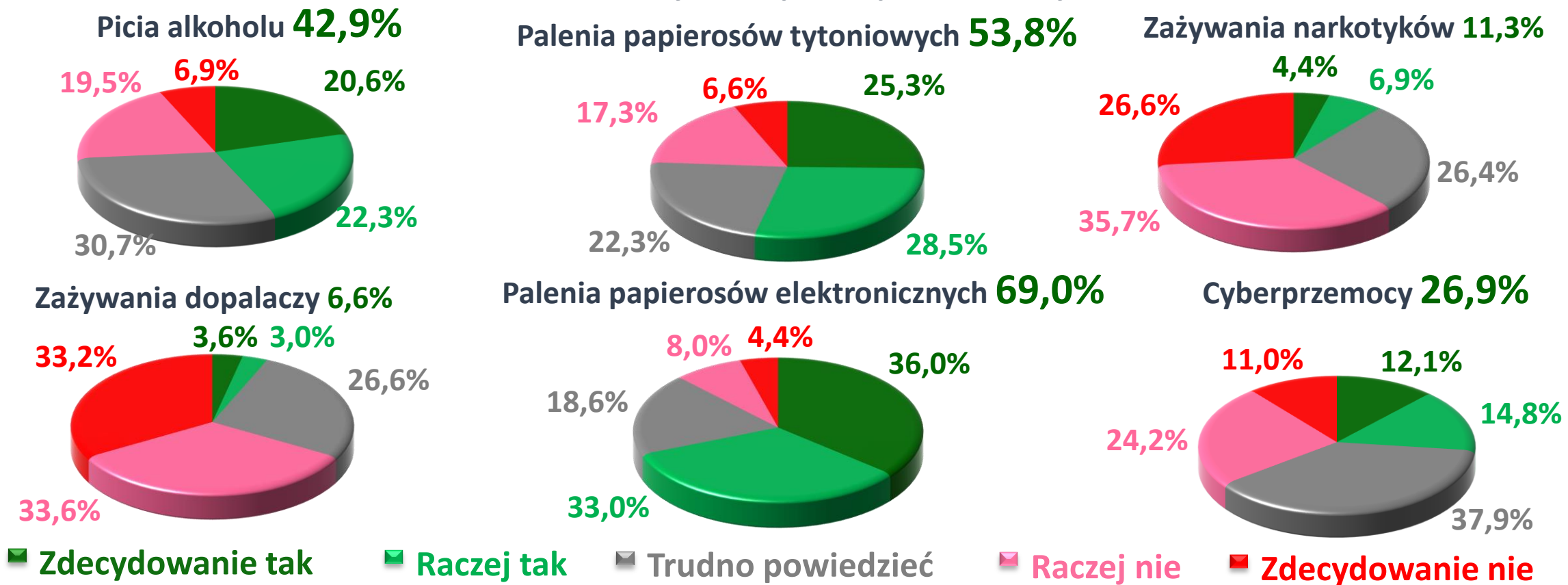
■ **Raczej nie**

■ **Zdecydowanie nie**

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Więcej niż trzy piąte (**61,8%**) ankieterowanych zauważa, że w szkole jest problem palenia papierosów elektronicznych, prawie dwie piąte (39,7%), że palenia papierosów tytoniowych, cyberprzemocy 39,4% oraz 34,8% ankieterowanych, że picie alkoholu. Natomiast 6,6% respondentów uważa, że problemem w szkole są narkotyki i 5,2%, że problemem tym jest zażywanie dopalaczy. Takie wysokie prowadzenie w tym swoistym rankingu zagrożeń w opinii młodzieży e-papierosów potwierdza wiele badań w środowisku młodzieży, które odnotowują duży wzrost palenia e-papierosów przez młodzież. Palenie e-papierosów stało się „modne” w środowisku młodzieży i bywa traktowane jako kolejny elektroniczny gadżet, zdaje się, że bez świadomości właściwych zagrożeń dla zdrowia młodzieży.

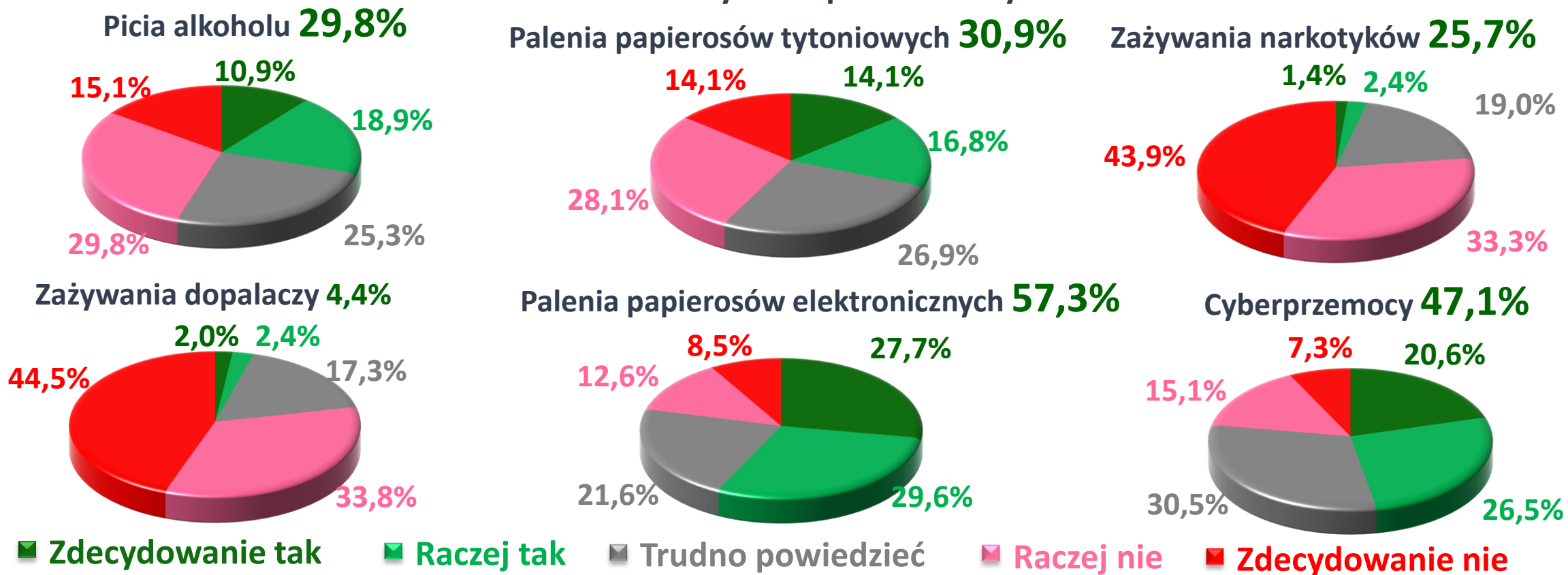
Wykres nr 36. Używki i cyberprzemoc jako problem występujący w szkole w opinii młodzieży szkół ponadpodstawowych. N=364

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

W opinii 69,0% ankieterowanych uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych palenie papierosów elektronicznych jest największym problemem w szkole. Na drugim miejscu uczniowie wymienili palenie tradycyjnych papierosów tytoniowych (53,8%) wyborów, z kolei na trzecim miejscu znalazło się picie alkoholu (42,9%) wśród problemów, które występują w szkole i czwartym cyberprzemoc (26,9%). Na zażywanie narkotyków jako problem w szkole wskazało 11,3% uczniów oraz 6,6% na zażywanie dopalaczy.

Wykres nr 36. Używki i cyberprzemoc jako problem występujący w szkole w opinii młodzieży szkół podstawowych. N=588

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

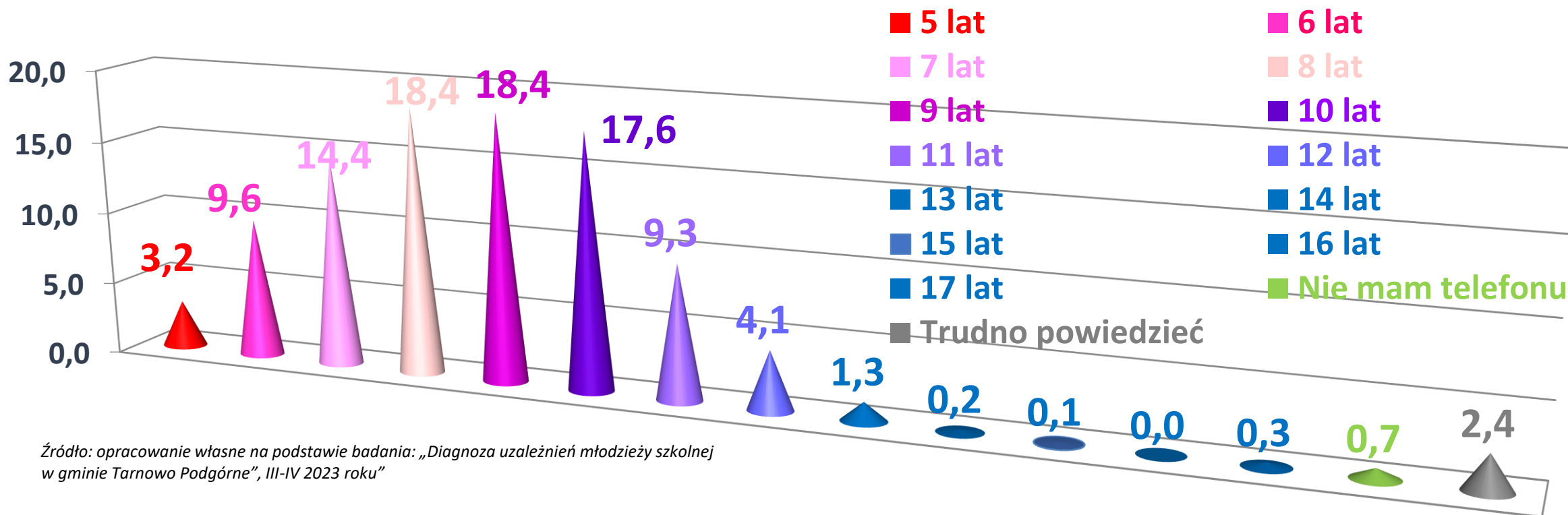
Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych w mniejszym stopniu o 11,7 punktów procentowych od swych starszych kolegów i koleżanek uważają palenie papierosów elektronicznych za problem w szkole oraz o 22,9 punktów procentowych palenie papierosów tradycyjnych tytoniowych od ankietowanych uczniów szkół ponadpodstawowych. Z kolei dla uczniów szkół podstawowych zdecydowanie większy jest o 20,2 punkty procentowe problem cyberprzemocy w szkole oraz o 13,1 punktów procentowych problem picia alkoholu niż dostrzegają go uczniowie szkół ponadpodstawowych.

Aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni - zagrożenia

Wykres nr 37. Wiek respondentów, kiedy po raz pierwszy dostali swój pierwszy telefon w %.

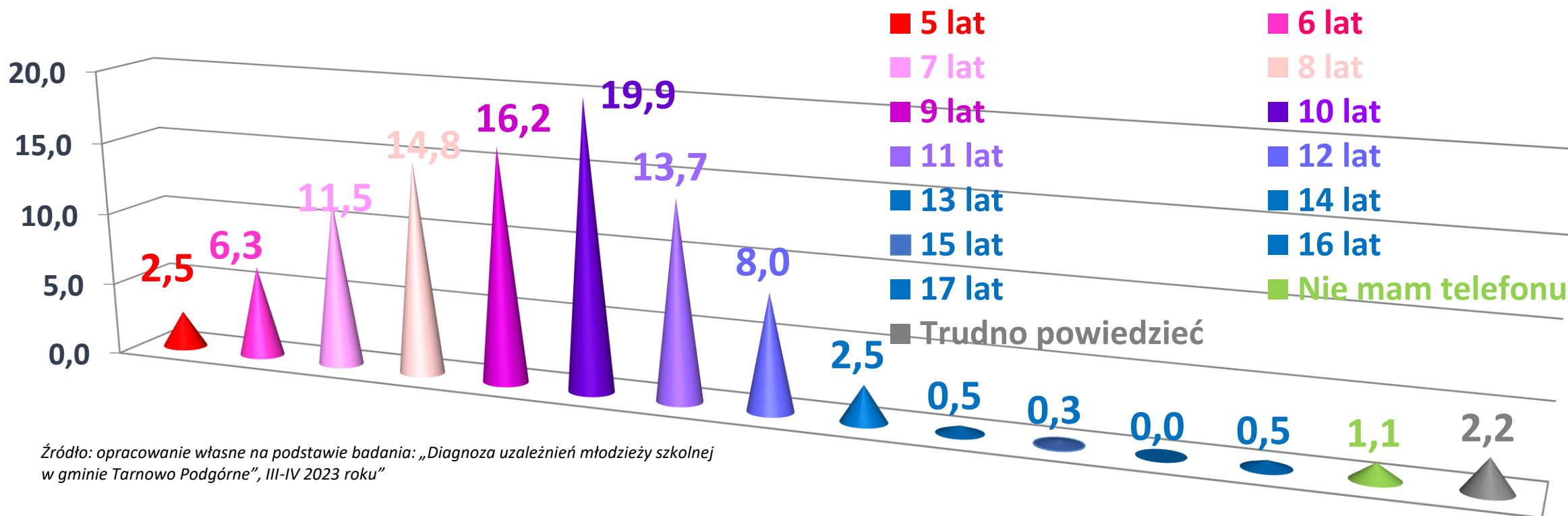
N=952. Pytanie 20. Ile miałeś/miałaś lat, kiedy dostałeś swój pierwszy telefon?

27,2% dzieci swój pierwszy telefon otrzymało zanim rozpoczęli edukację w szkole podstawowej (do 7. roku życia). Natomiast **54,4%** respondentów swój pierwszy telefon otrzymało w wieku **od 8 do 10 lat**, czyli w wieku 10 lat prawie pięć szóstych (81,6%) posiadało telefon komórkowy. Z kolei w wieku 11 do 13 lat swój pierwszy telefon otrzymało **14,7%** ankietowanych. Warto nadmienić, że według badań konsumenckich Urzędu Komunikacji Elektronicznej ponad 80 proc. dzieci w wieku od 7 do 15 lat posiadało telefon komórkowy, natomiast według naszych badań **w wieku 15 lat** swoje telefony komórkowe posiadało **96,6%** ankietowanych.

Wykres nr 38. Wiek respondentów, kiedy po raz pierwszy dostali swój pierwszy telefon w %.

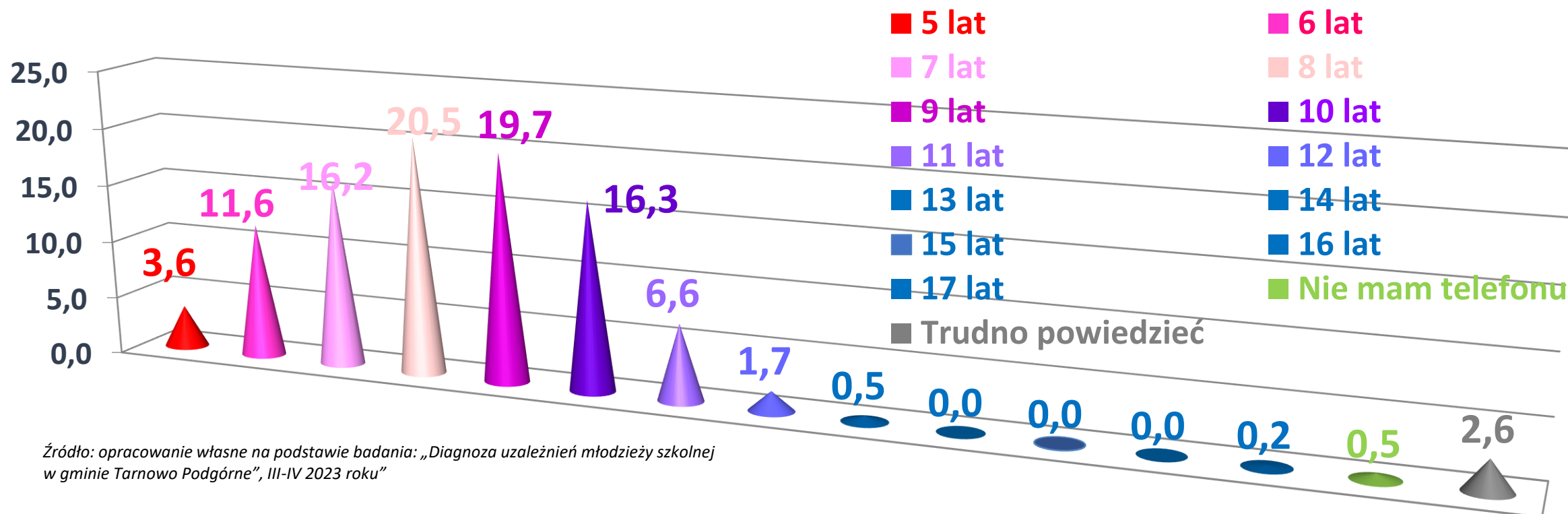
N=364 Pytanie 20. Ile miałeś/miałaś lat, kiedy dostałeś swój pierwszy telefon?

Co piąty (20,3%) uczeń I, II i III klas szkół ponadpodstawowych swój pierwszy telefon otrzymał zanim rozpoczął edukację w szkole podstawowej (do 7. roku życia). Natomiast **50,9%** respondentów swój pierwszy telefon otrzymało w wieku **od 8 do 10 lat**, czyli w wieku 10 lat prawie pięć siódmych (71,2%) badanych uczniów posiadało już telefon komórkowy. Z kolei w wieku 11 do 13 lat swój pierwszy telefon otrzymało 21,7% ankietowanych. Warto nadmienić, że według badań konsumenckich Urzędu Komunikacji Elektronicznej ponad 80 proc. dzieci w wieku od 7 do 15 lat posiadało telefon komórkowy. Natomiast według badań przeprowadzonych w szkołach ponadpodstawowych **w wieku 15 lat** swoje telefony komórkowe posiadało **91,5%** ankietowanych.

Wykres nr 39. Wiek respondentów, kiedy po raz pierwszy dostali swój pierwszy telefon w %.

N=588 Pytanie 20. Ile miałeś/miałaś lat, kiedy dostałeś swój pierwszy telefon?

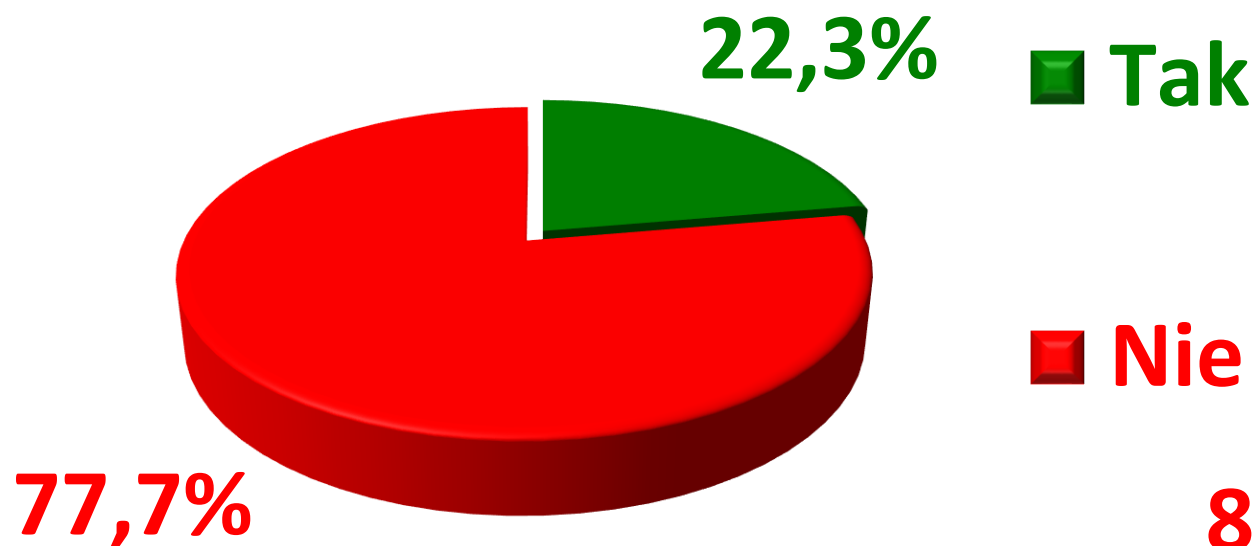

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne”, III-IV 2023 roku”

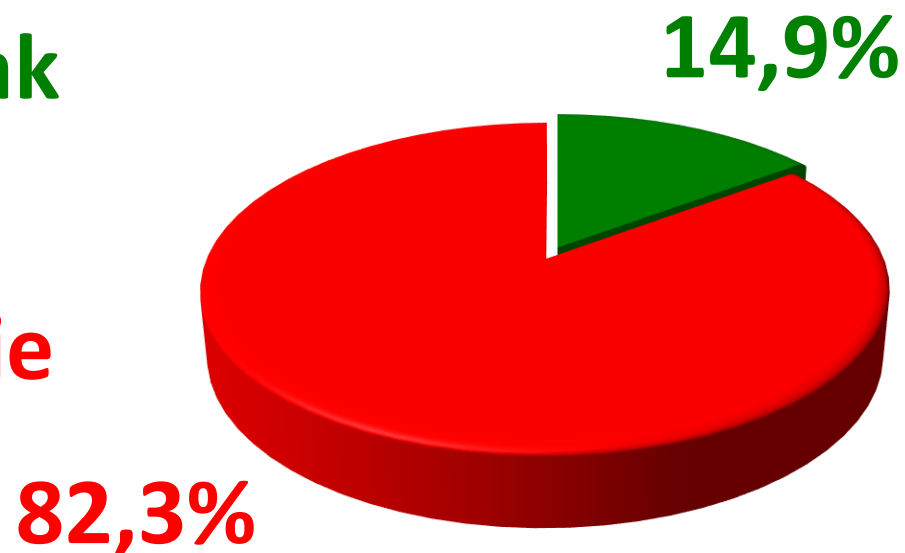
Prawie jedna trzecia (31,4%) uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych posiadała swój pierwszy telefon zanim rozpoczęli edukację w szkole podstawowej (do 7. roku życia). Z kolei **56,5%** badanych uczniów swój pierwszy telefon otrzymało w wieku **od 8 do 10 lat**, czyli w wieku 10 lat prawie pięć szóstych (87,9%) ankietowanych posiadało telefon komórkowy. Z kolei w wieku 11 do 13 lat swój pierwszy telefon otrzymało 8,8% ankietowanych uczniów szkół podstawowych. Warto nadmienić, że według badań konsumenckich Urzędu Komunikacji Elektronicznej ponad 80 proc. dzieci w wieku od 7 do 15 lat posiadało telefon komórkowy, natomiast według naszych badań **w wieku 14 lat** swoje telefony komórkowe posiadało **96,9%** ankietowanych.

Wykres nr 40. Limity dostępu do Internetu. N=952. Pytanie 21. Czy masz limit dostępu do Internetu?

W telefonie

W komputerze

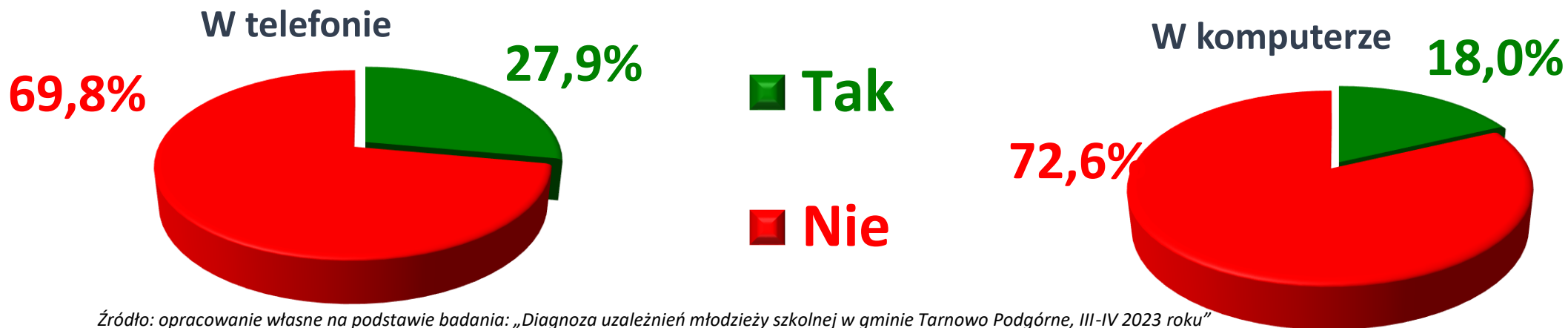
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Respondenci mają większe o 7,4 punkty procentowe ograniczenie dostępu do Internetu w telefonie komórkowym niż w komputerze. Niestety ograniczenia te wydają się dalece niewystarczające.

Wykres nr 41. Limity dostępu do Internetu dla uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364

Wykres nr 42. Limity dostępu do Internetu uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588

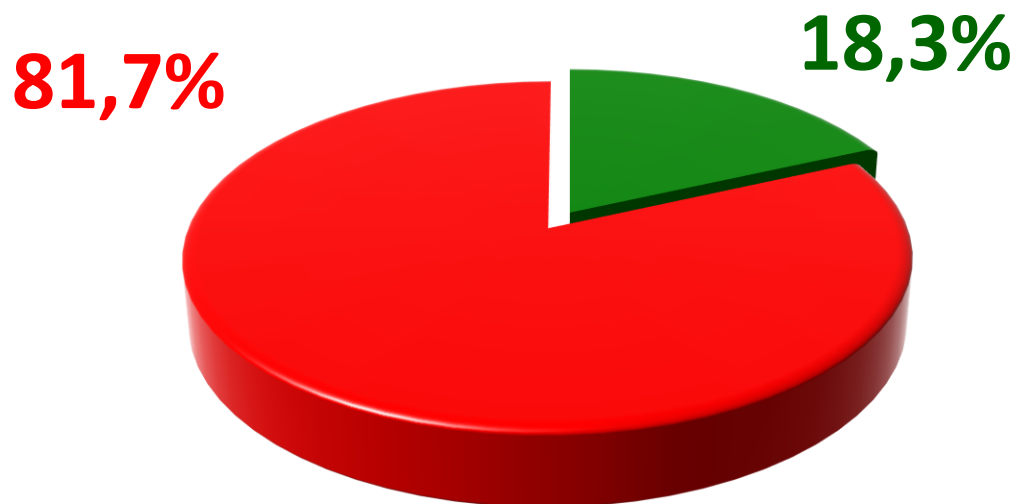
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych mają większe ograniczenie dostępu do Internetu w telefonie komórkowym o 14,7 punktów procentowych od swoich starszych kolegów i koleżanek ze szkół ponadpodstawowych oraz większe ograniczenie dostępu do Internetu w swoim komputerze o 8,1 punktów procentowych.

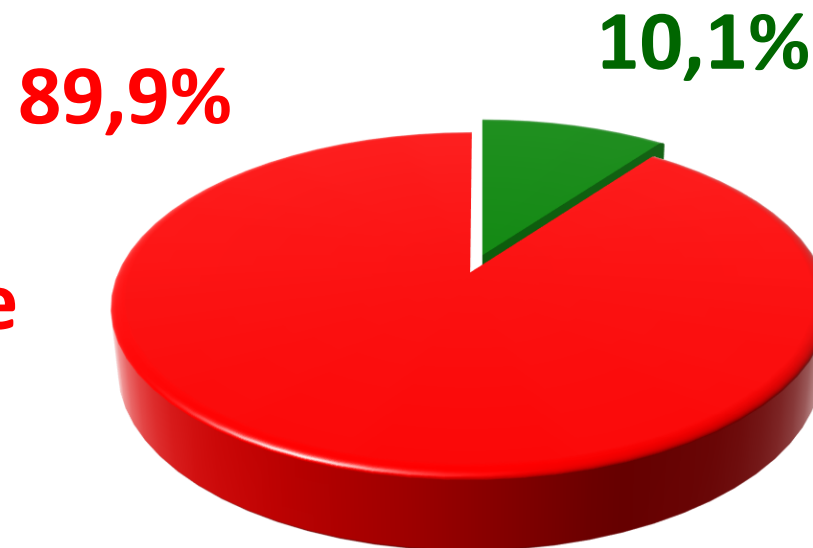
Wykres nr 42. Blokada rodzicielska uniemożliwiająca dostęp do niebezpiecznych stron. N=952.

Pytanie 22. Czy masz blokadę rodzicielską uniemożliwiającą dostęp do niebezpiecznych stron?

W telefonie

W komputerze

 Tak Nie

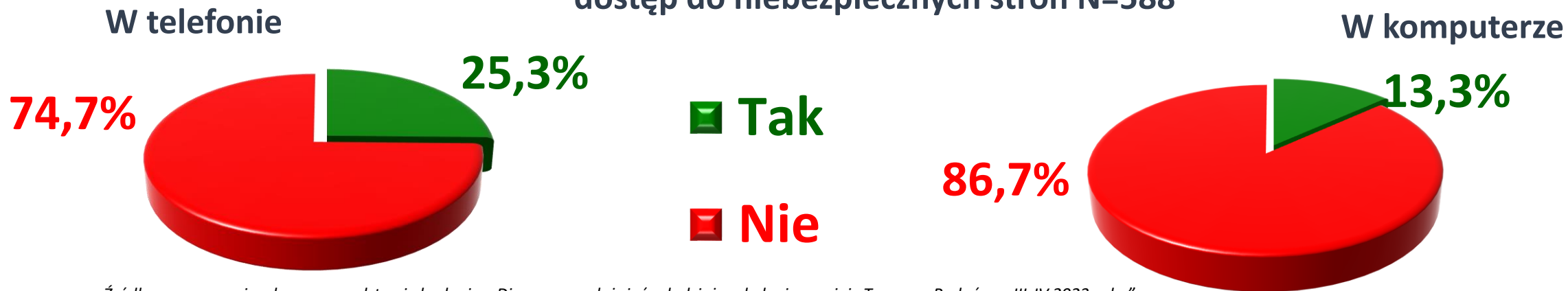
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

89,9% ankietowanych uczniów nie ma w komputerze blokady uniemożliwiającej dostęp do niebezpiecznych stron oraz 81,7% w telefonie komórkowym. Co dziesiąty (10,1%) respondent przyznał się, że ma ograniczenia dostępu do niebezpiecznych stron w komputerze i 18,3% w telefonie komórkowym. Należy jednak stwierdzić, że jest to zdecydowanie zbyt mała grupa rodziców, która prawidłowo chroni swoje dzieci, zwłaszcza że w wieku do 15. roku życia swoje telefony komórkowe posiada już 96,6% ankietowanych.

Wykres nr 43. Blokada rodzicielska dla uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych uniemożliwiająca dostęp do niebezpiecznych stron. N=364

Wykres nr 44. Blokada rodzicielska dla uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych uniemożliwiająca dostęp do niebezpiecznych stron N=588

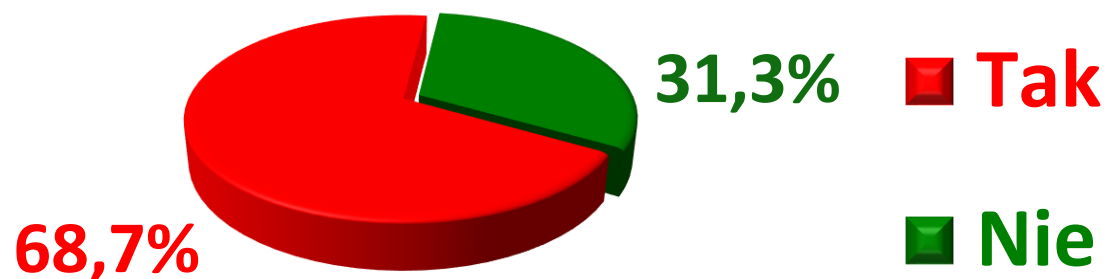

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

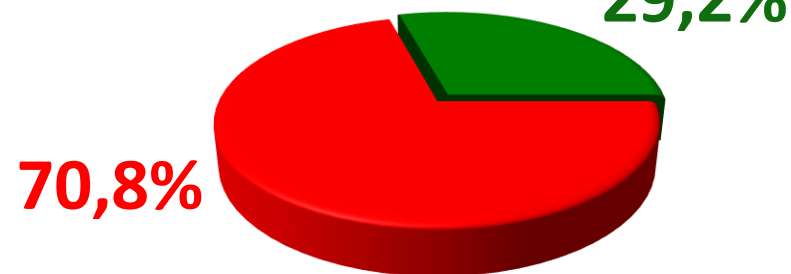
Uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych mają większą blokadę rodzicielską uniemożliwiającą dostęp do niebezpiecznych stron w telefonie komórkowym o 18,4 punkty procentowe od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych oraz większą blokadę dostępu do niebezpiecznych stron w komputerze o 8,4 punkty procentowe.

Wykres nr 45. Gra w sieci. Pytanie 23. Czy grając w sieci, grasz?

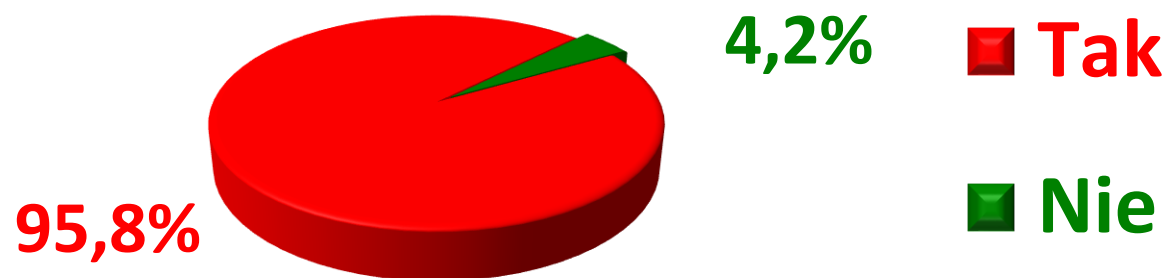
Sam, z automatem N=805

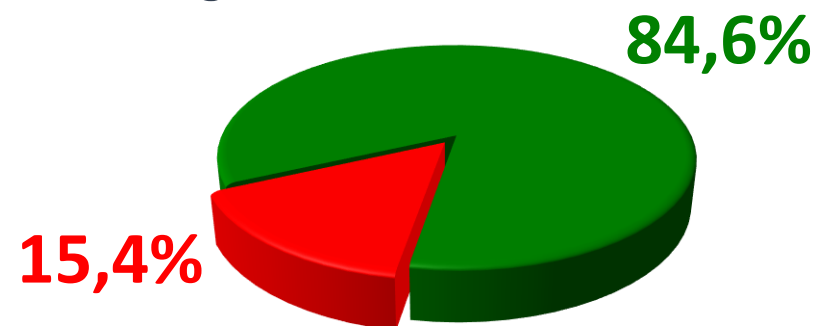
Z nieznajomymi N=805
29,2%

Z osobami, które znam N=805

Nie gram w sieci N=952

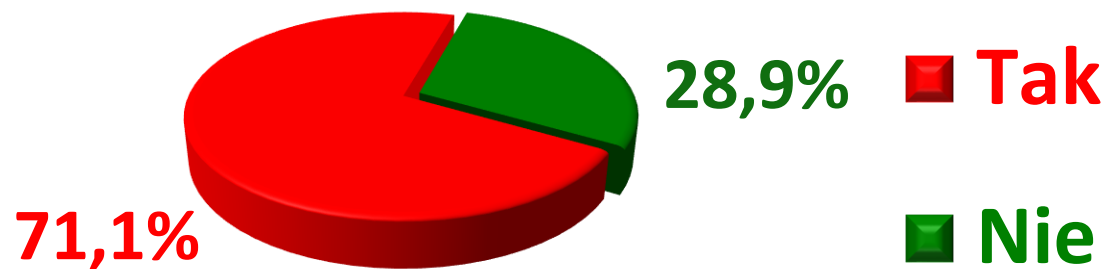
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać dowolną liczbę odpowiedzi

Według niektórych ekspertów 81% osób poniżej 18. roku życia regularnie gra w gry online, wprowadzie gry z umiarem mogą być zabawne, towarzyskie i interaktywne z szansami dla dzieci i młodzieży na naukę i rozwiązywanie problemów, jednak nie wszystkie gry spełniają ten aspekt, a zbyt długie przebywanie online ma negatywne skutki dla zdrowia fizycznego i psychicznego dzieci i młodzieży, zwłaszcza że część rodziców dość beztrosko liczy, że dzieciom w sieci nic nie grozi. W naszych badaniach aż 84,6% ankietowanych gra w sieci we wszystkich wskazanych opcjach, w tym najczęściej „z osobami, które znam” 95,8%, „z automatem” 68,7% oraz „z nieznajomymi” 70,8%.

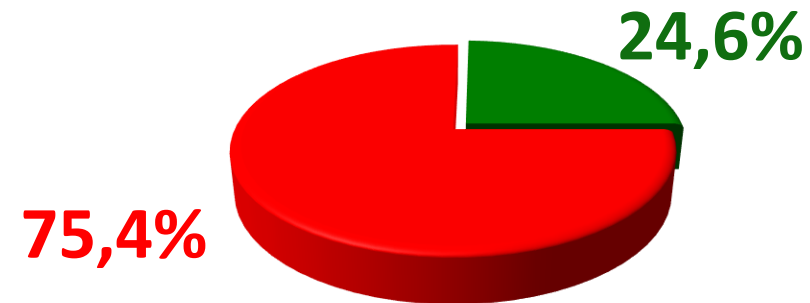
Wykres nr 46. Uczniowie I, II i III klasy szkół ponadpodstawowych. N=364.

Pytanie 23. Czy grając w sieci, grasz?

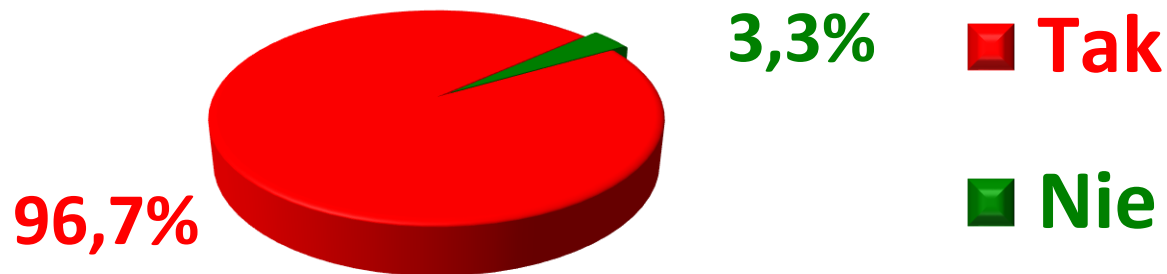
Sam, z automatem N=305

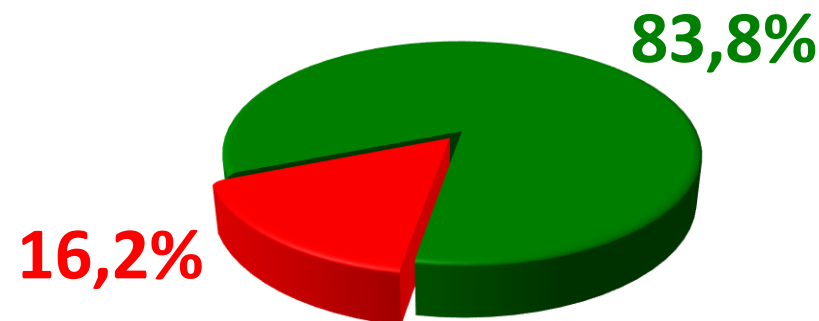
Z nieznajomymi N=305

Z osobami, które znam N=305

Nie gram w sieci N=364

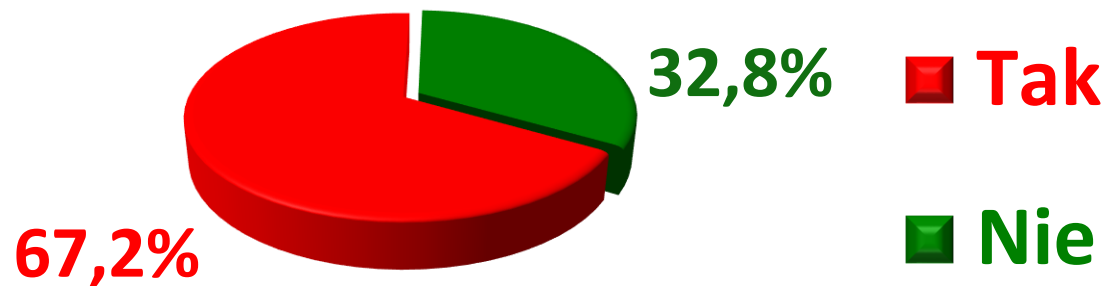
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Należy odnotować, że 16,2% badanych uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych nie gra w sieci. Z kolei 96,7% ankietowanych gra w sieci „z osobami, które znam”, 75,4% „z nieznajomymi” oraz „z automatem” gra 71,1% ankietowanych uczniów.

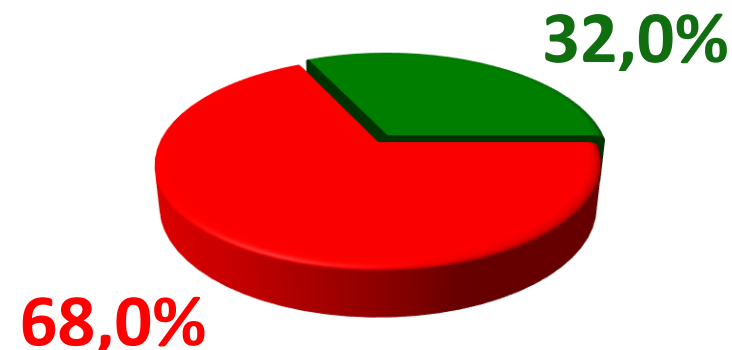
Wykres nr 47. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych. N=588.

Pytanie 23. Czy grając w sieci, grasz?

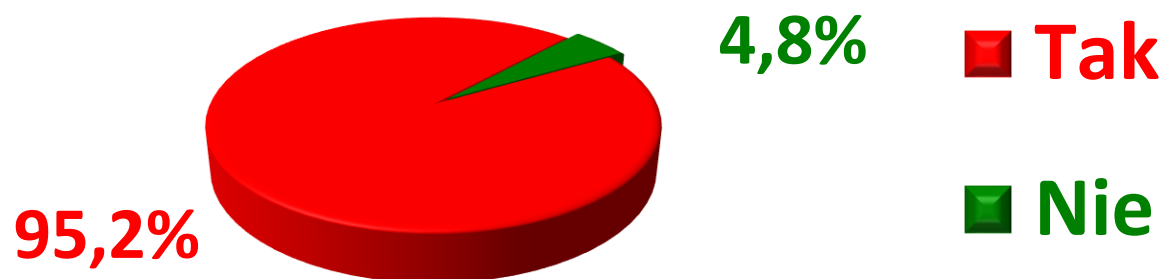
Sam, z automatem N=500

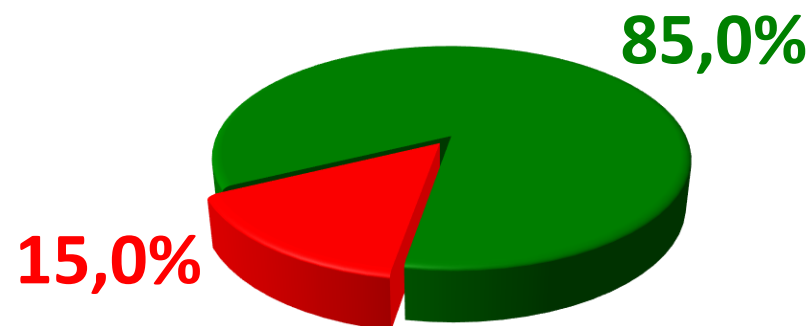
Z nieznajomymi N=500

Z osobami, które znam N=500

Nie gram w sieci N=588

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych częściej o 1,2 punktu procentowego od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych grają w sieci. Natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych częściej od swych młodszych kolegów o 7,4 punkty procentowe grają w sieci z nieznajomymi.

Tablica nr 28. Odczucie lęku przed utratą telefonu w %. N=952.

Pytanie 26. Czy odczuwasz lęk przed utratą dostępu do telefonu? Czy zgadzasz się z wymienionymi stwierdzeniami?

Lp.	Stwierdzenia opisujące odczucia	Tak	Nie
1	Zawsze noszę przy sobie telefon	75,2	24,8
2	Gdy nie mam dostępu do telefonu, boję się, że w kryzysowej sytuacji nie uda mi się skontaktować z rodziną lub przyjaciółmi	72,9	27,1
3	Zawsze jestem online, można się ze mną w każdej chwili skontaktować	42,3	57,7
4	Co chwilę przeglądam media społecznościowe i strony internetowe	40,9	59,1
5	Natrętnie sprawdzam, czy mam przy sobie telefon, czy bateria się nie rozładowała	37,2	62,8
6	Nie mając przy sobie telefonu (smartfona), odczuwam niepokój, bo nie wiedziałbym, co robić	26,6	73,4
7	Czuję złość, kiedy nie mam możliwości skorzystania z telefonu	25,7	74,3
8	Odczuwam napięcie, które chwilowo mija, kiedy korzystam z telefonu	13,7	86,3
9	Brak dostępu do telefonu spowodował u mnie atak paniki	11,2	88,8
10	Obsesyjnie myślę o telefonie, gdzie się znajduje, co muszę na nim sprawdzić	10,3	89,7
11	Towarzyszy mi potrzeba ciągłego korzystania z telefonu, odczuwam niepokój, gdy chwilowo muszę odłożyć telefon	6,1	93,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Warto przypomnieć, że nomofobia to lęk przed utratą telefonu komórkowego. Użytkownicy z nomofobią prezentują postawę silnie lękową w momencie, gdy nie mają dostępu do telefonu lub sieci komórkowej. W literaturze nomofobia rzadko traktowana jest jako samodzielna jednostka chorobowa. Nie widnieje w klasyfikacjach medycznych, ale bywa podawana jako przykład fobii specyficznej. Potencjalnie na rozwój nomofobii narażony jest każdy korzystający z telefonu, który dla wielu stanowi jedyny sposób na bycie w kontakcie ze światem. Niestety część osób zaczyna nadużywać telefonu komórkowego i ogranicza kontakty ze światem zewnętrznym na rzecz wirtualnej rzeczywistości. Nomofobia może rozwinąć się u każdego z nas, ale najbardziej narażoną grupą wiekową jest młodzież.

Należy odnotować, że trzy czwarte (75,2%) ankietowanych zadeklarowało, że „zawsze nosi przy sobie telefon” oraz 72,9% ma poczucie, że „gdy nie mam dostępu do telefonu, boję się, że w kryzysowej sytuacji nie uda mi się skontaktować z rodziną lub przyjaciółmi” oraz 42,3% badanych uczniów „zawsze jestem online, można się ze mną w każdej chwili skontaktować”. Na podstawie literatury przedmiotu można stwierdzić, że opinie te nie świadczą o występowaniu silnej nomofobii badanej populacji uczniów, aczkolwiek stanowią sygnał, że ankietowani znajdują się na ścieżce do nomofobii. Z kolei wybory pozostałych 8 opinii można uznać za objawy nomofobii, która występuje u co piątego ankietowanego, natomiast co 10. wydaje się być osobą silnie uzależnioną od telefonu. Powyższe wnioski należy potraktować jako sygnał występującego bez wątpienia problemu nomofobii wśród badanej populacji. Rekomenduje się dalsze pogłębione badania zjawiska nomofobii wśród młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne.

Tablica nr 29. Odczucie lęku przed utratą telefonu w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Lp.	Stwierdzenia opisujące odczucia	Tak	Nie
1	Zawsze noszę przy sobie telefon	84,3	15,7
2	Gdy nie mam dostępu do telefonu, boję się, że w kryzysowej sytuacji nie uda mi się skontaktować z rodziną lub przyjaciółmi	75,0	25,0
3	Zawsze jestem online, można się ze mną w każdej chwili skontaktować	50,3	49,7
4	Co chwilę przeglądam media społecznościowe i strony internetowe	44,2	55,8
5	Natrętnie sprawdzam, czy mam przy sobie telefon, czy bateria się nie rozładowała	40,7	59,3
6	Nie mając przy sobie telefonu (smartfona), odczuwam niepokój, bo nie wiedziałbym, co robić	29,1	70,9
7	Czuję złość, kiedy nie mam możliwości skorzystania z telefonu	23,6	76,4
8	Odczuwam napięcie, które chwilowo mija, kiedy korzystam z telefonu	14,3	85,7
9	Obsesyjnie myślę o telefonie, gdzie się znajduje, co muszę na nim sprawdzić	10,7	89,3
10	Brak dostępu do telefonu spowodował u mnie atak paniki	9,3	90,7
11	Towarzyszy mi potrzeba ciągłego korzystania z telefonu, odczuwam niepokój, gdy chwilowo muszę odłożyć telefon	6,0	94,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Należy odnotować, że wszystkie wymienione stwierdzenia są elementami, które składają się na nomofobię. Siedem dziewcząt (84,3%) uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych zadeklarowało, że „zawsze nosi przy sobie telefon”, z kolei trzy czwarte (75,0%) ankietowanych ma poczucie, że „gdy nie mam dostępu do telefonu, boję się, że w kryzysowej sytuacji nie uda mi się skontaktować z rodziną lub przyjaciółmi” oraz niewiele więcej niż połowa (50,3%) respondentów wybrała odpowiedź, że „zawsze jestem online, można się ze mną w każdej chwili skontaktować”. Z porównania średnich w arytmetycznych wyborów akceptujących stwierdzenia opisujące zjawisko nomofobii wynika, że uczniowie szkół ponadpodstawowych (średnia - 35,2) częściej o 3,7 punktów procentowych od badanych uczniów szkół podstawowych (średnia - 31,5) wskazali na występowanie u nich opisanych zachowań i odczuć.

Tablica nr 30. Odczucie lęku przed utratą telefonu w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

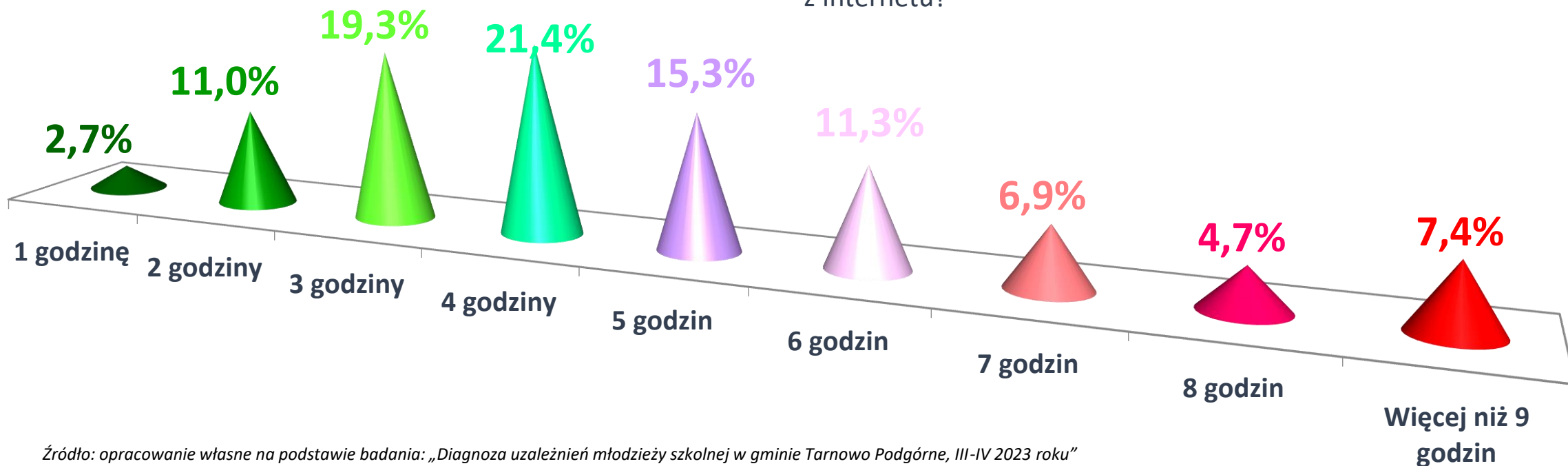
Lp.	Stwierdzenia opisujące odczucia	Tak	Nie
1	Gdy nie mam dostępu do telefonu, boję się, że w kryzysowej sytuacji nie uda mi się skontaktować z rodziną lub przyjaciółmi	71,6	28,4
2	Zawsze noszę przy sobie telefon	69,6	30,4
3	Co chwilę przeglądam media społecznościowe i strony internetowe	38,8	61,2
4	Zawsze jestem online, można się ze mną w każdej chwili skontaktować	37,4	62,6
5	Natrętnie sprawdzam, czy mam przy sobie telefon, czy bateria się nie rozładowała	35,0	65,0
6	Czuję złość, kiedy nie mam możliwości skorzystania z telefonu	27,0	73,0
7	Nie mając przy sobie telefonu (smartfona), odczuwam niepokój, bo nie wiedziałbym, co robić	25,0	75,0
8	Odczuwam napięcie, które chwilowo mija, kiedy korzystam z telefonu	13,3	86,7
9	Brak dostępu do telefonu spowodował u mnie atak paniki	12,4	87,6
10	Obsesyjnie myślę o telefonie, gdzie się znajduje, co muszę na nim sprawdzić	10,0	90,0
11	Towarzyszy mi potrzeba ciągłego korzystania z telefonu, odczuwam niepokój, gdy chwilowo muszę odłożyć telefon	6,1	93,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Pięć siódmych (71,6%) uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych ma poczucie, że „*gdy nie mam dostępu do telefonu, boję się, że w kryzysowej sytuacji nie uda mi się skontaktować z rodziną lub przyjaciółmi*” oraz 69,6% ankietowanych zadeklarowało, że „*zawsze noszę przy sobie telefon*”. Uczniowie szkół podstawowych w mniejszym stopniu poddali się procesowi nomofobii od uczniów szkół ponadpodstawowych, co uwidaczniają różnice w wyborach m.in. mniejszej o 14,7 punktów procentowych „*zawsze noszę przy sobie telefon*”, o 12,9 punktów procentowych akceptacji stwierdzenia „*zawsze jestem online, można się ze mną w każdej chwili skontaktować*”, o 5,7 punktów procentowych „*natrętnie sprawdzam, czy mam przy sobie telefon, czy bateria się nie rozładowała*” oraz o 5,4 punkty procentowe „*co chwilę przeglądam media społecznościowe i strony internetowe*”.

Wykres nr 48. Czas spędzony w Internecie. N=952. Pytanie 24. Ile czasu dziennie spędzasz, korzystając z Internetu?

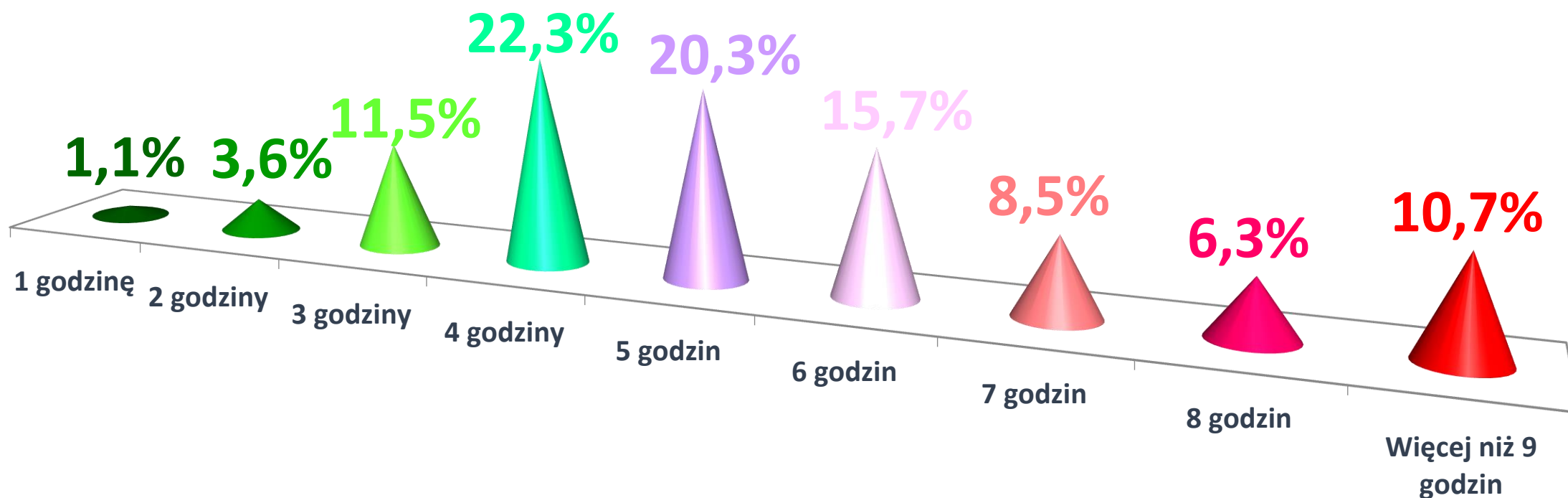

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Od jednej do dwóch godzin w Internecie spędza 13,7% ankietowanych. Natomiast trzy do czterech godzin przebywa w Internecie dwie piąte (40,7%) respondentów. Z kolei pięć do sześciu godzin przebywa w Internecie 25,6% uczniów, siedem do ośmiu godzin 11,6% respondentów oraz **więcej niż 9 godzin** znajduje się w Internecie 7,4% biorących udział w badaniu uczniów.

Badani uczniowie średnio spędzają w Internecie 4 godziny i 39 minut. Z kolei w badaniach ogólnopolskich NASK Państwowy Instytut Badawczy nt. Nastolatki 3.0., w 2016 roku średnia wynosiła około 3 godzin i 40 minut, w badaniu 2018/19 średni czas się wydłużył do 4 godzin i 12 minut oraz **w badaniu w 2020 roku średnio nastolatki spędzali 4 godziny i 50 minut dziennie.**

Wykres nr 49. Czas spędzony w Internecie przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych.
N=364

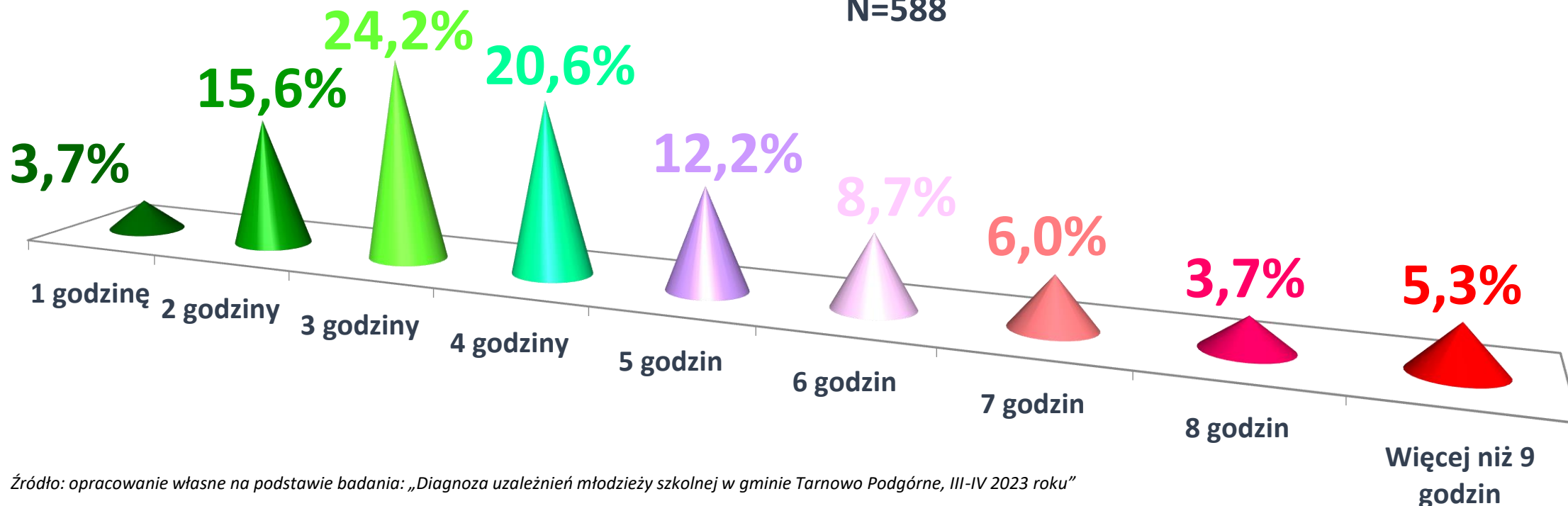
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

4,7% uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych spędza w Internecie *od jednej do dwóch godzin*. Z kolei trzy do czterech godzin przebywa w Internecie jedna trzecia (**33,8%**) badanych uczniów. Natomiast *pięć do sześciu godzin* przebywa w Internecie **36,0%** uczniów, *siedem do ośmiu godzin* **14,8%** respondentów oraz *więcej niż 9 godzin* znajduje się w Internecie **10,7%** biorących udział w badaniu uczniów.

Uczniowie szkół ponadpodstawowych średnio spędzają w Internecie 5 godzin i 20 minut.

Wykres nr 50. Czas spędzony w Internecie przez uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych.

N=588

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych częściej o 14,6 punktów procentowych od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych spędzają w Internecie *od jednej do dwóch godzin* oraz częściej o 11,0 punktów procentowych przebywają w Internecie *od trzech do czterech godzin*. Natomiast uczniowie badanych szkół ponadpodstawowych częściej o 15,1 punktów procentowych od swych młodszych kolegów i koleżanek przebywają w Internecie *pięć do sześciu godzin, siedem do ośmiu godzin* o 5,1 punktów procentowych oraz *więcej niż 9 godzin* znajduje się w Internecie częściej o 5,4 punkty procentowe uczniów szkół ponadpodstawowych od uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych.

Uczniowie szkół podstawowych średnio spędzają w Internecie 4 godziny i 13 minut, czyli mniej od swoich starszych kolegów i koleżanek ze szkół ponadpodstawowych (5.20) o 1 godzinę 7 minut.

Tablica nr 31. Godziny spędzone w Internecie według wieku. N=952

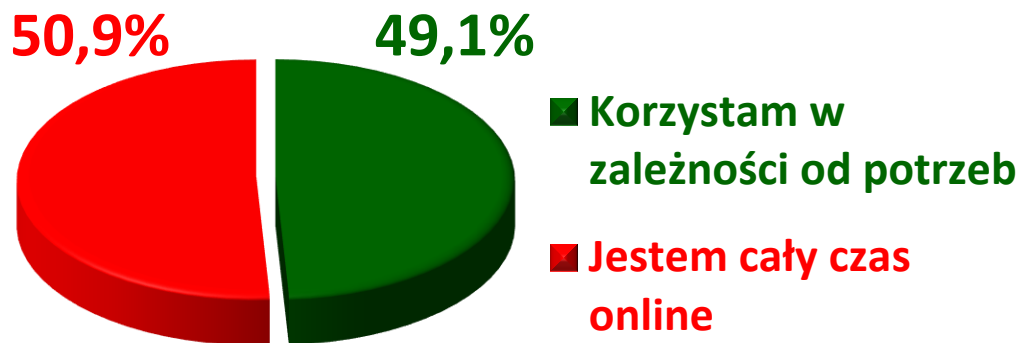
Wiek	Liczebność % z Wiek	Ile czasu dziennie spędzasz korzystając z Internetu?									Ogółem
		1 godzinę	2 godziny	3 godziny	4 godziny	5 godzin	6 godzin	7 godzin	8 godzin	Więcej niż 9 godzin	
11	Liczebność	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
	% z Wiek	,0%	50,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
12	Liczebność	2	4	14	7	3	0	0	0	1	31
	% z Wiek	6,5%	12,9%	45,2%	22,6%	9,7%	,0%	,0%	,0%	3,2%	100,0%
13	Liczebność	9	39	50	48	24	19	12	7	12	220
	% z Wiek	4,1%	17,7%	22,7%	21,8%	10,9%	8,6%	5,5%	3,2%	5,5%	100,0%
14	Liczebność	9	39	67	58	36	27	20	12	12	280
	% z Wiek	3,2%	13,9%	23,9%	20,7%	12,9%	9,6%	7,1%	4,3%	4,3%	100,0%
15	Liczebność	3	12	24	42	31	15	12	7	15	161
	% z Wiek	1,9%	7,5%	14,9%	26,1%	19,3%	9,3%	7,5%	4,3%	9,3%	100,0%
16	Liczebność	1	2	15	21	18	26	7	9	10	109
	% z Wiek	,9%	1,8%	13,8%	19,3%	16,5%	23,9%	6,4%	8,3%	9,2%	100,0%
17	Liczebność	1	5	9	21	25	17	11	9	15	113
	% z Wiek	,9%	4,4%	8,0%	18,6%	22,1%	15,0%	9,7%	8,0%	13,3%	100,0%
18	Liczebność	1	3	4	5	9	4	3	1	4	34
	% z Wiek	2,9%	8,8%	11,8%	14,7%	26,5%	11,8%	8,8%	2,9%	11,8%	100,0%
19	Liczebność	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
	% z Wiek	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
Ogółem	Liczebność	26	105	184	202	146	108	66	45	70	952
	% z Wiek	2,7%	11,0%	19,3%	21,2%	15,3%	11,3%	6,9%	4,7%	7,4%	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Dwunastolatek, trzynastolatek i czternastolatek najczęściej spędza w Internecie 3 godziny dziennie. Należy odnotować, że dwie piąte (40,5%) ankietowanych spędza w Internecie 3 do 4 godzin dziennie. Natomiast najwięcej (26,1%) piętnastolatków spędza w Internecie 4 godziny dziennie. Z kolei najwięcej osiemnastolatków (26,5%) spędza w Internecie 5 godzin dziennie. Najwięcej (23,9%) szesnastolatków spędza w Internecie 6 godzin dziennie. 55,8% badanych uczniów spędza w Internecie 3 do 5 godzin.

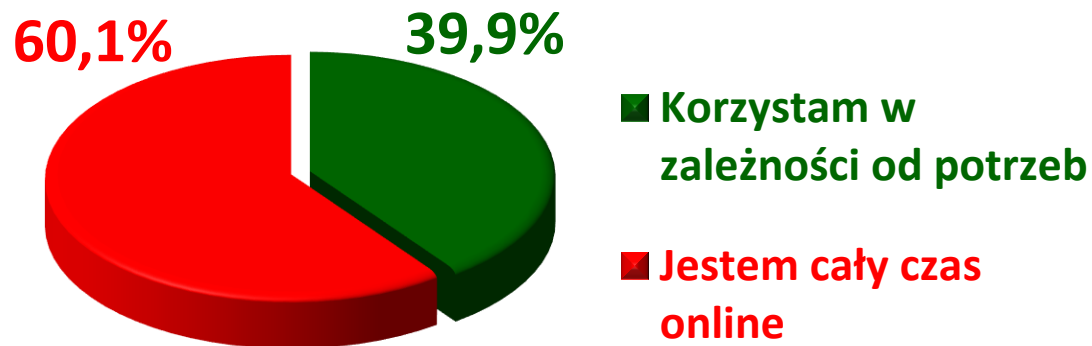
Wykres nr 51. Sposób korzystania z Internetu. N=916.

Pytanie 25. Który z opisów najlepiej pasuje do sposobu, w jaki korzystasz z Internetu?

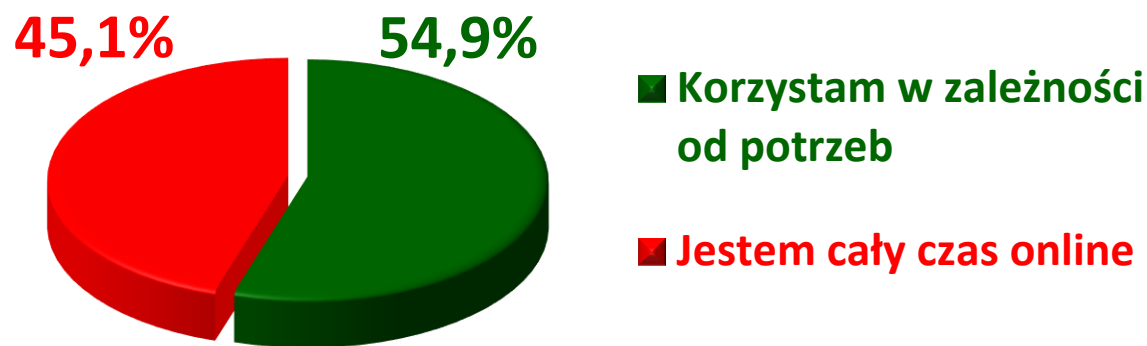

Więcej niż połowa 50,9% ankietowanych uczniów zgadza się z twierdzeniem „w zasadzie cały czas jestem online, na bieżąco otrzymuję informacje i reaguję na wiadomości”. Wydaje się, że grupa tej młodzieży jest na pewnym etapie fonoholizmu i część z nich powinna być objęta opieką psychoterapeutyczną.

Wykres nr 52. Sposób korzystania z Internetu przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych N=353

Wykres nr 53. Sposób korzystania z Internetu przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=563

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych częściej o 15,0 punktów procentowych od uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych korzystają z Internetu cały czas online. Należy odnotować, że dziewczyny częściej o 4,3 punkty procentowe od chłopców deklarowały, że cały czas są online.

Wykres nr 54. Opinie młodzieży o występowaniu w szkole cyberprzemocy. N=952.

Pytanie 19.5. Czy uważasz, że w Twojej szkole jest problem cyberprzemocy?

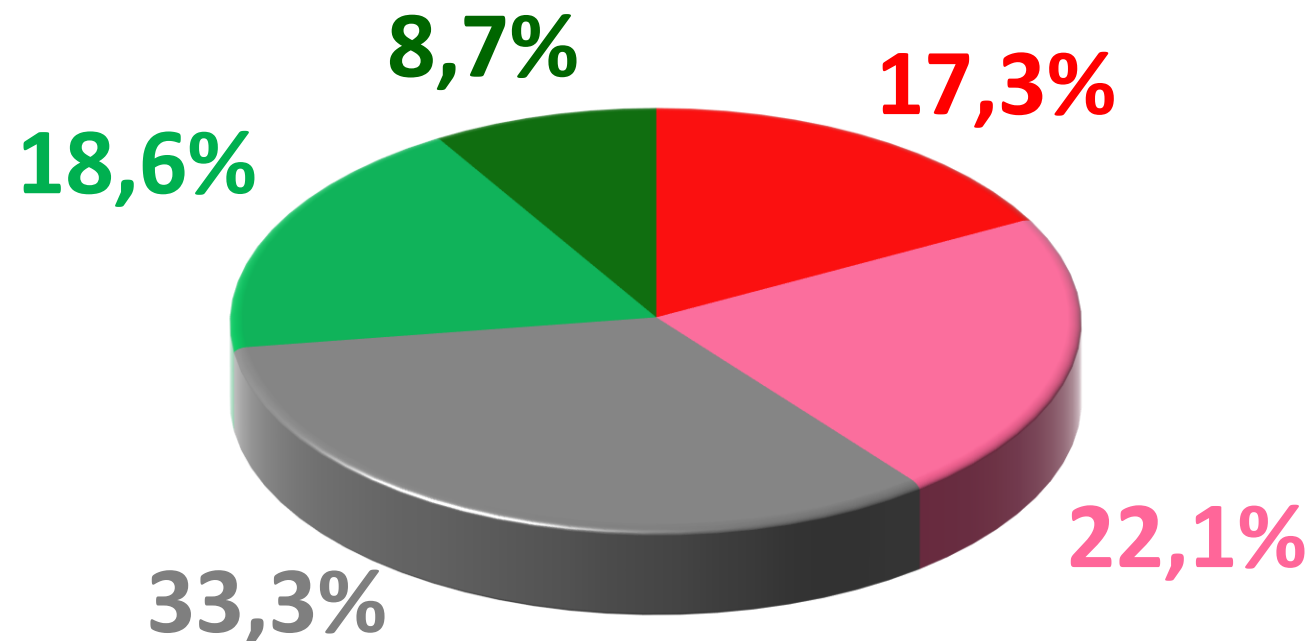
■ **Zdecydowanie tak**

■ **Raczej tak**

■ **Trudno powiedzieć**

■ **Raczej nie**

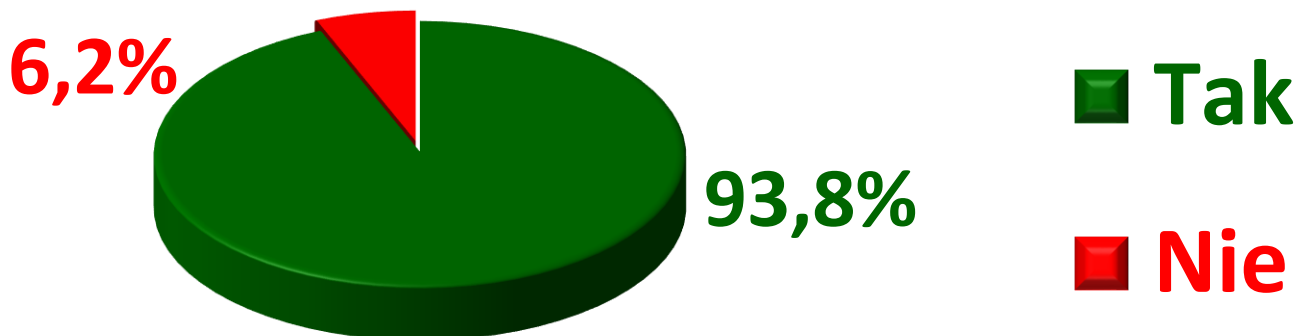
■ **Zdecydowanie nie**

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Prawie dwie piąte (39,4%) ankietowanych zadeklarowało, że w szkole występuje problem cyberprzemocy. Nie podziela tej opinii 27,3% badanych uczniów oraz blisko jedna trzecia (33,3%) respondentów nie ma zdania w tej sprawie i wybrała odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres nr 55. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy. N=952. Pytanie 27. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy (wyzywanie, straszenie, poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu, publikowanie kompromitujących materiałów wbrew woli, podszywanie się itp.)?

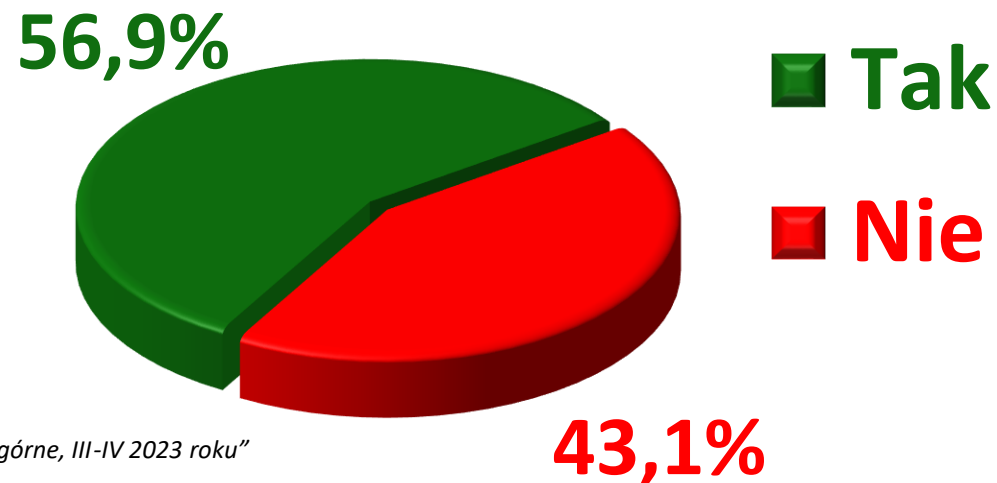

Tylko 6,2% ankietowanych nie słyszało o zjawisku cyberprzemocy.

Wykres nr 56. Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś się ze zjawiskiem cyberstalkingu lub cyberbullyingu N=952. Pytanie 28. Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś się ze zjawiskiem **cyberstalkingu** (złośliwe i powtarzające się nagabywanie, naprzykrzanie się czy prześladowanie zagrażające czyjemuś bezpieczeństwu w sieci internetowej) lub **cyberbullyingu** (stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego)?

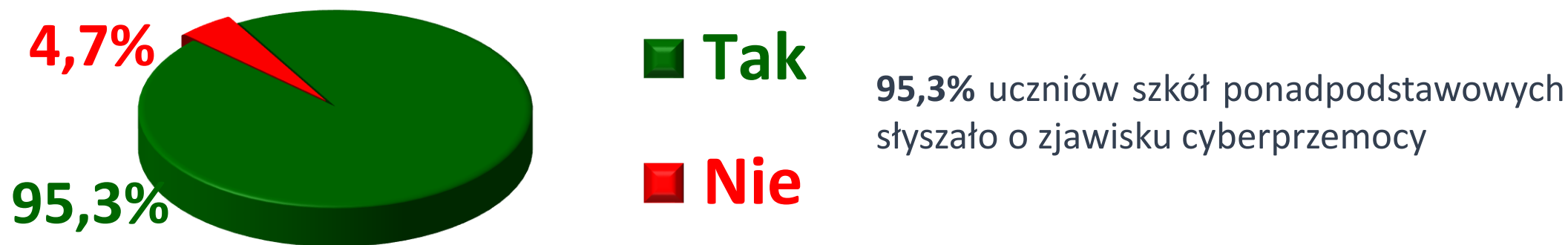
Inna nazwa cyberprzemocy, to cyberbullying (z ang. słowo bullying oznacza znęcanie się, tyranizowanie, szykanowanie. Słowo to zawiera w sobie mocny ładunek emocjonalny).

Należy odnotować, że z tym zjawiskiem spotkało się 56,9% badanych uczniów.

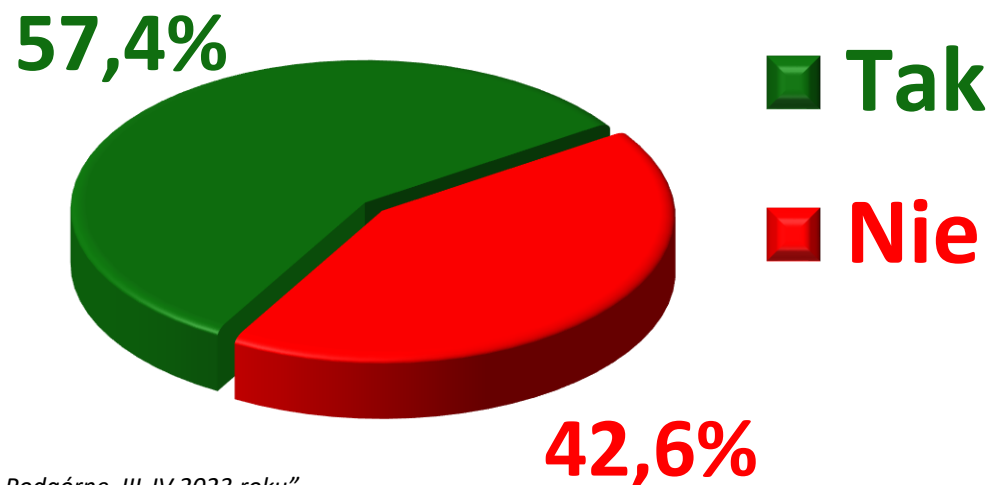
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Wykres nr 57. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy. N=364. Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych

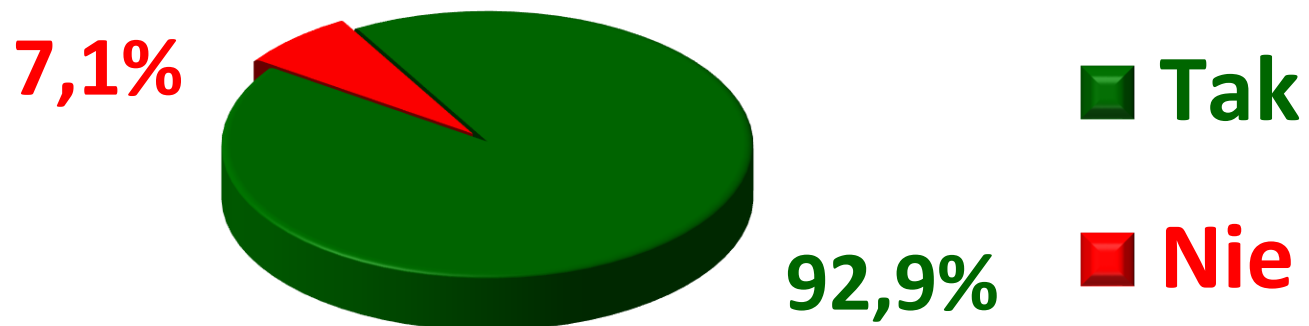
Wykres nr 58. Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś się ze zjawiskiem cyberstalkingu lub cyberbullyingu. N=364. Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych

57,4% uczniów szkół ponadpodstawowych spotkało się ze zjawiskiem cyberbullyingu lub cyberstalkingu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

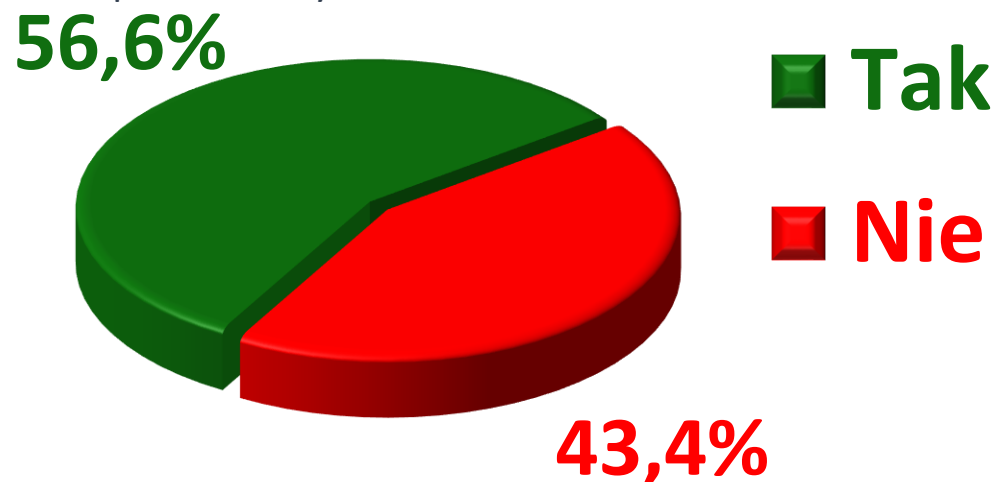
Wykres nr 59. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy. N=588. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych

Uczniowie VII i VIII klasy szkół podstawowych rzadziej o 2,4 punkty procentowe od uczniów szkół ponadpodstawowych słyszeli o zjawisku cyberprzemocy

Wykres nr 60. Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś się ze zjawiskiem cyberstalkingu lub cyberbullyingu. N=588. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych rzadziej o 0,8 punktu procentowego od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych spotkali się ze zjawiskiem cyberbullyingu lub cyberstalkingu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

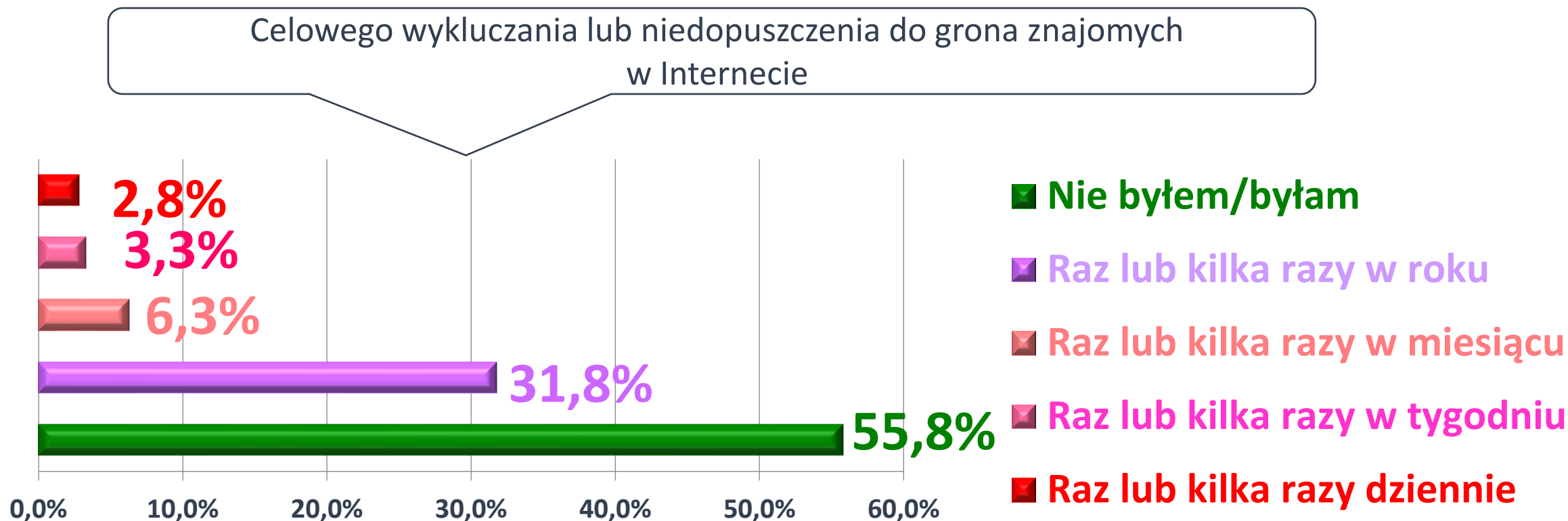
Tablica nr 32. Odczucia wobec cyberprzemocy w %. Pytanie 30. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy, czy zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami? Ogółem **N=952**, uczniowie szkół ponadpodstawowych **N=364**, uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych **N=588**.

Lp.	Odczucia wobec cyberprzemocy	Tak			Nie			Nie mam zdania		
		N=952	N=364	N=588	N=952	N=364	N=588	N=952	N=364	N=588
1	Przejmuję się i szukam pomocy	23,5	26,6	21,6	49,8	51,1	49,0	26,7	22,3	29,4
2	To nic takiego, ignoruję ją całkowicie	24,9	29,4	22,1	55,8	52,2	58,0	19,3	18,4	19,9
3	Czasami dla żartu, to nic takiego	10,2	10,2	10,2	71,6	74,4	69,9	18,2	15,4	19,9
4	Nie mam nic przeciwko	25,3	23,9	26,2	42,7	46,2	40,5	32,0	29,9	33,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Analizując rozkłady odpowiedzi według typu szkół, można zauważyć, że uczniowie szkół podstawowych nieznacznie częściej o 5 punktów procentowych od swoich starszych kolegów przejmują się cyberprzemocą i szukają pomocy oraz o 7,3 punkty procentowe uważają, że „to nic takiego, ignoruję ją całkowicie”, z kolei co dziesiąty (10,2%) uczeń obu typów szkół wybrał odpowiedź „czasami dla żartu, to nic takiego”. Należy odnotować, że uczniowie szkół podstawowych częściej od swych starszych kolegów i koleżanek o 7,1 punktów procentowych nie mieli zdania w sprawie stwierdzenia „przejmuję się i szukam pomocy”.

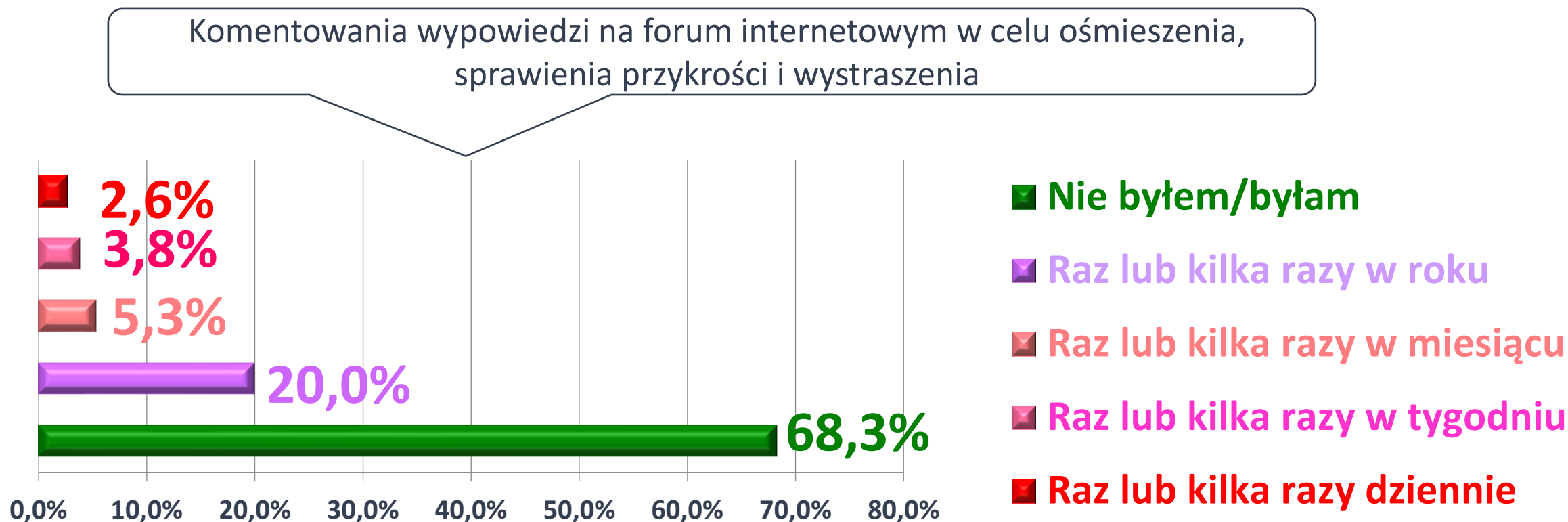
Wykres nr 61. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów. N=952. Pytanie 29.1. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektom następujących sytuacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

44,2% ankietowanych respondentów było ofiarą/obiektom „celowego wykluczania lub niedopuszczenia do grona znajomych w Internecie” oraz blisko dwie trzecie (55,8%) badanych uczniów nie została dotknięta tym zjawiskiem.

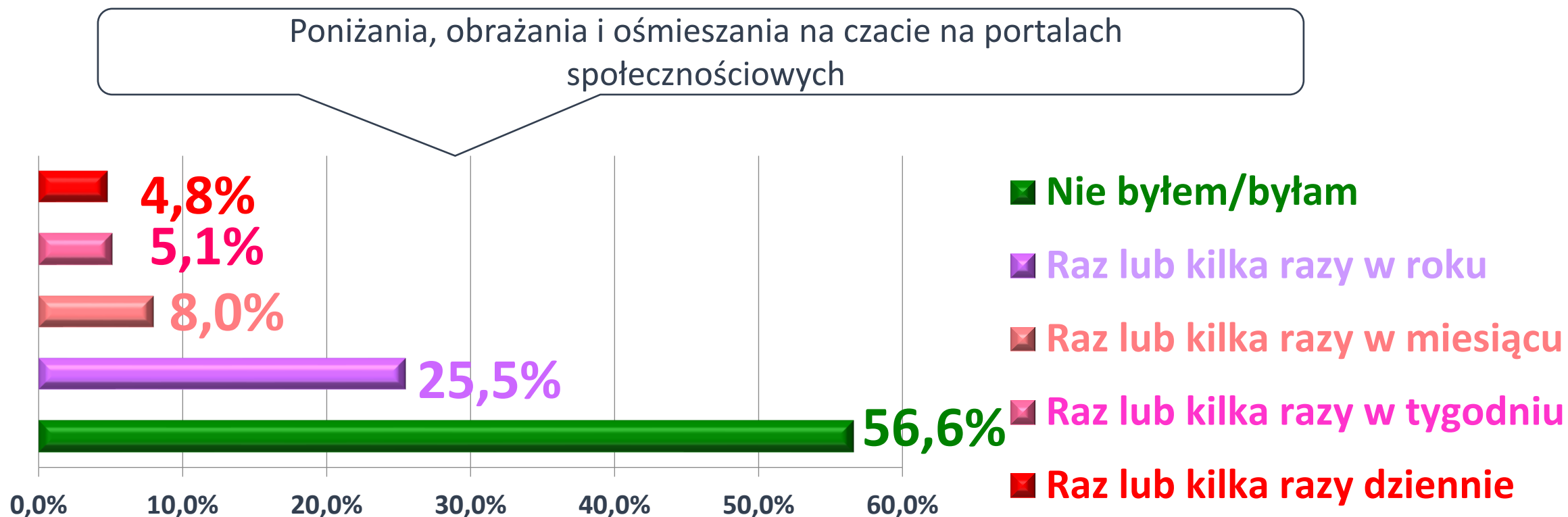
Wykres nr 62. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów. N=952. Pytanie 29.2. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektom następujących sytuacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Niewiele mniej niż jedna trzecia (31,7%) ankietowanych była ofiarą/obiektom przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez „komentowanie wypowiedzi na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości i wystraszenia”, w tym co piąty (20,0%) ankietowany „raz lub kilka razy w roku”.

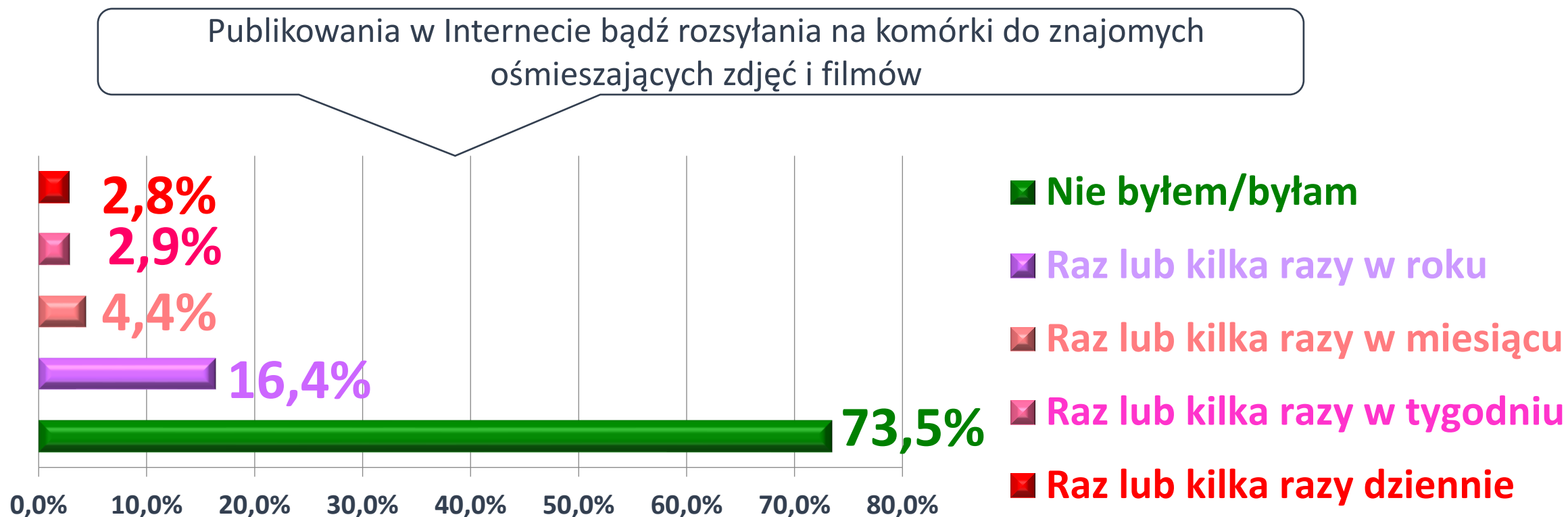
Wykres nr 63. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów N=952. Pytanie 29.3. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

43,4% ankietowanych było ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych „ponizania, obrażania i ośmieszania na czacie na portalach społecznościowych”, w tym „raz lub kilka razy dziennie” 4,8%, „raz lub kilka razy w tygodniu” 5,1%, „raz lub kilka razy w miesiącu” 8,5% oraz 25,5% respondentów „raz lub kilka razy w roku”.

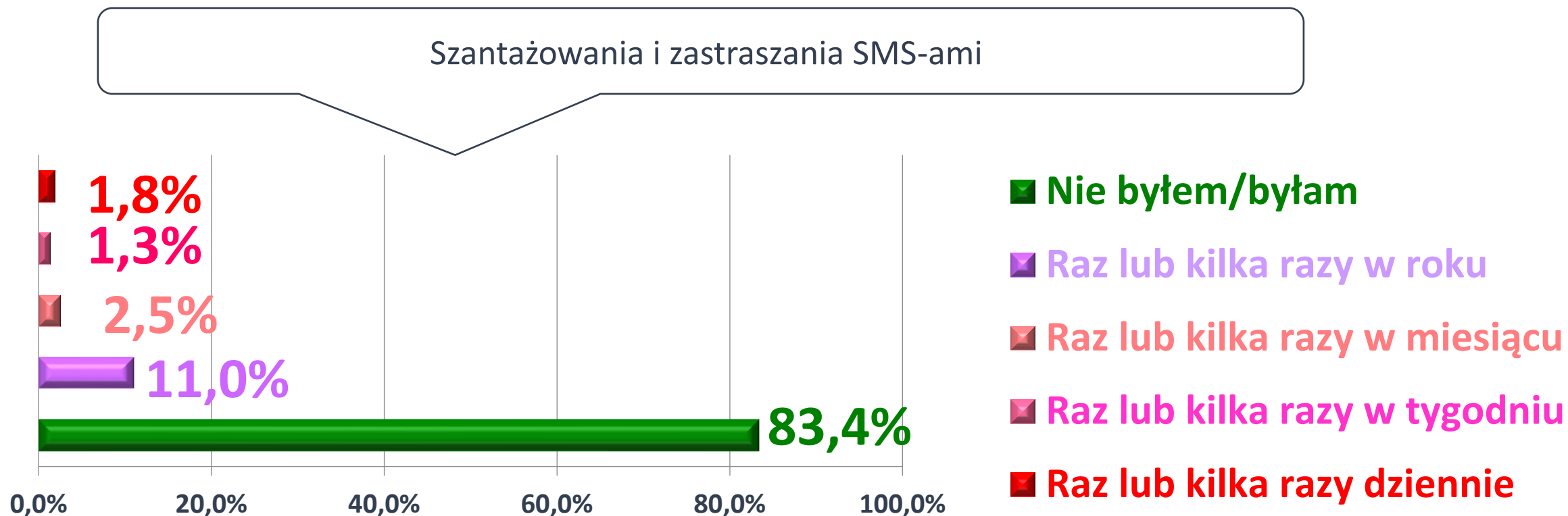
Wykres nr 64. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów N=952. Pytanie 29.4. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

26,5% respondentów było ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych „*publikowania w Internecie bądź rozsyłania na komórki do znajomych ośmieszających mnie zdjęć i filmów*”, w tym „*raz lub kilka razy dziennie*” 2,8% oraz „*raz lub kilka razy w roku*” 16,4% ankietowanych,

Wykres nr 65. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów N=952. Pytanie 29.5. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

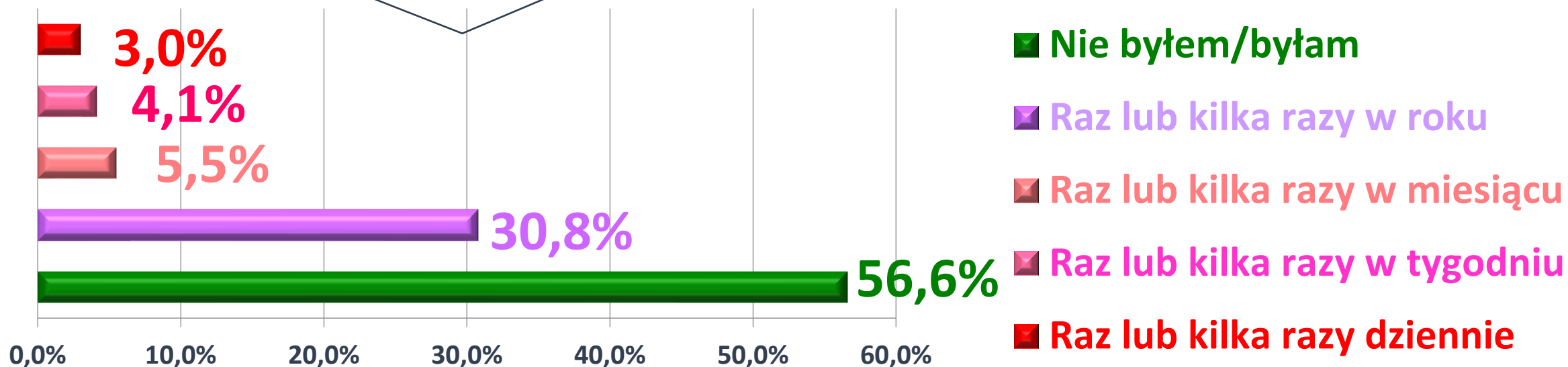
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

16,6% ankietowanych było ofiarą/obiektem przemocy poprzez „szantażowania i zastraszania SMS-ami”, w tym „raz lub kilka razy dziennie” 1,8% respondentów. Natomiast „raz lub kilka razy w roku” doświadczyło tej sytuacji 11,0% biorących udział w badaniu uczniów.

Wykres nr 66. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364.

Pytanie 29.1. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Celowego wykluczania lub niedopuszczenia do grona znajomych w Internecie

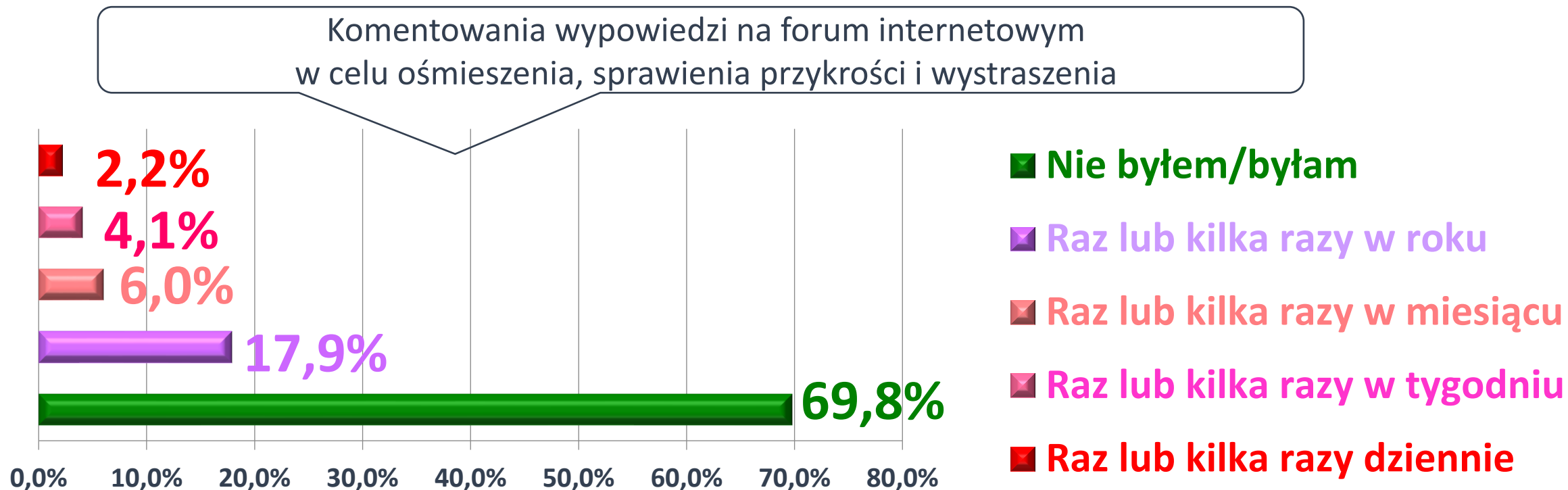

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Więcej niż dwie piąte (43,4%) ankieterowanych uczniów szkół ponadpodstawowych było ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w postaci „celowego wykluczania lub niedopuszczenia do grona znajomych w Internecie”. Natomiast „raz lub kilka razy dziennie” obiektem/ofiarą tej przemocy było 3,0% respondentów, „raz lub kilka razy w tygodniu” 4,1% uczniów, „raz lub kilka razy w miesiącu” 5,5% oraz „raz lub kilka razy w roku” aż 30,8% badanych uczniów.

Wykres nr 67. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364.

Pytanie 29.2. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

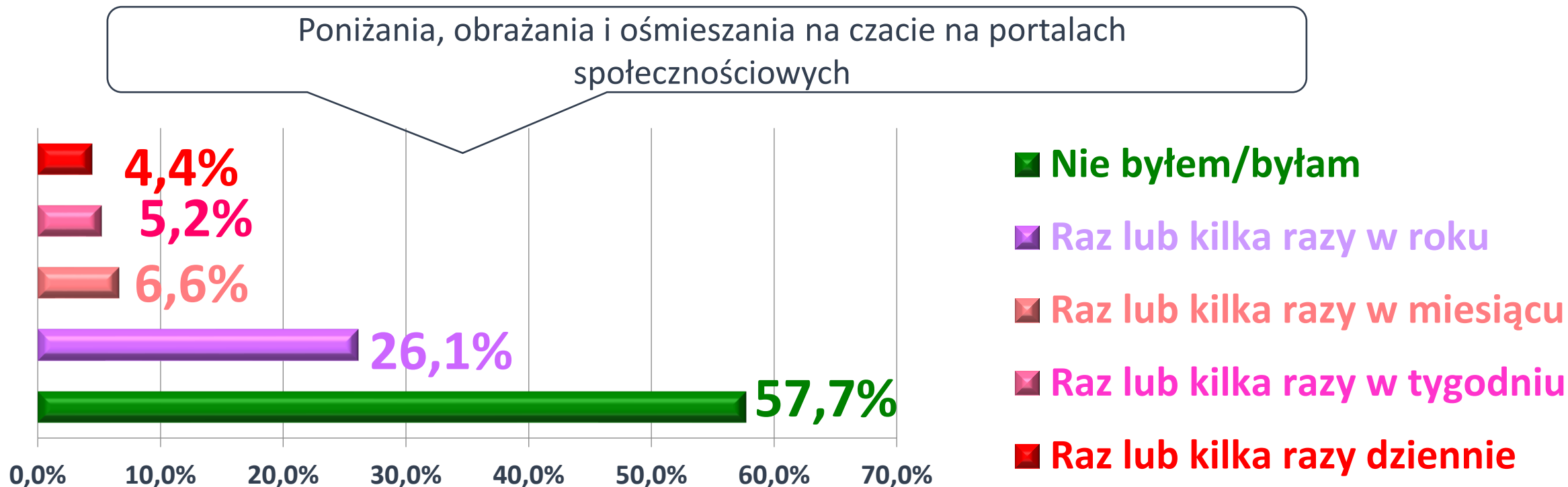

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

30,2% uczniów szkół ponadpodstawowych było ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez „komentowanie wypowiedzi na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości i wystraszenia”. Natomiast „raz lub kilka razy w dziennie” doświadczyło tej przemocy 2,2% uczniów, „raz lub kilka razy w tygodniu” 4,1%, „raz lub kilka razy w miesiącu” 6,0% oraz 17,9% „raz lub kilka razy w roku”.

Wykres nr 68. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych N=364.

Pytanie 29.3. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

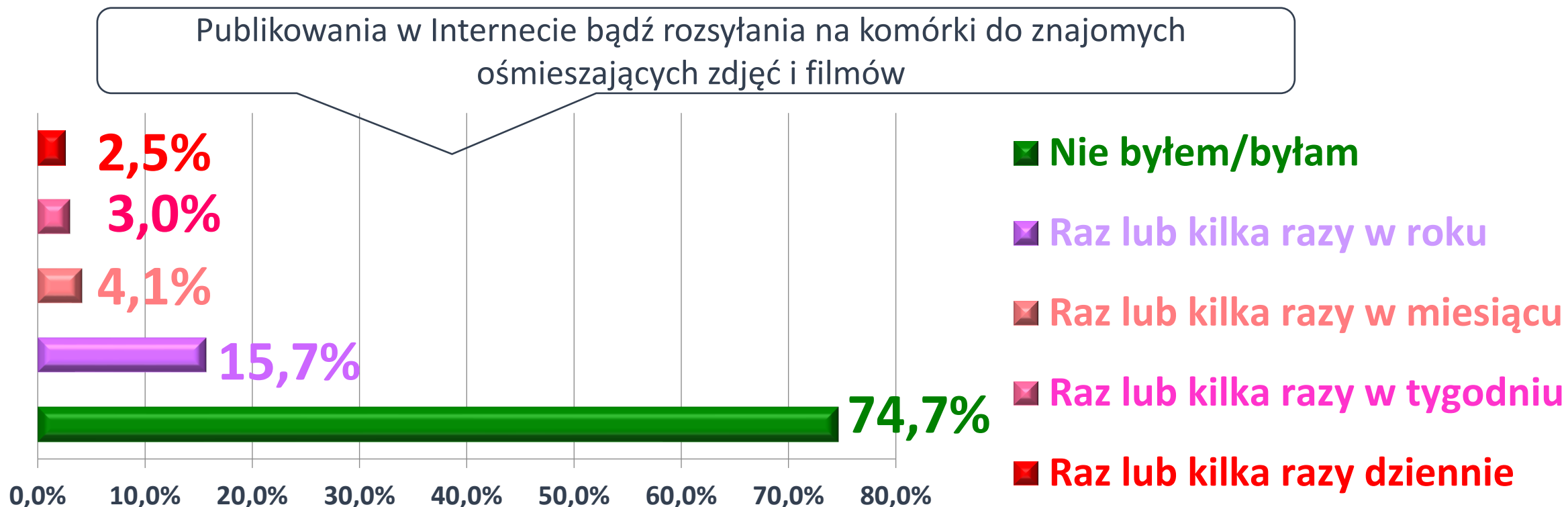

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Wiele więcej niż dwie piąte (42,3%) uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych było ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w postaci „ponizania, obrażania i ośmieszania na czacie na portalach społecznościowych”. Z kolei „raz lub kilka razy dziennie” obiektem/ofiarą tej przemocy było 4,4% respondentów, „raz lub kilka razy w tygodniu” 5,2% uczniów, „raz lub kilka razy w miesiącu” 6,6%, oraz „raz lub kilka razy w roku” 26,1% ankietowanych.

Wykres nr 69. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364.

Pytanie 29.4. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektom następujących sytuacji?

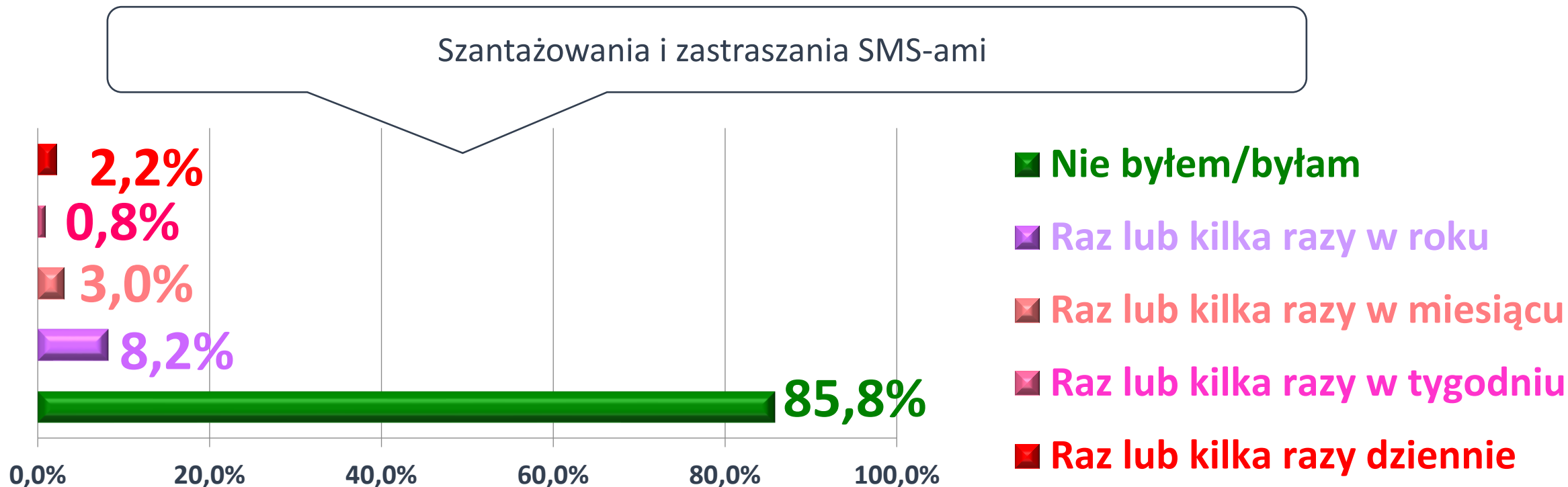

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

„Publikowania w Internecie bądź rozsyłania na komórki do znajomych ośmieszających zdjęć i filmów” doświadczył co czwarty (25,3%) uczniów szkół ponadpodstawowych. Z kolei 2,5% ankietowanych było „raz lub kilka razy dziennie” obiektem/ofiarą tej przemocy, 3,0% uczniów „raz lub kilka razy w tygodniu” oraz 15,7% „raz lub kilka razy w roku”.

Wykres nr 70. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364.

Pytanie 29.5. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

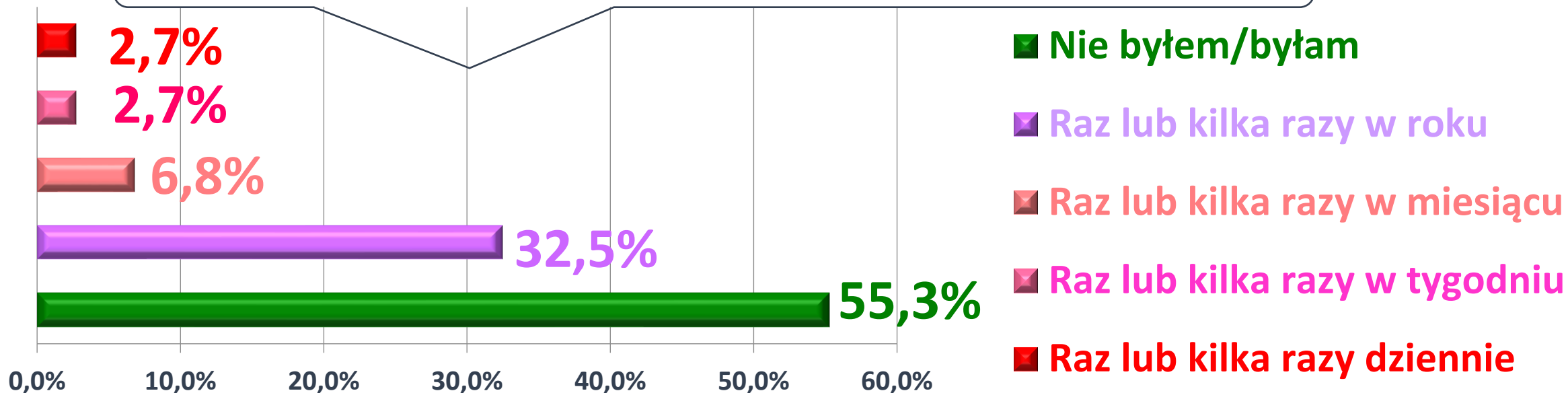

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

14,2% uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych było ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez „szantażowania i zastraszania SMS-ami”, w tym 2,2% „raz lub kilka razy dziennie”, „raz lub kilka razy w tygodniu” 0,8%, „raz lub kilka razy w miesiącu” 3,0% oraz „raz lub kilka razy w roku” 8,2% badanych. Należy zauważyć, że ta forma przemocy jest najrzadziej stosowana przez uczniów, być może dlatego, że szybko można zidentyfikować nadawcę.

Wykres nr 71. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588. Pytanie 29.1. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Celowego wykluczania lub niedopuszczenia do grona znajomych w Internecie

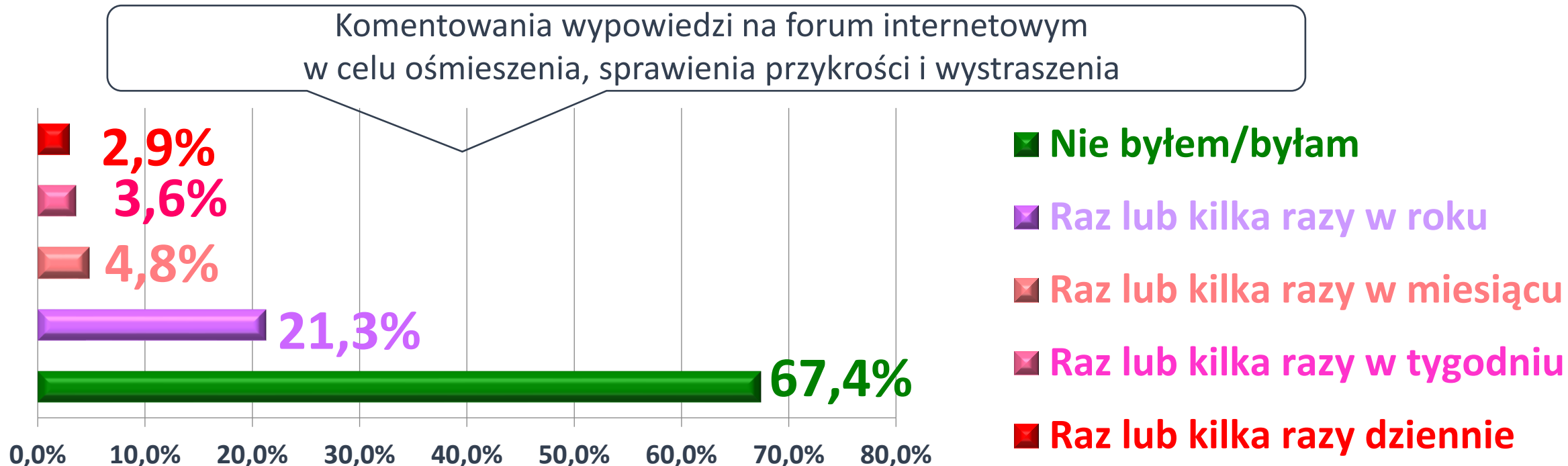
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych tylko o 1,3 punktu procentowego częściej od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych byli ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w postaci „celowego wykluczania lub niedopuszczenia do grona znajomych w Internecie”. Natomiast „raz lub kilka razy dziennie” obiektem/ofiarą tej przemocy było 2,7% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 3,0%) respondentów, „raz lub kilka razy w tygodniu” 2,7% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 4,1%) uczniów, „raz lub kilka razy w miesiącu” 6,8% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 5,5%) oraz „raz lub kilka razy w roku” 32,5% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 30,8% badanych uczniów).

Wykres nr 72. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588.

Pytanie 29.2. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

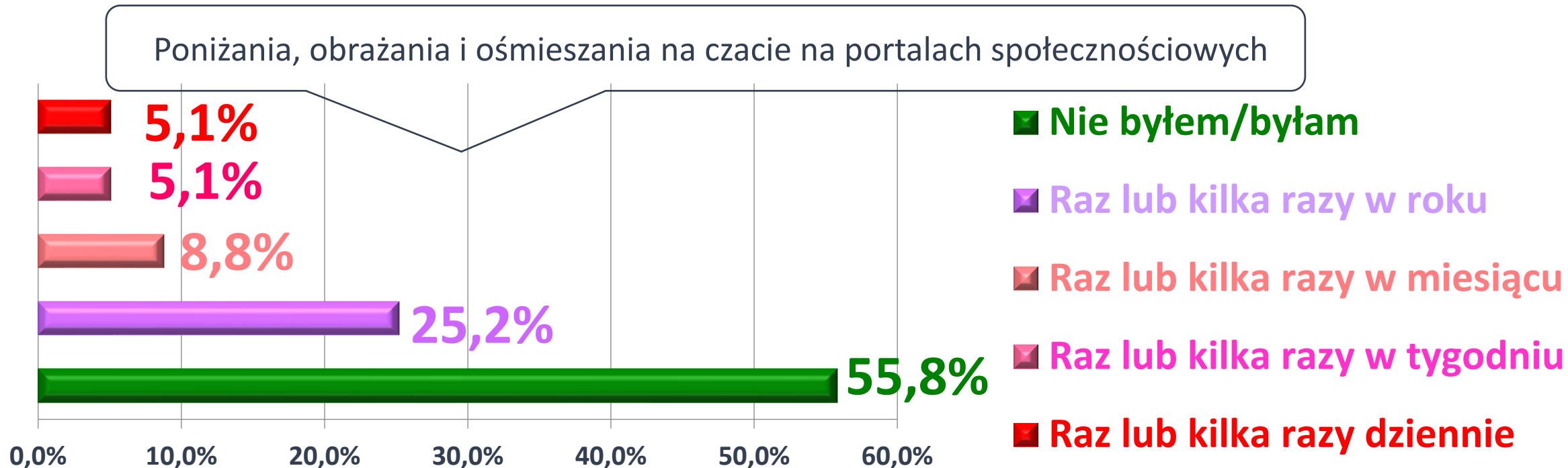

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Prawie jedna trzecia (32,6%) uczniów szkół podstawowych (uczniów szkół ponadpodstawowych 30,2%) była ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez „komentowanie wypowiedzi na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości i wystraszenia”. Natomiast „raz lub kilka razy w dziennie” doświadczyło tej przemocy 2,9% (uczniów szkół ponadpodstawowych 2,2%) uczniów, „raz lub kilka razy w tygodniu” 3,6% (uczniów szkół ponadpodstawowych 4,1%), „raz lub kilka razy w miesiącu” 4,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 6,0%) respondentów oraz 21,3% (uczniów szkół ponadpodstawowych 17,9%) ankietowanych „raz lub kilka razy w roku”.

Wykres nr 73. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588.

Pytanie 29.3. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

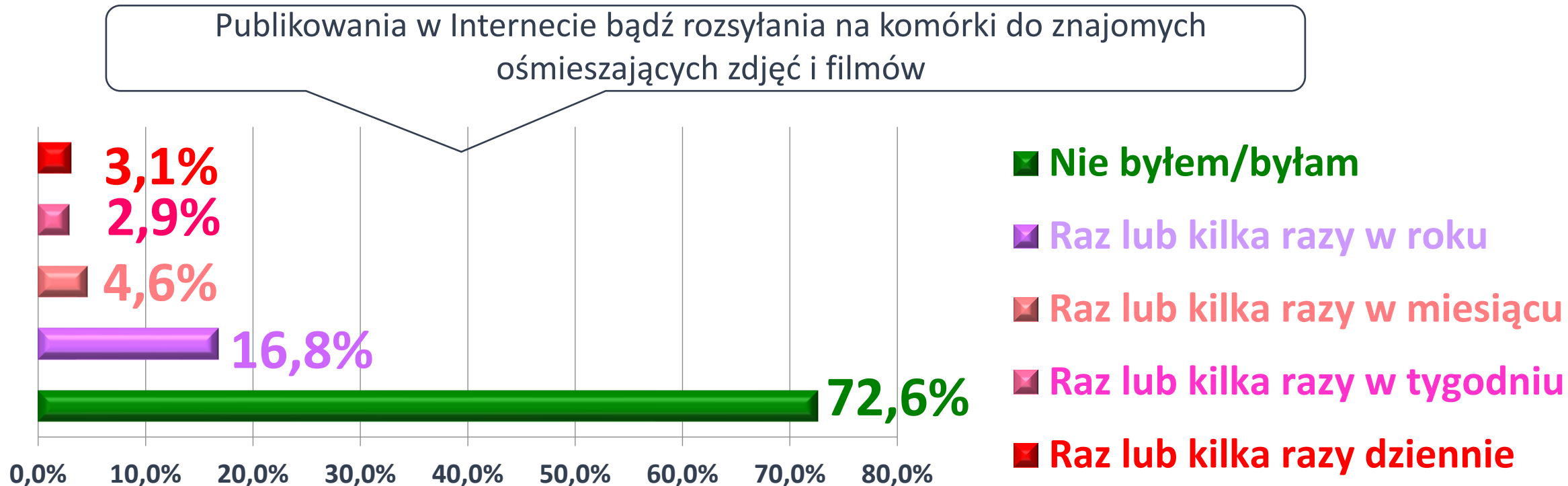

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

44,2% uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych (uczniów szkół ponadpodstawowych 42,3%) było ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w postaci „poniżania, obrażania i ośmieszania na czacie na portalach społecznościowych”. Z kolei „raz lub kilka razy dziennie” obiektem/ofiarą tej przemocy było 5,1% (uczniów szkół ponadpodstawowych 4,4%) respondentów, „raz lub kilka razy w tygodniu” 5,1% (uczniów szkół ponadpodstawowych 5,2%) uczniów, „raz lub kilka razy w miesiącu” 8,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 6,6%) oraz „raz lub kilka razy w roku” 25,2% (uczniów szkół ponadpodstawowych 26,1%) ankietowanych.

Wykres nr 74. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588.

Pytanie 29.4. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

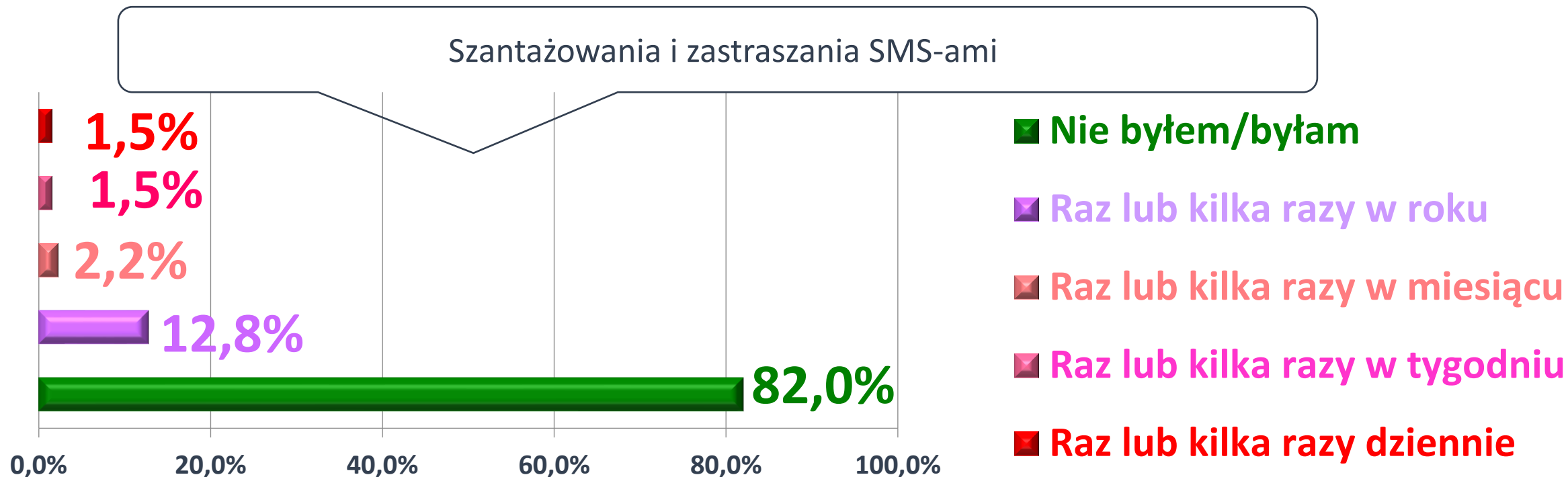

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

„Publikowania w Internecie bądź rozsyłania na komórki do znajomych ośmieszających zdjęć i filmów” doświadczyło 27,4% (uczniów szkół ponadpodstawowych 25,3%) uczniów szkół podstawowych. Z kolei 3,1% (uczniów szkół ponadpodstawowych 2,5%) ankietowanych było „raz lub kilka razy dziennie”, „raz lub kilka razy w tygodniu” obiektem/ofiarą tej przemocy, 2,9% (uczniów szkół ponadpodstawowych 3,0%) uczniów oraz 16,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 15,7%) „raz lub kilka razy w roku”.

Wykres nr 75. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych. N=588.

Pytanie 29.5. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

18,0% uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych (uczniów szkół ponadpodstawowych **14,2%**) było ofiarą/obiektem przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez „szantażowania i zastraszania SMS-ami”, w tym 1,5% (uczniów szkół ponadpodstawowych 2,2%) „raz lub kilka razy dziennie”, „raz lub kilka razy w tygodniu” 1,5% (uczniów szkół ponadpodstawowych 0,8%), „raz lub kilka razy w miesiącu” 2,2% (uczniów szkół ponadpodstawowych 3,0%) oraz „raz lub kilka razy w roku” 12,8% (uczniów szkół ponadpodstawowych 8,2%) badanych uczniów. Należy zauważyć, że ta forma przemocy jest najrzadziej stosowana przez uczniów, być może dlatego, że szybko można zidentyfikować nadawcę.

Relacje rodzinne w obliczu zagrożeń i deklaracje zaufania

Tablica nr 33. Częstość występowania negatywnych sytuacji rodzinnych w %. N=952.

Pytanie 4. Jak często widzisz, że ktoś w Twojej rodzinie?

Lp.	Rodzaje zjawisk	Nigdy	Widziałem raz w życiu	Widziałem kilka razy w życiu	Widziałem kilka razy w roku	Widziałem kilka razy w miesiącu	Widziałem kilka razy w tygodniu	Codziennie
1	Bije kogoś	77,1	6,6	10,2	2,0	0,8	1,5	1,8
2	Ignoruje bliskich	50,9	8,3	18,6	6,1	7,8	4,8	3,5
3	Jest pijany/pijana	51,7	11,3	15,0	11,3	7,1	2,8	0,8
4	Kłóci się z kimś	12,6	5,3	20,7	18,2	21,3	13,1	8,8
5	Pali tytoń	44,8	5,8	11,6	7,8	6,8	7,0	16,2
6	Pije alkohol	21,2	4,8	14,5	25,5	22,2	9,0	2,8
7	Wyzywa kogoś	40,2	6,8	16,4	11,2	11,0	8,2	6,2
8	Złości się na kogoś	14,1	6,1	16,6	16,4	20,6	15,3	10,9
9	Złośliwie kogoś krytykuje	42,6	8,9	12,7	11,2	8,9	7,9	7,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Mniej niż siedem dziesiątych (77,1%) ankietowanych „*nigdy*” nie było świadkiem przemocy, 50,9% respondentów nie spotkało się z zachowaniem „*ignorowania bliskich*”. Prawie połowa (49,1%) ankietowanych spotkało się z ostracyzmem, który jest konsekwencją „*ignorowania bliskich*”. Może również wyrażać się w formie phubbingu (połączenie słów „phone” i „snubbing”, czyli ignorowanie innych ludzi na rzecz korzystania ze smartfona), który jest zachowaniem szkodliwym i odbiera jednostce to, co najważniejsze: poczucie przynależności i prowadzi ją do przekonania, że nie jest ważna dla swojego otoczenia. Często bywa tak, że osoby, które padają ofiarą phubbingu, czują się zaniedbywane, ignorowane i nieszanowane. Ponadto phubbing może prowadzić do braku komunikacji i spowodować spadek jakości relacji. Więcej niż siedem dziesiątych (78,8%) ankietowanych dostrzega, że pije się alkohol, z kolei 55,2% respondentów widzi, że w rodzinie pali się papierosy oraz 48,3% widziało w swojej rodzinie pijanych.

Ankietowana młodzież szkolna dostrzega w swojej rodzinie oprócz korzystania przez najbliższych z używek różne formy przemocy, od fizycznej, którą dostrzega 22,9% respondentów, do przemocy psychicznej gorącej (głośnej, gwałtownej) lub zimnej (agresja słowna), które towarzyszą relacjom rodzinnym.

Tablica nr 34. Częstość występowania negatywnych sytuacji rodzinnych w opinii uczniów klas I, II i III szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Lp.	Jak często widzisz, że ktoś w Twojej rodzinie?	Nigdy	Widziałem raz w życiu	Widziałem kilka razy w życiu	Widziałem kilka razy w roku	Widziałem kilka razy w miesiącu	Widziałem kilka razy w tygodniu	Codziennie
1	Bije kogoś	82,1	5,5	7,7	1,4	0,3	1,4	1,6
2	Ignoruje bliskich	53,5	5,8	19,5	3,8	9,1	4,7	3,6
3	Jest pijany/pijana	45,3	8,2	20,1	13,5	7,4	4,4	1,1
4	Kłóci się z kimś	11,0	4,7	22,5	19,8	18,7	15,1	8,2
5	Pali tytoń	39,8	6,3	11,8	9,9	5,8	7,7	18,7
6	Pije alkohol	15,7	3,8	15,1	28,4	24,7	9,6	2,7
7	Wyzywa kogoś	41,5	5,5	15,1	9,6	12,4	8,8	7,1
8	Złości się na kogoś	13,5	5,8	19,2	15,1	20,5	15,7	10,2
9	Złośliwie kogoś krytykuje	41,3	7,1	12,4	10,4	9,6	10,7	8,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Trzy piąte (60,2%) ankietowanych uczniów szkół ponadpodstawowych było świadkiem w swojej rodzinie „palenia papierosów”, w tym 18,7% „codziennie”, 7,7% respondentów „kilka razy w tygodniu” i 5,8% „kilka razy w miesiącu”. Z kolei więcej niż pięć szóstych (84,3%) badanych było świadkiem „picia alkoholu”, w tym 2,7% „codziennie”, 9,6% respondentów „kilka razy w tygodniu” i 24,7% „kilka razy w miesiącu”. Z kolei pijanych członków swojej rodziny widziało 54,7% ankietowanych, w tym „codziennie”, 1,1% respondentów „kilka razy w tygodniu” 4,4% i „kilka razy w miesiącu” 7,4%.

Tablica nr 35. Częstość występowania negatywnych sytuacji rodzinnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Lp.	Jak często widzisz, że ktoś w Twojej rodzinie?	Nigdy	Widziałem raz w życiu	Widziałem kilka razy w życiu	Widziałem kilka razy w roku	Widziałem kilka razy w miesiącu	Widziałem kilka razy w tygodniu	Codziennie
1	Bije kogoś	74,0	7,3	11,7	2,4	1,2	1,5	1,9
2	Ignoruje bliskich	49,3	9,9	18,0	7,5	7,0	4,9	3,4
3	Jest pijany/pijana	55,3	13,3	11,9	10,0	7,0	1,9	0,7
4	Kłóci się z kimś	13,6	5,6	19,6	17,2	23,0	11,9	9,2
5	Pali tytoń	48,0	5,4	11,4	6,5	7,5	6,6	14,6
6	Pije alkohol	24,7	5,4	14,1	23,6	20,6	8,7	2,9
7	Wyzywa kogoś	39,3	7,7	17,2	12,2	10,2	7,8	5,6
8	Złości się na kogoś	14,5	6,3	15,0	17,2	20,6	15,1	11,4
9	Złośliwie kogoś krytykuje	43,4	10,0	12,9	11,7	8,5	6,1	7,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Respondenci z VII i VIII klas szkół podstawowych w mniejszym stopniu o 8,2 punkty procentowe od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych dostrzegają w swojej rodzinie palenie papierosów oraz o 10 punktów procentowych widzą rzadziej pijanych członków swojej rodziny, jak również o 9,0 punktów procentowych picie alkoholu. Podobnie się ma rzecz, jeżeli chodzi o postrzeganie elementów przemocy w rodzinie. Uczniowie szkół podstawowych rzadziej o 26,8 punktów procentowych od respondentów ze szkół ponadpodstawowych dostrzegają w rodzinie „*złośliwą krytykę*” oraz w mniejszym stopniu o 4,2 punkty procentowe do uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych dostrzegają w swojej rodzinie ostracyzm czyli „*ignorowanie bliskich*” oraz o 2,2 punkty procentowe „*wyzywanie kogoś*”.

Tablica nr 36. Częstość rozmów z rodzicami o zażywaniu używek i zagrożeń cyberprzemocą.

N=952. Pytanie 31. Jak często rozmawiasz w z rodzicami na temat: picia alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy oraz cyberprzemocy?

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	palenia papierosów	12,7	45,2	42,1
2	picia alkoholu	12,6	53,1	34,3
3	zażywania narkotyków	8,3	32,2	59,5
4	cyberprzemocy	7,6	36,7	55,7
5	zażywania dopalaczy	6,5	27,5	66,0

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	picia alkoholu	12,6	53,1	34,3
2	palenia papierosów	12,7	45,2	42,1
3	cyberprzemocy	7,6	36,7	55,7
4	zażywania narkotyków	8,3	32,2	59,5
5	zażywania dopalaczy	6,5	27,5	66,0

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	zażywania dopalaczy	6,5	27,5	66,0
2	zażywania narkotyków	8,3	32,2	59,5
3	cyberprzemocy	7,6	36,7	55,7
4	palenia papierosów	12,7	45,2	42,1
5	picia alkoholu	12,6	53,1	34,3

Często o piciu alkoholu rozmawia z rodzicami tylko 12,6% ankietowanych oraz palenia papierosów 12,7% badanych.

Rzadko o piciu alkoholu rozmawia z rodzicami 53,1% ankietowanych oraz paleniu papierosów 45,2% badanych.

W ogóle nie rozmawia z rodzicami o zażywaniu dopalaczy aż 66,0% i 59,7% o zażywaniu narkotyków oraz cyberprzemocy 55,7% ankietowanych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Tablica nr 37. Częstość rozmów z rodzicami o zażywaniu używek i zagrożeń cyberprzemocą.

N=364. Pytanie 31. Jak często rozmawiasz w z rodzicami na temat: picia alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy oraz cyberprzemocy? Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	picia alkoholu	18,1	56,4	25,5
2	palenia papierosów	13,7	46,2	40,1
3	zażywania narkotyków	7,1	34,1	58,8
4	cyberprzemocy	6,0	29,4	64,6
5	zażywania dopalaczy	5,5	28,6	65,9

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	picia alkoholu	18,1	56,4	25,5
2	palenia papierosów	13,7	46,2	40,1
3	zażywania narkotyków	7,1	34,1	58,8
4	cyberprzemocy	6,0	29,4	64,6
5	zażywania dopalaczy	5,5	28,6	65,9

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	zażywania dopalaczy	5,5	28,6	65,9
2	cyberprzemocy	6,0	29,4	64,6
3	zażywania narkotyków	7,1	34,1	58,8
4	palenia papierosów	13,7	46,2	40,1
5	picia alkoholu	18,1	56,4	25,5

Często o piciu alkoholu rozmawia z rodzicami **18,1%** uczniów szkół ponadpodstawowych, **13,7%** o paleniu papierosów oraz **7,1%** zażywaniu narkotyków.

Rzadko o piciu alkoholu rozmawia z rodzicami **56,4%** ankietowanych, paleniu papierosów **46,2%** oraz **34,1%** badanych o zażywaniu narkotyków.

W ogóle nie rozmawia z rodzicami o zażywaniu dopalaczy aż **65,9%**, o cyberprzemocy **64,6%**, o zażywaniu narkotyków **58,8%** i **40,1%** o paleniu papierosów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Tablica nr 38. Częstość rozmów z rodzicami o zażywaniu używek i zagrożeń cyberprzemocą.

N=588. Pytanie 31. Jak często rozmawiasz w z rodzicami na temat: picia alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy oraz cyberprzemocy? Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych.

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	palenia papierosów	12,1	44,6	43,4
2	picia alkoholu	9,2	51,0	39,8
3	zażywania narkotyków	9,0	31,1	59,9
4	cyberprzemocy	8,5	41,2	50,3
5	zażywania dopalaczy	7,1	26,9	66,0

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	picia alkoholu	9,2	51,0	39,8
2	palenia papierosów	12,1	44,6	43,4
3	cyberprzemocy	8,5	41,2	50,3
4	zażywania narkotyków	9,0	31,1	59,9
5	zażywania dopalaczy	7,1	26,9	66,0

Lp.	Temat rozmowy	Często	Rzadko	W ogóle nie rozmawiam
1	zażywania dopalaczy	7,1	26,9	66,0
2	zażywania narkotyków	9,0	31,1	59,9
3	cyberprzemocy	8,5	41,2	50,3
4	palenia papierosów	12,1	44,6	43,4
5	picia alkoholu	9,2	51,0	39,8

Często o paleniu papierosów rozmawia z rodzicami tylko **12,1%** ankietowanych, picia alkoholu **9,2%**, zażywania narkotyków **9,0%** badanych.

Rzadko o piciu alkoholu rozmawia z rodzicami **51,0%** ankietowanych, paleniu papierosów **44,6%**, cyberprzemocy **41,2%** badanych uczniów.

W ogóle nie rozmawia z rodzicami o zażywaniu dopalaczy aż **66,0%**, narkotyków **59,9%**, cyberprzemocy **50,3%**, palenia papierosów **43,4%** oraz picia alkoholu **39,8%** badanych uczniów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania:
„Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie
Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Tablica nr 39. Deklaracja zaufania w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=952. Pytanie 32. Gdybyś zauważył/a, że masz problemy z nadużywaniem używek lub byłeś ofiarą cyberprzemocy, do kogo byś się zwrócił/a o pomoc?

Lp.	Osoby i instytucje godne zaufania w obliczu zagrożeń	Rodzaje zagrożeń				
		alkohol	papierosy	narkotyki	dopalacze	cyberprzemoc
1	Do nikogo	23,6	24,1	16,9	16,5	24,5
2	Do Policji	6,0	4,3	15,5	12,7	31,6
3	Do starszego rodzeństwa	26,4	26,8	18,7	15,3	23,1
4	Do dyrektora szkoły	8,2	6,9	5,6	4,6	22,4
5	Do koleżanek i kolegów	30,1	28,9	19,2	16,6	29,6
6	Do księdza	14,0	8,2	9,7	8,4	11,0
7	Do pedagoga szkolnego	16,0	13,0	12,7	9,9	22,2
8	Do poradni uzależnień	29,6	22,3	32,6	27,6	9,7
9	Do psychologa szkolnego	18,3	14,7	13,4	11,4	24,6
10	Do rodziców	49,7	44,2	41,2	38,9	53,3
11	Do wychowawcy	11,9	8,9	6,1	5,8	25,7
12	Do kogoś innego: do przyjaciół; do psychologa spoza szkoły	7,0	4,5	5,4	4,4	5,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było dokonać więcej wskazań

Ankietowani w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą zadeklarowali, że zwrócą się przede wszystkim „do rodziców” (45,5 - średnia arytmetyczna dla wszystkich używek) oraz w dużo mniejszym stopniu o 20,2 punkty „do koleżanek i kolegów” (24,9), „do poradni uzależnień” (24,5) oraz „do starszego rodzeństwa” (22,1). Natomiast w najmniejszym stopniu „do dyrektora szkoły” (9,5), „do księdza” (10,3) oraz „do wychowawcy” (11,7). Ankietowani mający problem z **narkotykami** zwróciliby się przede wszystkim „do rodziców” (41,2%) oraz „do poradni uzależnień” (32,6%), z **dopalaczami** podobnie „do rodziców” (38,9%) oraz „do poradni uzależnień” (27,6%). Z kolei w przypadku wystąpienia problemów z **cyberprzemocą** „do rodziców” (53,3%) oraz „do Policji” (31,6%), **alkoholem** „do rodziców” (49,7%) i w drugiej kolejności „do koleżanek i kolegów” (30,1%). Natomiast w przypadku problemów z **papierosami** uczniowie zwróciliby się przede wszystkim „do rodziców” (53,3%) i „do koleżanek i kolegów” (28,9%).

Tablica nr 40. Deklaracja zaufania uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=364

Lp.	Osoby i instytucje godne zaufania w obliczu zagrożeń	Rodzaje zagrożeń				
		alkohol	papierosy	narkotyki	dopalacze	cyberprzemoc
1	Do nikogo	25,3	25,3	18,4	17,0	22,8
2	Do Policji	3,3	2,5	11,0	10,4	31,0
3	Do starszego rodzeństwa	26,6	24,2	21,2	16,8	20,6
4	Do dyrektora szkoły	5,8	3,8	4,1	3,6	21,2
5	Do koleżanek i kolegów	34,1	30,5	22,5	20,3	30,8
6	Do księdza	9,9	4,9	8,5	6,9	8,0
7	Do pedagoga szkolnego	13,7	11,5	12,6	9,3	19,8
8	Do poradni uzależnień	28,3	19,2	33,2	30,5	8,5
9	Do psychologa szkolnego	17,3	12,9	14,6	11,5	22,8
10	Do rodziców	52,7	45,1	42,3	40,7	50,5
11	Do wychowawcy	12,4	6,9	6,6	5,2	23,1
12	Do kogoś innego: do przyjaciół; do psychologa spoza szkoły	6,6	4,1	5,5	4,1	5,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było dokonać więcej wskazań

Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą zadeklarowali, że zwrócą się przede wszystkim „do rodziców” (46,3 - średnia arytmetyczna dla wszystkich używek) oraz w dużo mniejszym stopniu o 18,7 punktów „do koleżanek i kolegów”, (27,6) „do poradni uzależnień” (23,9) oraz „do starszego rodzeństwa” (21,9). Natomiast w najmniejszym stopniu: „do księdza” (7,6), „do dyrektora szkoły” (7,7) oraz „do Policji” (11,6). Ankietowani mający problem z **narkotykami** zwróciliby się przede wszystkim „do rodziców” (42,3%) oraz „do poradni uzależnień” (33,2%), z **dopalaczami** podobnie „do rodziców” (40,7%) oraz „do poradni uzależnień” (30,5%). Z kolei w przypadku wystąpienia problemów z **cyberprzemocą** „do rodziców” (50,5%), „do Policji” (31,0%) oraz „do koleżanek i kolegów” (30,8%), **alkoholem** „do rodziców” (52,7%) i w drugiej kolejności „do koleżanek i kolegów” (34,1%). Z kolei w przypadku problemów z **papierosami** uczniowie zwróciliby się przede wszystkim „do rodziców” (45,1%) i „do koleżanek i kolegów” (30,5%).

Tablica nr 41. Deklaracja zaufania uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=588

Lp.	Osoby i instytucje godne zaufania w obliczu zagrożeń	Rodzaje zagrożeń				
		alkohol	papierosy	narkotyki	dopalacze	cyberprzemoc
1	Do nikogo	22,6	23,3	16,0	16,2	25,5
2	Do Policji	7,7	5,4	18,4	14,1	32,0
3	Do starszego rodzeństwa	26,2	28,4	17,2	14,5	24,7
4	Do dyrektora szkoły	9,7	8,8	6,5	5,3	23,1
5	Do koleżanek i kolegów	27,7	27,9	17,2	14,3	28,9
6	Do księdza	16,5	10,2	10,4	9,4	12,9
7	Do pedagoga szkolnego	17,3	13,9	12,8	10,2	23,6
8	Do poradni uzależnień	30,4	24,1	32,1	25,9	10,4
9	Do psychologa szkolnego	18,9	15,8	12,8	11,4	25,7
10	Do rodziców	47,8	43,7	40,5	37,8	54,9
11	Do wychowawcy	11,6	10,2	5,8	6,1	27,4
12	Do kogoś innego: do przyjaciół; do psychologa spoza szkoły	7,3	4,8	5,3	4,6	6,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było dokonać więcej wskazań. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą zadeklarowali, że zwrócą się przede wszystkim „do rodziców” (44,9 - średnia arytmetyczna dla wszystkich używek, uczniowie szkół ponadpodstawowych 46,3) oraz w dużo mniejszym stopniu o 17,4 punkty „do poradni uzależnień” (24,6) oraz „do koleżanek i kolegów” (23,2). Natomiast w najmniejszym stopniu: „do dyrektora szkoły” (10,7), „do księdza” (11,9) oraz „do wychowawcy” (12,2). Ankietowani mający problem z **narkotykami** zwróciliby się przede wszystkim „do rodziców” 40,5% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 42,3%) oraz „do poradni uzależnień” 32,1% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 33,2%), z **dopalaczami** podobnie „do rodziców” 37,8% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 40,7%) oraz „do poradni uzależnień” 25,9% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 30,5%). Z kolei w przypadku wystąpienia problemów z **cyberprzemocą** ankietowani zwrócą się „do rodziców” 54,9% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 50,5%), „do Policji” 32,0% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 31,0%) oraz „do koleżanek i kolegów” 28,9% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 30,8%), **alkoholem** „do rodziców” 47,8% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 52,7%) i w drugiej kolejności „do poradni uzależnień” 30,4% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 28,3%) oraz w trzeciej kolejności „do koleżanek i kolegów” 27,7% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 34,1%). Natomiast w przypadku problemów z **papierosami** uczniowie zwróciliby się przede wszystkim „do rodziców” 43,7% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 45,1%), „do starszego rodzeństwa” 27,9% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 26,8%) i „do koleżanek i kolegów” 27,9% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 30,5%).

Hierarchia zajęć pozalekcyjnych, deklaracje wyboru psychologa i napoje energetyzujące

Tablica nr 42. Hierarchia zajęć poza szkołą w %. N=952

Pytanie 35. Wskaż swoje trzy główne zajęcia poza szkołą?

Lp.	Zajęcia poza szkołą	N=952	ponadpodstawowe N=364	podstawowe N=588	Różnice + , -
1	Słuchanie muzyki	82,7	84,9	81,3	3,6
2	Oglądanie filmów	74,7	76,1	73,8	2,3
3	Buszowanie po Internecie, przeglądanie portali społecznościowych (np. Facebook, Tik-Tok)	71,8	76,6	68,9	7,7
4	Spotkania z rówieśnikami	71,0	72,8	69,9	2,9
5	Pomoc rodzicom w codziennych zajęciach domowych	67,1	67,9	66,7	1,2
6	Gry komputerowe	61,3	61,8	61,1	0,7
7	Uczenie się tego, co jest zadane	60,0	51,9	65,0	-13,1
8	Chodzenie na spacer	56,8	53,8	58,7	-4,9
9	Zajęcia sportowe	55,5	50,0	58,8	-8,8
10	Czytanie książek	38,8	33,8	41,8	-8,0
11	Dodatkowe zajęcia z języków obcych	38,1	24,5	46,6	-22,1
12	Dodatkowe zajęcia z muzyki	11,1	9,6	12,1	-2,5
13	Inne, jakie? opieka nad zwierzętami; praca; zajęcia plastyczne; zajęcia teatralne; spędzanie czasu z rodziną	1,9	1,6	2,0	-0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie sumuje się do 100, można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Ankietowani określili, że cztery główne zajęcia poza szkołą to: „słuchanie muzyki” **82,7%**, „oglądanie filmów” **74,7%**, „buszowanie po Internecie, przeglądanie portali społecznościowych (np. Facebook, Tik-Tok)” **71,8%**, „spotkania z rówieśnikami” **71,0%**.

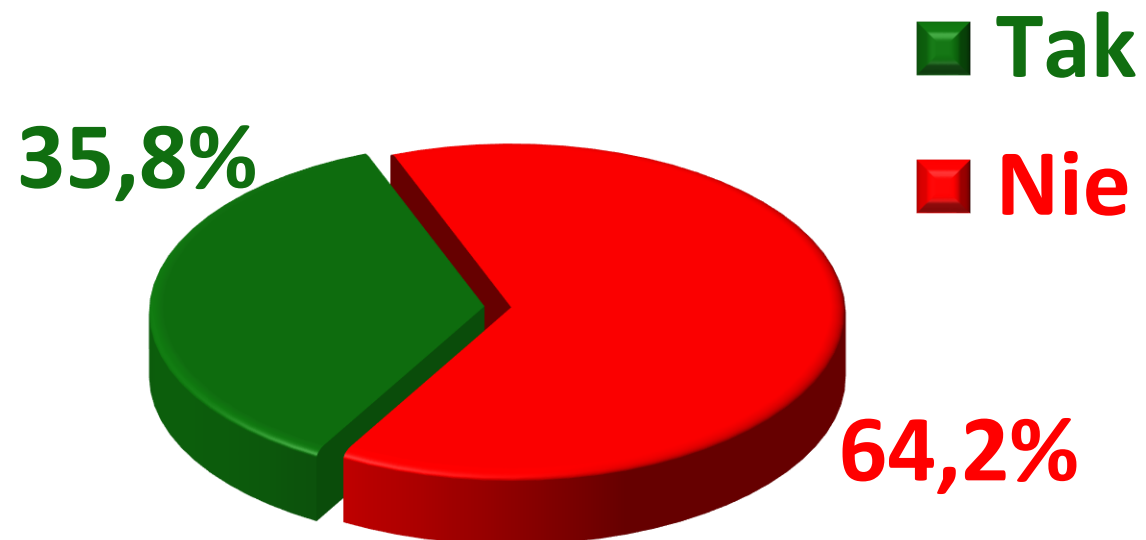
Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych rzadziej o 22,1 punktów procentowych od uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych mają „dodatkowe zajęcia z języków obcych”, o 13,1 punktów procentowych „uczą się tego, co jest zadane”, rzadziej uczestniczą w „zajęciach sportowych” o 8,8 punktów procentowych oraz „czytają książki” o 8,0 punktów procentowych. Natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych częściej o 7,7 punktów procentowych od swych młodszych kolegów „buszują po Internecie, przeglądanie portali społecznościowych (np. Facebook, Tik-Tok)” oraz o 3,6 punktów procentowych „słuchają muzyki”.

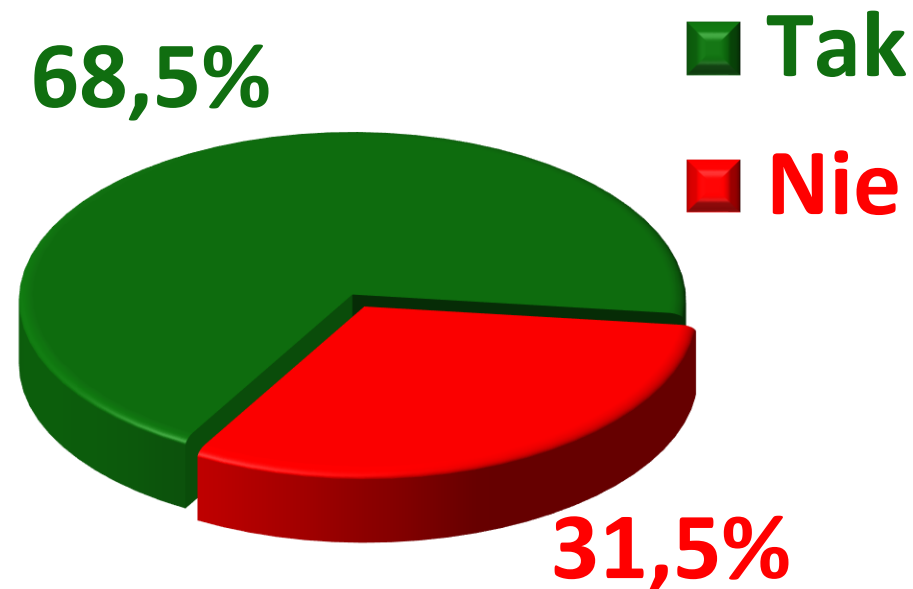
Wykres nr 76. Deklaracja wyboru psychologa w obliczu problemów. N=952.

Pytanie 33. Czy w razie potrzeby skorzystasz z porad psychologa?

Psychologa szkolnego

Psychologa spoza szkoły

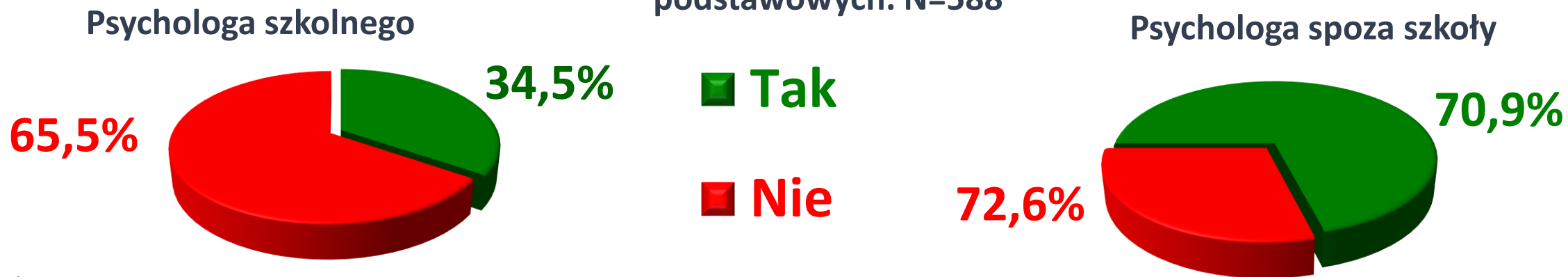
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Ankietowani w obliczu potrzeby, gdyby mieli możliwość wyboru, częściej o 32,7 punktów procentowych wybraliby psychologa spoza szkoły od psychologa szkolnego.

Wykres nr 77. Deklaracja wyboru psychologa w obliczu problemów przez uczniów szkół ponadpodstawowych. N=364

Wykres nr 78. Deklaracja wyboru psychologa w obliczu problemów przez uczniów szkół podstawowych. N=588

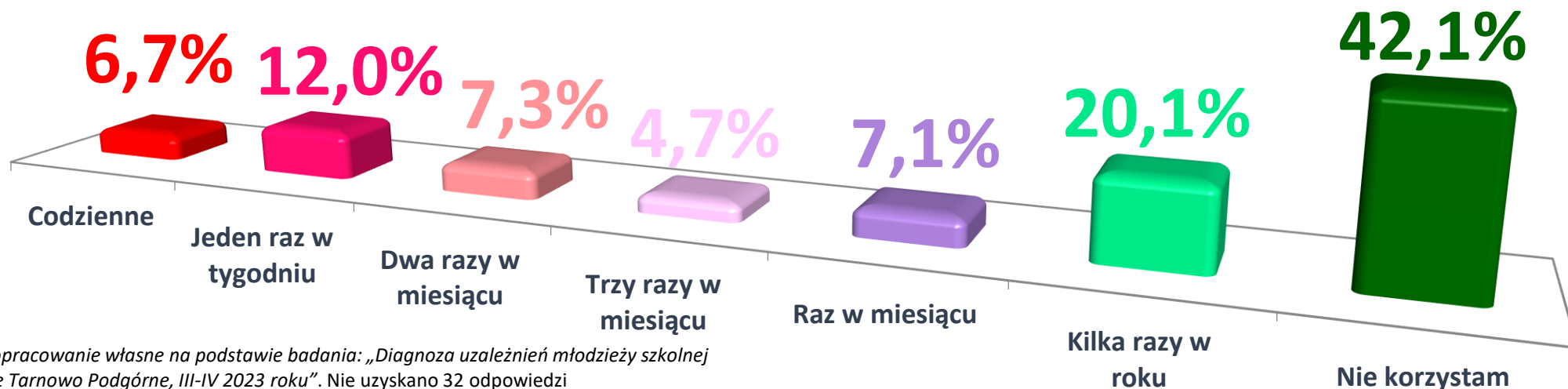

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

Uczniowie szkół ponadpodstawowych częściej o 3,4 punkty procentowe od ankietowanych uczniów szkół podstawowych wskazali na psychologa szkolnego, do którego udaliby się w obliczu problemów. Z kolei uczniowie szkół podstawowych częściej o 6,3 punkty procentowe od uczniów szkół ponadpodstawowych skorzystaliby z psychologa spoza szkoły.

Wykres nr 79. Częstość korzystania z napoi energetyzujących. N=920.

Pytanie 34. Jak często korzystasz z napoi energetyzujących np. Red Bull, Energy Drink, Tiger, v-max, Black?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie uzyskano 32 odpowiedzi

„Codziennie” i „jeden raz w tygodniu” z napojów energetyzujących korzysta 18,7% ankietowanych uczniów. Prawie co piąty (19,1%) uczeń sięga po napój energetyzujący trzy, dwa i raz w miesiącu oraz tyleż samo (20,1%) „kilka razy w roku”. Natomiast więcej niż dwie piąte (42,1%) ankietowanych zadeklarowała, że „nie korzysta” z napojów energetyzujących.

W opinii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy na temat napojów energetyzujących czytamy, że „w skład napojów energetyzujących wchodzi takie składniki, jak: **kofeina, tauryna, inozytol, cukry proste, witaminy z grupy B, substancje aromatyzujące, dwutlenek węgla, substancje konserwujące i regulatory kwasowości**. Ponadto, w zależności od producenta, ekstrakt z guarany, glukuronolakton czy wyciągi z ziół (np. żeńszeń i miłorząb japoński). Wartość energetyczna napojów energetyzujących wynosi około 45 kcal/100 ml, a zawartość cukrów prostych około 10 g/100 ml napoju. W Polsce zawartość kofeiny w napojach energetyzujących wynosi najczęściej 80 mg/250 ml, tauryny - w granicach 500–1000 mg/250 ml. Składniki zawarte w napojach energetycznych mogą mieć bardzo szkodliwy wpływ na zdrowie dzieci. Kofeina stanowi podstawowy składnik tych napojów, nie jest przy tym zalecana w diecie dzieci, gdyż ma działanie psychoaktywne. Wzrost jej spożycia przez dzieci może powodować zmiany nastroju, rozdrażnienie, niepokój, a spożycie dużych ilości (5 mg/kg masy ciała/dobę) powoduje wzrost ciśnienia tętniczego krwi”.

Tablica nr 43. Częstość korzystania z napoi energetyzujących według wieku w %.

Lp	Częstość		Wiek respondentów								Ogółem	
			11 lat	12 lat	13 lat	14 lat	15 lat	16 lat	17 lat	18 lat		19 lat
1	Codziennie	liczebność	0	0	8	17	11	6	14	6	0	62/6,7%
		%	,0	,0	12,9	27,4	17,7	9,7	22,6	9,7	,0	100,0
2	Jeden raz w tygodniu	liczebność	0	0	12	34	29	14	17	4	0	110/12,0%
		%	,0	,0	10,9	30,9	26,4	12,7	15,5	3,6	,0	100,0
3	Dwa razy w miesiącu	liczebność	0	0	16	17	10	9	12	3	0	67/7,2%
		%	,0	,0	23,9	25,4	14,9	13,4	17,9	4,5	,0	100,0
4	Trzy razy w miesiącu	liczebność	0	0	7	15	4	6	7	4	0	43/4,7
		%	,0	,0	16,3	34,9	9,3	14,0	16,3	9,3	,0	100,0
5	Raz w miesiącu	liczebność	0	3	7	21	14	6	9	4	1	65/7,1%
		%	,0	4,6	10,8	32,3	21,5	9,2	13,8	6,2	1,5	100,0
6	Kilka razy w roku	liczebność	0	10	42	59	28	26	16	4	0	185/20,1%
		%	,0	5,4	22,7	31,9	15,1	14,1	8,6	2,2	,0	100,0
7	Nie korzystam	liczebność	2	17	121	105	61	38	35	8	1	388/42,1%
		%	,5	4,4	31,2	27,1	15,7	9,8	9,0	2,1	,3	100,0
Ogółem		liczebność	2	30	213	268	157	105	110	33	2	920
		%	,2	3,3	23,2	29,1	17,1	11,4	12,0	3,6	,2	100,0

Zródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”

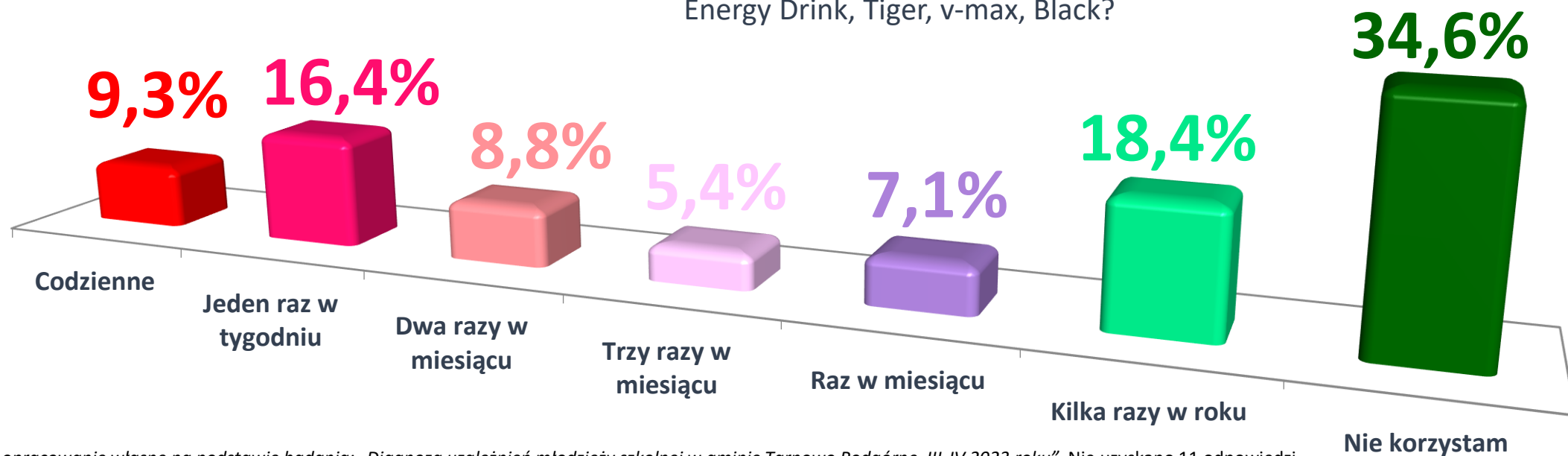
Należy odnotować, że 58,0% respondentów, którzy korzystają z napojów energetyzujących „codziennie”, znajduje się w przedziale wieku 13-15 lat. W tym samym przedziale wieku „jeden raz w tygodniu” korzysta z napojów energetyzujących 68,2% respondentów. Ankietowani najczęściej korzystają z napojów energetyzujących w wieku 13, 14 i 15 lat.

Jak alarmuje Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy, kofeina negatywnie wpływa na gospodarkę wapniową, co może powodować zaburzenia w procesie tworzenia kości. Duże spożycie kofeiny może również wpływać na długość i jakość snu dzieci. Grupą szczególnego ryzyka są dzieci z cukrzycą, chorobami sercowo-naczyniowymi, chorobami nerek, wątroby, nadczynnością tarczycy oraz niestabilne emocjonalnie.

Wykres nr 80. Częstość korzystania z napoi energetyzujących przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=353. Pytanie 34. Jak często korzystasz z napoi energetyzujących np. Red Bull,

Energy Drink, Tiger, v-max, Black?

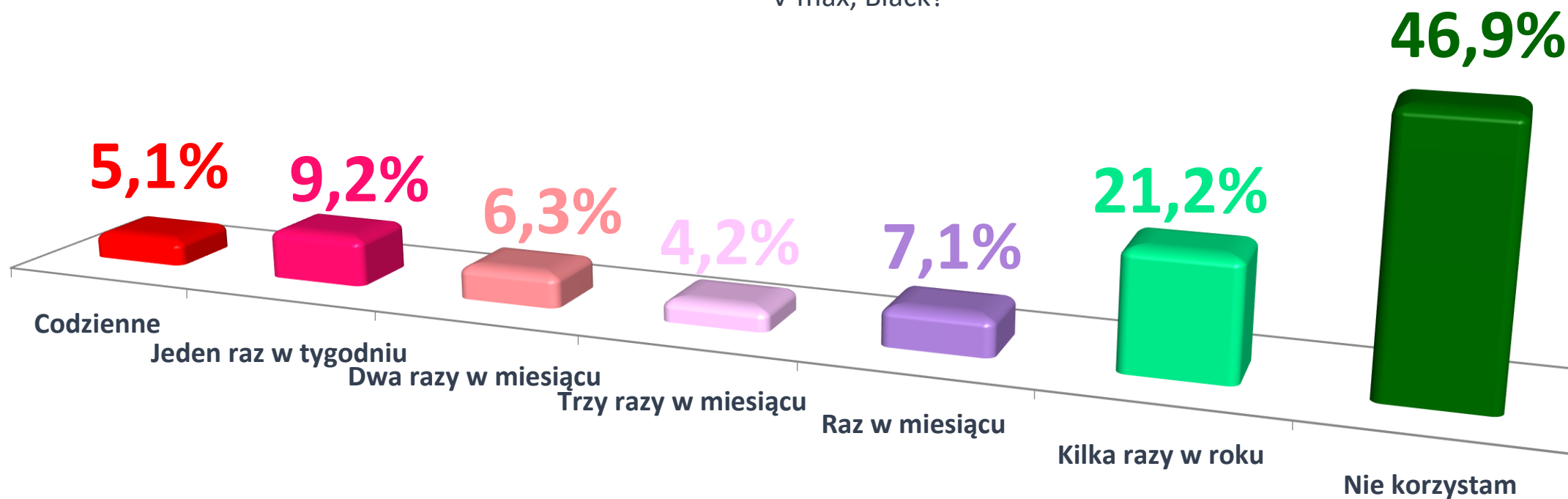

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie uzyskano 11 odpowiedzi

Co czwarty (25,7%) uczeń I, II i III klas szkół ponadpodstawowych „codziennie” i „jeden raz w tygodniu” korzysta napojów energetyzujących oraz co czwarty (21,3%) uczeń sięga po napój energetyzujący trzy, dwa i raz w miesiącu. Natomiast „kilka razy w roku” korzysta z napojów energetyzujących 18,4% ankietowanych oraz „nie korzysta” jedna trzecia (34,6%) badanych uczniów szkół ponadpodstawowych.

Jak podają eksperci napój energetyzujący powinien być dostępny wyłącznie dla osób dorosłych, jak alkohol czy nikotyna. Chodzi też o barierę psychologiczną, aby picie energetyka nie było takim „**pierwszym krokiem do dorosłości**”. Istotnym niebezpieczeństwem dla zdrowia dzieci i młodzieży związanym ze spożywaniem napojów energetyzujących jest bardzo wysoka zawartość cukrów prostych, co może być czynnikiem rozwoju insulinooporności, która z kolei może doprowadzić do otyłości i cukrzycy.

Wykres nr 81. Częstość korzystania z napoi energetyzujących przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych. N=567. Pytanie 34. Jak często korzystasz z napoi energetyzujących np. Red Bull, Energy Drink, Tiger, v-max, Black?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania: „Diagnoza uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne, III-IV 2023 roku”. Nie uzyskano 21 odpowiedzi

Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych rzadziej o 11,4 punkty procentowe od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych „codziennie” i „jeden raz w tygodniu” korzystają z napojów energetyzujących. Również rzadziej o 3,7 punkty procentowe spożywają napoje energetyzujące dwa, trzy i raz w miesiącu. Natomiast „kilka razy w roku” korzysta z napojów energetyzujących 21,2% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 18,4%) ankietowanych uczniów szkół podstawowych oraz „nie korzysta” z napojów energetyzujących 46,9% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 34,6%) badanych uczniów.

Podsumowanie

Podsumowanie

Zdiagnozowanie obszarów potencjalnych uzależnień dzieci i młodzieży używania substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów, papierosów elektronicznych, uzależnienia od komputera, Internetu, telefonów komórkowych, cyberprzemocy i napojów energetyzujących przyczyni się do podjęcia przez samorząd gminy Tarnowo Podgórne skutecznych działań i metod profilaktycznych w zakresie ich rozwiązywania w środowisku młodzieży szkolnej.

1. Badanie przeprowadzono w 7 szkołach podstawowych wśród uczniów VII i VIII klas, których w roku szkolnym 2022/23 jest 788 oraz 3 szkół ponadpodstawowych, w I, II i III klasie, w których uczy się 571 uczniów. Uzyskano w szkołach podstawowych 588 efektywnych wywiadów, co stanowi 76,2% populacji uczniów w tych klasach oraz 364 efektywne wywiady wśród uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych, co stanowi 63,7% populacji uczniów w tych klasach. Łącznie uzyskano 952 efektywne wywiady z badań audytoryjnych, które w klasach przeprowadzali ankieterzy Pracowni, w tym 61,8% to uczniowie szkół podstawowych oraz 38,2% to uczniowie szkół ponadpodstawowych.

Należy odnotować niezrozumiały incydent w jednej ze szkół podstawowych, w której część rodziców nie wyraziła zgody, aby ich dzieci brały udział w anonimowym ilościowym badaniu zagrożeń, na jakie narażone są dzieci i młodzież. Grupa tych rodziców, aczkolwiek niewielka w ten sposób naraża i swoje dzieci na dyskomfort opuszczenia klas i wyłączenia ich z grupy rówieśników oraz wykazała się brakiem zrozumienia dla rozwiązywania tych ważnych problemów wychowawczych i zdrowotnych. Przeprowadzona diagnoza wykazała, że trudno będzie osiągnąć cele w zakresie profilaktyki uzależnień dzieci i młodzieży bez współpracy z rodzicami. Wydaje się, że w tym przypadku pedagogizacja rodziców przez szkołę okazała się mało skuteczna.

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

2. Należy odnotować, że prawie połowa (48,4%) ankietowanych uczniów piła alkohol, co piąty (20,9%) respondent palił papierosy oraz papierosy elektroniczne paliła jedna trzecia (33,2%) respondentów. Z kolei narkotyków próbowało 7,4% oraz dopalaczy próbowało 1,8% ankietowanych, to jest 17 uczniów.

2.1. Powinna budzić niepokój skala korzystania przez uczniów szkół ponadpodstawowych ze środków psychoaktywnych, w tym pięć siódmych (71,4%) ankietowanych uczniów szkół ponadpodstawowych piła alkohol, 36,3% paliło papierosy oraz papierosy elektroniczne paliło 49,5% badanych uczniów. Z kolei narkotyków próbowało 14,0% uczniów oraz dopalaczy 3,3% ankietowanych.

2.2. Niewiele więcej niż jedna trzecia (34,2%) badanych uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych piła alkohol (mniej o 37,2 punkty procentowe niż uczniowie szkół ponadpodstawowych - 71,4%). Z kolei paliło papierosy 11,4% uczniów szkół podstawowych (36,3% ponadpodstawowych), papierosy elektroniczne 23,1% ankietowanych (49,5% ponadpodstawowych). Natomiast narkotyki próbowało 3,2% siódmoklasistów i ośmioklasistów oraz 14,0% uczniów szkół ponadpodstawowych. Dopalaczy próbowało 5 uczniów szkół podstawowych (0,9%) oraz 12 ankietowanych ze szkół ponadpodstawowych (3,3%).

3. Należy odnotować, że uczniowie przeważnie rozpoczynają korzystanie z używek po raz pierwszy w przedziale wielu 12-16 lat. Najczęściej po raz pierwszy po alkohol sięgają trzynastolatkowie (22,5%), czternastolatkowie (16,3%) i piętnastolatkowie (16,9%), łącznie w tym przedziale wieku znajduje się 85,8% ankietowanych, którzy sięgnęli po alkohol. Z kolei po papierosy sięgają najczęściej respondenci w przedziale wieku 12-16 lat, którzy stanowią 94,5% ankietowanych sięgających po papierosy, po papierosy elektroniczne 94,7% respondentów. Natomiast po narkotyki sięgają najczęściej ankietowani w przedziale wieku 13 lat do 16 lat i stanowią 87,2% ogółu respondentów, którzy zadeklarowali, że sięgają po narkotyki.

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

Wprawdzie po dopalacze sięgnęło 17 ankietowanych, lecz najczęściej próbują zażywać dopalaczy również między 13. a 16. rokiem życia. Łącznie w tym przedziale wieku z dopalaczy korzystało 76,4% ogółu respondentów, którzy próbowali zażywać dopalacze.

W wieku 16 lat po swojej inicjacji było: 94,3% młodzieży, która sięgnęła po alkohol, 94,5% ankietowanych, która zapaliła pierwszego papierosa oraz papierosa elektronicznego 94,7%, po narkotyki 92,9% oraz po dopalacze 94,1%.

4. Dla 52,5% ankietowanych, którzy po raz pierwszy pili alkohol, miejscem tym był „dom”. Ponadto 17,6% ankietowanych po raz pierwszy piła alkohol „na wakacjach” oraz 11,9% respondentów pierwszy raz próbowało alkoholu „w parku i na ulicy”. Również „w parku i na ulicy” rozpoczęło palenie 43,3% ankietowanych, papierosów elektronicznych 31,2% oraz próbowało narkotyków 35,8% respondentów. Z kolei ci respondenci, którzy zdecydowali się spróbować dopalaczy, zrobili to: „w domu” 23,6% oraz w równym stopniu po 17,6% „w parku i na ulicy”, „na dyskotekach” i „na wakacjach”.

5. Więcej niż trzy piąte (62,6%) uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych, którzy po raz pierwszy pili alkohol, miejscem tym był „dom”. Ponadto 14,4% ankietowanych po raz pierwszy piła alkohol „na wakacjach” oraz 10,0% respondentów pierwszy raz próbowało alkoholu „w parku i na ulicy”. Również „w parku i na ulicy” rozpoczęło palenie papierosów tytoniowych aż 52,2% ankietowanych, papierosów elektronicznych 36,0%, próbowało narkotyków 42,1% respondentów oraz dopalaczy 40,0% uczniów. Dopalaczy próbowało 5 uczniów szkół podstawowych: „na wakacjach” (40,0%) i „na dyskotekach” (20,0%).

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

6. „Codziennie” pije alkohol 5 osób, tj. 1,1% dla N=461. Z kolei „trzy razy w tygodniu” pije alkohol 0,7%, „raz w tygodniu” 5,0%, „dwa razy w miesiącu” 8,5% oraz 49,6% „kilka razy w roku”. Papierosy pali „codziennie” 11,1%, tj. 22 uczniów dla N=199, „trzy razy w tygodniu” 5,0%, „raz w tygodniu” 6,5% oraz 6,8% „kilka razy w roku”. Papierosy elektroniczne „codziennie” pali 17,7%, tj. 56 uczniów dla N=316, „trzy razy w tygodniu” 9,5% oraz 30,4% „kilka razy w roku”. Z kolei narkotyki „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” zażywa łącznie 5,7%, tj. 4 uczniów oraz „kilka razy w roku” 41,5%. Z dopalaczy „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” korzysta łącznie 17,7%, tj. 3 uczniów dla N=17.

7. W środowisku młodzieży, ze szkół ponadpodstawowych „codziennie” pije alkohol 5 osób, tj. 1,9% dla N=260. Z kolei „trzy razy w tygodniu” pije alkohol 0,4%, „raz w tygodniu” 6,5%, „dwa razy w miesiącu” 13,5% oraz 52,8% „kilka razy w roku”. Papierosy pali „codziennie” 13,6%, tj. 18 uczniów dla N=132, „trzy razy w tygodniu” 4,5%, „raz w tygodniu” 6,8% oraz 36,8% „kilka razy w roku”. Papierosy elektroniczne „codziennie” pali 21,7%, tj. 39 uczniów dla N=180, „trzy razy w tygodniu” 8,9% oraz 29,5% „kilka razy w roku”. Z kolei narkotyki „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” zażywa łącznie 7,9%, tj. 4 uczniów oraz „kilka razy w roku” 37,1%. Z dopalaczy „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” korzysta łącznie 25,0%, tj. 3 uczniów dla N=12.

8. Żaden uczeń VII i VIII klasy szkoły podstawowej nie pije alkoholu „codziennie”. Z kolei „trzy razy w tygodniu” i „raz w tygodniu” pije alkohol 4,0% uczniów, tj. 8 uczniów dla N=201 oraz 45,7% „kilka razy w roku”. Papierosy pali „codziennie” i „trzy razy w tygodniu” 12,0%, tj. 8 uczniów dla N=132, z kolei „raz w tygodniu” 6,0% oraz 37,1% „kilka razy w roku”. Papierosy elektroniczne „codziennie” pali 12,5%, tj. 17 uczniów dla N=136, „trzy razy w tygodniu” i „raz w tygodniu” 14,7% oraz 31,6% pali papierosy elektroniczne „kilka razy w roku”.

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

9. Młodzież, która pije alkohol, najczęściej wybiera: „piwo” (49,0%), „wino” (39,0%) oraz „czystą wódkę” (36,4%). Natomiast dla 18,2% ankietowanych „nie ma to znaczenia”. Z kolei czwartym wyborem dla 28,2% ankietowanych są „drinki” i piątym wyborem są „kolorowe mocne trunki” 16,7%.

Według raportu „Alkohol w Polsce” udział napojów spirytusowych wśród wszystkich trunków jest największy od 30 lat i sięga już 39,2 proc. W ostatnich dwóch latach całkowita konsumpcja alkoholu w przeliczeniu na jednego mieszkańca Polski zmalała. W 2020 r. wyniosła ona 9,62 litrów per capita, a w roku 2021 - 9,7 litrów; była zatem mniejsza odpowiednio o 0,16 litra oraz 0,08 litra w porównaniu do 2019 r. Wskazują na to dane Polskiej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. **Warto podkreślić, że ekspertów niepokoi struktura spożycia napojów alkoholowych w naszym kraju, od kilku lat występuje rosnący udział napojów wysokoprocentowych kosztem tych o mniejszej zawartości alkoholu oraz spadającym odsetkiem picia piwa. Według PARPA struktura picia: wyroby spirytusowe - 2012 r. 32,74% i 2021 r. 39,2%, wino, miodny pitny - 2012 r. 7,73% i 2021 r. 7,5%, piwo - 2012 r. 59,54% i 2021 r. 52,5%.**

9.1. Uczniowie I, II i III klas szkół podstawowych, którzy pije alkohol, preferują: „czystą wódkę” (46,9%) oraz „piwo” (46,2%).

Należy odnotować, że w badaniach prowadzonych przez Pracownię w 2019 roku na populacji uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych (N=378) na pierwszym miejscu preferencji spożywania alkoholu było „piwo” 32,2% i „czysta wódka” 15,5%. Natomiast w badaniach przeprowadzonych przez Pracownię w miesiącach luty, marzec 2023 roku na populacji uczniów szkół ponadpodstawowych (N=747) na pierwszym miejscu preferencji spożywania alkoholu była „czysta wódka” 39,3% oraz na drugim „piwo” 26,3%. **Warto zauważyć, że zmiany preferencji spożywania alkoholu przez dorosłe społeczeństwo spowodowały również zmiany preferencji spożywania alkoholu przez młodzież.**

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

Trzecim wyborem rodzaju spożywanego alkoholu było „wino” (38,5%) wskazań oraz czwartym „drinki” (36,5%). Z kolei 22,3% pijących uczniów szkół ponadpodstawowych wskazała na „kolorowe mocne trunki” i dla 23,1% nie ma znaczenia, jaki spożywa alkohol.

Warto zauważyć, że zmiany preferencji spożywania alkoholu przez dorosłe społeczeństwo spowodowały również zmiany preferencji spożywania alkoholu przez młodzież.

9.2. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych, którzy piją alkohol, najczęściej wybierają „piwo” (52,7%, natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych 46,2%), „wino” (39,8%) oraz „czystą wódkę” (22,9%, uczniowie szkół ponadpodstawowych 46,9%). W następnej kolejności są „drinki” 17,4% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 36,5% wyborów), „kolorowe mocne trunki” pije 9,5% respondentów, którzy piją alkohol (uczniowie szkół ponadpodstawowych 22,3% wyborów). Należy odnotować, że dla co dziesiątego (11,9%) respondenta nie ma znaczenia, jaki pije alkohol.

10. Według deklaracji ankietowanych „nigdy” nie upiło się alkoholem 63,1% (tj. 291) respondentów, którzy zadeklarowali, że próbowali alkohol. Natomiast 3,5% (tj. 17) respondentów zadeklarowało, że „bardzo często” upija się alkoholem. Z kolei „więcej niż 10 razy” upiło się alkoholem 4,1% (tj. 19) ankietowanych oraz „pięć razy” 5,2% (tj. 24) badanych. „Trzy razy” upiło się alkoholem 10,4% (tj. 48) ankietowanych Tylko „jeden raz” upiło się 13,7% (tj. 63) respondentów.

11. Niewiele mniej niż cztery piąte (79,0%) badanych zadeklarowało, że „nigdy” nie zdarzyło im się pić alkoholu kilka dni z rzędu.

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

Natomiast 2 do 3 dni pod rząd piło alkohol 15,6% respondentów oraz 4 do 5 dni 2,4% ankietowanych. Z kolei więcej niż 5 dni z rzędu piło alkohol 3,0% badanych, którzy zadeklarowali, że pili alkohol.

12. Ankietowani są zdania, że w ich klasie nie pije alkoholu 15,7% koleżanek i kolegów. Natomiast 0,5% respondentów uważa, że w ich klasie wszyscy piją alkohol. Z kolei 9,1% ankietowanych jest zdania, że w ich klasie pije alkohol więcej „niż 50%” uczniów, natomiast 7,9% uczniów przyznaje, że około 50% uczniów w klasie pije alkohol. Tylko 22,4% respondentów wyraziło opinię, że w klasie „nikt” nie pali papierosów oraz 3,0%, że więcej „niż 50%” i 3,8%, że „około 50%” pali papierosy. Natomiast 11,9% ankietowanych stwierdziło, że „nikt” nie pali „papierosów elektronicznych” oraz 25,2% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Z kolei 6,2% respondentów jest zdania, że „więcej niż 50%” koleżanek i kolegów pali papierosy elektroniczne, 9,8%, że „około 50%” oraz 14,5%, że „około 25%”. Z kolei 50,3% respondentów stwierdziło, że w klasie „nikt” nie zażywa narkotyków oraz 37,0% respondentów nie miało zdania w tej sprawie. Natomiast 53,4% uczniów uznało, że w klasie „nikt” nie zażywa dopalaczy oraz 40,1% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

13. 1,1% ankietowanych jest zdania, że wszyscy uczniowie w klasie piją alkohol. Przeciwnego zdania jest tylko 4,4% ankietowanych oraz 28,0% badanych uczniów wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Z kolei 22,0% respondentów uważa, że w klasie pije alkohol więcej „niż 50%”, natomiast 16,5% respondentów, że alkohol pije „około 50%” uczniów. W opinii 17,0% respondentów alkohol pije „około 25%” uczniów w klasie. Tylko 9,3% respondentów uważa, że w klasie „nikt” nie pali papierosów oraz 26,3% uczniów wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Z kolei 5,8% ankietowanych uważa, że w klasie pali papierosy „więcej niż 50%” uczniów.

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

Natomiast 6,0% ankietowanych, że „około 50%” uczniów oraz 13,7%, że „około 25%” uczniów pali papierosy. Tylko 4,7% ankietowanych uważa, że w klasie „nikt” nie pali „papierosów elektronicznych” oraz 21,2% wybrało odpowiedź, że „trudno powiedzieć”. Z kolei 8,5% ankietowanych uważa, że w klasie pali papierosy elektroniczne „więcej niż 50%” uczniów. Natomiast 14,0% ankietowanych, że „około 50%” uczniów oraz 21,2%, że „około 25%” uczniów pali papierosy elektroniczne.

Z kolei 34,9% ankietowanych uważa, że w klasie „nikt” nie zażywa narkotyków, przeciwnego zdania, że „wszyscy” 0,8% oraz 43,8% uczniów wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. 43,3% badanych uczniów szkół ponadpodstawowych jest zdania, że w klasie „nikt” nie zażywa dopalaczy oraz 47,8% ankietowanych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Według opinii 1,4% ankietowanych w klasie używa dopalaczy „więcej niż 50%” oraz 0,3%, że „około 50%” uczniów.

14. Zazwyczaj młodzież wkraczająca w wiek dojrzewania jest zestresowana, niepewna siebie, wstydzi się. Często czuje się zażenowana, więc aby pozbyć się tych napięć, ograniczeń, niepewności sięga po używki, które mają pomóc poczuć się lepiej. Poszukując odpowiedzi na te zagadnienia, zadaliśmy ankietowanym pytanie (14), które z wymienionych powodów mają największy wpływ na picie alkoholu przez młodzież. **Wśród głównych powodów picia alkoholu (na pytanie odpowiedzieli tylko uczniowie, którzy zadeklarowali, że kiedykolwiek w życiu pili alkohol) respondenci wskazali: „muszę, żeby zacząć się bawić” 60,3%, „chcę czuć się dorosłym” 59,5%, „przestać być nieśmiałym” 54,4% oraz „być spoko i na luzie” 51,1%.**

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

15. Niepokój powinien budzić fakt, że tylko dla 10,1% ankietowanych alkohol jest „niemożliwy do zdobycia”, „bardzo trudny” dla 9,8% oraz „raczej trudny” dla 14,7% badanych uczniów. Natomiast „raczej łatwy” i „bardzo łatwy” do zdobycia jest dla 50,3% respondentów. Jeśli chodzi o papierosy, są dla 14,7% „niemożliwe do zdobycia”, trudne do zdobycia dla 27,1% oraz łatwe do zdobycia dla 43,2% ankietowanych. Z kolei papierosy elektroniczne są „niemożliwe do zdobycia” dla 12,0% respondentów, trudne do zdobycia dla 20,9% oraz łatwe do zdobycia dla 53,0% badanych uczniów. Dla więcej niż jednej trzeciej (33,8%) ankietowanych „narkotyki” są „niemożliwe do zdobycia”, trudne do zdobycia dla 32,3% oraz łatwe do zdobycia dla 10,9% respondentów. Podobny stopień trudności do zdobycia, w opinii badanej młodzieży, mają dopalacze, które są „niemożliwe do zdobycia” dla 34,7%, „bardzo trudne” i „raczej trudne” dla 29,1% ankietowanych.

16. Sklep jest dla 63,8% ankietowanych głównym źródłem pochodzenia alkoholu, papierosów dla 54,5% i papierosów elektronicznych dla 49,8% badanych. Na kolejnych miejscach jest „podbieranie rodzicom” alkoholu (42,0%) i „poczęstunek od kolegów/koleżanek” (37,8%), który jest źródłem pochodzenia dla 40,5% uczniów palących papierosy tytoniowe i 36,8% papierosy elektroniczne, które 38,8% respondentów kupuje od koleżanek i kolegów oraz 30,8% „przez Internet”. Z kolei narkotyki najczęściej są kupowane od „koleżanek i kolegów” (30,1%) oraz „przez Internet” (23,5%). Podobne źródło pochodzenia, jak narkotyki, mają „dopalacze”, które w 23,8% „kupowane są od koleżanek i kolegów” oraz 21,0% „przez Internet”.

16.1. W opinii uczniów klas I, II i III szkół ponadpodstawowych głównym źródłem pochodzenia używek jest „sklep”: dla 72,8% uczniów, którzy pili lub piją alkohol, palą papierosy tytoniowe (59,9%) i elektroniczne (53,6%).

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

Kolejnymi źródłami pochodzenia alkoholu są: „poczęstunek od kolegów/ koleżanek” (42,3%), „zakup od kolegów/koleżanek” (40,1%) oraz „podbieranie rodzicom” (39,6%). Warto zwrócić uwagę, że kolejnymi ważnymi źródłami pochodzenia papierosów elektronicznych, oprócz sklepów, są: „zakup od kolegów/koleżanek” (45,1%), „poczęstunek od kolegów/ koleżanek” (41,2%) oraz „przez Internet” (32,7%).

Należy zauważyć, że e-papierosy stały się w środowisku młodzieży kolejnym elektronicznym gadżetem obok smartfonów czy słuchawek bezprzewodowych, który jest „modny” i może wyróżniać młodych ludzi pośród grona znajomych. Światowa Organizacja Zdrowia uznała e-papierosy za szkodliwe, zagrażające zdrowiu młodzieży. Alarmujące przesłanie o szkodliwości e-papierosów przekazuje również Rzecznik Praw Dziecka, który zwraca uwagę na niski poziom wiedzy młodzieży i ich rodziców o papierosach elektronicznych i zagrożeniach związanych z ich używaniem.

Obecnie jest coraz więcej badań, które jednoznacznie wskazują, że e-papierosy mają negatywny wpływ na zdrowie człowieka, w szczególności na układ oddechowy i immunologiczny oraz sposób działania niektórych obszarów mózgu powiązanych z lękami, depresją, uzależnieniami. Badacze podają, że zawartość nikotyny w e-papierosach wcale nie musi być niższa niż w tradycyjnych, szczególnie że można je palić w krótszych odstępach czasu ze względu na łatwość uruchomienia, brak nieprzyjemnego zapachu czy większe przyzwolenie osób postronnych. E-papierosy stanowią więc duże zagrożenie, zwłaszcza dla rozwijającego się organizmu.

Obojętność albo nieświadomość rodziców, przyzwolenie społeczne to tylko część problemu. Więcej na ten temat znajdzie się we wnioskach i rekomendacjach raportu.

W świetle najnowszych dostępnych badań wydaje się uprawnione stwierdzenie, że e-papieros =e-dopalacz.

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

16.2. Zapewne ze względu na wiek uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych rzadziej o 14,6 punktów procentowych, od uczniów szkół ponadpodstawowych, kupują alkohol w „sklepie” oraz papierosy o 13,6 punktów procentowych i papierosy elektroniczne o 6,2 punkty procentowe. Uczniowie szkół podstawowych częściej o 3,9 punktów procentowych od starszych kolegów i koleżanek „podbierają rodzicom” alkohol. Natomiast w narkotyki zaopatrują się przede wszystkim w „Internecie” (27,6%) oraz podczas „zakupów od koleżanek i kolegów” (26,5%). Dwie piąte (39,1%) ankietowanych uczniów nie znała źródła pochodzenia „narkotyków” i wybrała odpowiedź „trudno powiedzieć”. Z kolei dopalacze są kupowane „przez Internet” 23,3% oraz przez „zakupy od koleżanek i kolegów” 20,9%. 44,6% ankietowanych uczniów szkół podstawowych nie zna źródeł pochodzenia „dopalaczy” i wybrała odpowiedź „trudno powiedzieć”.

17. „Codziennie” świadkiem picia alkoholu było 7,4% ankietowanych, „jeden raz w tygodniu” 20,1% oraz „dwa razy w miesiącu” 13,6% badanych uczniów. Natomiast „codziennie” świadkiem palenia papierosów było 27,1% oraz papierosów elektronicznych 23,9% ankietowanych. Z kolei „jeden raz w tygodniu” świadkiem palenia papierosów było 14,1% oraz papierosów elektronicznych 15,0% respondentów. Przy „codziennym” zażywaniu „narkotyków” było 1,5% ankietowanych oraz „dopalaczy” 1,2% uczniów. Natomiast „kilka razy w roku” przy zażywaniu „narkotyków” było 9,1% ankietowanych oraz „dopalaczy” 4,2%. Z kolei „nigdy” przy zażywaniu narkotyków nie było 73,4% badanych uczniów oraz dopalaczy 79,9% respondentów.

18. Więcej niż trzy piąte (61,8%) ankietowanych zauważyła, że w szkole jest problem palenia papierosów elektronicznych, prawie dwie piąte (39,7%), że palenia papierosów tytoniowych, cyberprzemocy 39,4% oraz 34,8% ankietowanych, że picie alkoholu.

Podsumowanie - opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

Natomiast 6,6% respondentów uważa, że problemem w szkole są narkotyki i 5,2%, że problemem tym jest zażywanie dopalaczy.

Takie wysokie prowadzenie w tym swoistym rankingu zagrożeń w opinii młodzieży e-papierosów potwierdza wiele badań w środowisku młodzieży, które odnotowują duży wzrost palenia e-papierosów przez młodzież. Palenie e-papierosów stało się „modne” w środowisku młodzieży i bywa traktowane jako kolejny elektroniczny gadżet, zdaje się, że bez świadomości właściwych zagrożeń dla zdrowia młodzieży.

18.1. W opinii 69,0% ankietowanych uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych palenie papierosów elektronicznych jest największym problemem w szkole.

Na drugim miejscu uczniowie wymienili palenie tradycyjnych papierosów tytoniowych (53,8%) wyborów, z kolei na trzecim miejscu znalazło się picie alkoholu (42,9%) wśród problemów, które występują w szkole i czwartym cyberprzemoc (26,9%). Na zażywanie narkotyków jako problem w szkole wskazało 11,3% uczniów oraz 6,6% na zażywanie dopalaczy.

18.2. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych w mniejszym stopniu o 11,7 punktów procentowych od swych starszych kolegów i koleżanek uważają palenie papierosów elektronicznych za problem w szkole oraz o 22,9 punktów procentowych palenie papierosów tradycyjnych tytoniowych od ankietowanych uczniów szkół ponadpodstawowych. Z kolei dla uczniów szkół podstawowych zdecydowanie większy jest o 20,2 punkty procentowe problem cyberprzemocy w szkole oraz o 13,1 punktów procentowych problem picia alkoholu niż dostrzegają go uczniowie szkół ponadpodstawowych.

Podsumowanie - aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni – zagrożenia

19. Należy odnotować, że 27,2% dzieci swój pierwszy telefon otrzymało zanim rozpoczęli edukację w szkole podstawowej (do 7. roku życia). Natomiast 54,4% respondentów swój pierwszy telefon otrzymało w wieku od 8 do 10 lat, czyli w wieku 10 lat prawie pięć szóstych (81,6%) posiadało telefon komórkowy. Z kolei w wieku 11 do 13 lat swój pierwszy telefon otrzymało 14,7% ankietowanych.

Warto nadmienić, że według badań konsumenckich Urzędu Komunikacji Elektronicznej ponad 80 proc. dzieci w wieku od 7 do 15 lat posiadało telefon komórkowy, natomiast według naszych badań w wieku 15 lat swoje telefony komórkowe posiadało 96,6% ankietowanych.

20. Tylko 22,3% ankietowanych ma ograniczenie dostępu do internetu w telefonie komórkowym i 14,9 w komputerze. Respondenci mają większe o 7,4 punkty procentowe ograniczenie dostępu do Internetu w telefonie komórkowym niż w komputerze. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych mają większe ograniczenie dostępu do Internetu w telefonie komórkowym o 14,7 punktów procentowych od swoich starszych kolegów i koleżanek ze szkół ponadpodstawowych oraz większe ograniczenie dostępu do Internetu w swoim komputerze o 8,1 punktów procentowych. **Niestety ograniczenia te wydają się dalece niewystarczające.**

21. Należy uznać za alarmujące, że 89,9% ankietowanych uczniów nie ma w komputerze blokady uniemożliwiającej dostęp do niebezpiecznych stron oraz 81,7% w telefonie komórkowym. Co dziesiąty (10,1%) respondent przyznał się, że ma ograniczenia dostępu do niebezpiecznych stron w komputerze i 18,3% w telefonie komórkowym.

Podsumowanie - aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni – zagrożenia

Uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych mają większą blokadę rodzicielską uniemożliwiającą dostęp do niebezpiecznych stron w telefonie komórkowym o 18,4 punkty procentowe od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych oraz większą blokadę dostępu do niebezpiecznych stron w komputerze o 8,4 punkty procentowe.

Należy jednak stwierdzić, że jest to zdecydowanie zbyt mała grupa rodziców, która prawidłowo chroni swoje dzieci, zwłaszcza że w wieku do 15. roku życia swoje telefony komórkowe posiada już 96,6% ankietowanych.

22. Według niektórych ekspertów 81% osób poniżej 18. roku życia regularnie gra w gry online, wprowadzie gry z umiarem mogą być zabawne, towarzyskie i interaktywne z szansami dla dzieci i młodzieży na naukę i rozwiązywanie problemów, jednak nie wszystkie gry spełniają ten aspekt, a zbyt długie przebywanie online ma negatywne skutki dla zdrowia fizycznego i psychicznego dzieci i młodzieży, zwłaszcza że część rodziców dość beztrosko liczy, że dzieciom w sieci nic nie grozi.

W naszych badaniach aż 84,6% ankietowanych gra w sieci we wszystkich wskazanych opcjach, w tym najczęściej „z osobami, które znam” 95,8%, „z automatem” 68,7% oraz „z nieznajomymi” 70,8%.

23. Warto przypomnieć, że nomofobia to lęk przed utratą telefonu komórkowego. Użytkownicy z nomofobią prezentują postawę silnie lękową w momencie, gdy nie mają dostępu do telefonu lub sieci komórkowej. W literaturze nomofobia rzadko traktowana jest jako samodzielna jednostka chorobowa. Nie widnieje w klasyfikacjach medycznych, ale bywa podawana jako przykład fobii specyficznej. Potencjalnie na rozwój nomofobii narażony jest każdy korzystający z telefonu, który dla wielu stanowi jedyny sposób na bycie w kontakcie ze światem.

Podsumowanie - aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni – zagrożenia

Niestety część osób zaczyna nadużywać telefonu komórkowego i ogranicza kontakty ze światem zewnętrznym na rzecz wirtualnej rzeczywistości. Nomofobia może rozwinąć się u każdego z nas, ale najbardziej narażoną grupą wiekową są dzieci i młodzież.

Należy odnotować, że trzy czwarte (75,2%) ankietowanych zadeklarowało, że „zawsze nosi przy sobie telefon” oraz 72,9% ma poczucie, że „gdy nie mam dostępu do telefonu, boję się, że w kryzysowej sytuacji nie uda mi się skontaktować z rodziną lub przyjaciółmi” oraz 42,3% badanych uczniów „zawsze jestem online, można się ze mną w każdej chwili skontaktować”.

Na podstawie literatury przedmiotu można stwierdzić, że opinie te nie świadczą o występowaniu silnej nomofobii badanej populacji uczniów, aczkolwiek stanowią sygnał, że ankietowani znajdują się na ścieżce do nomofobii. Z kolei wybory pozostałych 8 opinii można uznać za objawy nomofobii, która występuje u co piątego ankietowanego, natomiast co 10. wydaje się być osobą silnie uzależnioną od telefonu. Powyższe wnioski należy potraktować jako sygnał występującego bez wątpienia problemu nomofobii wśród badanej populacji. Rekomenduje się dalsze pogłębione badania zjawiska nomofobii wśród młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne.

24. Od jednej do dwóch godzin w Internecie spędza 13,7% ankietowanych. Natomiast trzy do czterech godzin przebywa w Internecie dwie piąte (40,7%) respondentów. Z kolei pięć do sześciu godzin przebywa w Internecie 25,6% uczniów, siedem do ośmiu godzin 11,6% respondentów oraz więcej niż 9 godzin znajduje się w Internecie 7,4% biorących udział w badaniu uczniów.

Badani uczniowie średnio spędzają w Internecie 4 godziny i 39 minut.

Podsumowanie - aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni – zagrożenia

Z kolei w badaniach ogólnopolskich NASK Państwowy Instytut Badawczy nt. Nastolatki 3.0., w 2016 roku średnia wynosiła około 3 godzin i 40 minut, w badaniu 2018/19 średni czas się wydłużył do 4 godzin i 12 minut oraz w badaniu w 2020 roku średnio nastolatkomie spędzali 4 godziny i 50 minut dziennie.

24.1. 4,7% uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych spędza w Internecie od jednej do dwóch godzin. Z kolei trzy do czterech godzin przebywa w Internecie jedna trzecia (33,8%) badanych uczniów. Natomiast pięć do sześciu godzin przebywa w Internecie 36,0% uczniów, siedem do ośmiu godzin 14,8% respondentów oraz więcej niż 9 godzin znajduje się w Internecie 10,7% biorących udział w badaniu uczniów.

Uczniowie szkół ponadpodstawowych średnio spędzają w Internecie 5 godzin i 20 minut.

24.2. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych częściej o 14,6 punktów procentowych od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych spędzają w Internecie od jednej do dwóch godzin oraz częściej o 11,0 punktów procentowych przebywają w Internecie od trzech do czterech godzin. Natomiast uczniowie badanych szkół ponadpodstawowych częściej o 15,1 punktów procentowych od swych młodszych kolegów i koleżanek przebywają w Internecie pięć do sześciu godzin, siedem do ośmiu godzin o 5,1 punktów procentowych oraz więcej niż 9 godzin znajduje się w Internecie częściej o 5,4 punkty procentowe uczniów szkół ponadpodstawowych od uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych.

Uczniowie szkół podstawowych średnio spędzają w Internecie 4 godziny i 13 minut, czyli mniej od swoich starszych kolegów i koleżanek ze szkół ponadpodstawowych (5.20) o 1 godzinę 7 minut.

Podsumowanie - aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni – zagrożenia

25. Więcej niż połowa 50,9% ankietowanych uczniów zgadza się z twierdzeniem „w zasadzie cały czas jestem online, na bieżąco otrzymuję informacje i reaguję na wiadomości”.

Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych częściej o 15,0 punktów procentowych od uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych korzystają z Internetu cały czas online. Należy odnotować, że dziewczyny częściej o 4,3 punkty procentowe od chłopców deklarowały, że cały czas są online.

Wydaje się, że grupa tej młodzieży jest na pewnym etapie fonoholizmu i część z nich powinna być objęta opieką psychoterapeutyczną.

26. Prawie dwie piąte (39,4%) ankietowanych zadeklarowało, że w szkole występuje problem cyberprzemocy. Nie podziela tej opinii 27,3% badanych uczniów oraz blisko jedna trzecia (33,3%) respondentów nie ma zdania w tej sprawie i wybrała odpowiedź „trudno powiedzieć”. 93,8% słyszało o zjawisku cyberprzemocy i 6,2% ankietowanych nie słyszało o tym zjawisku oraz 56,9% spotkało się z tym zjawiskiem.

27. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów w zakresie:

1. Celowego wykluczania lub niedopuszczenia do grona znajomych w Internecie było 44,2% ankietowanych,
2. Komentowania wypowiedzi na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości i wystraszenia było 31,7% respondentów,
3. Ponizania, obrażania i ośmieszania na czacie na portalach społecznościowych było 43,4% badanych uczniów,

Podsumowanie - aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni – zagrożenia

4. Publikowania w Internecie bądź rozsyłania na komórki do znajomych ośmieszających zdjęć i filmów było 26,5% ankietowanych,

5. Szantażowania i zastraszania SMS-ami było 16,6% respondentów.

28. Respondenci w odpowiedzi na pytanie o częstość występowania w rodzinie różnych zjawisk stwierdziło mniej niż siedem dziesiątych (77,1%) ankietowanych, że „nigdy” nie było świadkiem przemocy, 50,9% respondentów nie spotkało się z zachowaniem „ignorowania bliskich”. Prawie połowa (49,1%) ankietowanych spotkało się z ostracyzmem, który jest konsekwencją „ignorowania bliskich”.

Może również wyrażać się w formie phubbingu (połączenie słów „phone” i „snubbing”, czyli ignorowanie innych ludzi na rzecz korzystania ze smartfona), który jest zachowaniem szkodliwym i odbiera jednostce to, co najważniejsze: poczucie przynależności i prowadzi ją do przekonania, że nie jest ważna dla swojego otoczenia. Często bywa tak, że osoby, które padają ofiarą phubbingu, czują się zaniedbywane, ignorowane i nieszanowane. Ponadto phubbing może prowadzić do braku komunikacji i spowodować spadek jakości relacji.

Więcej niż siedem dziesiątych (78,8%) ankietowanych dostrzega, że pije się alkohol, z kolei 55,2% respondentów widzi, że w rodzinie pali się papierosy oraz 48,3% widziało w swojej rodzinie pijanych.

Ankietowana młodzież szkolna dostrzega w swojej rodzinie oprócz korzystania przez najbliższych z używek różne formy przemocy, od fizycznej, którą dostrzega 22,9% respondentów, do przemocy psychicznej gorącej (głośnej, gwałtownej) lub zimnej (agresja słowna), które towarzyszą relacjom rodzinnym.

Podsumowanie - aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni – zagrożenia

- 29. Częstość rozmów z rodzicami o zażywaniu używek i zagrożeń cyberprzemocą:**
- często o piciu alkoholu rozmawia z rodzicami tylko 12,6% ankietowanych oraz palenia papierosów 12,7% badanych,
 - rzadko o piciu alkoholu rozmawia z rodzicami 53,1% ankietowanych oraz paleniu papierosów 45,2% badanych,
 - w ogóle nie rozmawia z rodzicami o zażywaniu dopalaczy aż 66,0% i 59,7% o zażywaniu narkotyków oraz cyberprzemocy 55,7% ankietowanych.

30. Ankietowani w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą zadeklarowali, że zwrócą się przede wszystkim „do rodziców” (45,5 - średnia arytmetyczna dla wszystkich używek) oraz w dużo mniejszym stopniu o 20,2 punkty „do koleżanek i kolegów” (24,9), „do poradni uzależnień” (24,5) oraz „do starszego rodzeństwa” (22,1). Natomiast w najmniejszym stopniu „do dyrektora szkoły” (9,5), „do księdza” (10,3) oraz „do wychowawcy” (11,7). Ankietowani mający problem z narkotykami zwróciliby się przede wszystkim „do rodziców” (41,2%) oraz „do poradni uzależnień” (32,6%), z dopalaczami podobnie „do rodziców” (38,9%) oraz „do poradni uzależnień” (27,6%). Z kolei w przypadku wystąpienia problemów z cyberprzemocą „do rodziców” (53,3%) oraz „do Policji” (31,6%), alkoholem „do rodziców” (49,7%) i w drugiej kolejności „do koleżanek i kolegów” (30,1%). Natomiast w przypadku problemów z papierosami uczniowie zwróciliby się przede wszystkim „do rodziców” (53,3%) i „do koleżanek i kolegów” (28,9%).

Podsumowanie - hierarchia zajęć pozalekcyjnych, deklaracje wyboru psychologa i napoje energetyzujące

31. Ankietowani określili, że cztery główne zajęcia poza szkołą to: „słuchanie muzyki” 82,7%, „oglądanie filmów” 74,7%, „buszowanie po Internecie, przeglądanie portali społecznościowych (np. Facebook, Tik-Tok) 71,8%, „spotkania z rówieśnikami” 71,0%.

Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych rzadziej o 22,1 punktów procentowych od uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych mają „dodatkowe zajęcia z języków obcych”, o 13,1 punktów procentowych „uczą się tego, co jest zadane”, rzadziej uczestniczą w „zajęciach sportowych” o 8,8 punktów procentowych oraz „czytają książki” o 8,0 punktów procentowych. Natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych częściej o 7,7 punktów procentowych od swych młodszych kolegów „buszują po Internecie, przeglądanie portali społecznościowych (np. Facebook, Tik-Tok)” oraz o 3,6 punktów procentowych „słuchają muzyki”.

32. Ankietowani w obliczu potrzeby, gdyby mieli możliwość wyboru, częściej o 32,7 punktów procentowych **wybraliby psychologa spoza szkoły (68,5%) od psychologa szkolnego (35,8%)**. Natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych częściej o 3,4 punkty procentowe od ankietowanych uczniów szkół podstawowych wskazali na psychologa szkolnego, do którego udaliby się w obliczu problemów. Z kolei uczniowie szkół podstawowych częściej o 6,3 punkty procentowe od uczniów szkół ponadpodstawowych skorzystaliby z psychologa spoza szkoły.

33. „Codziennie” i „jeden raz w tygodniu” z napojów energetyzujących korzysta 18,7% ankietowanych uczniów. Prawie co piąty (19,1%) uczeń sięga po napój energetyzujący trzy, dwa i raz w miesiącu oraz tyleż samo (20,1%) „kilka razy w roku”. Natomiast więcej niż dwie piąte (42,1%) ankietowanych zadeklarowała, że „nie korzysta” z napojów energetyzujących.

Podsumowanie - hierarchia zajęć pozalekcyjnych, deklaracje wyboru psychologa i napoje energetyzujące

W opinii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy na temat napojów energetyzujących czytamy, że „w skład napojów energetyzujących wchodzi takie składniki, jak: kofeina, tauryna, inozytol, cukry proste, witaminy z grupy B, substancje aromatyzujące, dwutlenek węgla, substancje konserwujące i regulatory kwasowości. Ponadto, w zależności od producenta, ekstrakt z guarany, glukuronolakton czy wyciągi z ziół (np. żeńszeń i miłorząb japoński). Wartość energetyczna napojów energetyzujących wynosi około 45 kcal/100 ml, a zawartość cukrów prostych około 10 g/100 ml napoju.

W Polsce zawartość kofeiny w napojach energetyzujących wynosi najczęściej 80 mg/250 ml, tauryny - w granicach 500–1000 mg/250 ml. Składniki zawarte w napojach energetycznych mogą mieć bardzo szkodliwy wpływ na zdrowie dzieci. Kofeina stanowi podstawowy składnik tych napojów, nie jest przy tym zalecana w diecie dzieci, gdyż ma działanie psychoaktywne.

Wzrost jej spożycia przez dzieci może powodować zmiany nastroju, rozdrażnienie, niepokój, a spożycie dużych ilości (5 mg/kg masy ciała/dobę) powoduje wzrost ciśnienia tętniczego krwi”.

33.1. Co czwarty (25,7%) uczeń I, II i III klas szkół ponadpodstawowych „codziennie” i „jeden raz w tygodniu” korzysta napojów energetyzujących oraz co czwarty (21,3%) uczeń sięga po napój energetyzujący trzy, dwa i raz w miesiącu. Natomiast „kilka razy w roku” korzysta z napojów energetyzujących 18,4% ankietowanych oraz „nie korzysta” jedna trzecia (34,6%) badanych uczniów szkół ponadpodstawowych.

Jak podają eksperci napój energetyzujący powinien być dostępny wyłącznie dla osób dorosłych, jak alkohol czy nikotyna. Chodzi też o barierę psychologiczną, aby picie energetyka nie było takim „pierwszym krokiem do dorosłości”.

Podsumowanie - hierarchia zajęć pozalekcyjnych, deklaracje wyboru psychologa i napoje energetyzujące

Istotnym niebezpieczeństwem dla zdrowia dzieci i młodzieży związanym ze spożywaniem napojów energetyzujących jest bardzo wysoka zawartość cukrów prostych, co może być czynnikiem rozwoju insulinooporności, która z kolei może doprowadzić do otyłości i cukrzycy.

33.2. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych rzadziej o 11,4 punkty procentowe od uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych „codziennie” i „jeden raz w tygodniu” korzystają z napojów energetyzujących. Również rzadziej o 3,7 punkty procentowe spożywają napoje energetyzujące dwa, trzy i raz w miesiącu. Natomiast „kilka razy w roku” korzysta z napojów energetyzujących 21,2% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 18,4%) ankietowanych uczniów szkół podstawowych oraz „nie korzysta” z napojów energetyzujących 46,9% (uczniowie szkół ponadpodstawowych 34,6%) badanych uczniów.

34. Należy odnotować, że 58,0% respondentów, którzy korzystają z napojów energetyzujących „codziennie”, znajduje się w przedziale wieku 13-15 lat. W tym samym przedziale wieku „jeden raz w tygodniu” korzysta z napojów energetyzujących 68,2% respondentów. Ankietowani najczęściej korzystają z napojów energetyzujących w wieku 13, 14 i 15 lat.

Jak alarmuje Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy, kofeina negatywnie wpływa na gospodarkę wapniową, co może powodować zaburzenia w procesie tworzenia kości. Duże spożycie kofeiny może również wpływać na długość i jakość snu dzieci. Grupą szczególnego ryzyka są dzieci z cukrzycą, chorobami sercowo-naczyniowymi, chorobami nerek, wątroby, nadczynnością tarczycy oraz niestabilne emocjonalnie.

Kluczowe wnioski i rekomendacje

Kluczowe wnioski i rekomendacje

Rekomenduje się, aby wyniki z diagnozy uzależnień młodzieży szkolnej w gminie Tarnowo Podgórne zostały wykorzystane przy realizacji „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień w Gminie Tarnowo Podgórne na lata 2022-2025”.

W świetle literatury przedmiotu i przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że zachowania rodziców wobec używek są kluczowe w zakresie kształtowania zachowań oraz postaw dzieci i młodzieży wobec używek. Niepokojące jest łatwa dostępność używek w domu oraz spożywanie ich w obecności dzieci, jak również niewystarczająca kontrola rodziców wobec dostępności do cyberprzestrzeni dzieci i młodzieży są głównymi powodami ich uzależnień.

1. Zaleca się, żeby pierwszym etapem działań było dotarcie do świadomości społecznej wyników przeprowadzonych badań o skali objawów uzależnienia młodzieży szkolnej ujawnionych w niniejszym raporcie poprzez prezentacje wyników badania w następujących środowiskach:

1.1. Władz samorządu gminy i powiatu (spotkania z radnymi, z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).

1.2. W środowisku społeczności szkolnej: nauczycieli, uczniów i rodziców.

1.3. W gminnych i powiatowych instytucjach zajmujących się przeciwdziałaniem i profilaktyką uzależnień młodzieży.

1.4. W mediach lokalnych „Sąsiadka Czytaj” – opracować specjalną wkładkę z wynikami z badań.

Kluczowe wnioski i rekomendacje

- 1.5. Zamieścić raport z diagnozy na stronach internetowych samorządu gminy oraz instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych wspierających te działania.
2. Rekomenduje się, aby działania profilaktyczne skierowane na przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym i przeciwdziałanie uzależnieniom psychoaktywnym powinny być realizowane równolegle z uwzględnieniem obszarów wspólnych i specyficznych dla każdego rodzaju uzależnienia.
3. Zaleca się, aby działania profilaktyczne dotyczyły zarówno dzieci, jak i ich rodziców, środowiska szkolne, środowiska lokalne, ze względu na znaczącą rolę wsparcia społecznego, zarówno na poziomie przeciwdziałania uzależnieniu od Internetu, alkoholu, papierosów, papierosów elektronicznych, narkotyków, dopalaczy, zagrożeń zdrowotnych dla dzieci i młodzieży na skutek spożywania napojów energetyzujących oraz cyberprzemocy.
4. Stałe monitorowanie zachowań uczniów i diagnozowanie skali uzależnień (powtarzanie diagnozy uzależnień młodzieży szkolnej co dwa lata).
5. Zaleca się, aby w kolejnej diagnozie uzależnień młodzieży szkolnej znalazły się jako obszary badawcze: uzależnienia od czynności (tzw. behawioralne) i spożywania napojów energetycznych.
6. W ramach szkolnych programów profilaktycznych uwzględniać zagadnienia dotyczące właściwego użytkowania telefonów komórkowych (w aspekcie zdrowotnym, prawnym, społecznym).

Kluczowe wnioski i rekomendacje

7. Rekomenduje się, aby systematycznie raz w roku przeprowadzać ewaluacje realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

8. Rekomenduje się, aby działania profilaktyczne powinny dotyczyć zarówno dzieci jak i ich rodziców, środowiska szkolnego i społeczności gminnej, ze względu na znaczącą rolę wsparcia społecznego, zarówno na poziomie przeciwdziałania uzależnieniu od środków psychoaktywnych Internetu jak i na poziomie doświadczania sytuacji trudnych, przez młodzież problematycznie używającą Internetu.

9. Postuluje się, aby placówki oświatowe podjęły współpracę z rodzicami w celu wypracowania metod reakcji na sygnały ostrzegawcze pojawiające się w przypadku zażywania przez uczniów środków psychoaktywnych oraz korzystania przez rodziców w obecności dzieci środków psychoaktywnych.

10. Podjęcie działań w zakresie usprawnienia pomocy lekarskiej i terapeutycznej dla uczniów na terenie szkół.

11. Zaleca się, aby w każdej szkole przeprowadzić negatywne kampanie skutków picia alkoholu, palenia papierosów, w tym elektronicznych, zażywania narkotyków i dopalaczy poprzez spotkania dzieci i młodzieży z lekarzami, psychologami i terapeutami oraz aktywne formy udziału dzieci i młodzieży – konkursy, plakaty, psychodramy, dyskusje, gazetki ściennie itp.

12. W szkołach i przedszkolach prowadzić pedagogizację rodziców ukierunkowaną na bezpieczne korzystanie przez ich dzieci z telefonów komórkowych oraz na realizowaną przez nich kontrolę rodzicielską.

Kluczowe wnioski i rekomendacje

W świetle literatury przedmiotu i przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że zachowania rodziców wobec używek są kluczowe w zakresie kształtowania zachowań i postaw dzieci i młodzieży wobec używek. Łatwa dostępności dzieci do używek w domu, spożywanie ich w obecności dzieci i brak dostatecznej kontroli rodziców, wobec dzieci są głównymi powodami spożywania przez dzieci używek.

Wydaje się, że niestety, programy profilaktyczne są postrzegane przez młodzież jako mało atrakcyjne i niewystarczająco dostosowane do grup wiekowych, często mają wąski zakres tematów oraz w niewystarczający sposób włączają do ich realizacji rodziców i opiekunów. Z całą pewnością, należy wzmocnić edukację w zakresie zdrowia, czyniąc ją bardziej przystępną, atrakcyjną i dopasowaną do wieku, ponieważ psychoprofilaktyką oraz edukacją zdrowotną należy objąć dzieci od najmłodszych lat.

Spis tablic i wykresów

Charakterystyka badanej populacji uczniów

Wykres nr 1. Struktura populacji uczniów objętych badaniem ze względu na typ szkoły

Wykres nr 2. Struktura populacji uczniów objętych badaniem ze względu na płeć

Wykres nr 3. Struktura populacji według wieku i płci w % i liczbach. N=952

Tablica nr 1. Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w gminie Tarnowo Podgórne w roku szkolnym 2022/2023 N=571, zrealizowano N=364

Tablica nr 2. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych w gminie Tarnowo Podgórne w roku szkolnym 2022/2023 N=773, zrealizowano N=588

Tablica nr 3. Typy szkół i liczebność uczniów biorących udział w badaniu N=952

Tablica nr 4. Liczba rodzeństwa. N=952

Wykres nr 4. Wykształcenie rodziców/opiekunów ze względu na płeć. N=952

Wykres nr 5. Ocena z zachowania w %. Pytanie VI. Jaką miałeś ocenę z zachowania na koniec poprzedniego półrocza?

Wykres nr 6. Ocena sytuacji ekonomicznej w rodzinie. N=952

Wykres nr 7. Ocena sytuacji ekonomicznej przez uczniów szkół: ponadpodstawowych i podstawowych. Pytanie VIII. Jak oceniasz sytuację ekonomiczną w Twojej rodzinie?

Samoocena, stopień zadowolenia ze swojej szkoły

Wykres nr 8. Samoocena respondentów. N=952. Pytanie 1. Co sądzisz o sobie samym/samej?

Wykres nr 9. Samoocena uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364

Wykres nr 10. Samoocena uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych. N=588

Wykres nr 11. Samoocena wyników w nauce. N=952. Pytanie 3. Czy Twoim zdaniem wyniki w nauce, które osiągasz są:

Wykres nr 12. Stopień zadowolenia z chodzenia do szkoły. N=952. Pytanie 2. Czy lubisz chodzić do swojej szkoły?

Wykres nr 13. Stopień zadowolenia z chodzenia do szkoły ze względu na typ szkoły

Opinie młodzieży o używkach, źródłach ich pochodzenia, dostępności i powody korzystania

Tablica nr 5. Opinie uczniów na temat picia alkoholu w %, N=952 Pytanie 5. Poniżej znajduje się zestaw opinii na temat picia alkoholu. Oceń przy każdej, które z nich są Twoim zdaniem prawdziwe, a które fałszywe:

Tablica nr 6. Opinie uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych na temat picia alkoholu w %. N=364

Tablica nr 7. Opinia uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych na temat picia alkoholu w %. N=588

Wykres nr 14. Czy kiedykolwiek w życiu? PIŁEŚ, PALIŁEŚ, PRÓBOWAŁEŚ. N=952

Wykres nr 15. Czy kiedykolwiek w życiu? PIŁEŚ, PALIŁEŚ, PRÓBOWAŁEŚ. N=364

Wykres nr 16. Czy kiedykolwiek w życiu? PIŁEŚ, PALIŁEŚ, PRÓBOWAŁEŚ. N=588

Tablica nr 8. Wiek respondentów, kiedy po raz pierwszy próbowali: alkohol, papierosy, papierosy elektroniczne, narkotyki i dopalacze w %. Pytanie 7. Ile miałeś/miałaś lat, kiedy po raz pierwszy?

Wykres nr 17. Picie alkoholu ze względu na płeć

Wykres nr 18. Palenie papierosów ze względu na płeć

Wykres nr 19. Palenie papierosów elektronicznych ze względu na płeć

Tablica nr 9. Miejsce zażywania używek. N=952 (Na pytanie 8. odpowiedzieli tylko ci respondenci, którzy w pytaniu 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5 wybrali odpowiedź „tak”. Pytanie 8. Proszę podać, gdzie po raz pierwszy sięgnąłeś/sięgnęłaś po używki?

Tablica nr 10. Miejsce zażywania używek. N=364 (Na pytanie 8. odpowiedzieli tylko ci respondenci, którzy w pytaniu 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5 wybrali odpowiedź „tak”. Pytanie 8. Proszę podać, gdzie po raz pierwszy sięgnąłeś/sięgnęłaś po używki?

Tablica nr 11. Miejsce zażywania używek. N=588 (Na pytanie 8. odpowiedzieli tylko ci respondenci, którzy w pytaniu 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5 wybrali odpowiedź „tak”. Pytanie 8. Proszę podać, gdzie po raz pierwszy sięgnąłeś/sięgnęłaś po używki?

Wykres nr 20. Częstość korzystania z używek w %. N=952. (Na pytanie 9. odpowiedzieli tylko ci respondenci, którzy w pytaniu 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5 wybrali odpowiedź „tak”. Pytanie 9. Z jakich i jak często korzystasz używek?

Wykres nr 21. Częstość korzystania z używek uczniów szkół ponadpodstawowych w %. N=364

- Wykres nr 22. Częstość korzystania z używek uczniów szkół podstawowych w %. N=588
- Wykres nr 23. Rodzaj spożywanych alkoholi. N=461. Pytanie 10. Jeśli piłeś/aś alkohol, to jaki?
- Wykres nr 24. Rodzaj spożywanych alkoholi wśród uczniów szkół ponadpodstawowych. N=260
- Wykres nr 25. Rodzaj spożywanych alkoholi wśród uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych. N=201
- Wykres nr 26. Częstość upicia się alkoholem. N=461. Pytanie 11. Czy zdarzało Ci się upić alkoholem?
- Wykres nr 27. Częstość upicia się alkoholem przez młodzież I, II i III klas szkół ponadpodstawowych klas. N=260
- Wykres nr 28. Częstość upicia się alkoholem przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych. N=201
- Wykres nr 29. Częstość picia alkoholu. N=461. Pytanie 12. Czy zdarzało Ci się pić alkohol kilka dni z rzędu?
- Wykres nr 30. Częstość picia alkoholu przez młodzież szkół ponadpodstawowych. N=260
- Wykres nr 31. Częstość picia alkoholu przez młodzież szkół podstawowych. N=201
- Tablica nr 12. Skala korzystania z używek w klasie w %. N=952. Pytanie 13. Czy wiesz, ile osób w Twojej klasie?
- Tablica nr 13. Skala korzystania z używek przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364
- Tablica nr 14. Skala korzystania z używek przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588
- Tablica nr 15. Hierarchia powodów picia alkoholu przez uczniów. N=952. Pytanie 14. Jak sądzisz, jakie są powody?
- Tablica nr 16. Hierarchia powodów palenia papierosów przez uczniów. N=952
- Tablica nr 17. Hierarchia powodów zażywania narkotyków. N=952
- Tablica nr 18. Hierarchia powodów zażywania dopalaczy przez uczniów. N=952
- Wykres nr 32. Stopień trudności zdobycia alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy w %. N=952. Pytanie 15. Jak sądzisz, jaki jest dla Ciebie stopień trudności zdobycia?
- Wykres nr 33. Stopień trudności zdobycia alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364
- Wykres nr 34. Stopień trudności zdobycia alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Tablica nr 19. Źródła pochodzenia: alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy w %. N=952. Pytanie 16. Jakie są Twoim zdaniem źródła pochodzenia używek?

Tablica nr 20. Źródła pochodzenia: alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Tablica nr 21. Źródła pochodzenia: alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Tablica nr 22. Obecność przy zażywaniu używek w %. N= 952. Pytanie 17. Jak często byłeś/aś świadkiem?

Tablica nr 23. Obecność przy zażywaniu używek uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Tablica nr 24. Obecność przy zażywaniu używek uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Tablica nr 25. Opinia na temat narkotyków w %. N=952. Pytanie 18. Poniżej znajduje się zestaw opinii na temat narkotyków. Oceń, które Twoim zdaniem opinie są prawdziwe, a które fałszywe:

Tablica nr 26. Opinia na temat narkotyków uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Tablica nr 27. Opinia na temat narkotyków uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Wykres nr 35. Używki i cyberprzemoc jako problem występujący w szkole w opinii młodzieży. N=952. Pytanie 19. Czy uważasz, że w Twojej szkole jest problem?

Wykres nr 36. Używki i cyberprzemoc jako problem występujący w szkole w opinii młodzieży szkół podstawowych. N=588

Aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni - zagrożenia

Wykres nr 37. Wiek respondentów, kiedy po raz pierwszy dostali swój pierwszy telefon w %. N=952. Pytanie 20. Ile miałeś/miałaś lat, kiedy dostałeś swój pierwszy telefon?

Wykres nr 38. Wiek respondentów, kiedy po raz pierwszy dostali swój pierwszy telefon w %. N=364 Pytanie 20. Ile miałeś/miałaś lat, kiedy dostałeś swój pierwszy telefon?

Wykres nr 39. Wiek respondentów, kiedy po raz pierwszy dostali swój pierwszy telefon w %. N=588 Pytanie 20. Ile miałeś/miałaś lat, kiedy dostałeś swój pierwszy telefon?

Wykres nr 40. Limity dostępu do Internetu. N=952. Pytanie 21. Czy masz limit dostępu do Internetu?

Wykres nr 41. Limity dostępu do Internetu dla uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364

Wykres nr 42. Blokada rodzicielska uniemożliwiająca dostęp do niebezpiecznych stron. N=952. Pytanie 22. Czy masz blokadę rodzicielską uniemożliwiającą dostęp do niebezpiecznych stron?

Wykres nr 43. Blokada rodzicielska dla uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych uniemożliwiająca dostęp do niebezpiecznych stron. N=364

Wykres nr 44. Blokada rodzicielska dla uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych uniemożliwiająca dostęp do niebezpiecznych stron N=588

Wykres nr 45. Gra w sieci. Pytanie 23. Czy grając w sieci, grasz?

Wykres nr 46. Uczniowie I, II i III klasy szkół ponadpodstawowych. N=364. Pytanie 23. Czy grając w sieci, grasz?

Wykres nr 47. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych. N=588. Pytanie 23. Czy grając w sieci, grasz?

Tablica nr 28. Odczucie lęku przed utratą telefonu w %. N=952. Pytanie 26. Czy odczuwasz lęk przed utratą dostępu do telefonu? Czy zgadzasz się z wymienionymi stwierdzeniami?

Tablica nr 29. Odczucie lęku przed utratą telefonu w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Tablica nr 30. Odczucie lęku przed utratą telefonu w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Wykres nr 48. Czas spędzony w Internecie. N=952. Pytanie 24. Ile czasu dziennie spędzasz, korzystając z Internetu?

Wykres nr 49. Czas spędzony w Internecie przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364

Wykres nr 50. Czas spędzony w Internecie przez uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych. N=588

Tablica nr 31. Godziny spędzone w Internecie według wieku. N=952

Wykres nr 51. Sposób korzystania z Internetu. N=916. Pytanie 25. Który z opisów najlepiej pasuje do sposobu, w jaki korzystasz z Internetu?

Wykres nr 52. Sposób korzystania z Internetu przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=353

Wykres nr 53. Sposób korzystania z Internetu przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych. N=563

Wykres nr 54. Opinie młodzieży o występowaniu w szkole cyberprzemocy. N=952. Pytanie 19.5. Czy uważasz, że w Twojej szkole jest problem cyberprzemocy?

Wykres nr 55. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy. N=952. Pytanie 27. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy (wyzywanie, straszenie, poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu, publikowanie kompromitujących materiałów wbrew woli, podszywanie się itp.)?

Wykres nr 56. Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś się ze zjawiskiem cyberstalkingu lub cyberbullyingu N=952. Pytanie 28. Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś się ze zjawiskiem cyberstalkingu (złośliwe i powtarzające się nagabywanie, naprzykrzanie się czy prześladowanie zagrażające czyjemuś bezpieczeństwu w sieci internetowej) lub cyberbullyingu (stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego)?

Wykres nr 57. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy. N=364. Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych

Wykres nr 58. Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś się ze zjawiskiem cyberstalkingu lub cyberbullyingu. N=364. Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych

Wykres nr 59. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy. N=588. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych

Wykres nr 60. Czy kiedykolwiek spotkałeś/aś się ze zjawiskiem cyberstalkingu lub cyberbullyingu. N=588. Uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych

Tablica nr 32. Odczucia wobec cyberprzemocy w %. Pytanie 30. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy, czy zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami? Ogółem N=952, uczniowie szkół ponadpodstawowych N=364, uczniowie VII i VIII klas szkół podstawowych N=588

Wykres nr 61. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów. N=952. Pytanie 29.1. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 62. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów. N=952. Pytanie 29.2.

Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 63. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów N=952. Pytanie 29.3.

Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 64. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów N=952. Pytanie 29.4.

Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 65. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów N=952. Pytanie 29.5.

Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 66. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364. Pytanie 29.1. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 67. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364. Pytanie 29.2. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 68. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych N=364. Pytanie 29.3. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 69. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364. Pytanie 29.4. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 70. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=364. Pytanie 29.5. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 71. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588. Pytanie 29.1. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 72. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588. Pytanie 29.2. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektem następujących sytuacji?

Wykres nr 73. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588. Pytanie 29.3. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektom następujących sytuacji?

Wykres nr 74. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych N=588. Pytanie 29.4. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektom następujących sytuacji?

Wykres nr 75. Skala przemocy z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych. N=588. Pytanie 29.5. Czy i jak często byłeś/aś ofiarą/obiektom następujących sytuacji?

Relacje rodzinne w obliczu zagrożeń i deklaracje zaufania

Tablica nr 33. Częstość występowania negatywnych sytuacji rodzinnych w %. N=952. Pytanie 4. Jak często widzisz, że ktoś w Twojej rodzinie?

Tablica nr 34. Częstość występowania negatywnych sytuacji rodzinnych w opinii uczniów klas I, II i III szkół ponadpodstawowych w %. N=364

Tablica nr 35. Częstość występowania negatywnych sytuacji rodzinnych w opinii uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych w %. N=588

Tablica nr 36. Częstość rozmów z rodzicami o zażywaniu używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=952. Pytanie 31. Jak często rozmawiasz w z rodzicami na temat: picia alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy oraz cyberprzemocy?

Tablica nr 37. Częstość rozmów z rodzicami o zażywaniu używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=364. Pytanie 31. Jak często rozmawiasz w z rodzicami na temat: picia alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy oraz cyberprzemocy?

Uczniowie I, II i III klas szkół ponadpodstawowych

Tablica nr 38. Częstość rozmów z rodzicami o zażywaniu używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=588. Pytanie 31. Jak często rozmawiasz w z rodzicami na temat: picia alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy oraz cyberprzemocy?

Uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych.

Tablica nr 39. Deklaracja zaufania w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=952. Pytanie 32. Gdybyś zauważył/a, że masz problemy z nadużywaniem używek lub byłeś ofiarą cyberprzemocy, do kogo byś się zwrócił/a o pomoc?

Tablica nr 40. Deklaracja zaufania uczniów I, III i III klas szkół ponadpodstawowych w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=364

Tablica nr 41. Deklaracja zaufania uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych w obliczu problemów nadużywania używek i zagrożeń cyberprzemocą. N=588

Hierarchia zajęć pozalekcyjnych, deklaracje wyboru psychologa i napoje energetyzujące

Tablica nr 42. Hierarchia zajęć poza szkołą w %. N=952 Pytanie 35. Wskaż swoje trzy główne zajęcia poza szkołą?

Wykres nr 76. Deklaracja wyboru psychologa w obliczu problemów. N=952. Pytanie 33. Czy w razie potrzeby skorzystasz z porad psychologa?

Wykres nr 77. Deklaracja wyboru psychologa w obliczu problemów przez uczniów szkół ponadpodstawowych. N=364

Wykres nr 78. Deklaracja wyboru psychologa w obliczu problemów przez uczniów szkół podstawowych. N=588

Wykres nr 79. Częstość korzystania z napoi energetyzujących. N=920. Pytanie 34. Jak często korzystasz z napoi energetyzujących np. Red Bull, Energy Drink, Tiger, v-max, Black?

Tablica nr 43. Częstość korzystania z napoi energetyzujących według wieku w %.

Wykres nr 80. Częstość korzystania z napoi energetyzujących przez uczniów I, II i III klas szkół ponadpodstawowych. N=353.

Pytanie 34. Jak często korzystasz z napoi energetyzujących np. Red Bull, Energy Drink, Tiger, v-max, Black?

Wykres nr 81. Częstość korzystania z napoi energetyzujących przez uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych. N=567.

Pytanie 34. Jak często korzystasz z napoi energetyzujących np. Red Bull, Energy Drink, Tiger, v-max, Black?